

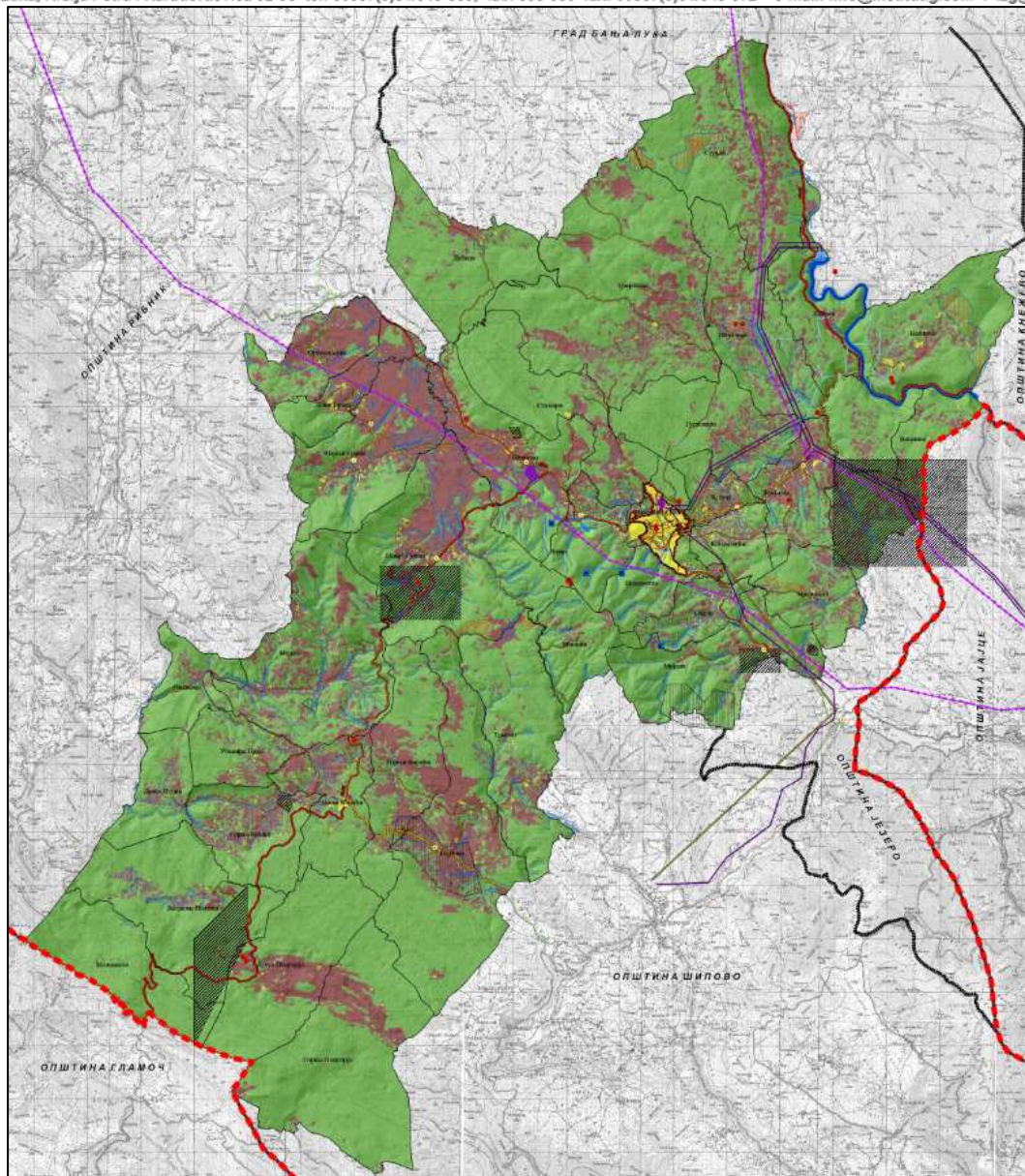
Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ МРКОЊИЋ ГРАД 2016. – 2036. ГОДИНЕ (Документациони основ)

Бања Лука, септембар 2017. године

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

ПРЕДМЕТ: ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ МРКОЊИЋ ГРАД 2016. - 2036. ГОД.

ИНВЕСТИТОР : ОПШТИНА МРКОЊИЋ ГРАД

ВРСТА ДОКУМЕНТА: ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ

НОСИЛАЦ ПРИПРЕМЕ: ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ, МРКОЊИЋ ГРАД

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ : "ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО – ИГ", д.о.о. , БАЊА ЛУКА

УЧЕСНИЦИ У ИЗРАДИ : МАРКО КНЕЖЕВИЋ, дипл.пр.планер
ВИТОМИР МАЛЕШЕВИЋ, дипл.инж.арх.
МИЛАН РАДУЉ, дипл.инж.арх.
ДРАГАН ЗМИЈАЊАЦ, дипл.инж.грађ.
БОЈАН РАДАНОВИЋ, дипл.инж.грађ.
МИЛАН ТЕШАНОВИЋ, дипл.инж.саоб.
БОШКО МИЈАТОВИЋ, дипл.инж.ел.
СВЈЕТЛАНА ЋЕЈИЋ, дипл.инж.маш.
БОЈАНА ИВИЋ ЖУПИЋ, дипл.инж.шум.
мр ПЕТАР БЕГОВИЋ, дипл.инж.геол.
БРАНКО ИВАНКОВИЋ, дипл.инж.геол.
мр САША ДУНОВИЋ, дипл.инж.техн.
СЕНИША ЦУКУТ, дипл.инж.техн.
ДИЈАНА МИЛАНОВИЋ, дипл.пр.планер
ДРАГАНА КУЗМАНОВИЋ, мастер пр.планер
ДАЈАНА ЂУКА, мастер пр.планер
МИЛАН ЂУРЂЕВИЋ, дипл.инж.грађ.
ЖЕЉКА СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.пољ.
СРЂАН РУНИЋ, дипл.инж.геод.
ДАНИЈЕЛ ИВИЋ, дипл. екон.
ДРАГАНА ДУБРАВАЦ, дипл.прав.

ДИРЕКТОР

Доц.др. НЕБОЈША КНЕЖЕВИЋ

САДРЖАЈ

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

A.	ПРИПРЕМА	30
A.I.	ОРГАНИЗАЦИОНА ПРИПРЕМА	31
A.I.1.	Радни тим за припрему плана	31
A.I.2.	Носилац израде плана.....	31
A.I.3.	Радни тим за израду плана	31
A.I.4.	Савјет плана	32
A.I.5.	Организација сарадње са институцијама, јавним предузећима, привредном комором и другим правним и физичким лицима.....	34
A.I.6.	Стручна расправа о преднацрту и приједлогу плана	34
A.I.7.	Јавни увид.....	34
A.I.8.	Процедура усвајања фаза плана	34
A.II.	СТРУЧНА ПРИПРЕМА	41
A.II.1.	Примјењена методологија.....	41
A.II.2.	Подлоге за израду плана.....	46
A.II.3.	Анализа претходног документа просторног Уређења	46
A.II.4.	Извод из Измјене и допуне Просторног плана Републике Српске до 2025. године	50
A.II.5.	Информациони основ	53
B.	АНАЛИЗА И ОЦЈЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	59
B.I.	ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО	60
B.I.1.	Територија	60
B.I.1.1.	Граница	62
B.I.1.2.	Структура површина по намјени.....	62
B.I.2.	Становништво	67
B.I.2.1.	Демографски развој	67
B.I.2.2.	Природно и механичко кретање становништва	71
B.I.2.3.	Старосна и полна структура становништва.....	73
B.I.2.4.	Национална структура становништва	76
B.I.2.5.	Размјештај становништва и густина насељености	77
B.I.3.	Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)	77
B.I.3.1.	Урбанизација	86
B.II.	РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ	87
B.II.1.	Природни ресурси	87
B.II.1.1.	Тло.....	87
B.II.1.1.1.	Геоморфолошке карактеристике терена	87
B.II.1.1.2.	Геолошке карактеристике терена	89
B.II.1.1.3.	Инжењерско – геолошке карактеристике терена.....	92
B.II.1.1.4.	Савремени егзогени процеси и појаве	92
B.II.1.1.5.	Хидрогеолошке карактеристике терена	93
B.II.1.1.6.	Сеизмолошке карактеристике.....	93
B.II.1.1.7.	Минералне сировине	95
B.II.1.2.	Воде.....	101
B.II.1.2.1.	Површинске воде и хидроенергетски потенцијал.....	101
B.II.1.2.2.	Подземне воде	102

Б.ИИ.1.2.3. Квалитет вода.....	102
Б.ИИ.1.2.4. Ерозије и бујице.....	104
Б.ИИ.1.3. Климатске карактеристике	104
Б.ИИ.1.4. Пољопривредно земљиште	106
Б.ИИ.1.4.1. Педолошке карактеристике терена	106
Б.ИИ.1.4.2. Постојеће кориштење земљишта	107
Б.ИИ.1.5. Шуме и шумско земљиште	112
Б.ИИ.1.6. Флора и фауна	124
Б.ИИ.1.7. Ловна и риболовна подручја	128
Б.ИИ.2. Антропогени ресурси	129
Б.ИИ.3. Други потенцијали	129
Б.ИИ.3.1. Туристичка подручја	129
Б.ИИИ. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА	134
Б.ИИИ.1. Стамбени фонд	134
Б.ИИИ.2. Привреда.....	137
Б.ИИИ.2.1. Пољопривреда	151
Б.ИИИ.2.2. Шумарство	162
Б.ИИИ.2.3. Лов и риболов.....	164
Б.ИИИ.2.4. Индустија, рударство и енергетика	166
Б.ИИИ.2.4.1. Индустија	166
Б.ИИИ.2.4.2. Енергетика	168
Б.ИИИ.2.4.3. Саобраћај.....	169
Б.ИИИ.2.4.4. Телекомуникације	173
Б.ИИИ.2.5. Грађевинарство.....	173
Б.ИИИ.2.6. Водопривреда.....	174
Б.ИИИ.2.7. Трговина, занатство, угоститељство и туризам	178
Б.ИИИ.2.8. Остале привредне дјелатности	184
Б.ИИИ.2.9. Просторна организација привреде	184
Б.ИИИ.3. Друштвене дјелатности (непривреда).....	186
Б.ИИИ.3.1. Образовање и наука	186
Б.ИИИ.3.1.1. Предшколско образовање и васпитање	186
Б.ИИИ.3.1.2. Основно образовање	187
Б.ИИИ.3.1.3. Средњошколско образовање	190
Б.ИИИ.3.2. Здравство.....	191
Б.ИИИ.3.3. Социјално старање	193
Б.ИИИ.3.4. Култура.....	194
Б.ИИИ.3.5. Спорт и рекреација	195
Б.ИИИ.3.6. Управа, финансијске и сличне дјелатности	196
Б.ИИИ.3.7. Вјерски објекти	197
Б.ИИИ.3.8. Гробља.....	198
Б.ИИИ.3.9. Комуналне дјелатности	202
Б.ИИИ.3.9.1. Пијаца	203
Б.ИИИ.3.10. Остале друштвене службе и дјелатности.....	203
Б.ИИИ.4. Инфраструктура	205
Б.ИИИ.4.1. Саобраћај.....	205
Б.ИИИ.4.2. Енергетска инфраструктура	211
Б.ИИИ.4.2.1. Електроенергетика	211
Б.ИИИ.4.2.2. Термоенергетика	212
Б.ИИИ.4.3. Хидротехника.....	212
Б.ИИИ.4.3.1. Водоснабдјевање.....	212
Б.ИИИ.4.3.2. Канализација.....	213
Б.ИИИ.4.4. Телекомуникациона инфраструктура	214

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Б.ІІІ.4.5. Комунална инфраструктура	214
Б.ІV. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА	215
Б.ІV.1. Заштићени простори (природни, антропогени, еколошки)	215
Б.ІV.1.1. Природно наслеђе	215
Б.ІV.1.2. Културно – историјско наслеђе	215
Б.ІV.2. Угрожена подручја	227
Б.ІV. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	228
Б.ІV.1. Воде, тло и ваздух	228
Б.ІV. СИНТЕЗНА SWOT АНАЛИЗА	234
В. ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА	236
В.І. ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО	237
В.І.1. Становништво	237
В.І.2. Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)	237
В.ІІ. РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ	237
В.ІІ.1. Природни ресурси	237
В.ІІ.1.1. Воде и водно земљиште	237
В.ІІ.1.2. Пољопривредно земљиште	237
В.ІІ.1.3. Шумско земљиште и шуме	238
В.ІІ.1.4. Минералне сировине	238
В.ІІ.1.5. Ловна и риболовна подручја	238
В.ІІ.2. Антропогени ресурси	238
В.ІІІ. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА	238
В.ІІІ.1. Стамбени фонд	238
В.ІІІ.2. Привреда	238
В.ІІІ.3. Друштвене дјелатности	239
В.ІІІ.4. Инфраструктура	239
В.ІІІ.4.1. Саобраћајна инфраструктура	239
В.ІІІ.4.2. Енергетска инфраструктура	239
В.ІІІ.4.2.1. Електроенергетика	239
В.ІІІ.4.2.2. Телекомуникациона инфраструктура	240
В.ІІІ.4.2.3. Термоенергетика	240
В.ІІІ.4.3. Хидротехничка инфраструктура	240
В.ІІІ.4.4. Комунална инфраструктура	240
В.ІV. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА	240
В.ІV.1. Заштићени простори	240
В.ІV. ЖИВОТНА СРЕДИНА	241
Г. ЦИЉЕВИ	242
Г.І. ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО	244
Г.І.1. Простор	244
Г.І.2. Становништво	246
Г.І.3. Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)	247

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Г.ІІ. РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ.....	248
Г.ІІ.1. Природни ресурси	248
Г.ІІ.1.1. Пољопривредно земљиште	248
Г.ІІ.1.2. Шуме и шумско земљиште	248
Г.ІІ.1.3. Минералне сировине	249
Г.ІІ.1.4. Енергетски потенцијали.....	250
Г.ІІ.1.5. Ловна и риболовна подручја	250
Г.ІІ.2. Антропогени ресурси	251
Г.ІІ.2.1. Изграђени фондови и функције	251
Г.ІІ.2.2. Грађевинско земљиште	251
Г.ІІІ. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА	252
Г.ІІІ.1. Стамбени фонд	252
Г.ІІІ.2. Привреда.....	252
Г.ІІІ.3. Друштвене дјелатности (непривреда).....	255
Г.ІІІ.4. Инфраструктура	256
Г.ІІІ.4.1. Саобраћај.....	256
Г.ІІІ.4.2. Енергетска инфраструктура	256
Г.ІІІ.4.2.1. Електроенергетика	256
Г.ІІІ.4.2.2. Термоенергетика	257
Г.ІІІ.4.3. Хидротехничка инфраструктура	257
Г.ІІІ.4.4. Телекомуникациона инфраструктура	258
Г.ІІІ.4.5. Комунална инфраструктура	258
Г.ІV. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА	258
Г.ІV.1. Заштићени простори	258
Г.ІV.1.1. Заштићена природна добра	258
Г.ІV.1.2. Културно – историјска добра.....	259
Г.ІV.2. Угрожена подручја.....	259
Г.ІV.3. Воде, тло, ваздух, отпад.....	259
Г.ІV.4. Заштита од елементарних непогода и техничких опасности и ратних дејстава	262
Д. ПРОГРАМ И КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА	263
Д.І. СТРАТЕШКА ЛИНИЈА РАЗВОЈА.....	264
Д.ІІ. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА	265
Д.ІІІ. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ	266
Д.ІV. СТАНОВНИШТВО	267
Д.ІV. МРЕЖА НАСЕЉА.....	267
Д.ІV. СТАНОВАЊЕ	268
Д.ІV. ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	268
Д.ІV. ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ (НЕПРИВРЕДА)	269
Д.ІV. ИНФРАСТРУКТУРА.....	269
Д.ІV. ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	270

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

размјера

1. Територија, границе, погранични појас и административно-територијална подјела.....	1:50 000
2. Извод из Измјене и допуне Просторног плана Републике Српске до 2025.....	1:50 000
3. Рељеф и хидрографија	1:50 000
4. Карта инжењерско-геолошких карактеристика.....	1:50 000
5. Карта хидрогеолошких карактеристика.....	1:50 000
6. Карта подземних вода	1:50 000
7. Карта минералних сировина	1:50 000
8. Сеизмолошка карта.....	1:50 000
9. Геолошка карта	1:50 000
10. Пољопривредно земљиште	1:50 000
11. Шуме и шумско земљиште	1:50 000
11.1. Вегетацијска реонизација	1:50 000
12. Карта грађевинског земљишта	1:50 000
13. Мрежа насеља.....	1:50 000
14. Становништво.....	1:50 000
15. Становање	1:50 000
16. Непривреда (друштвене дјелатности)	1:50 000
17. Просторна организација привреде	1:50 000
18. Инфраструктурни системи	1:50 000
19. Животна средина- извори нарушавања.....	1:50 000
20. Карта заштићених простора-Културно -историјско наслеђе	1:50 000
21. Намјена простора – стање	1:50 000

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13) и члана 14. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) и рјешења о испуњености услова за израду докумената просторног уређења број 15.03-361-512/14 од 24.04.2014. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" Бања Лука

израду докумената просторног уређења и то:

1. израду стратешких докумената просторног уређења

Ова лиценца важи од 24.04.2014. године до 24.04.2018. године, а провјера испуњености услова на основу којих је лиценца издата вршиће се у складу са одредбама Закона о уређењу простора и грађењу и Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу.

Број лиценце: ПЛ-0237/2014
Бања Лука, 24.04.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
Министарство за просторно уређење,
грађевинарство и екологију

Бања Лука, Трг Републике Српске 1

Број: 15.03-361-512/14
Датум: 24.04.2014. године

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, на захтјев ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" Бања Лука за издавање лиценце за израду докумената просторног уређења, а на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске”, број 40/13), члана 82. став. 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске”, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 и 121/12) и члана 14. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске”, број 70/13), доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е

о издавању лиценце за израду докумената просторног уређења

Утврђује се да ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" Бања Лука испуњава услове за добијање лиценце израду докумената просторног уређења и то:

1. израду стратешких докумената просторног уређења

Лиценца важи од 24.04.2014. године до 24.04.2018. године, а провјера испуњености услова на основу којих је издата вршиће се у складу са Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу. Ово рјешење објавиће се у Службеном гласнику Републике Српске.

О б р а з л о ж е њ е

ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" Бања Лука обратило се овом Министарству захтјевом за доношење рјешења о издавању лиценце за израду докумената просторног уређења.

Након увида у приложену документацију Комисија за утврђивање испуњености услова за стицање лиценце за израду докумената просторног уређења, израду техничке документације, ревизију техничке документације, грађење, односно извођење грађевинских радова и вршење енергетског прегледа зграда, а на основу Закона о уређењу простора и грађењу и Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника о грађењу, утврдила је да подносилац захтјева испуњава услове за издавање лиценце за израду докумената просторног уређења.

Ово рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бања Луци, у року од 30 дана од дана пријема овог рјешења. Тужба се у два истоветна примјерка таксирана са износом од 100 КМ судске таксе предаје суду непосредно или му се шаље поштом.

Уз тужбу се прилаже ово рјешење у оригиналу или препису.

Доставити:

1. Предузећу,
2. Службени гласник Републике Српске,
3. евиденцији,
4. а/а

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15 и 3/16) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Марко (Душко) Кнежевић, дип.л.просторни планер
(Име, очево име и презиме, занимање)
2508985311405 рођен-а 25.08.1985. године у Копривници
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-5779/16
Број протокола: 15.02-361-1878 /16
Бања Лука, 28.07.2016. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13 и 106/15) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Витомир (Мирко) Малешевих, дипл.инж.арх.
(Име, очево име и презиме, звање)
2807979370804 рођен-а 28.07.1979. године у Новој Градишци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао-ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 9743/11 од 02.08.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-3827/16
Број протокола: 15.02-361-117/16
Бања Лука, 24.02.2016. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13 и 106/15) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Витомир (Мирко) Малешевих, дипл.инж.арх.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2807979370804 рођен-а 28.07.1979. године у Новој Градици
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао-ла лиценцу за:

израду техничке документације, архитектонска фаза и надзор.

Ставља се ван снаге рјешење број 9742/11 од 02.08.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-3834/16
Број протокола: 15.02-361-118/16
Бања Лука, 24.02.2016. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Милан (Борислав) Радуљ, дипл.инж.арх.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2112980100022 рођен-а 21.12.1980. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-1015/14
Број протокола: 15.02-361-657/14
Бања Лука, 11.06.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Милан (Борислав) Радуљ, дип.л.инж.арх.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2112980100022 рођен-а 21.12.1980. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду техничке документације, архитектонска фаза и надзор.

Ставља се ван снаге рјешење број 9651/11 од 08.06.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-0700/14
Број протокола: 15.02-361-269/14
Бања Лука, 03.04.2014. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Драган (Душан) Змијањац, дипл.инж.грађ.
(Име, отчево име и презиме, занимање)
1911975111055 рођен-а 19.11.1975. године у Босанској Крупи
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао-ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 9024/10 од 22.09.2010. године.

Број лиценце: ФЛ-0410/14
Број протокола: 15.02-361-1109/13
Бања Лука, 06.02.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Бојан (Раде) Радановић, дипл.инж.грађ.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2506983100072 рођен-а 25.06.1983. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао-ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-1138/14
Број протокола: 15.02-361-793/14
Бања Лука, 22.07.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Бојан (Раде) Радаковић, дипл.инж.грађ.
(Име, очево име и презиме, звање)
2506983100072 рођен-а 25.06.1983. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду техничке документације, хидротехничка фаза и надзор.

Ставља се ван снаге рјешење број 10 076/11 од 27.01.2012. године.

Број лиценце: ФЛ-0656/14
Број протокола: 15.02-361-273/14
Бања Лука, 24.03.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Милан (Јанко) Тешановић, дип.л.инж.саоб.
(Име, очово име и презиме, звање)

2509974103270 рођен-а 25.09.1974. године у Мркоњић Граду
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 8962/10 од 17.08.2010. године.

Број лиценце: ФЛ-0748/14
Број протокола: 15.02-361-383/14
Бања Лука, 09.04.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Бошко (Јован) Мијатовић, дип.инж.ел.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2405979330097 рођен-а 24.05.1979. године у Загребу
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 10 080/12 од 27.01.2012. године.

Број лиценце: ФЛ-0417/14
Број протокола: 15.02-361-1101/13
Бања Лука, 06.02.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Свјетлана (Јован) Ђејић, дипл.инж.маш.
(Име, оцено име и презиме, звањање)
0905966105049 рођен-а 09.05.1966. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 9837/11 од 28.09.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-1504/14
Број протокола: 15.02-361-1160/14
Бања Лука, 23.10.2014. године

МИНИСТАР
Свјетлана Ђејић
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Бојана (Стојан) Ивић Жупић, дипл.инж.инум.
(Име, отцово име и презиме, звање)

1812982107103 рођен-а 18.12.1982. године у Јајцу
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 10 477/12 од 09.08.2012. године.

Број лиценце: ФЛ-1373/14

Број протокола: 15.02-361-1081/14

Бања Лука, 02.10.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ, ЕНЕРГЕТИКЕ И РАЗВОЈА

Број: 01-31-114-3801
Бања Лука, 28. 01. 2003. године.

На основу члана 29. Правилника о полагању стручног испита запослених на одређеним пословима у области рударства ("Службени гласник Републике Српске", број 10/96) Министарство привреде, енергетике и развоја **издаје**

У В Е Р Е Љ Е
О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ ЗА
ПОСЛОВЕ У ОБЛАСТИ ГЕОЛОГИЈЕ

ПЕТАР, ТОДОР, БЕГОВИЋ рођен дана **16.05.1975.** године,
(име, отчево име и презиме)
у **Сарајево**, Република **СР БиХ** запослен у
"Урбанистички завод Републике Српске" а.д. Бања Лука,
(назив органа, предузећа или установе)
са **високом стручном** спремом, стручног назива
дипл. инж. геологије за хидрогеологију,
одсек **геолошки**, смер **хидрогеологија**,
полагао је дана **29.01.2003.** године **стручни испит** за обављање послова

ГЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА, ИЗРАДЕ И ВРШЕЊА ТЕХНИЧКЕ
КОНТРОЛЕ ПРОГРАМА, ПРОЈЕКТА И ЕЛАБОРАТА

која је прописан Правилником о начину и програму полагања стручног испита радника који раде на пословима геолошких истраживања, пред комисијом за полагање стручног испита и према оцени Комисије кандидат је

ПОЛОЖИО СТРУЧНИ ИСПИТ

Ово уверење издаје се без наплате таксе у складу са чланом 16. тачка 33. Закона о административним таксама и накнадама ("Службени гласник Републике Српске", бр. 37/01).

Председник Комисије

Бождар Стенировић дипл. инж. руд.

МИНИСТАР

Милан Ђогинервић, дипл. еџ.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА
И ЕНЕРГЕТИКЕ

Број 1138/Ге

Београд, 13. 03. 2008. године

На основу члана 16. Правилника о условима, начину и програму полагања стручног испита за обављање послова израде пројекција и лабораторија за извођење геолошких истраживања, Министарство рударства и енергетике издаје

УВЕРЕЊЕ
О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ

БРАНКО Петар ИВАНКОВИЋ

(име, очево име и презиме)

рођен-а 11. августа 1981. године

Ливно, Ливно, Б и Х

(место, општина, република)

положио-ла је 28. фебруара 2008. године

стручни испити прописан Законом о геолошким истраживањима
(Службени Гласник РС број 44/95) за

дипломираног инжењера геологије

хидрогеологија

Председник
Комисије,

проф. др Веселин Драгишић

за
Министарство,
Александар Поповић
др Александар Поповић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 9. Закона о уређењу простора и грађењу
("Службени гласник Републике Српске", број 40/13) Министарство
за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске
донијело је

У В Ј Е Р Е Њ Е
О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ

САША (Никола) ДУНОВИЋ
дипл. инж.тех.

рођен-а 15.05.1979. године у Кључу

Општина Кључ

полагао-ла је стручни испит из струке технологије

смјер хемијско-технолошки одсјек технолошки
по програму који је прописан чл.25. Правилника о полагању стручних
испита за лица која учествују у изради докумената просторног уређења,
техничке документације и грађењу објеката.

Дана 07.12.2013. године, пред Комисијом за полагање стручних испита и
према оцјени Комисије кандидат је

ПОЛОЖИО СТРУЧНИ ИСПИТ

Број: 15.06-153-806/13-
Т – 40/2013

Бања Лука, 07.12. 2013. године

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ТЕХНОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ БАЊА ЛУКА

ДИПЛОМА

о стеченом научном степену магистра наука

САША (НИКОЛА) ДУНОВИЋ

рођен 15.05.1979. године у Кључу, општина Кључ, држава Босна и Херцеговина, држављанство Босне и Херцеговине и Федерације БиХ, уписан академске 2005/2006. године на прву годину магистарских студија на Технолошком факултету у Бањој Луци, а 20.06.2014. године је одбранио магистарску тезу под називом: "Вишекритеријумска анализа отпада и депонијских локација у општини Рибник са циљем дефинисања правилног управљања депонијама".

На основу тога издаје се диплома о стеченом
научном степену

**МАГИСТАР ТЕХНИЧКИХ НАУКА ИЗ ОБЛАСТИ
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

Број: 172/2014
У Бањој Луци, 13.11.2015. године

ДЕКАН

Проф. др Милош Сорак

РЕКТОР

Проф. др Станко Станић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 9. Закона о уређењу простора и грађењу
("Службени гласник Републике Српске", број 40/13) Министарство
за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске
донијело је

У В Ј Е Р Е Њ Е
О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ

СИНИША (Милован) ЦУКУТ
дипл.инж.технологије

рођен-а 25.09.1976. године у Јајцу

Општина Јајце

полагао-ла је стручни испит из струке технологије

смјер хем.технолошки одсјек технолошки
по програму који је прописан чл.25. Правилника о полагању стручних
испита за лица која учествују у изради докумената просторног уређења,
техничке документације и грађењу објеката.

Дана 30.08.2014. године, пред Комисијом за полагање стручних испита и
према оцјени Комисије кандидат је

ПОЛОЖИО СТРУЧНИ ИСПИТ

Број: 15.06-153-587/14-
Г-54/2014

Бања Лука, 30.08. 2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ
И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ
БАЊАЛУКА

Трг Републике Српске бр. 8, 78000 Бања Лука, тел. 051/338-000, факс: 051/318-006, е-пошта: guu_srp@inecco.net

Број: 21.01/955-19/15
Датум: 15.10.2015. године

На основу члана 14. став 4. Закона о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 6/12), члана 190. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07 и 50/10) и члана 86. став 3. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12), поступајући по захтјеву Срђана Рунића из Лакташа, директор Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Срђан Рунић, са пребивалиштем у Лакташима, улица Борислава Станковића бб, дипломираном инжењеру геодезије, издаје се геодетска лиценца 1 реда.
2. Накнада за издавање ове лиценце и печата наплаћени су у износу од 170,00 КМ.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Срђан (Никола) Рунић поднио је захтјев за издавање геодетске лиценце 1 реда Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове.

Уз захтјев именовани је приложио сљедећа документа :

- диплому о стеченом звању дипломирани инжењер геодезије,
- увјерење о положеном стручном испиту и рјешење о ослобађању полагања стручног испита за рад у органима управе Републике Српске,
- радну књижицу и
- личну карту.

Увидом у предметну документацију утврђено је да именовани испуњава услове прописане чланом 15. став 1. Закона о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 6/12) за стицање геодетске лиценце, према којем лице геодетске струке стиче геодетску лиценцу 1 реда са завршеним студијама у трајању најмање четири године, положеним стручним испитом за рад у органима државне управе и радним искуством на геодетским пословима у трајању од најмање три године.

Сви наведени документи достављени су као овјерене копије у складу са чланом 9. став 4. Правилника о лиценци за рад геодетске организације, геодетској лиценци и о овлашћењу за снимање из ваздушног простора територије Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 11/14).

Будући да је у проведеном поступку утврђено да су испуњени сви законом прописани услови и да је захтјев подносиоца основан, поступљено је у складу са чланом 14. став 4. Закона о премјери и катастру Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 6/12), те одлучено као у диспозитиву овог рјешења.

По правоснажности овог рјешења Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове издаје геодетску лиценцу на штампаном папиру и печат.

Накнада за издавање геодетске лиценце и печата на основу члана 4. став 1. Закона о накнадама за вршење услуга премјера и коришћење података катастра непокретности и катастра земљишта („Службени гласник Републике Српске”, број 92/09) и тачком IV подтачка 1) алинеја друга Одлуке о висини накнада за коришћење података и пружања услуга Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове („Службени гласник Републике Српске”, број 18/12) у износу од 170,00 КМ наплаћена је у цијелости.

Поука о правном лијеку:

Против овог рјешења није допуштена жалба, али се може покренути управни спор пред надлежним судом у року од 30 дана од дана пријема овог рјешења.

Достављено:

1. Именованом,
2. Архиви.

ДИРЕКТОР

Милош Комљеновић, дипл. правник

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

A. ПРИПРЕМА

A.I. ОРГАНИЗАЦИОНА ПРИПРЕМА

A.I.1. Радни тим за припрему плана

У складу са Законом о уређењу простора и грађењу, изради просторног плана приступило се на основу Одлуке Скупштине општине Мркоњић Град бр. 02-022-73/08 донесеној на сједници одржаној дана 27.06.2008. године. Носилац припреме Плана је Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове општине Мркоњић Град.

Одлуком о приступању изради просторног плана Општине Мркоњић Град, дефинисан је обухват плана површине 685 km², односно обухваћена је административна територија општине Мркоњић Град.

A.I.2. Носилац израде плана

Носилац израде Плана бира се у складу са прописима о јавним набавкама. Носилац израде Просторног плана општине Мркоњић Град је д.о.о. „Институт за грађевинарство – ИГ“ Бањалука.

A.I.3. Радни тим за израду плана

На изради просторног плана ангажован је мултидисциплинаран радни тим са заступљеним свим стручним профилима неопходним за рјешавање проблема просторног развоја општине Мркоњић Град:

Просторно планирање:

- МАРКО КНЕЖЕВИЋ, дипл.пр.планер
- ВИТОМИР МАЛЕШЕВИЋ, дипл.инж.арх.
- МИЛАН РАДУЉ, дипл.инж.арх.
- ДИЈАНА МИЛАНОВИЋ, дипл.пр.планер
- ДРАГАНА КУЗМАНОВИЋ, мастер пр.планер
- ДАЈАНА ЂУКА, мастер.пр планер
- ГОРАНА ДИВЈАК, дип.пр.планер
- СЊЕЖАНА АЛЕКСИЋ, дип.пр.планер

Геодезија:

- СРТЉАН РУНИЋ, дипл.инж.геод.

Геологија:

- Мр ПЕТАР БЕГОВИЋ, дипл.инж.геол.
- БРАНКО ИВАНКОВИЋ, дипл.инж. геол.

Саобраћај:

- МИЛАН ТЕШАНОВИЋ, дипл.инж.саоб.
- НИКОЛИНА САВИЧИЋ, дип.инж.саоб.

Грађевинарство (нискоградња):

- ДРАГАН ЗМИЈАЊАЦ, дипл.инж.грађ.

Хидротехника:

- БОЈАН РАДАНОВИЋ, дипл.инж.грађ.
- МИЛАН ЂУРЂЕВИЋ, дипл.инж.грађ.

Електроенергетика и телекомуникације:

- БОШКО МИЈАТОВИЋ, дипл.инж.ел.
- МИЛАН САВИЋ, дип.инж.ел.

Термоенергетика:

- СВЈЕТЛАНА ЋЕИЋ, дип.инж.маш.
- ДРАГАН АНТУНОВИЋ, дипл.инж.маш.

Шумско и пољопривредно земљиште:

- БОЈАНА ИВИЋ ЖУПИЋ, дип.инж.шум.
- ЖЕЉКА СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.пољо.

Заштита животне средине:

- САША ДУНОВИЋ, дипл.инж.технологије
- СИНИША ЦУКУТ, дипл.инж.технологије

Привредне дјелатности:

- ДАНИЈЕЛ ИВИЋ, дипл.екон.
- ВИТОМИР МАЛЕШЕВИЋ, дипл.инж.арх.

Смјернице за провођење плана

- ДРАГАНА ДУБРАВАЦ, дипл. Правник

A.I.4. Савјет плана

На основу члана 43. Закона о уређењу простора и грађењу (Службени гласник „Републике Српске“ број: 40/13), члана 13. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ број : 101/04 42/05 118/05 и 98/13) и члана 40 Статута општине Мркоњић Град (Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 5/14), Скупштина општине Мркоњић Град на 30. Сједници, одржаној дана 10.11.2015 године, издала је

О Д Л У К У

о именовану чланова Савјета за праћење поступка израде Просторног плана општине Мркоњић Град за период 2016 – 2036 године

1. Здравка Кудра, предсједник Савјета плана
2. Томислав Тодоровић, замјеник предсједника
3. Наташа Арежина, члан
4. Дамир Сладојевић, члан
5. Мирослав Милановић, члан
6. Тијана Рађевић – Дрљача, члан
7. Биљана Чегар, члан
8. Милена Тегелтија, члан
9. Недељко Антић, члан
10. Немања Калаба, члан
11. Душко Цвијић, члан
12. Марко Ступар, члан
13. Јела Милановић, члан
14. Жељко Лакетић, члан

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

15. Јања Лазендић, члан
16. Ђуро Галић, члан
17. Тривун Милановић, члан
18. Миленко Лазивић, члан
19. Слободан Јаковљевић, члан
20. Драган Богојевић, члан
21. Драгољуб Шикман, члан

На основу члана 43. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“ број: 40/13), члана 13. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ број: 101/04, 42/05, 118/05 и 98/13) и члана 40. Статута општине Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 5/14), Скупштина општине Мркоњић Град на 30 сједници одржаној дана 10.11. 2015 године, донјела је

О Д Л У К У

о именовању чланова Савјета за праћење поступка израде
Просторног плана општине Мркоњић Град за период 2016 – 2036 година.

I

Именују се чланови Савјета за праћење поступка израде Просторног плана општине Мркоњић Град за период 2016 – 2036 година, у саставу:

1. Здравка Кудра, председник,
2. Томислав Тодоровић, замјеник председника,
3. Наташа Арежина, члан,
4. Дамир Сладојевић, члан,
5. Мирослав Милановић, члан,
6. Тијана Рађевић-Дрљача, члан,
7. Биљана Чегар, члан,
8. Милена Тегелтџија, члан,
9. Недељко Антић, члан,
10. Немања Калаба, члан,
11. Душко Цвијић, члан,
12. Марко Ступар, члан,
13. Јела Милановић, члан,
14. Желько Лакетић, члан,
15. Јања Лазендић, члан,
16. Ђуро Галић, члан,
17. Тривун Милановић, члан,
18. Миленко Лазивић, члан,
19. Слободан Јаковљевић, члан,
20. Драган Богојевић, члан,
21. Драгољуб Шикман, члан.

II

Задаци чланова Савјета из тачке I ове Одлуке одређени су чланом 43. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13).

A.1.5. Organizacija saradnje sa institucijama, javnim preduzećima, privrednom komorom i drugim правним и физичким лицима

У складу са чланом 42. Закона о уређењу простора и грађењу, одјељење за просторно уређење општине Мркоњић Град обратило се дописом друштвеним, културним, образовним, привредним и другим субјектима и организацијама за доставу података, захтјева и програма развоја у појединим областима. Као одговор на овај захтјев пристигли су дописи институција и комуналних предузећа који су узети у обзир као програмски елементи за израду Плана.

A.1.6. Стручна расправа о преднацрту и нацрту плана

Стручна расправа о Преднацрту Плана одржана је 22.6.2016. године у просторијама општине Мркоњић Град, на којој су присуствовали чланови савјета плана и овлаштени стручни представници органа и правних лица у складу са чланом 42, став 3, Закона о уређењу простора и грађењу (Службени гласник Републике Српске бр. 40/13). На стручној расправи разматране су примједбе од стране носиоца припреме, чланова савјета и представника позваних организација.

Носилац израде размотрио је све примједбе, сугестије и мишљења и прихваћења рјешења уградио у Нацрт документа просторног уређења. Надлежна скупштина Општине Мркоњић Град, на приједлог носиоца припреме, утврдила је Нацрт документа просторног уређења дана 09.12.2016. год.

A.1.7. Јавни увид

Јавни увид у Нацрт просторног плана општине Мркоњић Град 2016. - 2036. године објављен је у периоду од 21.12.2016. до 20.01.2017. год. Јавно излагање одржано је 17.01.2016. год. Након обављеног Јавног увида, Одјељење за просторно планирање и комуналне послове општине Мркоњић Град, као Носилац припреме Плана, доставило је примједбе и приједлоге на Нацрт просторног плана општине Мркоњић Град 2016. – 2036. год., у виду дописа. Став носиоца израде према примједбама, приједлозима и мишљењима разматран је на јавној расправи одржаној 17.02.2017. године.

Графички и текстуални дио плана допуњен је на основу прихваћених примједби са јавног увида и јавне расправе који је достављен Носиоцу припреме Плана на процедуру утврђивања Приједлог Плана и доношења на сједници Скупштине општине.

A.1.8. Процедура усвајања фаза плана

У складу са чланом 42, став 3, Закона о уређењу простора Републике Српске («Службени гласник Републике Српске», број: 40/13), прибављена су (мишљења) сагласности (организација) надлежних институција:

- Министарство индустрије, енергетике и рударства
- Министарство саобраћаја и веза
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
- Министарство унутрашњих послова
- Привредна комора Републике Српске

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

- Министарство просвјете и културе
- Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа
- Министарство здравља и социјалне заштите
- Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Ресор за заштиту животне средине
- Електропренос БиХ
- Електродистрибуција Мркоњић Град
- МТЕЛ (фиксна и мобилна мрежа)
- Мобилни оператери – БХ Телеком, Еронет
- ЈП Шуме Републике Српске
- ЈП „Аутопутеви Републике Српске
- ЈП „Путеви Републике Српске
- Републички Завод за геолошка истраживања
- Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

На основу члана 50. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13, 106/15 и 3/16), а по поднеску Општине Мркоњић Град, бр. 06-363-12/15 од 20.11.2017. године, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, даје С А Г Л А С Н О С Т на Приједлог просторног плана општине Мркоњић Град 2016-2036. године, број 15.02-052-8863/17 од 22.12.2017.године.

На основу члана 38. став 2 и члана 192. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13, 106/15 и 3/16), члана 43. Закона о уређењу простора – Пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“, број: 84/2, 14/03, 112/06 и 53/07) и члана 36. Статута општине Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“, број: 10/17) Скупштина општине Мркоњић Град је на 13. сједници, одржаној дана 16.02.2018. године донијела О Д Л У К У о усвајању Просторног плана општине Мркоњић Град 2016 – 2036. године, број 02-022-7/18, од 16.02.2018. године.

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА

МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/339 592 факс: 051/ 339 653 E-mail:kabinetministra@mgr.vladars.net
www.vladars.net

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА МРКОЊИЋ ГРАД
ОДЈЕЛ ЗА СЛУЖБЕ И УПРАВНЕ ВОСПАКЕ
МРКОЊИЋ ГРАД

ПРИМЉЕНО 25.12.2017 1505
1202

Оп. бр.	Проект	Датум пријема
06	363-12/15	

Број: 15.02-052-8863/17
Датум: 22.12.2017. године

На основу члана 50. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске”, број 40/13, 106/15 и 3/16), а по поднеску Општине Мркоњић Град, бр. 06-363-12/15 од 20.11.2017. године, Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију, даје

САГЛАСНОСТ

на ПРИЈЕДЛОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ МРКОЊИЋ ГРАД 2016-2036. ГОДИНЕ, носиоца израде Институт за грађевинарство „ИГ” д.о.о. Бања Лука, из септембра 2017. године.

I Саставни дио ове сагласности је налаз бр. 1-0505-3167-1/17 од 20.12.2017. године, ЈУ Институт за урбанизам, грађевинарство и екологију Републике Српске.

II У року од 8 дана од дана усвајања Плана, носилац припреме је дужан исти доставити надлежном сектору за ГИС овог министарства.

МИНИСТАР
Сребренка Голић
Сребренка Голић

Прилог:
- налаз бр. 1-0505-3167-1/17 од 20.12.2017. године

- Достављено:
1. Општини Мркоњић Град
 2. Републичкој урбанистичко-грађевинској инспекцији
 3. Евиденцији
 4. а/а

На основу члана 38. став 2 и члана 192. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13, 106/15 и 3/16), члана 43. Закона о уређењу простора - Пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“, број: 84/02, 14/03, 112/06 и 53/07) и члана 36. Статута општине Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“, број: 10/17), Скупштина општине Мркоњић Град је на 13. сједници, одржаној дана 16.02.2018.године, дошјела

ОДЛУКУ

о усвајању Просторног плана општине Мркоњић Град
2016 - 2036. године

Члан 1.

Усваја се Просторни план општине Мркоњић Град 2016. - 2036. године (у даљем тексту: План).

Границе простора који је обухваћен Планом прецизније су одређене у графичком дијелу Плана.

Члан 2.

Елаборат Плана састоји се од текстуалног и графичког дијела.

Текстуални дио Плана садржи:

СТАЊЕ

А. Припрема

- А. I. Организациона припрема
- А. II. Стручна припрема

Б. Анализа и оцјена постојећег стања

- Б. I. Простор и становништво
- Б. II. Развојни потенцијали
- Б. III. Изграђеност и функционисање простора
- Б. IV. Посебна подручја
- Б. V. Стање животне средине
- Б. VI. Синтезна SWOT анализа

В. Проблеми развоја и уређење простора

- В. I. Простор и становништво
- В. II. Развојни потенцијали
- В. III. Изграђеност и функционисање простора
- В. IV. Посебна подручја
- В. V. Зивотна средина

Г. Циљеви

- Г. I. Простор и становништво
- Г. II. Развојни потенцијали
- Г. III. Изграђеност и функционисање простора
- Г. IV. Посебна подручја

Д. Програм и концепција развоја

- Д. I. Стратешка линија развоја
- Д. II. Организација простора

- Д. III. Природни услови и ресурси
- Д. IV. Становништво
- Д. V. Мрежа насеља
- Д. VI. Становање
- Д. VII. Привредне дјелатности
- Д. VIII. Друштвене дјелатности (непривреда)
- Д. IX. Инфраструктура
- Д. X. Животна средина

Графички плана

1. Територија, граница, погранични појас и административно-територијална подјела ..	1:50000
2. Извод из Измјене и допуне Просторног плана Републике Српске до 2025.....	1:50000
3. Релјеф и хидрограсфија	1:50000
4. Карта инжењерско-геолошких карактеристика.....	1:50000
5. Карта хидрогеолошких карактеристика.....	1:50000
6. Карта подземних вода.....	1:50000
7. Карта минералних сировина.....	1:50000
8. Сеизмолошка карта.....	1:50000
9. Геолошка карта.....	1:50000
10. Пољопривредно земљиште.....	1:50000
11. Шуме и шумско земљиште.....	1:50000
11.1. Вегетацијска реонизација.....	1:50000
12. Карта грађевинско земљиште.....	1:50000
13. Мржа насеља.....	1:50000
14. Становништво.....	1:50000
15. Становање.....	1:50000
16. Непривреда (друштвене дјелатности).....	1:50000
17. Просторна организација привреде.....	1:50000
18. Инфраструктурни системи.....	1:50000
19. Животна средина-извори нарушавања.....	1:50000
20. Карта заштићених простора –културно –историјско наслеђе.....	1:50000
21. Намјена простора-стање.....	1:50000

ПЛАН

Увод

- Синтезна оцјена стања просторног уређења
- Циљеви просторног уређења
- Програм и концепција развоја
- Простор и становништво

А. Становништво

Б. Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)

В. Изграђеност и функционисање простора

Г. Природни услови

Д. Одређивање намјене продуктивног земљишта

Е. Заштита природе, културно-историјског наслеђа, заштита животне средине

Ж. Правила уређења, кориштења и грађења

3. Смјернице за реализацију плана

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

а) Карте стања

1. Територија, граница, погранични појас и административно-територијална подјела	1:50000
2. Релеф и хидрографија	1:50000
3. Геолошка карта	1:50000
4. Хидрогеолошка карта	1:50000
5. Инжењерско-геолошка карта	1:50000
6. Сеизмолошка карта	1:50000
7. Карта минералних сировина	1:50000
8. Карта подземних вода	1:50000
9. Пољопривредно земљиште	1:50000
10. Шуме и шумско земљиште	1:50000
11. Воде и водно земљиште	1:50000
12. Грађевинско земљиште	1:50000
13. Мрежа насеља и инфраструктурних система	1:50000
14. Инфраструктурни системи	1:50000
15. Карта заштићених простора – животна средина – извори нарушавања	1:50000
16. Намјена простора-стање	1:50000

б) Карта планираног рјешења

I. Основна планирана намјена површина	1:50000
II. Пољопривредно земљиште	1:50000
III. Шуме и шумског земљишта	1:50000
IV. Карта грађевинског земљишта	1:50000
V. Мрежа насеља	1:50000
VI. Непривреда (друштвене дјелатности)	1:50000
VII. Просторна организација привреде	1:50000
VIII. Инфраструктурни системи	1:50000
IX. Животна средина-извори нарушавања и мјере заштите	1:50000
X. Карта заштићених подручја природно и културно – историјско наслеђе	1:50000
XI. Карта туризма	1:50000
XII. Карта спровођење плана	1:50000

Члан 3.

Извјештај о стратешкој процјени утицаја на животну средину Просторног плана општине Мркоњић Град 2016-2036. године израђен је од В&З-ЗАШТИТА Д.О.О. Бањалука, у априлу 2017. године.

Члан 4.

Елаборат Плана израђен је у Институту за грађевинарство "ИГ" Бањалука ДОО, у септембру 2017. године и чини саставни дио ове Одлуке.

Члан 5.

Елаборат Плана се излаже на стални јавни увид код општинског органа управе надлежног за послове просторног уређења.

Члан 6.

О спровођењу ове Одлуке стараће се орган из члана 4. ове Одлуке.

Члан 7.

Ступањем на снагу ове Одлуке престаје да важи Одлука о Просторном плану општине Мркоњић Град урбанистичких редова: Доњи Бараћи, Подрашница, Подбрдо, Мајдан и Бјелајце ("Службени гласник општине Мркоњић Град", број:3/91)

Члан 8.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Мркоњић Град“.

Број: 02-022-7/18
Дана, 16.02.2018. године.

ПРЕДСЈЕДНИК СО
Миленко Милекић, с.р.

Тачност преписа овјерава

СЕКРЕТАР СО
Милена Малешевић

ДОСТАВИТИ:

1. Одјељењу за просторно планирање и комуналне послове,
2. „Службеном гласнику општине Мркоњић Град“,
3. Евиденцији и
4. Архиви.

A.II. СТРУЧНА ПРИПРЕМА

A.II.1. Примјењена методологија

Важећи прописи из области просторног уређења дефинишу просторне планове као развојне, стратешке дугорочне документе којима се утврђују основни циљеви и принципи развоја у простору. Просторни план јединице локалне самоуправе преузима и детаљније разрађује планска одређења из Просторног плана Републике Српске уз уважавање природних и културно-историјских вриједности подручја обухвата плана. У складу са законским оквиром просторним планом се утврђују:

- основна намјена простора (грађевинско, пољопривредно, шумско земљиште и водно земљиште, зоне експлоатације минералних ресурса),
- систем насеља (урбаног и руралног карактера) и њихово повезивање,
- критеријуми за ширење урбаних дијелова,
- намјене ван урбаних подручја,
- просторни услови за развој привредних дјелатности,
- просторни услови за развој непривредних (друштвених дјелатности),
- зоне комуналне инфраструктуре (развој саобраћајног система општине, водоснабдијевање, енергија, телекомуникације),
- објекти од значаја за друштвену инфраструктуру општине (здравство, школство, култура, спорт),
- мјере заштите животне средине,
- мјере управљања отпадом,
- мјере санације девастираних подручја (клизишта, плавна подручја),
- мјере заштите становња и материјалних добара од елементарних и других непогода,
- мјере заштите од климатских промјена,
- мјере за постизање енергетске ефикасности,
- услови за изградњу у подручјима за која се не доносе документи просторног уређења нижег реда,
- природни услови и критерији за изградњу (климатски, геолошки хидролошки итд.),
- обавезе приликом израде урбанистичких планова и спроведбених докумената просторног уређења и
- други неопходни елементи.

Важећи прописи из области просторног уређења дефинишу и обавезу свих субјеката који учествују у изради документа просторног уређења да:

- воде рачуна о јавном интересу,
- воде рачуна о општим и посебним циљевима просторног развоја,
- воде рачуна о власничком статусу земљишта и интересима власника земљишта,
- обезбјеђују координацију секторских политика,
- усаглашавају појединачне интересе са јавним интересом,
- укључују неопходне мјере заштите становника и материјалних добара од природних и других непогода,
- укључују неопходне мјере заштите дјете и лица са умањеним тјелесним способностима,

- разматрају процјену утицаја на животну средину, те
- омогућавају провјеру оправданости, усклађености и спроводљивости планираних просторних рјешења.

Документ просторног уређења ужег подручја мора бити усаглашен са документом просторног уређења ширег подручја, а документи сусједних подручја се међусобно усаглашавају. Документ просторног уређења се такође усклађује са стратегијама и програмима развоја, плановима инфраструктуре, плановима одбране и осталим плановима и програмима од значаја за планирање и развој простора.

Важећим правилником о садржају и начину доношења докумената просторног уређења прописани су битни елементи за припрему и израду просторног плана. Општа методологија за израду докумената просторног уређења састоји од сљедећих фаза:

- Организациона и стручна припрема,
- Анализа и оцјена постојећег стања (укључујући ресурсе и развојне потенцијале),
- Проблеми развоја и уређења простора,
- Циљеви,
- Програм, односно концепција развоја и
- Израда документа просторног уређења кроз фазе:
 - Преднацрта,
 - Нацрта и
 - Приједлога документа просторног уређења
- Смјернице за спровођење плана.

Фаза израде преднацрта, нацрта и приједлога Плана, подразумијева низ активности (јавни увид, стручна расправа, консултације са надлежним институцијама и сл.) на основу којих ће носилац израде плана, у сарадњи са носиоцем припреме плана, дефинисати коначно планско рјешење.

Савремени приступ планирању

У протеклом периоду дошло је до значајније промјене приступа планирању тако што је повећана улога тржишта, правног система и демократије.

Захтјеви тржишне економије упућују на потребу веће флексибилности просторних планова. У систему развијеног тржишта промјене се јављају у сваком тренутку, изузетно су динамичне и не трпе отпор у виду чврстог Плана већ траже константно прилагођавање новим условима и захтјевима. Од просторних планова се тражи да омогуће провођење сваке интервенције која не угрожава јавни интерес ни интерес другог.

У овом смислу просторни план треба да дефинише смјернице и политике којима јавни сектор утиче на будућу дистрибуцију активности у простору како би се постигла рационалнија просторна организација и одржив просторни развој.

Правни систем директно утиче на методологију планирања. У складу са актуелном законском праксом и у складу са савременим трендовима просторни план не смије бити замрзнута слика простора у планском периоду већ скуп политика и програма који ће се примјењивати у планском периоду тако да се простор константно унапређује. Планом су такође дефинисане и мјере и инструменти за спровођење плана.

Демократија у планирању се испољава кроз обавезно и повећано учешће јавности у припреми плана, те парламентарни систем припреме, доношења и коришћења плана.

У октобру 2015. године почело се са прикупљањем података и израдом аналитичко документационе основе, којом се утврдило постојеће стање различитих тематских области. Утврђено постојеће стање је дало претпоставке за даље планирање развоја општине и утврђивање планских рјешења. У утврђивању планских рјешења учествовало је и грађанство у фази Нацрта Плана.

Отворени план

Избор методологије планирања је у директној зависности од комплексности простора који се обрађује. Што је простор комплекснији методологија планирања треба да је флексибилнија и отворенија за могуће промјене унутар појединих сектора као и међусекторским односима.

Подручје обухвата плана представља изузетно комплексан просторни систем у коме учествује велики број међусобно зависних елемената у стању активних и динамичних промјена. Просторни план општине Мркоњић Град треба стога да тежи форми тзв „отвореног плана“ која подразумијева идентификовање међузависности и промјена које се перманентно одвијају у простору и које плану онемогућавају да буде статична слика. У оваквом приступу избјегавају се универзална и генерализована рјешења и нарочито чврсто одређена, графички и текстуално децидирана рјешења везана за плански период.

Умјесто исцртавања крајње једноставне или комплексне структуре подручја обухвата плана врши се идентификовање кључних елемената простора који стоје у међузависној вези и који битно утичу на структуру и динамику система. Умјесто локација и траса као физичких елемената система акценат се ставља на активности и комуникације као квантитативно-квалитативне предуслове рационалног дјеловања тржишта. Идентификовањем активности и њихове повезаности комуникацијама препознаје се просторна схема система и потом утврђују његове специфичности у конкретним, посебним условима.

Отворени план простор третира као „систем који еволуира - тако да се класично „уређење простора - замијењује процесом раста.

Интегрално планирање

Умјесто гранске и функционалне подијељености савремени трендови тежиште стављају на интегритету простора. У овом смислу избјегавају се функционалистички одређена рјешења и раздвојени секторски планови јер се тиме простор дезинтегрише тако што сваки сектор тражи рјешење свог проблема док се губи идентитет простора као цјелине.

У интегралном приступу планирању посебну тежину имају и принципи одрживог развоја. Секторски приступ је управо један од основних услова деградација простора те се тежи рјешавању просторног система тако да се избјегне предност једног ресурса над цјелином и нарочито над еколошким системом простора. Умјесто максималног задовољења захтјева одређене активности тежи се интегралном очувању капацитета простора као основног ресурса развоја.

Интегрални приступ планирању препознаје органску биолошку логику простора која се одликује хармонијом појединих структура, природне околине и укупне цјелине простора.

Методологија израде геолошке фазе у просторно планској документацији

Имајући у виду да су Просторни планови стратешки документи њима се утврђују геолошке карактеристике у оквиру стања на предметном подручју и дају се основне смјернице за просторно планирање са посебним освртом на ресурсе минералних сировина и могућност искоришћавања истих.

Категоризација терена према стабилности представља саставни дио инжењерскогеолошке валоризације подручја обухвата. Посебна пажња поклања се даљим геолошким истраживања на територији општине за коју се ради просторни план.

Геолошка фаза је дефинисана Правилником о начину израде, садржају и формирању докумената просторног уређења (Службени гласник Републике Српске бр.69/13). Ова фаза се у правилу састоји од геолошке, инжењерскогеолошких, хидрогеолошких и сеизмолошких карактеристика, а важан сегмент просторног плана који је везан за геологију су и минералне сировине.

Просторно планска документација се ради на основу Основних геолошких истраживања или детаљних геолошких истраживања уколико је то неопходно тј. ако су на располагању. Ниво истражних радова је дефинисан Законом о геолошким истраживањима (Службени гласник Републике Српске бр.110/13).

Припрема и израда геолошке фазе у планској документацији састоји се од сљедећег:

1. Анализе постојеће геолошке документације о предметном простору,
2. Израде базне геолошке, инжењерскогеолошке и хидрогеолошке карте на основу доступних података,
3. Геолошко рекогносцирање терена, гдје се врши допуна претходно припремљене карте,
4. Израда финалне инжењерскогеолошке, хидрогеолошке, сеизмолошке карте и карте минералних сировина као прилога просторног плана те пратећег текста који дефинише све инжењерскогеолошке, хидрогеолошке и сеизмолошке карактеристике предметног подручја,
5. Израда текстуалног дијела просторног плана,
6. На основу предходних анализа дају се смјернице за даља геолошка истраживања и израду остале техничке документације, те неопходни услови који се требају испунити у складу са сетом закона везаним за ову област.

Инжењерскогеолошка, хидрогеолошка, сеизмолошка и карта минералних сировина представљају основе за даље планирање простора у складу са геолошким условима на терену.

1. Анализа постојеће геолошке документације о предметном простору

Предметни простор општине Мркоњић Град је досад био предмет Основних геолошких истраживања, регионалних истраживања која су спроведена у току израде Основне геолошке карте као и детаљних истраживања за поједине минералне сировине (подземне воде, кречњак, геотехничка испитивања за потребе грађења објеката,).

Kao prva faza izrade pristupilo se prikupljanju, selekciji i analizi predhodno izvedenih geoloških istraživanja koja imaju značaj sa aspekta izrade prostornog plana.

Na osnovu rezultata ovih istraživanja pratiće se osnovni princip metodologije geoloških istraživanja o postepenom približavanju informacijama o terenu.

Pored osnovne geološke karte prikupljena je i ostala dostupna literatura i fondovski materijal.

2. Izrada bazne inženjerskegeološke karte na osnovu dostupnih podataka

Nakon analize dostupne dokumentacije izvršiće se obrada raspoloživih podataka prikupljenih u prvom koraku. Ove karte će biti osnov za sledeći korak geološkog rekonosiranja terena opštine Mrkošić Grad.

3. Geološko rekonosiranje

Geološko rekonosiranje terena će biti najvažniji korak u okviru geološke faze u planском документу. Ista se sastoji od utvrđivanja маршрута на основу претходно припремљене базне карте са обиљеженим карактеристичним тачкама, те инжењерскогеолошког и хидрогеолошког реконосирања терена према дефинисаном плану реконосирања на означеним карактеристичним тачкама.

4. Izrada finalnih grafičkih priloga

По завршетку теренских истраживања извршиће се компилација прикупљених података према врсти и међусобним односима, те на основу тога, финална геолошка, инжењерскогеолошка, хидрогеолошка, сеизмолошка карта као и карта минералних сировина. Поред карата израдиће се и текстуални дио плана који представља једну врсту тумача за карате.

Картографски приказ са пратећим текстом служиће као основ за правилно (стратешко) планирање тј. даљу разраду просторног плана.

5. Izrada текстуалног дијела плана

На основу свих података који су прикупљени као и на основу истраживања која су спроведена у току изrade просторног плана, врши се израда текстуалног дијела плана који уједно представља и неку врсту тумача геолошких, хидрогеолошких и инжењерскогеолошких карактеристика општине.

6. Izrada смјерница за наставак геолошких истраживања

У овом дијелу се дају смјернице за даља геолошка истраживања, као и законски акти који се морају поштовати приликом извођења истих.

Овакав приступ у просторном планирању омогућава максимално прилагођавање планског рјешења предметном простору те максимално искоришћавање минералних сировина.

Минералне сировине за које тренутно не постоји економска оправданост експлоатације се такође наводе у оквиру минералних сировина јер оне представљају минерални потенцијал. На тај начин се омогућава чување ресурса за вријеме кад ће те минералне сировине имати већу оправданост за експлоатацију.

A.II.2. Подлоге за израду плана

Основна подлога за израду Просторног плана Општине дефинисана Правилником о садржају, начину израде и доношења докумената просторног уређења (Сл. Гл. 69/13) јесте топографска карта у размјери 1:50 000.

A.II.3. Анализа претходног документа просторног Уређења

Извод из Просторног плана општине Мркоњић Град 1986 - 2005. година

Простор општине Мркоњић Град, сагледан у планском периоду од 1986 - 2005. године, обухватао је територију од 680km² на којој је предвиђено 29.300 становника у 2005. години, при чему је планиран такав друштвено-економски развој који ће општину Мркоњић Град сврстати у ред просјечно развијених општина у БиХ на крају планског периода.

У области становништва у планираном периоду, на основу успоравања пада опште стопе фертилитета, као и стопе наталитета, те раста опште стопе морталитета, очекивано је релативно опадање природног прираштаја са 6,9 % на 6% .

Негативан миграциони салдо ће се постепено смањивати. Процењено је да ће се негативан миграциони салдо од 274 лица годишње смањити на 146 лица.

Према пројекцији развоја укупног броја становника, за 2006. годину, предвиђено је 29.329 становника, од тога 11.315 у градском подручју, а 18.014 становника у ванградском подручју општине.

Привредни развој

Динамика раста друштвеног производа укупне привреде претпоставља пораст друштвеног производа укупне привреде за око 2 пута, а запослености за 1,6 пута. Нјавећи допринос у стварању друштвеног производа и даље ће имати индустрија, затим надпросјечну стопу раста требало би да оствари пољопривреда, саобраћај, угоститељство са туризмом, а нарочито занатство са малом привредом у индивидуалном сектору.

У складу са растом друштвеног производа, а на основу процјене фактора, услова и могућности запошљавања у планском периоду, укупан број запослених радника ће расти по просјечној годишњој стопи од 2,5%. Тиме би се до краја планског периода број радних мјеста повећао за око 3.300 радника, а стопа запослености становништва би се повећала са 18,1% у 1985. години на 29,8% у 2005. години.

У области друштвене инфраструктуре планом су издвојени и посебно истакнуту приоритети друштвеног стандарда и то: снабдијевање, средње усмјерено образовање, здравство и здравствена заштита, и физичка култура.

Снабдијевање. У погледу структуре трговине општине 2005. године очекује се да ће у организованом и прометном погледу, постојати организовани капацитети за снажно развијенију трговину на велико и трговину на мало, што ће знатније повећати значај трговине и допринијети убрзанијем општем, привредном и друштвеном развоју општине.

Туризам и угоститељство. Туристичка привреда општине, у условима очекиваног развоја привреде, може наћи своју шансу у могућности привођења одређених природних вриједности туристичкој експлоатацији, реализацији објеката и комплекса културно-историјске баштине.

Здравство и здравствена заштита. Планирана је адаптација и проширење постојећих амбуланти и изградњу савремено опремљених здравствених објеката у сваком зоналном подручју са сталним љекарима и са укупно 5000 m² BGP.

Социјална заштита. У области социјалне заштите планирани су сљедећи објекти: пословни објекат Центра за социјални рад са прихватилиштем у граду (150 m²); Дом за стара и изнемогла лица (40 постеља) са неопходним садржајима; Дјечији дом за смјештај дјеце без родитељског старања и дјеце која се школују у Мркоњић Граду са других мјеста са територије општине (100 постеља) са неопходним садржајима.

Дјечија заштита. Пројекција демографског развоја указала је да ће 2005. године на подручју општине бити 3.850 дјеце предшколског узраста (0 - 6 година). Предпостављен је обухват од 25% или 860 дјеце за које је планирано укупно 4300 m² BGP од којих би објекти јаслица и обданишта били распоређени у свако зонално подручје. Уз предње грађевинске површине планиран је и слободан отворени простор уз објекте по нормативу 10 m²/дијете до 3 године и 20 m²/дијете старије од 3 године.

Основно образовање. Према демографским пројекцијама у 2005. години, очекивало се 5000 дјеце школског узраста (7 - 14 година). Планом је предвиђено да се овај узраст обухвати школовањем и то у матичним школама капацитета 500 - 600 ученика и подручним школама капацитета 100 - 200 ученика, при чему би се постојећи школски објекти реконструисали и модернизовали и изградили нови да би се постигао овај стандард у урбаним централним зоналним подручјима.

Средње усмјерено образовање. Просторним планом Мркоњић Града (1986 - 2005) предвиђено је проширивање капацитета СШЦ "Акиф Бешлић" и евентуално дислоцирање неких одјељења у неке од зоналних центара. Планирано је 65 m² по ученику BPG и слободан отворен простор по нормативу од 25 m² по ученику.

Култура. У периоду до 2005. године планирана је изградња нових објеката домова културе у свим зоналним центрима.

Становање

За остваривање циљева у стамбеној изградњи постављених у ПП Мркоњић Град (1986 - 2005) до краја планског периода планирана је изградња укупно 2.996 стана (120/год). Укупан стамбени фонд би се повећао са 7.386 стана, на 10.382 стана у 2005. години. Да би се постигао циљ у подизању стандарда становања од 15 m² корисне стамбене површине по једном становнику потребно је изградити 69.000 m² новог стамбеног простора.

Урбана подручја

Према оријентационим потребама у 2006. години планирано је да ће у центрима зона и подзона укључујући и Мркоњић Град бити концентрисано 13.280 становника (45,3% од укупног становништва Општине). За остваривање овог плана утврђена је укупна површина урбаних подручја у центрима зона и подзона од 1.145,4 ha (1,68% од укупне Општине).

Шуме и шумско земљиште

У обухваћеном планском периоду предвиђено је издвајање заштићених шума и то:

- Заштитна шума периметра врела Зелениковац (265,00 ha);
- Заштитна шума у кањону Коране и Сане(96,25 ha);
- Шуме на лијевој обали Врбаса на подручју Рацунских страна и Бренице биће стављене у функцију заштите кањона Врбаса (173,13 ha);
- Бездан – Понор – ушће ријеке Понор ће бити заштићено издвајањем у заштитне шуме, шуме која непосредно окружује Понор (8,43 ha);
- Заштитне шуме у кањону Медљанске ријеке с циљем заштите изворних кањонских форми (36,25 ha).

Поред заштитних шума (укупно 579,06 ha) планирано је заштитити шуме с посебном функцијом (укупно 208,75 ha). Заштићене шуме биће шуме у Меморијалном центру Млиништа, рекреативне шуме Балкана и шуме уз ски-центар Лисина.

Грађевинска земљишта

Планом се предвиђа различит степен изграђености грађевинског земљишта у зависности од значаја, популационе величине и других фактора просторно-функционалне цјелине којој грађевинско земљиште припада. Земљиште намјењено за изградњу основних и пратећих функција насеља заузима 1.318 ha, од тога 1.092 ha у урбаном подручју, 226 ha у ван урбаном подручју.

Пољопривредно земљиште

Просторним планом Општине предвиђена је комасација земљишта на Подрашничком пољу, на истим површинама су предвиђени и мелирациони захвати (сца 1.800 ha).

Неплодна и друга земљишта

Просторним планом планира се санитарно уређење постојеће депоније, 4 km сјеверно од града путем према Шеховцима.

Површине посебне намјене

Просторним планом Општине (1986 - 2005) усмјерава се концентрација гробаља на што мање локалитета да свако насељено мјесто има централно гробље (1986. у просјеку свако насељено мјесто има 4-5 гробаља).

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Систем насеља

Планирано је да се успостави сљедећи систем ранжираних урбаних, урбано-руралних и рурално-урбаних центара:

I РАНГ – Мркоњић Град као центар Општине, центар зоне, центар зоналног подручја, са општеградским центром, здравственим центром и централном индустријском зоном;

II РАНГ – Центри Зона: Бараћи, Бјелајце и Подрашница као центри заједница сеоских насеља, са зонским друштвено-опслужним и спортско-рекреационим центрима, те зонским индустријским комплексом.

III РАНГ – Центри зоналних подручја: Подбрдо, Шеховци и Мајдан, као села са сеоским центрима, са зоналним друштвено-опслужним и спортско-рекреационим центрима у диспергованим индустријским погонима.

IV РАНГ – Насеља рурално-урбаног карактера као центри мјесних заједница: Баљвине, Герзово, Медна и Пецка са друштвено-опслужним центрима у оквиру мјесне заједнице.

V РАНГ – Насеља без урбаног подручја, као примарна села, гдје се сврстава преосталих 27 насељених мјеста, са претежном функцијом стамбено-економског карактера, без икаквих спољних функција везаних за потребе према сусједним насељима.

Систем и мрежа насеља су планирани тако да Мркоњић Град опслужује целокупно становништво Општине са досегљивошћу за 60 минута, зоне за 45 минута и свог зоналног подручја за 30 минута у једном правцу.

Саобраћајна инфраструктура

Планирана је надоградња постојећег система саобраћаја модернизацијом и реконструкцијом. Локални путеви су планирани углавном тамо гдје су раније постојали сеоски путеви, коју су настали тамо гдје се указала потреба за повећаним кретањем људи и добара.

За потребе путника планиран је путнички терминал у центру општине са низом окретница и аутобуских стајалишта по појединим линијама радијалног и кружног тока.

Систем веза

Поштански саобраћај. Поред постојећих, планиране су 4 нове јединице поштанске мреже за пружање услуга.

Телефонски саобраћај. Да би се у периоду 1986 - 2006. године остварило повећање ГТП-а са 3.040 на 11.100 бројева планирано је у граду и приградским насељима проширити постојеће и изградити нове капацитете за планираних 7.500 ГТП, а на ванградском подручју постојеће капацитете аутоматских телефонских централа проширити и изградити на капацитет од око 3.600 ГТП. У планском периоду планирано је постављање више јавних говорница у граду и зонским центрима, и то за градски и међуградски ТТ саобраћај.

У циљу бољег информисања грађана планирана је изградња локалне радио станице у планском периоду 1986 - 2006. године.

Водопривредна инфраструктура

С обзиром на специфичну потрошњу воде генерално се разматрају два подручја. Прогноза за градско урбано подручје у 2006. години предвиђа 100% прикључених потрошача уз потрошњу за домаћинства 350/ст/дан, индустрија 100/екв.ст/дан. За ванградско подручје процјењује се 80% прикључених потрошача са потрошњом воде за домаћинства 200/ст/дан, производња 100/ст/дан и остали 50/ст/дан.

Енергетска инфраструктура

На цијелом подручју Општине предвиђена је замјена постојећих 10/04 kV и изградња нових дистрибутивних TS 20/04kV преко којих ће се обезбиједити довољне количине електричне енергије за постојеће и планиране потрошаче.

Заштита средине

Просторни план Општине (1986 - 2005) сугерише потребу за формирањем службе за праћење и контролу стања квалитета ваздуха, емисије и имисије полутаната, са овлаштењима за предузимање одговарајућих мјера.

Водоток Црна Ријека захтијева заштиту изградњом уређаја за пречишћавање отпадних комуналних и индустријских вода у датом планском периоду.

У циљу заштите тла, Просторним планом се предвиђа остваривање контроле употребе хемијских средстава у пољопривредној производњи, спречавање одлагања отпадака ван мјеста одређених за њихово депоновање, санација девастираних обала и њихово уређење према претходно израђеним пројектима.

А.ИИ.4. Извод из Измјене и допуне Просторног плана Републике Српске до 2025. године

Општина Мркоњић Град припада Регији највећег града у Републици Српској, регији Бања Лука – Градишка – Мркоњић Град. Мркоњић Град је издвојен као индустријско-привредни центар на јужном дијелу регије у рангу секундарног регијског центра, које окупља удаљене општине од регијског центра Бања Лука и то Шипово, Рибник, Језеро, Купрес и Источни Дрвар. Ово акционо подручје препознато је као шумско туристичко подручје, са изразитим квалитетом очуване природе, са претежно шумско-прерађивачком индустријом и пашњачким сточарством као привредном одредницом, уз могућност јачег развоја дрвене индустрије и туризма.

Посматрајући у цјелини територију Републике Српске и просторни распоред природних ресурса, односно подручја која највише обилују шумама и шумским земљиштима, Мркоњић Града се издваја као доминантно шумско подручје, са идентитетом заснованим на посебном квалитету високих шума.

У односу на степен развијености, („Службени гласник Републике Српске”, број 94/13) општина Мркоњић Град спада у развијене општине Републике Српске.

Мркоњић Град, обилује и богатством минералних сировина, од којих значајно мјесто заузимају појаве боксита, резерве бентонитне глине, мермера и гипса. У будућем времену они ће бити тражена сировина и зато треба развијати сировинску базу и експлоатацију. Потребно је направити програме систематских геолошких истраживања и реализовати их. Од њих ће зависити могућност експлоатације.

У погледу заштите и очувања природних добара, међу подручја планирана за успостављање заштите у планском периоду по IUCN класификацији спадају:

- Споменик природе (III категорија) - Извор ријеке Сане; општине Мркоњић Град и Рибник;
- Подручје управљања стаништем (IV категорија) - Подрашничко поље; Мркоњић Град;

- Заштићени природни предио (V категорија) - Кањон Угар-Врбас-Црна Ријека; Бања Лука, Кнежево, Мркоњић Град;
- Заштићени природни предио (V категорија) - клисура Врбаса; Бања Лука, Мркоњић Град;
- Парк природе (V категорија) - Осмача-Тисовац-Чемерница; Бањалука, Кнежево, Котор Варош, Мркоњи Град;
- Парк природе (V категорија) - Сана горњи ток; Мркоњић Град, Рибник;
- Парк шума (VI категорија) - Зелениковац; Мркоњић Град.

Стратегијом управљања чврстим отпадом у Босни и Херцеговини и Просторним Планом Републике Српске, на територији општине Мркоњић Град, планирана је изградња регионалне санитарне депоније, за одлагање комуналног отпада.

У области заштите од неексплодираних убојних средстава (НУС) и мина потребно је предузети мјере у разминирању најугроженији општина, међу којима је и Мркоњић Град.

Анализа привредне структуре и природних ресурса, као и осталих развојних фактора по регијама, довела је до идентификације привредних комплекса са највећим потенцијалом, међу којима је подручје Мркоњић Града као шумарско-дрвопрерађивачки комплекс. Овај комплекс треба пројектовати тако да домаћа дрвна индустрија буде способна за оптимално коришћење сортимената и конкурентна са својим производима на домаћем и међународном тржишту. У том смислу неопходно је предузети низ мјера на организацији сектора шумарства и дрвне индустрије дестимулишући ниже и стимулишући више фазе прераде дрвета, усмјеравајући цијели сектор ка бољем дизајнирању, формирању производних марки и промоцији производње у овом домену; За просторни размјештај пољопривреде на пољопривредном земљишту појављује се низ природних погодности и ограничења. С тим у вези водеће пољопривредне гране за планинска подручја су пашњачко сточарство и агрошумарство (кластери – пчеларство, рибарство), а за брдска подручја мјешовито сточарство и воћарство (кластери – органска храна).

Производна грана шумарства мора стратешким савезом бити повезана са производним гранама примарне и финалне прераде дрвета. За Мркоњић Град је главна производна грана шумарства производња шумских дрвних сортимана, а споредне су ловство и туризам.

Преглед пословних зона према захтјевима општина и њиховим стратешким развојним приоритетима:

Општина	Име зоне	Величина зоне (ha)
Мркоњић Град	Пословна зона „Подбрдо“	18,5
	Подови	15
	Кула-Рудићи	2

У ширем планинском окружењу Мркоњић Града број и густина становништва су веома мали. Економским, пореским и другим мјерама у планском периоду неопходно је подстицање остајања и евентуалног повратка становништва. Посебно ће се на бази програма ревитализације наведених простора подстицати развој секундарних локалних центара.

Концепција просторног развоја туризма Републике Српске садржи утврђивање и рангирање видова туризма према туристичким ресурсима, просторно-функционално структурисање територије Републике Српске на зоне и туристичке просторе, уз издвајање транзитних

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

туристичких праваца. Издваја се и еколошко-авантуристички итинерер Градишка - Бањалука - долина Врбаса - Мркоњићко подручје - Шипово - Купрес.

У области саобраћајне инфраструктуре у будућем развојном периоду до 2025. године потребно је почети и завршити изградњу ауто-пута Бањалука - Мркоњић Град - Млиништа – према Сплиту.

Планиране веће хидроелектране и хидроенергетски системи на ријекама

Редни број	Назив хидроелектране	Ријека	Општина	Инсталисана снага
1.	ХЕ Бочац постојећи	Врбас	Мркоњић Град	110,00
2.	ХЕ Бочац II	Врбас	Мркоњић Град	10,00
3.	ХЕ Понор	Понор	Мркоњић Град	10,00

Списак МХЕ за који постоји интерес за градњу у општини Мркоњић Град

Назив електране	Назив ријеке	Снага /mw/
МХЕ Мркоњић Град	Црна Ријека	2,70
МХЕ Старо Село	Црна Ријека	1,70
МХЕ Сокочица	Сокочица	0,75
МХЕ Медна Склоп	Медљаница	0,90
МХЕ Призрен Град – Сана 2	Сана	3,50
МХЕ Бјелајце	Црна Ријека	0,60

Табеларни приказ потенцијалних пројеката у области рударства и геологије у општини Мркоњић Град

1.	„Герзово“	Бентонит	
2.	„Сињаково“		Бакар, жељезо
3.	„Чардак ливада“		Боксит
4.	„Лисковица“		Боксит
5.	„Бараћи“		Боксит
6.	„Љубичина долина“		Боксит
7.	„Градина“		Боксит
8.	„Мајдан“	Архитектонско-грађевински камен	
9.	„Криви брод“	Архитектонско-грађевински камен	
10.	„Подрашница“	Кварцит	
11.	„Герзово“	Технички-грађевински камен	

A.II.5. Информациони основ

Преглед документације:

- Измјене и допуне Просторног Плана Републике Српске до 2025. године, Урбанистички Завод Републике Српске; Бања Лука, фебруар 2015. године
- Просторни план Републике Српске до 2015. године, Урбанистички Завод Републике Српске; Бања Лука, април 2008. године
- Стратегија развој општине Мркоњић Град 2014 - 2024. година, Општина Мркоњић Град, децембар 2013. година
- Статистички билтени, Републички завод за статистику РС, Бањалука, 1999 – 2006. године,
- Локални програм заштите животне средине општине Мркоњић Град 2012-2017, Мркоњић Град, јун 2010. година
- Студија оправданости топлификациони систем Мркоњић Град, Термотехника-инвест Бања Лука, април/мај 2006. год.
- Студија хидрографије и хидрографских карактеристика подручја и појединих водотока са назнакама могућих рјешења, општина Мркоњић Град, октобар 2011. год.,
- Становништво БиХ – Народносни састав по насељима, Државни завод за статистику Републике Хрватске, Загреб, 1995. године,
- Пројекције развоја становништва Републике Српске 1996 -2015. године, Урбанистички завод Републике Српске, Бањалука 1997. године
- Шумско – привредна основа, за Мркоњићко шумскопривредно подручје
- Стратегија управљања чврстим отпадом БиХ, 2002. године
- Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2030. године

Осим прикупљене документационе основе, кориштене су детаљне информације из стручних организација из области инфраструктуре, геодезије, привреде, шумарства, статистике, као и подаци из општинских одјељења.

Закони, прописи, општинске одлуке

- Закон о уређењу простора и грађењу („Службени гласник РС“ број 40/13);
- Закон о уређењу простора и грађењу („Службени гласник РС“ 55/10);
- Правилник о садржају, начину израде и доношења докумената просторног уређења („Службени гласник РС“ број 69/13);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“ број 93/06);
- Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“ број 86/07, 14/10 и 5/12);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ број 75/08);
- Закон о измјенама и допунама Закона шумама („Службени гласник РС“ број 60/13);
- Закон о ловству („Службени гласник РС“ број 60/09);
- Закон о измјенама и допунама Закона о ловству („Службени гласник РС“ број 50/13);
- Закон о електричној енергији - Пречишћен текст, („Службени гласник РС“ број 8/08);
- Закон о измјенама и допунама Закона о електричној енергији („Службени гласник РС“ број 34/09, 92/09 и 1/11)
- Закон о телекомуникацијама, („Службени гласник РС“ број 19/96);
- Закон о измјенама и допунама Закона о телекомуникацијама („Службени гласник РС“ број 64/06)
- Закон о комуникацијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 31/03);
- Закон о измјенама и допунама Закона о комуникацијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 75/06, 32/10, 98/12)
- Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС“ број 30/10);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења, („Службени гласник РС“ број 2/05)
- Закон о измјенама и допунама Закона о водама („Службени гласник РС“ број 92/09 и 121/12);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“ број 71/12)
- Закон о заштити природе - Пречишћен текст („Службени гласник РС“ број 113/08);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“ број 53/02);
- Закон о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“ број 65/08);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ број 124/11);
- Закон о јавним путевима – Пречишћен текст („Службени гласник РС“ број 16/10);
- Закон о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“ број 6/06);
- Закон о измјенама и допунама Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“ број 75/06, 44/07, 84/09 и 62/10);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“ број 11/95);
- Закон о измјенама и допунама Закона о културним добрима („Службени гласник РС“ број 103/08);
- Закон о грађевинском земљишту, („Службени гласник РС“ број 112/06);
- Збирка закона из стамбене и комуналне области, Сарајево 1974;
- Правилник о садржају планова („Службени гласник РС“ број 59/11);
- Закона о рударству („Службени гласник РС“ број РС 59/12)
- Закон о концесијама („Службени гласник РС“ број РС 59/13);
- Закон о водама („Службени гласник РС“ број РС 50/06)
- Закон о геолошким истраживањима („Службени гласник РС“ број РС 110/13);

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

- Закон о привременим техничким прописима за грађење у сеизмичким подручјима (Сл.л. СФРЈ 39/64);
- Закон о гробљима и погребној дјелатности („Службени гласник РС“ број 31/13, 6/14);
- Правилник о техничким нормативима за пројектовање и извођење радова на темељењу грађевинских објеката (Сл.л. СФРЈ 15/90);
- Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима (Сл.л.СФРЈ 31/81, 49/82,29/83, 21/88, 52/90);
- Правилник о класификацији и категоризацији резерви минералних сировина и вођењу евиденције о њима („Службени гласник РС“ број 92/14)
- Правилнику о мјерама заштите, начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите подручја на којима се налазе изворишта, као и водних објеката и вода намјењени људској употреби“ („Службени гласник РС“ број.07/03)
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“ број 50/02 и 34/08)
- Правилник о привременим техничким прописима за грађење у сеизмичким подручјима („Службени лист СФРЈ“ број 39/64);
- Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима („Службени лист СФРЈ“ број 31/81)
- Правилник о измјенама и допунама Правилника о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима („Службени лист СФРЈ“ број 49/82,29/83, 21/88, 52/90)
- Правилник о класификацији и категоризацији резерви минералних ресурса и вођењу евиденције о њима („Службени гласник РС“ број 99/08);
- Правилник о утврђивању услова и начина експлоатације шљунка, пјеска и ломљеног камена („Службени гласник РС“ број 5/04)
- Правилник о изворима нејонизујућег зрачења од посебног интереса, („Службени гласник РС“ број 112/05);
- Правилник о заштити од електромагнетских поља до 300GHz, („Службени гласник РС“ број 112/05);
- Правилник о измјенама и допунама Правилника о заштити од електромагнетских поља до 300 GHz („Службени гласник РС“ број 40/07);
- Правилник о зонама безбједности надземних електроенергетских водова надземног напона од 110 kV до 400 kV, („Службени гласник РС“ број 32/08);
- Правилнику о мјерама заштите, начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите подручја на којима се налазе изворишта, као и водних објеката и вода намјењени људској употреби“ („Службени гласник РС“ број 7/03);
- Правилник о условима за планирање и пројектовање објеката за несметано кретање дјете и особа са умањеним тјелесним способностима („Службени гласник РС“ број 93/13)
- Правилник о условима испуштања отпадних вода у јавну канализацију („Службени гласник РС“ број 44/01);
- Правилник о третману и одводни отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема јавне канализације („Службени гласник РС“ број 68/01)
- Правилник о мониторингу квалитета ваздуха („Службени гласник РС“ број 39/05);
- Правилник о мониторингу емисија загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС“ број 39/05);
- Правилник о граничним вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“ број 39/05);

- Правилник о категоријама отпада са Каталогом („Службени гласник РС“ број 39/05);
- Правилник о садржају и начину доношења одлуке о изградњи објеката и уређењу простора („Службени гласник РС“ број 69/05);
- Правилник о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник РС“ број 124/12);
- Правилник о роковима изграђених погона („Службени гласник РС“ број 24/06);
- Правилник о минималним техничким условима о раду пилана, („Службени гласник РС“ број 34/03);
- Правилник о начину успостављања и управљања информативним системом за заштиту природе и систему праћења („Службени гласник РС“ број 85/05);
- Правилник о основним условима које јавни путеви, њихови елементи и објекти на њима морају испуњавати са аспекта безбједности саобраћаја („Службени гласник БиХ“ број 16/07);
- Правилник о мјерама заштите, начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите, подручја на којима се налазе изворишта, као и водних објеката и вода намјењених људској употреби („Службени гласник РС“ број 7/03);
- Уредба о класификацији вода и категоризацији водотока („Службени гласник РС“ број 42/01);
- Уредба о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС“ број 39/05);
- Уредба о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о обавези спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ број 7/06);
- Уредба о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само ако имају еколошку дозволу („Службени гласник РС“ број 7/06);
- Упутство о садржају студије утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ број 118/05);
- Акциони план заштите животне средине у БиХ;
- Други законски прописи који дотичу и обрађују област просторног планирања, као и планских докумената.

Просторно-планска документација

- Просторни план Републике Српске до 2015., Урбанистички завод Републике Српске а. д. Бањалука
- Измјене и допуне просторног Плана Републике Српске до 2025. , Урбанистички завод Републике Српске а.д. Бања Лука.
- Просторни План општине Мркоњић Град 1986 - 2005. Год., СОУР „Крајина“ Р.О. Урбанистички Завод Бања Лука, 1987. год.
- Регулационо – урбанистички план Мркоњић Града („Службени гласник РС“ број 1/74);
- Регулациони план „Подоругла“ Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић град“ број 5/85);
- Регулациони план „Брдо“ Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 5/85)
- Регулациони план „Центар“ Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 1/88)
- Регулациони план „Збориште-Грабеж“ Мркоњић град („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 6/91);

- Регулациони план „Мале привреде Подоругла“ Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/91);
- Измјена Регулационог плана „Подоругла“ изнад творнице обуће („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 10/05)
- Регулациони план индустријска зона „Подови“ („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 2/03),
- Регулациони план „Пословна зона Подбрдо“ („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 9/11)
- Регулациони план „Пословна зона „Кула – Рудић“ („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 9/11).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – локалитет ОШ. Иван Горан Ковачић („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/03).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – Спортска школска дворана („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 10/05).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – Тржни центар и гаража („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 7/07).
- Измјене дијела Регулационог плана „Подоругла“ – плато („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 1/08).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – Рудине („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 1/08).
- Измјене дијела Рег.-Урбанистичког – локалитет фабрика Вијака („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 8/08).
- Измјене дијела Рег.-Урбанистичког – локалитет предузећа Мањача („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 9/09).
- Измјене дијела Рег.-Урбанистичког – локалитет уз Транзитни пут („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/10).
- Измјене дијела Рег.-Урбанистичког – поред Градског стадиона („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/10).
- Измјене дијела Регулационог плана Центар – локалитет Дома Здравља („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 9/10).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – на локалитету улице Бораца Српских („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 6/12).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – на локалитету улице Стевана Синђелића („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 2/13).
- Измјене дијела Регулационог плана „Центар“ – на локалитету Трг Краља Петра I Карађорђевића („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/17).
- Зонин план подручја посебне намјене Балкана („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/17)
- Урбанистички пројекат код Дома културе („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/00).
- Урбанистички пројекат код музеја ЗАВНОБИХ-а („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 3/00).

Планови и програми развоја, стратегије, извјештаји и анализе

- Стратегија развоја општине Мркоњић Град за период 2014 - 2024 године, („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 11/13)

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

- Стратегија развоја туризма Републике Српске 2010 – 2020. године, Универзитет у Бања Луци, Бања Лука 2009. године.
- Економска политика за 2006. годину, Влада Републике Српске, Бањалука, децембар 2006. године.
- ЛЕАП општине Мркоњић Град („Службени гласник општине Мркоњић Град“ број 4/11
- Пројекције развоја становништва Републике Српске 1996 - 2015. године, Урбанистички завод Републике Српске, Бањалука 1997. године
- Демографска статистика бр. 8,9,10,11,12, Републички завод за статистику, Бања Лука, 2005 – 2009
- Валоризација културно-историјског и природног наслеђа општине Мркоњић Град, Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске Мркоњић Град, 2009- године.
- Шумско привредна основа за Мркоњићка шумска привредна подручја (1.1.2012. – 31.12.2021.год.)
- Археолошки лексикон Босне и Херцеговине, Сарајево, 1971. год.
- Елаборат о установљеним ловиштима на подручју Републике Српске, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републике Српске; септембар 2015. год.

Општа урбанистичка документација

- Пиха Б. Просторно планирање, Новинска установа, Службени лист СФРЈ, Београд 1973. год
- Тошић Д. , Просторно – функцијски односи и везе у нодалној регији Ужице, докторски рад, Београд, 1999. год
- Археолошки лексикон Босне и Херцеговине, Сарајево, 1988. год.

Геологија

- Беговић П, 2009: Хидрогеолошке подлоге у просторном планирању на примјеру Општине Лакташи у Републици Српској, Магистарска теза, фондовски материјал Рударско-геолошког факултета, Београд;
- Група аутора, 1988: Упуство за израду основне инжењерскогеолошке карте СФРЈ, Савезни геолошки завод, Београд;
- Група аутора: ОГК лист Јајце, карта и тумач, Савезни геолошки завод, Београд;
- Група аутора: ОГК лист Кључ, карта и тумач, Савезни геолошки завод, Београд;
- Група аутора: ОГК лист Гламоч, карта и тумач, Савезни геолошки завод, Београд;
- Група аутора: ОГК лист Бугојно, карта и тумач, Савезни геолошки завод, Београд;
- Група аутора, 1980, Хидрогеолошка карта СФРЈ, 1:500 000, Савезни геолошки завода
- Група аутора, 1992, Геоморфолошка карта Југославије, 1:500.00, Савез географских друштава;
- Група аутора, 2011: Минералне сировине Републике Српске, Завод за геолошка истраживања Републике Српске Зворник;
- Мијовић Д, 2003: Методологија хидрогеолошких истраживања у просторном планирању и управљање подземним водама, докторска дисертација, фондовска литература РГФ Београд.
- Докторска дисертација, др Војислав Мудреновић, Стратиграфија Лисине и Димитора.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Б. АНАЛИЗА И ОЦЈЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Б.І. ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО

Б.І.І. Територија

Општина Мркоњић Град смјештена је у западном дијелу Босне и Херцеговине, односно југозападном дијелу Републике Српске. Граничи се са Градом Бања Лука на сјеверу, општином Кнежево на сјевероистоку, на истоку граничи са општинама Језеро и Јајце (ФБиХ), са југоисточне стране општином Шипово, на југу општином Гламоч (ФБиХ) и општином Рибник на западу. Подручје Општине обухвата површину од 669,73km², чија је просјечна надморска висина 591 метар.

Према регионалној припадности, општина Мркоњић Град улази у састав регије највећег града Бања Лука – Градишка - Мркоњић Град са густом концентрацијом становништва, привредних активности, јавних служби, финансијских институција, кадрова и др. Акционо подручје Мркоњић Град у рангу секундарног регијског центра представља шумарско-туристичко подручје, са изразитим квалитетом очуване природе, претежно шумско-прерађивачком индустријом и пашњачким сточарством као привредном одредницом, уз могућност јачег развоја дрвене индустрије и туризма.

Према Уредби о насељеним мјестима која чине подручје јединице локалне самоуправе (Сл. Гл. 04/10) општина Мркоњић Град има 38 насељених мјеста организованих у 22 мјесне заједнице: МЗ Центар Мркоњић Град, МЗ Густовара, МЗ Збориште, МЗ Мркоњић Град – Бркић Башта, МЗ Подгорја, МЗ Медна, МЗ Мркоњић Град – Каменица, МЗ Ступари, МЗ Мајдан, МЗ Мркоњић Град – Ново Насеље, МЗ Шеховци, МЗ Бараћи, МЗ Мркоњић Град – Подоругла, МЗ Подбрдо, МЗ Магаљдол, МЗ Бјелајце, МЗ Горњи Граци, МЗ Горња Пецка, МЗ Баљвине, МЗ Подрашница, МЗ Герзово и МЗ Ораховљани¹. Свака од мјесних заједница обухвата више насељених мјеста.

Насељена мјеста на територији општине Мркоњић Град су: Баљвине, Бјелајце, Брдо, Дабрац, Доња Пецка, Доња Подгорја, Доњи Бараћи, Доњи Граци, Дубица, Герзово, Горња Пецка, Горња Подгорја, Горњи Бараћи, Горњи Граци, Густовара, Јасенови Потоци, Копљевићи, Котор, Лисковица, Магаљдол, Мајдан, Медна, Млиниште, Мркоњић Град, Оћуне, Оканције, Ораховљани, Подбрдо, Подоругла, Подрашница, Ступари, Сурјан, Шеховци, Шибови, Тријебово, Трново, Убавића Брдо и Власиње.

На подручју општине тренутно живи 15.926² становника са просјечном густином насељености од 24 становника на 1km². Према попису из 1991. године на данашњем подручју живјело је 27.379 становника.

У односу на степен развијености, општина Мркоњић Град спада у развијене општине Републике Српске³.

У саобраћајно – географском погледу, општина Мркоњић Град се налази на раскршћу веома значајних путних праваца. Овуда пролази магистрални пут М15 (Мркоњић Град – Гламоч - Сплит), магистрални пут М5 (Јајце - Мркоњић Град - Бихаћ), магистрални пут М16 (Бања Лука – Црна Ријека – Јајце - Сплит), те регионални путни правци Р412 Мркоњић Град - Црна Ријека и Р415 Доњи Бараћи-Шипово.

¹ Одлука о мјесним заједницама, „Службени гласник општине Мркоњић Град“, бр.5/07

² Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Српској 2013. године; Републички завод за статистику, Бања Лука 2017.год.

³ Службени гласник Републике Српске, број 94/13

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

У математичко-географском погледу општина је формирана у географском појасу који је ограничен координатама између 17° 04' 45" источне географске дужине и 44° 24' 08" сјеверне географске ширине.

У климатском погледу простор општине Мркоњић Град има умјерено-континенталну климу са микроклиматским карактеристикама планинског подручја. Јасно су изражена сва четири годишња доба, са хладним и сњижним зимама, те умјерено топлим љетима. Просјечна дневна температура износи 9° С.

У рељефном погледу општина Мркоњић Град припада брдско-планинском подручју, коју карактеришу планине Лисине (1.467 m), Димитор (1.483 m), Чемерница (1.338 m), Мањача (1.239 m) и Овчара (1.576 m). Између планинских врхова пружа се Подрашничко поље (750 m) и Подови (950 m), док су долинска подручја релативно мала и налазе се уз водотоке ријеке Врбас и Црна Ријека. Висинска разлика терена општине креће се у распону од равница уз водотоке до високих планина, тј. од 300 - 1500 m, уз просјечну надморску висину од 600 - 800 m.

Према геолошко-петрографским одликама и регионалним обиљежјима краја, подручје представља активну изворишну област.

У геотектонском погледу простор ове општине припада унутрашњим Динаридима и зони палеозојских шкриљаца и мезозојских кречњака. Основна структура карактеристика терена је пружање наслага у правцу сјеверозапад-југоисток. Сви основни структурни облици створени су старијим алпијским фазама тектонских покрета. По геомеханичким карактеристикама заступљене су следеће групе терена: равничарски терени, мезозојски кластити, метаморфити и магматити, карбонатни седименти са ограниченим крашким појавама.

Према сеизмичности, жариште на овом простору су малог броја, са магнитудом 4 - 5° чија је дубина до 10 km, изузетно до 20 km. Простор општине карактерише могућа појава сеизмичких манифестацијама 6 - 7° МЦС.

Педолошке карактеристике одређују двије основне групе земљишта и то долинска и бреговита. Долинска тла су настала у долинама ријека од њихових наноса или у геолошким удолинама и веома мало су заступљена на подручју општине. Плоднија су од околних бреговитих, која прекривају већи дио општине. Њихов квалитет је разнолик, зависно од геолошке подлоге на којима су настала, положаја терена и надморске висине.

Б.І.1.1. Граница

Општина Мркоњић Град граничи са градом Бања Лука, општинама Рибник, Шипово, Језеро и Кнежево, те са Федерацијом БиХ. Почев од најсјевернијег дијела Општине, тачније од Гребенске клисуре, граница прати ток ријеке Врбас и пружа се јужно све до коте 524 (Градина), након чега иде источно до Зечије долине, односно до тромеђе града Бање Луке и општина Мркоњић Град и Кнежево. Од поменуте тромеђе, граница се опет пружа јужно, до тока ријеке Врбас, гдје је тромеђа општина Мркоњић Град, Кнежево и Федерације БиХ. Држећи благи југозападни смијер, долази до тромеђе општина Мркоњић Град, Језеро и Федерације БиХ, након чега задржава правац и наставља до Магаљдола обухватајући га, па до ријеке Јошавке, након чега кратко мијења правац на сјеверозапад, да би се, обилазећи Ковачевац, поново вратила на југозапад, до тромеђе општина Мркоњић Град, Језеро и Шипово. Граница наставља пратећи коте 1.037, 1.168 и 1.275 (Кик), па се обухватајући Перушику и Клизну Косу спушта јужно до тока Трновице и наставља пратећи коте 934, 606, 1061 (Вршчељак) и коте 1.519, након које нагло скреће на запад преко врха 1567 (Јастребњак), пратећи даље коте 1.604, 1452 (Смрчева к.) и 1378, све до тромеђе општина Мркоњић Град, Шипово и Федерације БиХ. Општина граничи са Федерацијом БиХ на кратком дијелу, од поменуте тромеђе до коте 1.576 (Овчара), односно до тромеђе општина Мркоњић Град, Рибник и Федерација БиХ. Након тога граница креће према сјевероистоку, преко кота 1.148 (Тисови врх), 983 (Врбљански врх), те од врела Сане прати њен ток све до коте 712 обухватајући је са Призреном, након чега скреће источно пратећи коте 567 и коте 692 (изузимајући је), па од Мачије греде скреће сјеверно до кота 1.251, 1.259, 1.331, 604 и 466 након које заобилази Главицу (828) и настављајући сјевероисточно обухвата Лисину и прати коте 729, 732, 751 до 728, па од Понора нагло скреће на сјеверозапад. Пратећи коте 929 и 767, граница иде до Црног врха (893) гдје је тромеђа Града Бања Лука, општине Мркоњић Град и општине Рибник. Граница скреће источно и наставља пратећи коте 1.055, 1.067, 1.032, 1.158, па сјеверно преко кота 1158, 984, 1064, те 696 иде до почетне тачке, тј. Гребенске клисуре.

Б.І.1.2. Структура површина по намјени

У складу с обилежјима простора и обављања дјелатности и активности простор Општине је организован кроз сљедећу намјену површина:

- пољопривредне површине,
- шумске површине,
- водене површине
- грађевинско земљиште.

Пољопривредне површине

Површине под ораницама износе 10.223 ha (15,26 % укупне површине), под воћњацима 544 ha (0,81%), пашњацима 13.661 ha (20,40 %) и ливадама 12.385 ha (18,49 %). Оранице, воћњаци и ливаде заједно представљају обрадиво земљиште које обухвата 23.152 ha или 34,56% укупне територије Општине Мркоњић Град. Необрадиво земљиште обухвата 13.661 ha (20,40% укупне територије) и чине га пашњаци. Збир обрадивог 34,56% и необрадивог 20,40%, представља укупно пољопривредно земљиште са површином од **36.813 ha (54,96%** укупне територије). Пољопривредно земљиште (обрадиво и необрадиво), у збиру са шумама дају укупно плодно земљиште у износу 66.952 ha. Неплодно земљиште обухвата 1.503 ha или 2,24%

укупног подручја Општине. (Извор: Социо-економска анализа општине Мркоњић Град 2007. године)

Векторизацијом и усклађивањем сателитских снимака (ортофото подлога, Google earth), те обрадом савременим картографским алатима (Arc Gis, Autodesk Map...) утврђена је површина укупног пољопривредног земљишта од **14.135.19ha**, односно **21,11%** од укупне површине општине.

У односу на број становника, пољопривредног земљишта по становнику има 0,89 ha. По томе се може закључити да су граничне вриједности пољопривредне површине по становнику изнад лимита од 0,4 ha/становнику (по свјетским стандардима, да би се задовољиле потребе становништва дозвољени минимум пољопривредног земљишта је 0,4 ha по становнику).

Највеће површине пољопривредног земљишта заступљене су на подручју Подрашничког поља и у долинама ријечних токова. Према карти „пољопривредна земљишта - употребна вриједност земљишта“ Просторног плана Републике Српске до 2015. године, може се закључити да на подручју општине Мркоњић Град пољопривредно земљиште припада највећим дијелом II категорији (5 и 6 бонитетна класа). На другом мјесту налази се земљиште III категорије (7 - 8 бонитетна класа), док најмању површину заузима пољопривредно земљиште I категорије (2 - 4 бонитетна класа).

Неповољна структурна и социоекономска обиљежја породичних газдинстава прати висока уситњеност и распарчаност земљишних посједа.

Шумске површине

Према подацима из важеће шумскопривредне основе (ШПО) за цијело шумскопривредно подручје „мркоњићко“ (ШПП) површина шума износи 37.086,92 ha. У погледу власништва, утврђено је да укупна површина шума и шумског земљишта у приватном власништву износи 7.221,39 ha, док површина државних шума и шумског земљишта износи 29.864,51 ha. Укупна површина шума које обухватају само територију општине Мркоњић Град, према истом извору износи **28.351,20 ha**. или **42,33%** укупне површине општине.

Векторизацијом и усклађивањем сателитских снимака (ортофото подлога, Google earth), те обрадом савременим картографским алатима (Arc Gis, Autodesk Map, Qgis...) утврђено је да површина шума и обраслог шумског земљишта на територији општине Мркоњић Град износи **51.271,89 ha (76,55%)**. У овај биланс су укључене и површине на којима је утврђен почетни стадиј природног ширења шуме на површине које се не обрађују и исте су у овом Плану дефинисане као сукцесија вегетације. Укупно утврђена површина ове категорије земљишта (сукцесија вегетације) износи **6.970,49 ha** или **10,42%** од укупне територије општине. Важно је истаћи да је појава секцесије вегетације изражена готово на цијелој територији Мркоњић Града, гдје је дошло до обрастања некада пољопривредних површина, најчешће пашњака и лавада, које се данас услед миграције становништва не користе и не обрађују.

Водене површине

Најзначајнији водотоци на територији општине су: Црна Ријека, Врбас, Сана, Сокочница, и бројне мање рјечице и потоци којих има готово на читавом подручју општине.

Површина која је ушла у укупну суму водених површина је језеро Балкана (6,01 ha) и хидро-акумулација Бочац, које на територији општине Мркоњић Град заузима површину од 143,04 ha.

Грађевинска земљишта

Према комбинованим подацима ортофото снимка и Google Earth-а снимка укупна површина грађевинског земљишта у општини износи **1.335,07 ha** односно **1.99 %** од укупног подручја општине.

Грађевинско подручје чине изграђени дио насељених мјеста намјењен становању, индустрији, спортско рекреативне површине, грађевине и коридори саобраћајне и остале инфраструктуре.

Грађевинско земљиште обухвата градско грађевинско земљиште и остало грађевинско земљиште. Градско грађевинско земљиште је подијељено на I, II, III, IV и V зону, укупне површине 337,67 ha.

Обухват урбаног подручја општинског центра Мркоњић Град, површине 313,46ha, обухвата I, II, III и IV зону градског грађевинског земљишта.

Насељена мјеста

Површине насеља осим површина за становање укључују и све намјене које задовољавају функцију насељавања. Просторни план дефинише изграђени и неизграђени дио насеља. У документационој основи утврђен је изграђени дио за сва насеља.

Изграђени дио насеља на цијелом подручју општине износи 1.230,10 ha, што износи 1,84% од укупне површине општине. Изграђени дио општине чине највећим дијелом површине намјењене становању.

Производно-пословне зоне

Производно пословне зоне, смјештене су углавном уз магистрални пут М5 Јајце – Мркоњић Град – Бихаћ, М15 Мркоњић Град – Гламоч – Сплит, М16 Бања Лука – Црна Ријека – Јајце – Сарајево и регионални пут Р412 Мркоњић Град - Бања Лука.

На простору општине евидентирана је: пословна зона „Подбрдо“, пословна зона „Бјелајце“, као и низ мањих пословно-производних зона лоциране у градском насељу. Укупна површина ових зона износи 51,55 ha.

Туристичко-рекреативне површине

Површине које су издвојене у туристичко рекреативне сврхе су: туристичко-рекреативни центар Балкана са језером Балкана, излетиште Зелениковац, стари град Бочац, плато Лисине, излетиште „Рогољи“.

Површине за искориштавање минералних сировина

На подручју општине Мркоњић Град откривено је више лежишта и појава минералних сировина и то боксит, кварц, бентонит и мермер.

На простору општине постоји седам експлоатационих поља и два истражна простора:

- експлоатационо поље „Подбрдо“ (13,00 ha)
- експлоатационо поље „Чираковац“ (13,47 ha)
- експлоатационо поље „Љубичина долина“ (600 ha)
- експлоатационо поље „Подрашница“ (600 ha)
- експлоатационо поље „Мајдан“ (135 ha)
- експлоатационо поље „Градина“ (25,5 ha)
- експлоатационо поље „Лисковица“ (2.000 ha)
- Истражни простор „Герзово“ (514,39 ha)
- Истражни простор „Сињаково“ (347,12 ha)

Неплодна земљишта

Остала неплодна земљишта обухватају девастиране површине (одрони, каменоломи), и депоније комуналног отпада. Ова земљишта обухватају, површину од 42,19 ha.

Девастиране површине чине позајмишта за која не постоји одобрење за експлоатацију од стране Министарства индустрије, енергетике и рударства, затим дивље депоније, миниране површине (ризичне и сумњиве површине).

На основу података ВН МАС-а¹, на територији општине Мркоњић Град ризичне миниране површине обухватају 205,98 ha, а сумњиве миниране површине 432, 37 ha. Регистроване су углавном уз сјеверни и сјеверозападни руб општине, (подручју Сурјана, Подрашнице, Милетића, Баљвине (Риђанак, Градина, Буквик), те мање површине на територији Магаљдола и Шибова. Миниране површине су углавном заступљене на шумском земљишту.

Гробља

На територији општине Мркоњић Град, постоји око 170 гробља, од којих је 160 православних гробља, 5 римокатоличких и 5 муслиманских (мезарја). Гробља заузимају површину од 41,36 ha.

Синтезни приказ кориштења простора

Приликом одређивања биланса намјене површина, кориштени су различити методолошки приступи, што условљава и одређене разлике у погледу учешћа површина различитих категорија земљишта у укупној површини општине. Подаци који су кориштени су:

- подаци шумско-привредне основе;
- обрада ортофото снимака;
- Goole Earth снимак.

¹ Центар за уклањање мина у БиХ.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Свака од ових метода има одређене карактеристике, па тако податке релевантних институција карактерише највећа детаљност, док су Google-Earth снимци и ортофото подлога најжурнији од свих извора података.

Проведена анализа садашњег кориштења земљишта на територији општине указује на постојање и доминацију три основне намјене у оквиру којих се врши даља функционална диференцијација и прожимање.

Основна намјена простора по којима се врши подјела су: земљишта намјењена за пољопривреду, шумско и грађевинско земљиште.

Векторизацијом и усклађивањем сателитских снимака-ортофото, Google Earth-a, те обрадом савременим картографским алатима (Arc Gis, Autodesk Map ...) утврђено је да пољопривредне површине заузимају сса 21,11%, а шумске сса 76,55% површине општине.

Грађевинско подручје прожима цијелу територију. Грађевинско подручје чине изграђени дио насељених мјеста намјењен становању, индустрији, туристичко-рекреативне површине, грађевине и коридори саобраћајне и остале инфраструктуре.

Према комбинованим подацима ортофото снимка и Google Earth-a снимка укупна површина грађевинског земљишта заузима 1,99 % подручја општине.

Границу Општине утврђује Републичка управа за геодетске и имовинско правне послове, по којој површина општине Мркоњић Град износи 669,73 km².

Векторизацијом и усклађивањем сателитских снимака као и директним реконгосцирањем терена, а затим обрадом савременим картографским алатима (ArcGIS, Autodesk Map, GPS, и др.) добијени су различити подаци о начину коришћења земљишта у односу на податке из релевантних институција.

Табела бр. 1. Структура коришћења земљишта на подручју општине Мркоњић Град (комбиновани ортофото снимак и Google Earth) – ha

Приказ просторних показатеља за намјену површина	Укупно ha	% од површине општине
Грађевинско земљиште---укупно	1.335,07	1,99
Изграђене површине	1.230,10	1,84
Пословно-производне зоне	51.55	0,07
Туристичко-рекреативне површине	53.42	0,08
Пољопривредне површине---укупно	14.135,19	21,11
Неплодно земљиште	72,62	0,11
Гробље	41.36	0,06
Девастиране површине	31.83	0,05
Депонија	10.36	0,02
Шумске површине---укупно	51.271.89	76,55
Шуме	44.301,40	66.15
Сукцесија шумском вегетацијом	6.970,49	10.42
Водене површине	149,05	0,22
Језеро Балкана	6,01	
Хидро-акумулационо језеро Бочац	143,04	
УКУПНО	66.973.02	100

Б.1.2.

Становништво

У последњих неколико година, као посљедица грађанског рата, на територији општине Мркоњић Град дошло је до наглих промјена у структури становништва. Те промјене су се огледале у виду одлива и прилива становништва са овог простора. Ратним дешавањима покренути су процеси присилних миграција и расељавања становништва који су настављени процесом повратка. Ови процеси још увијек нису завршени. Миграције становништва за посљедицу имале су промјене у старосној, економској, полној и другим структурама што је директно утицало на привреду и даљи развој општине. У периоду од 1991. год. до 2013. год., број становника на општинском нивоу, знатно је опао, за око десет хиљада становника.

Б.1.2.1. Демографски развој

Демографски развој становништва на територији општине Мркоњић Град разматран је у периодима пописних година 1971., 1981., 1991. и 2013. године. Значајне демографске промјене, десиле су се у периоду 1991. – 2013., када се билежи нагли пад у броју становника, што је посљедица интензивног расељавања становништва, процеса избјеглиштва, емиграције у иностранство, ратног морталитета и пада стопе природног прираштаја.

Општина је 1991. бројала 27.379 становника, што је за 9.243 више него 2013. године. Према резултатима Пописа из 2013. године, на подручју Општине живи 15.926 становника.

Табела бр. 2. Кретање броја становника и домаћинства општине Мркоњић Град по пописним годинама

Насељено мјесто	Становништво				Домаћинства			
	1971.	1981.	1991.	2013. ¹	1971.	1981.	1991.	2013.
Општина	30.159	29.604	27.379	15.926	6.325	7.068	7.865	6.104
Централно насеље	4.089	6.569	8.451	7.017	1.120	1.853	2.516	2.580
Остала насеља	26.070	23.035	18.928	8.909	5.205	5.215	5.349	3.524
Баљвине	1.200	1.228	1.122	333	205	257	279	130
Бјелајце	1.025	1.051	980	693	194	225	252	242
Брдо	578	597	587	548	127	143	170	209
Дабрац	229	225	175	68	48	66	52	28
Доња Пецка	375	170	108	21	83	61	49	15
Доња Подгорја	182	125	65	12	33	28	23	7
Доњи Бараћи	752	633	525	287	186	179	168	117

¹ Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Српској 2013. године, Резултати пописа, градови, општине, насељена мјеста; Бања Лука 2017. Год.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-0000438-38

Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Доњи Граци	494	446	346	206	76	82	89	79
Дубица	250	188	118	49	32	30	28	22
Герзово	1.104	915	677	256	245	245	224	127
Горња Пецка	832	655	369	118	175	163	135	57
Горња Подгорја	307	197	104	45	71	56	42	27
Горњи Бараћи	643	489	315	89	127	116	106	52
Горњи Граци	957	983	926	556	188	212	227	201
Густовара	909	726	461	208	168	167	148	102
Јасенови Потоци	618	475	284	96	138	134	109	57
Копљевићи	539	504	489	296	109	106	122	107
Котор	422	465	436	311	78	99	120	117
Лисковица	1.093	1.133	1.068	24	183	196	217	11
Магаљдол	602	524	377	93	103	108	102	40
Мајдан	994	1.043	943	408	193	208	224	146
Медна	1.529	1.240	784	221	330	303	252	117
Млиниште	93	27	19	6	63	9	7	4
Мркоњић Град	4.089	6.569	8.451	7.017	1.120	1.853	2.516	2.580
Ођуне	550	522	446	215	114	114	123	71
Оканције	301	251	144	48	72	63	56	28
Ораховљани	587	550	464	263	96	112	119	115
Подбрдо	1.089	1.109	986	731	208	236	263	253
Подоругла	317	333	861	921	61	72	225	301
Подрашница	1.347	1.274	1.088	733	288	316	304	252
Ступари	579	471	437	288	111	119	141	114
Сурјан	1.130	897	524	188	229	209	173	96
Шеховци	1.185	935	635	251	226	218	191	115
Шибови	139	41	27	8	21	12	8	5
Тријебово	1.243	887	507	211	274	192	173	100
Трново	644	389	189	27	135	92	72	15
Убавића Брдо	452	349	213	81	84	84	87	45
Власиње	780	988	1.129	-	131	183	269	-

Извор : Републички завод за статистику, Бања Лука; - нема појаве

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

У периоду од 1971 – 1991. године општина биљежи константни, али постепени пад становника. Године 1971. на територији општине је живјело 30.159, а 1991. год. 27.379 становника.

Промјене у броју и структури становништва имају за последицу различите услове становања и нивое опремљености на појединим локацијама, а смањење и укидање ових разлика, безусловно мора бити један од најбитнијих циљева будућег развоја.

На подручју општине Мркоњић Град 2013. године је пописано 15.926 становника, 6.104 домаћинства и 9.710 стана.

Табела бр.3. Промјене броја становника, период 1971-1981, 1981-1991., 1991-2013. године.

Насељено мјесто	Промјена 1971-1981	Стопа 1971-1981	Промјена 1981-1991	Стопа 1981-1991	Промјена 1991-2013	Стопа 1991-2013
Општина	-555	-1,86	-2.225	-7,81	-1.761	-18,46
Централно насеље	2.480	46,54	1.882	25,06	64	-2,98
Остала насеља	-3.035	-12,36	-4.107	-19,57	-1.825	-27,16
Балвине	28	2,31	-106	-9,02	-149	-39,94
Бјелајце	26	2,50	-71	-6,99	-10	-11,26
Брдо	19	3,23	-10	-1,69	39	0,31
Дабрац	-4	-1,76	-50	-25,00	-24	-38,96
Доња Пецка	-205	-75,23	-62	-44,60	-34	-60,14
Доња Подгорја	-57	-37,13	-60	-63,16	-16	-58,69
Доњи Бараћи	-119	-17,18	-108	-18,65	-51	-23,82
Доњи Граци	-48	-10,21	-100	-25,25	-10	-15,90
Дубица	-62	-28,31	-70	-45,75	-6	-35,29
Герзово	-189	-18,72	-238	-29,90	-97	-37,44
Горња Пецка	-177	-23,81	-286	-55,86	-78	-40,38
Горња Подгорја	-110	-43,65	-93	-61,79	-15	-34,32
Горњи Бараћи	-154	-27,21	-174	-43,28	-54	-49,12
Горњи Граци	26	2,68	-57	-5,97	-26	-8,13
Густовара	-183	-22,39	-265	-44,65	-46	-30,92
Јасенови Потоци	-143	-26,17	-191	-50,33	-52	-42,52
Копљевићи	-35	-6,71	-15	-3,02	-15	-15,82
Котор	43	9,70	-29	-6,44	-3	-8,06
Лисковица	40	3,59	-65	-5,91	-206	-83,56
Магаљдол	-78	-13,85	-147	-32,63	-62	-51,01
Мајдан	49	4,81	-100	-10,07	-78	-30,86
Медна	-289	-20,87	-456	-45,06	-135	-47,75
Млиниште	-66	-110,00	-8	-34,78	-3	-90,91

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Мркоњић Град	2.480	46,54	1.882	25,06	64	-2,98
Ођуне	-28	-5,22	-76	-15,70	-52	-29,94
Оканције	-50	-18,12	-107	-54,18	-28	-43,36
Ораховљани	-37	-6,51	-86	-16,96	-4	-12,73
Подбрдо	20	1,82	-123	-11,74	-10	-9,13
Подоругла	16	4,92	528	88,44	76	10,17
Подрашница	-73	-5,57	-186	-15,75	-52	-13,37
Ступари	-108	-20,57	-34	-7,49	-27	-13,77
Сурјан	-233	-22,99	-373	-52,50	-77	-35,95
Шеховци	-250	-23,58	-300	-38,22	-76	-36,52
Шибови	-98	-108,89	-14	-41,18	-3	-90,91
Тријебово	-356	-33,43	-380	-54,52	-73	-36,59
Трново	-255	-49,37	-200	-69,20	-57	-63,88
Убавића Брдо	-103	-25,72	-136	-48,40	-42	-40,82
Власиње	208	23,53	141	13,32	-384	-90,91

Извор: Обрада статистичких података радног тима Института за грађевинарство

Промјене проузроковане социо-економском трансформациом општине, односно процесима индустријализације, урбанизације и деаграризације, су за посљедицу имале константно повећање броја становника у градском насељу Мркоњић Град и пад број становника у сеоским насељима. Насељено мјесто Мркоњић Град билежи пораст по стопи од 46,54 ‰ односно број становника се повећао са 4.089 на 6.569 од 1971. до 1981. године, да би 1991. године пораст био забиљежен по стопи од 25,06 ‰, односно са 6.569 становника на 8.451. У сеоским насељима број становника се смањило са 26.070 на 23.035, односно на 18.928, за исти временски период. Стопа за период од 1971. до 1981. године је износила -12,36 ‰, а за период од 1981. до 1991. године -19,57 ‰. Међутим, када упоредимо 1991. и 2013. годину долази до пада броја становника са 27.379 на 15.926 на нивоу општине и по стопи -18,46 ‰. За исти временски период у централном насељу стопа опада на -2,98 ‰ односно број становника се смањује са 8.451 на 7.017, такође и у осталим насељима долази до велике разлике у броју становника са 18.928 опада на 8.909 по стопи од -27,16 ‰.

Табела бр. 4. Просјечна величина домаћинства унутар централног и осталих насеља по пописним годинама 1971., 1981., 1991. и 2013. год.

Год.	Општина	Централно насеље	Остала насеља
1971.	4,76	3,65	5,00
1981.	4,18	3,54	4,41
1991.	3,48	3,35	3,53
2013.	2,61	2,72	2,53

Извор: Обрада статистичких података радног тима Института за грађевинарство

За разлику од броја становника, број домаћинстава у општини је био у сталном порасту од 1971. године, па се до 1991. број домаћинстава повећао за 1.540. Повећање броја домаћинстава резултат је формирања нових домаћинстава која су настала раслојавањем великих породица. Просјечна величина домаћинства имала је тенденцију сталног опадања и била је као таква карактеристична и за градско и за сеоско подручје општине. На нивоу општине просјечна величина домаћинства смањена је са 4,76 члана у 1971. години на 3,48 чланова у 1991. години. Просјечан број чланова по домаћинству у градском насељу 1991. је био 3,35 док су домаћинства на сеоском подручју бројала нешто више чланова 3,53.

Последње пописне године (2013.) број чланова домаћинства у односу на 1991. годину опада на 2,61 члана на подручју општине, 2,53 члана на подручју осталих насеља, док број чланова домаћинстава у централном насељу износи 2,72 члана. Већи број чланова у централном насељу има за посљедицу концентрацију већег броја млађег становништва тј. становништва у фертилном периоду у односу на остала насеља гдје је претежно старачко становништво.

Б.1.2.2. Природно и механичко кретање становништва

Бројчани развој становништва резултат је природних карактеристика развоја становништва, односно кретања наталитета, морталитета и природног прираштаја, са једне и миграционог кретања становништва, са друге стране. Према томе природно кретање и миграције су темељне одреднице развоја становништва неког простора.

Табела бр.5. Природно кретање броја становника општине Мркоњић Град за период 1996.-2013. године.

Година	Живорођени	Умрли	Природни прираштај
1996	140	110	30
1997	201	172	28
1998	234	204	30
1999	207	210	-5
2000	207	218	-13
2001	212	219	-9
2002	182	203	-22
2003	189	195	-10
2004	166	186	-21
2005	166	229	-63
2006	179	232	-53
2007	162	227	-66
2008	141	210	-70
2009	162	233	-72
2010	144	216	-75
2011	151	221	-70
2012	126	255	-130
2013	125	255	-131

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

2014	149	240	-91
2015	121	218	-97
2016	135	171	-36

Извор: Републички завод за статистику, Бања Лука

У послјератном периоду вриједности природног прираштаја константно опадају. А од 1999. године мијењају предзнак, тако да су од позитивних вриједности постале углавном негативне. Тај тренд се наставио до данас. Овакво стање природног прираштаја није на задовољавајућем нивоу, јер долази до смањења удјела младе популације у укупном становништву, која би у даљој будућности чинила радни континент и била носилац даљег развоја општине.

Миграциона кретања становништва, поред природног кретања, чине значајан фактор у укупном кретању становништва и његовом размјештају у простору. Унутрашње миграције становништва на територији општине Мркоњић Град су приказане на основу податка о броју и структури особа које су мијењале пребивалиште унутар граница Републике Српске (међу-општинске), као и кретања између Републике Српске и ФБиХ (међуентитетске), Републике Српске и Брчко Дистрикта у посматраном периоду.

Табела бр.6. Унутрашња миграциона кретања у општини Мркоњић Град, период 2009 – 2014. год.

Општина Мркоњић Град	Број досељених у општину Мркоњић Град				Број одсељених из општине Мркоњић Град				Миграциони салдо
	Укупно	Из Федерациј е БиХ	Из Брчко Дистрикта	Из других општина РС	Укупно	у Федерациј у БиХ	У Брчко Дистрикт	У друге општине	
2009.	81	20	-	61	164	25	5	134	-83
2010.	70	25	-	45	168	28	-	140	-98
2011.	74	15	5	54	151	14	3	134	-77
2012.	100	31	2	67	172	27	-	145	-72
2013.	73	14	-	59	197	27	-	170	-124
2014.	73	18	-	55	168	19	3	146	-95

Извор: Статистички годишњак Републике Српске

Анализа миграција становништва општине Мркоњић Град показује континуирану емиграцију у периоду 2009 – 2013, тј. да је већи број одсељеног становништва, у односу на досељено те да општина има негативан миграциони салдо.

Када се подаци о миграционим кретањима од 2009. до 2013. године упореде са вриједностима природног прираштаја за исте године долази се до закључка да је тих година дошло до знатног пада у броју становника у општини Мркоњић Град. Миграциони салдо за 2013. годину износи - 124. У овој години је забиљежен највећи број одсељених особа (197), а број досељених је један од најмањих за читав посматрани период (73).

Б.1.2.3. Старосна и полна структура становништва

Старосна и полна структура становништва, односно промјене у овим структурама анализирани су кроз велике старосне групе, у периоду од двадесет година, односно у периоду у коме су извршена три пописна периода. Велике старосне групе су: категорија младог становништва од 0-14, радно способно становништво од 15 - 64 и категорија старог становништва од 65 и више година. Двадесетогодишњи период у оквиру кога су вршене анализе је период од 1971 - 1991. године. Након тога, извршен је Попис 2013. године, са званично објављеним подацима 30.12.2016. године.

Старосна група становништва од 0-14 година, са учешћем од 31,55% 1971. године биљежи постепено смањење, тако да 1991. године учествује са 20,77% у укупном становништву општине. Посљедица оваквог смањења ове категорије становништва је интензивно смањивање наталитета на подручју општине, које је посебно изражено после 1991. године.

Табела бр. 7. Старосна и полна структура становништва у периоду 1971. – 1991. и 2013. године општине Мркоњић Град

Година	Полна структура	Старосне групе			
		Укупно	0 – 14	15 – 64	> 65
1971.		30.159	9.515	18.729	1.816
	М	14.948	4.993	8.892	1.010
	Ж	15.211	4.522	9.837	806
1981.		29.684	7.381	19.731	2.572
	М	15.124	3.795	10.002	1.327
	Ж	14.560	3.586	9.759	1.245
1991.		27.395	5.691	18.522	3.182
	М	13.772	2.896	9.484	1.392
	Ж	13.623	2.795	9.037	1.790
2013. ¹		15.926	2.225	10.329	3.372
	М	7.660	1.112	5.156	1.392
	Ж	8.266	1.113	5.173	1.980

Извор: Федерални завод за статистику, Сарајево

¹ Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Српској 2013.године, Резултати пописа, градови, општине, насељена мјеста; Бања Лука 2017. Год.

Табела бр. 8. Старосна и полна структура становништва у периоду 1971-1991. године општине Мркоњић Град у процентима (%)

Година	Полна структура	Старосне групе и %			
		Укупно	0 – 14	15 – 64	> 65
1971.		100	31,55	62,10	6,35
	М	49,56	16,56	29,48	3,35
	Ж	50,44	14,99	32,62	2,67
1981.		100	24,87	66,47	8,66
	М	50,95	12,78	33,69	4,47
	Ж	41,05	12,08	32,88	4,19
1991.		100	20,77	67,61	11,62
	М	50,27	10,57	34,62	5,08
	Ж	49,73	10,20	32,99	6,53
2013.		100	13,96	64,85	21,17
	М	48,09	6,98	32,37	8,74
	Ж	51,90	6,98	32,48	12,43

Извор : Федерални завод за статистику, Сарајево

Категорија радно способног становништва, у доби од 15 - 64 године започиње свој апсолутни и релативни пораст, са учешћем у укупном становништву 1991. године од 67,61%.

Најстарија категорија становништва општине (65 и више година) са учешћем од 6,35% у укупном становништву 1971. године биљежи стално, апсолутно и релативно повећање. Природни процес старења становништва и продужавањем просјечног трајања живота, ова старосна група ће стално повећавати своје учешће у укупном становништву Општине. У 1991. години ова категорија је учествовала са 11,62% у укупном становништву.

Графикон бр. 1. Старосна структура становништва

Како би се утврдио просторни размјештај основних функција за задовољавање основних потреба становништва и утврдили капацитети, јавља се потреба за утврђивањем одређених континената становништва. Посебно су значајна дјеца испод 5 година, дјеца од 5 до 14 година (школскообразовни контингент) и радни контингент становништва (15 - 64).

Учешће дјеце испод 5 година у укупном становништву општине се смањило са 9,57% (1971) на 6,33% (1991) године. Школскообразовни контингент дјеце од 5 до 15 година биљежи апсолутно пад. Број дјеце основношколског узраста смањен је са 21,98% у 1971. години на 14,44% у 1991. години. Радни контингент становништва повећан је са 62,10% у 1971. години на 67,61% у 1991. години.

Старосна структура становништва кроз посматране периоде указује на процес старења становништва, односно број становника до 15 година се смањује, а број становника између 15 и 65, и преко 65 година се повећао.

Промијене у старосној структури утичу и на промијене у структури становништва према радној способности. Предрадни контингент се смањује, а радни и пострадни повећава, што у планском периоду може претпоставити одлив радно способног становништва, као посљедицу старења становништва.

Полна структура становништва Општине није знатно измјењена у двадесетогодишњем периоду, између пописа из 1971. и 1991. године. Број женског становништва из 1971. године (50,44%) и мушког исте године (49,56%) је остао приближно исти и до 1991. Удио женског становништва 1991. године у укупном броју становника износио је 49,73%, док је удио мушког становништва износио 50,27% исте године.

У радној активној доби мушко становништво је имало незнатно већи удио у укупном становништву у односу на женско становништво. Интересантно је поменути да је однос радно способног мушког и женског становништва имао приближно једнаку вриједност у све три године посматраног периода.

У 1991. години проценат женског становништва најстарије добне групе је износио 6,53%, а мушког 5,08%, док је у годинама претходног посматраног периода (1971. и 1981. године) број мушког становништва био већи.

Старосна структура становништва 2013. године у поређењу са 1991. годином, указује на процес старења становништва, односно категорија младог становништва до 14 година се смањује (са 20,77% 1991. године на 13,96% 2013. године), док се категорија старог становништва повећава (11,62% 1991. године, на 21,17% 2013. године).

Категорији радно способног становништва припада 64,85% укупног становништва.

Полна структура становништва 2013. године, са учешћем 51,90% женског и 48,09 мушког становништва у односу на 1991. кад указује на то, да је 1991. године већи проценат чинило мушко становништво (50,27%) у укупном становништву општине, док 2013. године имамо незнатно веће учешће женског становништва (51,90%).

Б.1.2.4. Национална структура становништва

Национална структура становништва је такође једна од битних карактеристика демографског развоја сваког простора, па тако и општине Мркоњић Град.

Табела бр. 10. Национална структура Општине Мркоњић Град у периоду 1971-1991.године

Нације	1971.	1981.	1991.	2013
Срби	24.990	23.364	21.057	15.340
Хрвати	2.204	2.290	2.139	148
Муслимани	2.734	3.009	3.272	354
Југословени	98	883	593	-
Остали	133	138	334	37
Не изњашава се	-	-	-	35
Непознато	-	-	-	12
Укупно	30.159	29.684	27.395	15.926

Извор : Републички завод за статистику 1971-1991. године, Бања Лука

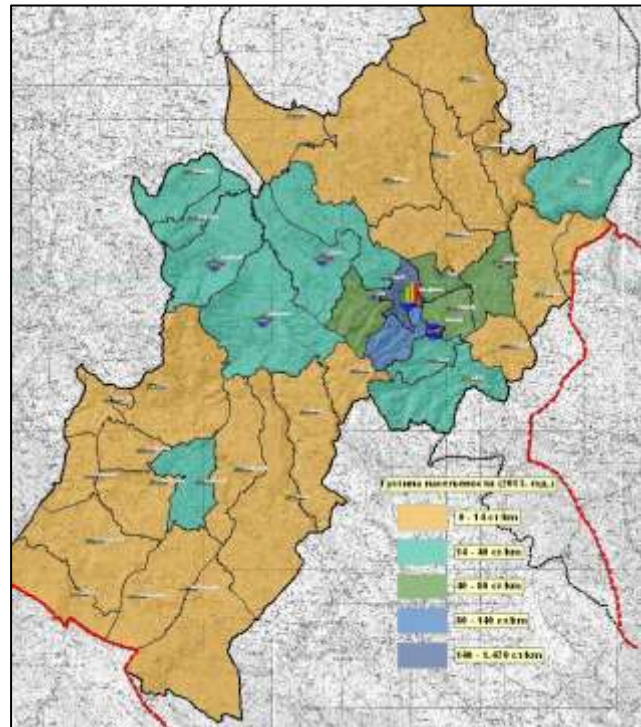

По последњем попису становништва српска националност доминира на простору Општине, а иза њих су Муслимани, Хрвати, Југословени и остали.

Б.1.2.5. Размјештај становништва и густина насељености

Размјештај становништва и густина насељености на некој територији зависи од многих фактора, како природних (рељеф, клима, еколошко стање итд.) тако и друштвених, односно створених услова. У Мркоњић Граду на површини од 669,73 km² са 38 насељених мјеста, просјечно је на сваких 39,35 km² једно насеље.

Густина насељености простора, према последњем пописном периоду, износи 24 ст/km². Највећу густину насељености има Мркоњић Град, 1.304 ст/km², затим насељено мјесто Подоругла 117,47 ст/km². Насељена мјеста Котор, Копљевићи, Баљвине и Бјелајце која су такође у близини општинског центра, имају густину насељености од 40-80 ст/km². Удаљавајући се од општинског центра густина становништва опада, тако да највећи број насеља има гуситну мању од 15 ст/km²,

Слика бр. 1

Б.1.3. Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)

На територији општине Мркоњић Град постоји укупно 38 насељених мјеста која својим положајем и размјештајем у простору, као и међусобним односима и везама у том простору, чине мрежу насељених мјеста општине Мркоњић Град.

Мрежа насељених мјеста у општини настала је углавном спонтано и под дејством природних фактора (конфигурације терена, просторног размјештаја природних ресурса, пољопривредног и шумског земљишта) и створених услова (насеобинске структуре, саобраћајне повезаности, комуналне инфраструктуре и друштвених дјелатности) који су у различитим временским пресецима и различитим интензитетом остварили свој утицај на њено обликовање.

Систем насеља представља вертикално функционално повезивање центара насељених мјеста по њиховим улогама у систему насеља, који се изграђује и успоставља у складу са социо – економским развојем и просторним уређењем подручја општине.

Просторно-функционални аспект развоја мреже насеља представља изузетно сложен систем, заснован на различитим нивоима просторно-функционалних веза, директно условљен свим осталим аспектима који утичу на развој подручја, а који уједно представљају и критеријуме за избор и оцену ефикасности система. Најчешћи критеријуми који се користе су:

- административно одређивање,
- одређивање на основу демографске величине насеља,
- на основу густине насељености,
- броја становника,
- на основу централне функције,
- планских рјешења из претходне просторно – планске документације,
- историјски фактор,
- физичко – географских карактеристика простора,
- постојећа опремљеност друштвеном инфраструктуром (јавне службе),
- постојећа опремљеност техничком инфраструктуром,
- постојеће саобраћајне мреже,
- удаљеност од центара,
- доступност садржаја,
- морфологије насеља и
- густина изграђености насеља

Анализирајући постојећу мрежу у систему насеља, уочен је, прије свега, велики степен концентрације становништва и активности у општинском центру Мркоњић Град и насељима око Мркоњић Града, док је на сјеверном, западном и југозападном дијелу општине знатно ријеђи. Мрежа насеља се може дефинисати као моноцентрична због изразите доминације Мркоњић Града, јединог насеља градског карактера.

Осим Мркоњић Града, који као општински центар има доминантну улогу јавља се један број насеља, чији развој и позиција у простору општине упућују на формирање секундарних центара (центара заједнице села) у хијерархији насеља.

Административно одређивање

Насељску структуру општине Мркоњић Град чини мрежа од 38 насељених мјеста која су као таква дефинисана по Закону о територијалној организацији РС и службено се воде у државној статистици Републике Српске.

Одлуком Скупштине општине Мркоњић Град, на подручју општине су образоване 22 мјесне заједнице.

Табела бр. 11. Мјесне заједнице на подручју општине Мркоњић Град

МЗ Центар Мркоњић Град	МЗ Густовара	МЗ Збориште
МЗ Мркоњић Град – Бркић Башта	МЗ Подгорја	МЗ Медна
МЗ Мркоњић Град - Каменица	МЗ Ступари	МЗ Мајдан
МЗ Мркоњић Град – Ново Насеље	МЗ Шеховци	МЗ Бараћи
МЗ Мркоњић Град - Подоругла	МЗ Подбрдо	МЗ Магаљдол,
МЗ Бјелајце	МЗ Горњи Граци	МЗ Горња Пецка
МЗ Баљвине	МЗ Подрашница	
МЗ Герзово	МЗ Ораховљани	

Извор: Административна служба Општине Мркоњић Град

Табела бр. 11.1 Насељена мјеста на подручју општине Мркоњић Град

Редни број	Назив насељеног мјеста		
1.	Баљвине	21.	Мајдан
2.	Бјелајце	22.	Медна
3.	Брдо	23.	Млиниште
4.	Дабрац	24.	Мркоњић Град
5.	Доња Пецка	25.	Ођуне
6.	Доња Подгорја	26.	Оканџије
7.	Доњи Бараћи	27.	Ораховљани
8.	Доњи Граци	28.	Подбрдо
9.	Дубица	29.	Подоругла
10.	Герзово	30.	Подрашница
11.	Горња Пецка	31.	Ступари
12.	Горња Подгорја	32.	Сурјан
13.	Горњи Бараћи	33.	Шеховци
14.	Горњи Граци	34.	Шибови
15.	Густовара	35.	Тријебово
16.	Јасенови Потоци	36.	Трново
17.	Копљевићи	37.	Убавића Брдо
18.	Котор	38.	Власиње
19.	Лисковица		
20.	Магаљдол		

Извор: Уредба о насељеним мјестима која чине подручја јединице локалне самоуправе (Службени гласник РС број, 4/10)

Удаљеност насеља од општинског центра

Постојећа саобраћајна повезаност, удаљеност од општинског центра, положај у односу на комуникације су битни фактори развоја насеља.

Међусобне везе насеља остварене су локалним саобраћајницама. Преко локалних саобраћајница насеља су повезана са саобраћајницама вишег ранга, а преко њих остварују везу са општинским центром и насељима са централитетом. Међусобна повезаност насеља је добра.

Насеља са централитетом имају бољи положај у односу на остала насеља. Налазе се углавном уз магистралне и регионалне путне правце, којим су директно повезана са општинским центром. У односу на удаљеност од општинског центра, насеља су подјељена на:

- насеља чија је удаљеност од градског центра од 5 – 10 km (Ступари, Котор, Брдо, Копљевићи, Подбрдо, Подоругла, Ођуне, Густовара, Мајдан, Магаљдол, Бјелајце)
- насеља чија је удаљеност од градског центра од 10 – 15 km (Подрашница, Лисковица, Власиње, Шеховци, Тријебово, Шибови, Трново)

- насеља чија је удаљеност од градског центра од 15 – 40 km (Горњи Граци, Доњи Граци, Ораховљани, Горњи Бараћи, Доњи Бараћи, Јасенови Потоци, Убавића Брдо, Горња Пецка, Млиништа, Сурјан, Доња Пецка, Доња Подгорја)

Демографска величина насеља

Демографска величина насеља до 1991. године се мјењала у складу са процесима урбанизације и деаграризације, који су утицали на кретање становништва на релацијама село – град, или ка насељима са минимумом урбаних садржаја у односу на село и на тај начин мењали величину насеља. Послије 1991. године значајне демографске промјене и промјене у насељској структури општине су проузроковане углавном ратним дешавањима.

У насељској структури општине Мркоњић Град у периоду од 1971 – 1991. године доминирала су мала насеља, која су чинила 56,41% (1991) насељених мјеста општине. До 2013. године број малих насеља се повећао, чинећи 81.57% насеља општине.

У односу на демографску величину насеља, која се знатно измјенила од 1991. до 2013. године, могу се издвојити сљедеће категорије насеља и утврдити промјене настале у њима:

- Категорија малих насеља (са мање од 500 становника) је у 1991. години чинило 21 насеље, међутим због константног пада броја становника, до 2013. године број малих насеља је повећан на 31 што чини 81.57% насеља општине.
- Категорију средњих мањих насеља (од 500 до 749 становника) 1991. су чинила насељена мјеста: Брдо, Доњи Бараћи, Герзово, Сурјан, Шеховци и Тријебово . До 2013. четири насеља су прешла у категорију малих насеља, док је насеље Брдо остало у истој категорији, тј. категорији средње мањих насеља. Данас, овој категорији припада укупно 5 насељених мјеста (Брдо, Бјелајце, Горњи Граци, Подбрдо, Подрашница)
- Категорију средњих већих насеља (од 750 до 999 становника) чинило је шест насеља (1991): Бјелајце, Горњи Граци, Мајдан, Медна, Подбрдо и Подоругла, од којих је једно остала у истој категорији до 2013. године (Подоругла). Горњи Граци и Бјелајце су прешли у категорију средње малих насеља, а остала у категорију малих насеља.
- Категорији великих насеља (преко 1.000 становника) 1991. бројало је 11 насељених мјеста. Данас на подручју општине Мркоњић Град, овој групи припада само 1 насеље: Мркоњић Град. Насељено мјесто Мркоњић Град је најнасељеније са 7.017 становника, што је за 1.434 више него 1991. године.
- Број градских насеља се није мијењао и њега чини једно насеље, насељено мјесто Мркоњић Град.

У периоду од 1971. до 2013. године највећи број насеља је припадао групи малих насеља, који се из године у годину повећавао.

Број великих насеља се у посматраном периоду смањило, 1971. године било је 11 насељених мјеста са бројем становника преко 1000, док данас на подручју општине постоје само једно такво насеље. Просторно, велико насеље је сконцентрисано у централном дијелу општине.

Табела бр 12. Демографска величина насеља у периоду 1971.-1991. и 2013. године.

Година			1971.	1981.	1991.	2013.
НАСЕЉА	0 - 499	Број насеља	12	16	21	31
		Број становника	3.561	4.641	5.586	4.727
		%	11.81	15.68	20.40	29.68
	500 - 749	Број насеља	9	8	6	5
		Број становника	5.340	4.711	3.455	3.261
		%	17,71	15.91	12.62	20,47
	750 - 999	Број насеља	6	6	6	1
		Број становника	5.224	5.605	5.480	921
		%	17,32	18,93	20.01	5,78
	Преко 1.000	Број насеља	11	8	5	1
		Број становника	14.930	14.647	12.858	7.017
		%	49,50	49.47	46.96	44,06
УКУПНО	Број насеља	38	38	38	38	
	Број становника	30.159	29.604	27.379	15.926	
	%	100	100	100	100	

Планска рјешења из претходне просторно – планске документације

Према Просторном плану општине Мркоњић Град из 1988. год., кроз анализу природних фактора (конфигурације терена, просторног размјештаја природних ресурса, пољопривредног земљишта, шума, водотока) и утицаја створених услова (насеобинске структуре, саобраћајне повезаности, комуналне инфраструктуре, друштвених дјелатности) на подручју општине су издвојене четири просторне цјелине, које представљају полазну основу за усаглашавање функционалног груписања становништва у природној средини гравитационог подручја са друштвено-политичком и административно – територијалном подјелом општине.

Идентификација, основне карактеристике и просторни размјештај тих просторних цјелина је сљедећи:

- 1. Зона Мркоњић Град**, која обједињује 18 насељених мјеста и уједно представља највећу зону. Подјелена је у 4 подзоне: Подзона Мркоњић Град у чијем саставу су насељена мјеста: Брдо, Копљевићи, Котор, Густовара, Подоругла и сам Мркоњић Град који је центар подзоне, зоне и општине; подзона Подбрдо обухвата Доње и Горње Граце, Дубицу, Ступаре, Ораховљане и Подбрдо; Подзона Мајдан обухвата Ођуне, Магаљдол и Мајдан; подзона Шеховци у чијем саставу насеља Тријебово, Сурјан и Шеховци.
- 2. Зона Бјелајце**, заузима сјевероисточни дио општине, а карактерише је путни правац Бања Лука - Мркоњић Град уз водоток Црна ријека. Обједињује насељена мјеста Лисковица, Власиње, Дабрац, Баљвине и Бјелајце који су центар зоне.

- 3. Зона Подрашница**, обједињује насељена мјеста: Оканције, Шибови, Медна и Подрашница. Заузима централни дио општине и протеже се уз путни правац Мркоњић Град – Гламоч и пут за насељено мјесто Медна.
- 4. Зона Бараћи**, обједињује једанаест насељених мјеста: Герзово, Доња и Горња Подгорја, Доња и Горња Пецка, Млиниште, Јасенови Потоци, Убавића Брдо, Трново, Горњи Бараћи и Доњи Бараћи који су центар зоне. Ову зону карактерише путни правац Мркоњић Град – Гламоч и Бараћи – Шипово.

Густина изграђености насеља

Према Попису из 2013. године, општина Мркоњић Град има 9.710 стамбене јединице у којим живи 15.926 становника.

Просјечна густина настањености на подручју општине Мркоњић Град износи око 14 станова/km². Општински центар има густину од 389⁷ станова/km², тиме и највећу густину, док у околним насељима густина постепено опада.

Основне карактеристике просторног размјештаја стамбеног фонда су у дисперзији изградње на цјелокупном подручју општине.

Постојећа опремљеност друштвеном инфраструктуром

Под појмом „друштвена инфраструктура“ подразумевају се објекти и садржаји терцијарног сектора, те објекти и садржаји друштвених дјелатности – школства, здравства, културе, спорта, социјалне и дјечије заштите, јавне управе. Највећи број садржаја и објеката друштвене инфраструктуре сконцентрисан је у општинском центру. У ванградском подручју општине појављују се, углавном, објекти снабдијевања, основног образовања, здравства, културе, спорта и јавне управе.

У насељеним мјестима Бараћи Доњи, Бјелајце и Подрашница постоји концентрација садржаја и објеката друштвене инфраструктуре, који му дају одлике насеља са централитетом а то су: осмогодишња школа, амбуланта, продавнице, испостава поште, просторије мјесне заједнице, друштвени дом, центар за социјални рад, објекти спорта.

У насељеним мјестима Мајдан, Шеховци и Подбрдо постоји дјелимична концентрација јавних служби, што их издваја као локалне центре.

У одређеном броју насељених мјеста (Горњи Граци, Ораховљани, Баљвине) појављују се мање групације објеката различитог садржаја. Углавном су ту трговина или услужна радња у комбинацији са домом културе, подручном школом, амбулантом или просторијама мјесне заједнице.

Интензивнија концентрација и размјешта садржаја друштвене инфраструктуре примјетан је уз главне путне правце.

⁷ Попис становништва, домаћинства и станова у БиХ 2013, на територији Републике Српске, Прелиминарни резултати Пописа, Бања Лука 2013.

Просторни размјештај центара насељених мјеста у којима је извршено значајније груписање објеката и садржаја друштвене инфраструктуре у ванградском подручју, посљедица је постојећих природних услова, нарочито конфигурације терена и размјештаја становништва. Размјештај центара је углавном дисперзан.

Остала насеља се одликују дјелимично или готово никаквом заступљеношћу функција.

Постојећа опремљеност техничком инфраструктуром

Водоснабдијевање на подручју општине Мркоњић Град је на задовољавајућем нивоу. Град Мркоњић Град са својим приградским насељима, те један дио руралних насеља (Подрашница, Подбрдо, Томићи, Ступари, Тријебово, Котор, дио Копљевића) се снабдева водом из градског водовода Мркоњић Град. Као примарно извориште користи се каптирани извор Зелениковац. Домаћинства у осталим сеоским подручјима се углавном снабдијевају водом са мањих локалних извора.

Канализациони систем, који обухвата већи дио градског насеља опслужује око 50% становништва, док у руралним насељима не постоји. Систем за пречишћавање отпадних вода не постоји, те се фекалне воде директно испуштају у водотоке. У сеоским подручјима, одвођење отпадних вода се углавном врши у септичке јаме.

Саобраћајна инфраструктура на територији општине је на задовољавајућем нивоу. Кроз општину пролазе дијелови магистралних путева: М15 Мркоњић Град (Рогољи) - Гламоч – Сплит, М5 Јајце – Мркоњић Град – Бихаћ, М16 Бања Лука - Црна Ријека – Јајце - Сплит и регионални путеви: Р 412 Мркоњић Град - Црна Ријека и R415 Доњи Бараћи - Шипово.

Центри насељених мјеста су углавном смјештени уз наведене путне правце, што омогућава несметану повезаност са осталим насељима унутар саме општине али и региона.

Поред магистралних и регионалних постоје и локални путеви, те су сва насељена мјеста међусобно повезана.

Морфологија насеља

У морфолошком погледу насеља се могу подијелити на насеља разбијеног типа, полузбијеног и збијеног типа. Већину сеоских насеља, на територији општине Мркоњић Град, карактерише разбијеност, што је карактеристично за насеља формирана у брдско-планинским подручјима. Просторно се пружају уз саобраћајнице, односно локалне категорисане и некатегорисане путеве, те благим падинама са јужном, југозападном или југоисточном експозицијом.

Прелазни, полузбијени типии насеља карактерише постојање засеока, чија је међусобна удаљеност мања него код разбијеног типа насеља и просторно се пружају уз саобраћајнице, као и насеља разбијеног типа. Насеља овог типа се углавном налазе на мањим надморским висинама, односно у равничарском дијелу општине или су формирана у ријечним долинама, усјечена између стрмих падина.

Физичко – географске карактеристике простора

Према утицајима природне средине, међу којима значајну улогу имају конфигурација терена и просторни размјештај природних ресурса, посебно вриједно пољопривредно земљиште, шуме и водотоци, те утицај створених услова, издвојене су просторне цјелине које представљају полазну основу за усаглашавање функционалног груписања становништва у природној средини гравитационог подручја са друштвено-политички и административно-територијалном подјелом Општине.

Урбана и рурална типологија општине Мркоњић Град

По типу насеља се могу подијелити на сеоска и градска. На територији општине, насеље Мркоњић Град је градско насеље и уједно пол (центар) концентрације становништва и економских активности, под чијим се директним и индиректним утицајима врши демографски, функционални, социоекономски и физиономски преображај околних насеља. Сва остала насеља у општини су сеоског типа.

На посматраном подручју формирана је мрежа насеља густине настањености (5,68 насеља/100 km²), што је испод републичког просјека (11,15 насеља на 100 km²). Густина насељености подручја општине износи 24 становника/km². Просечна величина насеља у Републици Српској износи 523 становника, а у насељима посматраног подручја 419 становника.

ESPON организација је развила урбано – руралну типологију општина и дијели их на NUTS 5 нивоа. NUTS 5 је статистичка територијална јединица у рангу наших општина. Ова методологија се базира на одређеним критеријумима на основу којих се одређује да ли у општини постоји висок или низак урбани утицај.

Критеријуми су постојање функционалног урбаног подручја и густина насељености која би требала бити изнад просјека ентитета. Један од индикатора је и ниво људске интервенције који се одређује на основу коришћења земљишта на ентитетском нивоу.

За РС би вриједности критеријума за урбани утицај изгледале на сљедећи начин:

- Густина насељености изнад 51,09 ст/km²,
- Постојање функционалног урбаног подручја (17.500 становника, 0,5% националне популације).

Вриједности критеријума за ниво људске интервенције за РС изгледа овако:

- Велика људска интервенција – удио «вјештачких површина» изнад просјека РС (око 3,5%),
- Средња људска интервенција - удио пољопривредног земљишта изнад просјека РС (око 50,5%),

- Мала људска интервенција - удио осталог земљишта (шумска, водна, неплодна) изнад просјека РС (око 46%).

Сљедећа табела даје вриједности ових индикатора за општину Мркоњић Град:

Табела бр. 13. Урбана и рурална типологија Општине Мркоњић Град

Вриједности индикатора за 2013 год. за урбано – руралну типологију за Општину Мркоњић Град				
Густина насељености (ст/км ²)	Функционално урбано подручје	Удео вјештачких површина (%)	Удео пољопривредног земљишта (%)	Удео осталих земљишта (%)
24,08	ДА	1,99	21,11	76,9

На основу вриједности из табеле може се закључити да подручје општине Мркоњић Град има мању густину насељености (24,08 ст/км²,) од просјече густине насељености на нивоу РС (51,09 ст/км²). Удио вјештачких површина и пољопривредног земљишта је испод просјека РС, а удио осталог земљишта већи од просјека, што указује на малу људску интервенцију на овом простору.

Основне централне функције

На основу утврђене концентрације и размјештаја јавних служби, броја становника, саобраћајне повезаности, морфологије и положаја насељених мјеста у обухвату Плана, идентификована је зона општинског центра, зоне центра заједнице села и зоне локалног центра. У складу са тим формирана је мрежа насеља коју чини седам насељених мјеста: Мркоњић Град, Доњи Бараћи, Бјелајце, Подрашница, Подбрдо, Шеховци и Мајдан. У овим насељима примјетно је централно груписање функција, коме гравитирају остала примарна насеља.

Градско насеље Мркоњић Град је општински центар и насеље највишег ранга у хијерархији центара. Он је уједно и секундарни регијски центар. Центре заједнице села чине: Доњи Бараћи, Подрашница и Бјелајце, а као локали центри издвајају се Подбрдо, Шеховци и Мајдан. Сва остала насеља су примарна сеоска насеља.

Насеља су углавном формирана у потезима паралелним са магистралним и регионалним путним правцима са њихове обе стране, или су са њима спојена локалним и некатегорисаним путевима. Већину насеља карактерише разбијеност.

Положај насеља са централитетом је такав, да омогућава углавном равномјеран развој централног дијела општине, док крајње сјеверне, западне и јужне дијелове општине карактерише најмања концентрација становништва и јавних служби.

Просторне цјелине на подручју општине Мркоњић Град су дефинисане на основу постојеће мреже насеља.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр. 14. Просторне цјелине на подручју Општине Мркоњић Град

Зона општинског центра	Центар заједнице села	Локални центар	Насеља у саставу	Површина Зоне (km ²)	Број становника	Густина насељености (ст/km ²)
Мркоњић Град	Мркоњић Град	Мркоњић Град	Мркоњић Град, Ступари, Брдо, Подоругла, Копљевићи, Котор, Густовара, Шибови	80,71	9.597	118,91
		Мајдан	Мајдан, Магаљдол, Ођуне,	37,02	716	19,34
		Шеховци	Шеховци, Тријебово, Сурјан	99,80	650	6,51
		Подбрдо	Подбрдо, Ораховљани, Горњи Граци, Доњи Граци, Дубица	82,41	1.805	21,90
	Бјелајце	Бјелајце	Бјелајце, Власиње, Лискавица, Балвине, Дабрац	67,65	1.118	16,52
	Бараћи Доњи	Бараћи Доњи	Доњи Бараћи, Горњи Бараћи, Горња Пецка, Доња Пецка, Горња Подгорја, Доња Подгорја, Јасенови Потоци, Млиниште, Герзово, Трново, Убавића Брдо	226,08	1.038	4,59
	Подрашница	Подрашница	Медна, Подрашница, Оканције,	76,03	1.189	15,64

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Б.1.3.1. Урбанизација

Како би се сагледао процес урбанизације у општини Мркоњић Град потребно је размотрити демографску, функционалну и физиономску компоненту урбанизације. Демографску компоненту је могуће сагледати кроз стопу урбанизације која представља удио градског становништва у укупном становништву општине. Кроз период од 1971.-1991. године стопа урбанизације општине Мркоњић Град се повећала за 28,08 %. Тренутна стопа урбанизације у општини износи 43,64 %.

Б.ИИ. РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

Б.ИИ.1. Природни ресурси

Основним природним ресурсима сматрају се земљиште (пољопривредно, шумско...), минерали, стијене, вода, клима, флора и фауна. Природни ресурси су економска интерпретацја природног потенцијала у смислу искориштавања природе од стране човека. Присуство природних ресурса представља могућност за њихову експлоатацију.

Б.ИИ.1.1. Тло

Б.ИИ.1.1.1. Геоморфолошке карактеристике терена

Геоморфолошке карактеристике терена су посљедица геолошке грађе терена и геоморфолошких процеса који су учествовали у стварању истог.

Предметно подручје карактерише терен се претежно оштрим рељефним формама које зависе од геолошке грађе подлоге и геоморфолошких процеса.

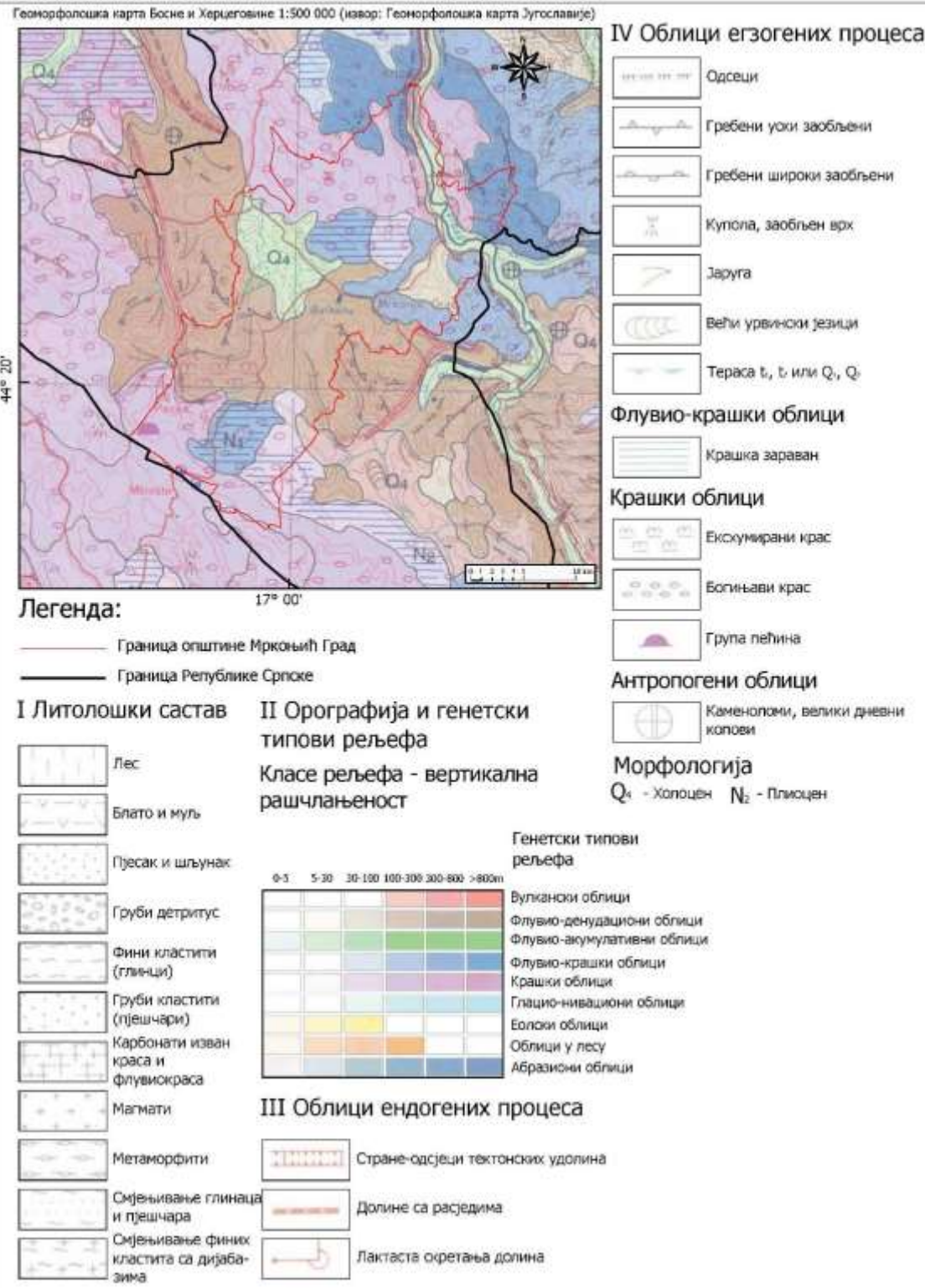
Од геоморфолошких процеса који су учествовали или учествују у обликовању терена на предметном простору заступљени су алувијални, пролувијални, делувијални, колувијални и карстни геоморфолошки процес (слика 1).

Флувијални геоморфолошки процес настаје под утицајем сталних површинских токова. Овај геоморфолошки проце је заступљен у зони површинских токова Зеленковца и Црне ријеке. Овај тип рељефа нема веће распрострањење и значај на територији општине Мркоњић Град.

Делувијални геоморфолошки процес настаје као резултат повремених дифузних токова, док је пролувијални процес везан за повремене линијске токове. Резултат ових процеса су делувијални и пролувијални застори, а веома често ова два процеса дјелују заједно. Овај тип рељефа је распрострањен у зони Подрашнице, Подбрда, Медне, а делувијум је распрострањен и на ширем подручју самог насељеног мјеста Мркоњић Град.

Колувијални тип рељефа је карактеристичан за кречњачка подручја гдје под утицајем силе гравитације долази до преталожавања површинског распаднутог слоја, претежно кречњака. Сипари као карактеристичан облик овог рељефа се јавља на источном дијелу општине, затим на простору Дабрак а мањих димензија и на више других локација на територији општине.

Карстни геоморфолошки процес заступљен је у развићу карбонатних стијена. Карбонатне стијене су значаније развијене у сјеверном и јужном дијелу општине. Од развијених облика развијени су вртаче, јаме су слабије резвијене, врела и слично. На територији општине Мркоњић Град налази се и више пећина које су готово не истражене: пећина у зони Пање-Муратовац, Велика Пећина, Мрачај, шира зона Доње Пецке итд. Пећине које се налазе у рејону Подова су су: Јазимовача, Двострука јама, Кошара, Корана, Турсиновача и др.

Слика 2. Геоморфолошка карта општине Мркоњић Град

Б.И.1.1.2. Геолошке карактеристике терена

На територији општине Мркоњић Град у геолошком и литолошком погледу карактеристична је литолошка разноликост. Геолошке карактеристике су обрађене на основу ОГК листа Јајце, Кључ, Бугојно и Гламоч и остале доступне литературе и рекогносцирања терена изведеног у току израде просторног плана.

На територији општине Мркоњић Град стијене силур-девонске старости су констатоване као најстарије, док су најмлађе стијене квартарне старости.

Приказ литолошких чланова је дефинисан на геолошкој, инжењерскогеолошкој и хидрогеолошкој карти које се дају у графичком дијелу плана, а у наставку се даје опис:

СИЛУР-ДЕВОН (S,D)

Стијене силурско-девонске старости су најстарије на територији општине Мркоњић Град и заједно са девонским стијенама представљају палеорељеф млађим седиментима. Грађени су од кречњака, затим кварц-серицитских и хлорит-серицит-кварцитних шкриљаца. Констатоване су у источном дијелу општине у вододеринама између Девеле Косе и Раствоваче.

ДЕВОН (D)

Стијене девонске старости су подређено заступљене на територији општине Мркоњић Град у источном дијелу општине. Грађене су од кречњака, мермера и серицит-хлорит-кварцних шкриљаца.

Дебљина девонске серије је максимално 250 m.

КВАРЦПОРФИРИ (χ)

У оквиру стијена девонске старости заступљени су интрузиви кварцпорфира. Немају веће распрострањење и значај.

ПЕРОТРИЈАС (P,T)

Пермотријас је распрострањен у више тектонских простора диспрезно расутих по територији општине Мркоњић Град. Заступљен је у околини самог Мркоњић Града, затим на локалитету Медна.

У литолошком погледу је грађен од пјешчара, шупљикавих кречњака са гипсом, глинаца и кварцита у једној фацији док је у другој фацији грађен од пјешчара, кварцних конгломерата, карбонатних бреча, шупљикавих кречњака, мермера и гипсхидрита.

КВАРЦДИОРИТИ ($\delta\theta$)

Веома подређено заступљене магматске стијене у зони сјеверно од Чираковца.

ТРИЈАС (Т)

Стијене тријаске старости су значајно распрострањене на територији општине Мркоњић Град посебно у централним и сјеверним дијеловима општине.

Тријас је подјељен на доњи тријас, средњи тријас и горњи тријас и то:

- (Т3) горњи тријас
 - аТ3 - тракасти, слојевити и банковити доломити
 - Т3 - кречњаци и доломити са мегалодонима
 - бТ31, 2 - плочасти и слојевити кречњаци, лапори, туфови и глинци
 - Т32, 3 - сивослојевити услојени доломити, у доњим дијеловима са сферакодијима
- (Т2,3) средњи тријас - горњи тријас - кречњаци
- (Т2) средњи тријас
 - бТ22 - силификовани кречњаци, лапори, лапоровити кречњаци, рожнаци и туфови
 - Т22 – вулканогено - седиментне творевине: рожнаци, кречњаци, силификовани лапорци, глиновити шкриљци и туфови
 - сТ21 - кречњаци и доломити
 - бТ21 - свијетлосиви и сиви кречњаци и мрамори са алгама
 - Т21 - кречњаци
- (Т1) доњи тријас
 - Т12 - пјесковито-лапоровити кречњаци, оолитични кречњаци и лапорци
 - Т11 - кварци-лискуновити пјешчари, граувакни пјешчари, алевролити и лапоровити кречњаци
 - бТ1 - црвени пјешчари, глинци, алевролити и плочасти фукоидни кречњаци

ЈУРА (Ј)

Стијене јурске старости нису значајније заступљене на територији општине Мркоњић Град а представљене су сљедећим формацијама:

- (Ј3) горња јура
 - сЈ32, 3 - свијетлосиви и оолитични кречњаци
 - Ј32, 3 - кречњаци и доломити са клипеинама, плочасти кречњаци
 - Ј3 - кречњаци са улошцима доломита
 - (Ј2,3) прелаз средња-горња јура
 - аЈ2,3 - оолитични и пизолитични кречњаци
- (Ј1,2) прелаз доња-срења јура
 - Ј1,2 - кречњаци са хидрозоима, коралима и др., мјестимично и са доломитима
- (Ј1) доња јура
 - Ј1 - кречњаци и доломити са орбитопселама, улошцима тамносивих плочастих кречњака
 - аЈ1 - тамносиви кречњаци са рожнацима и доломитима

ЈУРА-КРЕДА (Ј, К)

На територији општине Мркоњић Град у јужном дијелу у зони Подгорије су развијени сиви доломити са улошцима кречњака јурско-кредне старости.

КРЕДА (К)

Стијене кредне старости су највише заступљене у сјеверном и јужном дијелу општине а у литолошком погледу су грађене од:

- (К2) Горња креда
 - 2К23 - флиш: конгломерати, калкаренисти, лапоровити микрити и лапорци
 - К22 - услојени свијетлослојевити кречњаци са хонродонтама
- (К1, 2) Прелаз доња креда-горња креда
 - К1,2 - услојени до банковити кречњаци
- (К1) Доња креда
 - с1К1 - свијетлосиви микрокристаласти кречњаци са тинтинама
 - К11,2 - кречњаци са алгама и гастроподима
 - К11-3 - кречњаци са тинтинама и неринеама и доломитима
 - К11-3 - кречњаци са сатинитининама и неринеама и доломитима
 - К13,4 - кречњаци са алгама и орбитолинама
 - К13-5 - кречњаци са салпингопорелама и орбитолинама
 - 1К1 - дебелоуслојени кречњаци са неринеама и тинтининама
 - а1К1 - свијетлосиви и сиви микрокристаласти, ријеђе оолитични кречњаци са алгама
 - с2К1 - свијетлосмеђи микрокристаласти, мјестимично оолитични кречњаци са орбитолинама
 - а2К1 - слојевити кречњаци са прослојцима доломита
 - 2К1 - доброуслојени кречњаци са орбитолинама

ПАЛЕОГЕН (Pg)

Палеген је ограничено распрострањен у крајњем јужном дијелу општине и лежи трансгресивно преко кредних седимената.

Грађен је од еоценских конгломерата, бреча, калкарениста и лапора.

МИОЦЕН (М)

Миоценски седименти су значајно распрострањени у оквиру неогених басена у зони Медна – Пецка - Бараћи, у широј зони Герзова, и зони Мркоњић Град - Доња Лисковица - Шеховци. Миоцен је развијен у више фација и то:

- 1М2, 3 - конгломерати, лапори, лапоровити кречњаци и глине са угљем
- М2, 3 - лапоровити кречњаци, лапори, калкаренисти, слабовезани конгломерати, угаљ
- 1М1, 2 - конгломерати
- 2М1, 2 - лапори и глине са угљем
- 2М2, 3 - глине и лапори са угљем и бентонитом
- 2М2, 3 - банковити конгломерати и пјешчари

МИО-ПЛИОЦЕН (M, Pl)

Ови седименти су заступљени сјеверно од Пецке а грађени су од конгломерата, пјешчара, лапора и калкарениста.

КВАРТАР (Q)

Квартарни седименти су грађени у оквиру:

- делувијума (dl) - глине и пијескови са одломцима матичних стијена
- пролувијум (pr) - глине и пијескови са одломцима матичних стијена
- барски седимени (b) - пијесак, глина и муљ
- ријечан тераса (t) - шљункови и глине
- сипари (s) - одломи стијена и шљункови
- алувијум (al) - шљункови, пијескови и глине

Б.И.1.1.3. Инжењерско – геолошке карактеристике терена

На основу инжењерскогеолошких карактеристика све стијене на територији општине Мркоњић Град су подијелене на:

1. Невезане стијене које су генерално повољних инжењерскогеолошких својстава, сем сипара. Представљене су кварталним седиментима, шљунцима и пијесцима.

2. Слабовезане стијене. Ово су стијене кварталне и миоценске старости, представљене углавном глинама које су генерално повољне за градњу и добрих инжењерскогеолошких карактеристика. Пролувијално-делувијални седименти морају да се обезбједе у условима нагиба већих од 5°.

3. Везане стијене су релативно добрих геомеханичких својстава. Према стабилности се могу подијелити на окамењене и добро окамењене стијене.

3.1 Окамењене стијене су на предметном терену представљене тријаским, кредним и миоценским стијенама као најзаступљенијим. То су углавном лапори, глинци, лапоровити кречњаци, пјесковито – лапоровити кречњаци, кварцни пјесковити кречњаци, слабовезани конгломерати и др. Ове стијене су генерално стабилне и добро носиве, једино у површинским распуцалим дијеловима може доћи до нестабилности при нагибима већим од 10°.

3.2 Добро окамењене стијене имају добра физичко-механичка својства. То су силур – девонске, девонске, пермтријаске, тријаске, јурске, кредне и миоценске стијене.

На подручју општине Мркоњић Града најзаступљенији су кречњаци, мермери, шкриљци, тракасти, слојевити и банковити доломити, пјешчари, банковити конгломерати и др.

Б.И.1.1.4. Савремени егзогени процеси и појаве

Од савремених егзогених геолошких процеса и појава нарочито су значајни вертикална и хоризонтална ерозија и хемијска ерозија.

Нестабилни терени су лоцирани на основу геолошких карактеристика терена и падова стијенских маса. На овом нивоу истражености као нестабилни терени, код којих могу у необезбјеђеним условима доћи до нестабилности окарактерисани су у зони распрострањења

флишних кредних седимената, као и у зони распрострањења делувијалних седимента и неогених седимената.

На инжењерскогеолошкој карти је извршена категоризација терена према подложности на клизање и издвојене су 3 категорије:

- висока подложност на клизање
- средња подложност на клизање
- ниска подложност на клизање

Неопходно је свакако да се уради катастар клизишта на територији општине Мркоњић Град а да се затим врши и систематска санација истих.

Б.И.1.1.5. Хидрогеолошке карактеристике терена

Приликом хидрогеолошког рејонирања општине Мркоњић Град узети су у обзир литолошки састав картираних јединица, тектонски склоп терена, геоморфолошке карактеристике, типови издани и њихово распрострањење, затим њихова издашност, услови прихрањивања и дренарања подземних вода.

На основу наведених чинилаца на истражном простору издвојени су сљедећи типови издани:

- збијени тј. интергрануларни тип издани;
 - добра водопропусност
 - слаба водопропусност
- карстни тип издани
 - добра водопропусност
 - срења водопропусност
 - слаба водопропусност
- карстно-пукотински тип издани;
 - срења водопропусност
- пукотински тип издани;
 - срења водопропусност
 - слаба водопропусност

Б.И.1.1.6. Сеизмолошке карактеристике

Према подацима карата из Правилника о техничким мјерама и условима за грађење у сеизмичким подручјима, највећи дио општине Мркоњић Град се налази у зони максималног очекиваног интензитета потреса 8° MSK-64 док се јужни дио налази у зони 7° MSK-64 за повратни период од 500 (Сеизмолошка карта у прилогу).

Тектоника је јако изражена на територији општине Мркоњић Град, а на слици 2 је приказана тектонска карта општине.

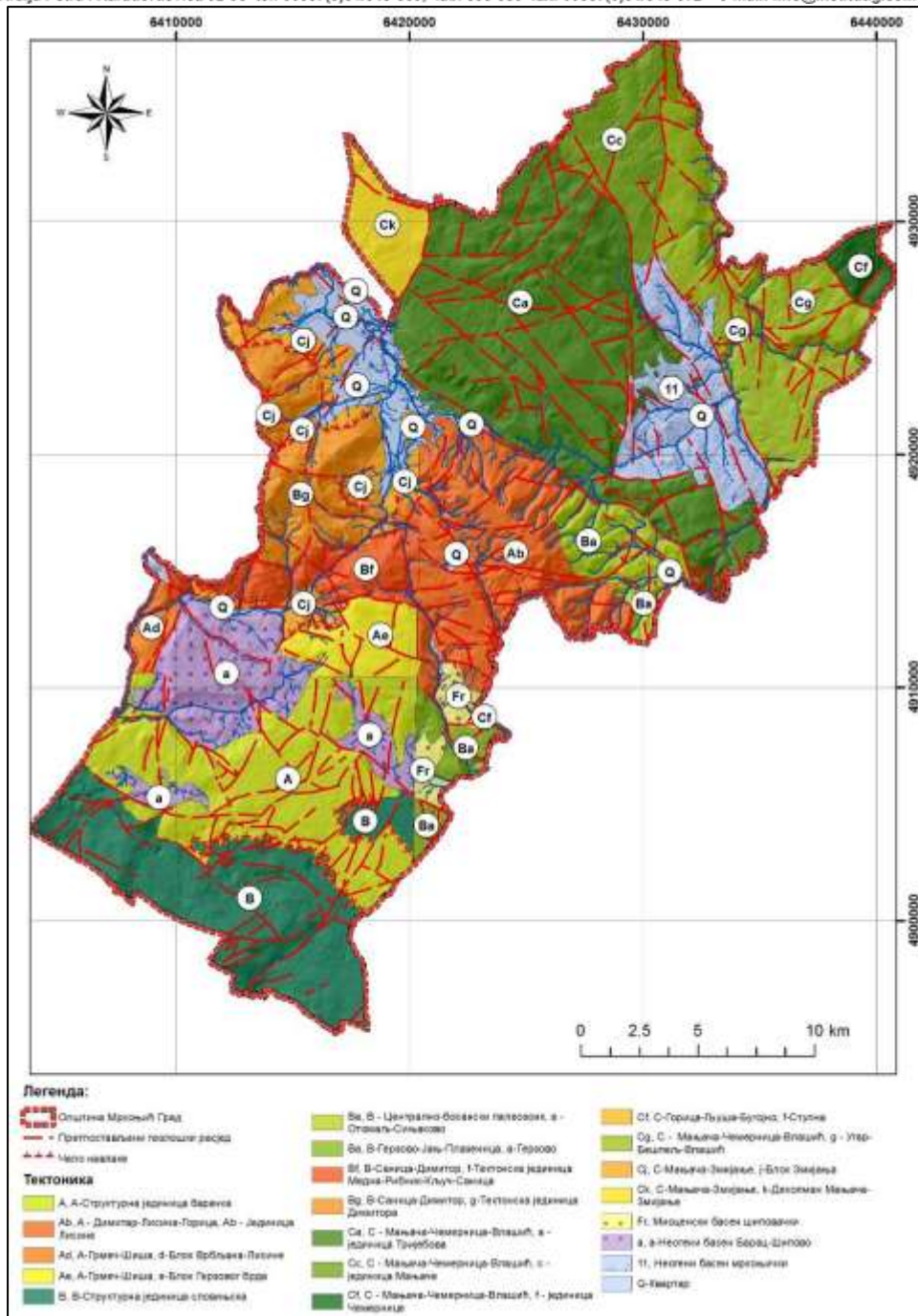
Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Слика 3. Тектонска карта општине Мркоњић Град

Б.И.1.1.7. Минералне сировине

На подручју општине Мркоњић Град откривено је више појава и лежишта минералних сировина и то техничко-грађевинског камена, угља, термоминералних вода, металних минералних сировина и слично (прилог Карта минералних сировина 7, слике 3).

Коришћени су подаци добијени од стране Министарства индустрије, енергетике и рударства, подаци из Монографије Минералне сировине Републике Српске, као и фондовска документација изведених истраживања.

Резерве минералних сировина које су приказане у овом поглављу треба узети са одређеним ограничењем пошто су резерве промјелива категорија и приказани су резултати који су били доступни приликом израде Просторног плана.

ЛЕЖИШТЕ УГЉА "МЕДНА"

Истражни простор угља "Медна" је дефинисан сљедећим координатама:

Истражни простор "Медна" - Медна		
Тачка	X	Y
А	6414045	4912825
Б	6414570	4912478
Ц	6414640	4912820
Д	6414315	4913054

На подручју Медне (Бараћи) неогени лимничко-терестрички седименти имају површину од око 35 km². У доњим, глиновито-лапоровитим дијеловима те серије, на подручју средњег тока Грабовичког потока, откривени су изданци два угљена слоја: доњег, минималне дебљине око 5 m релативно чистог угља са два уочљива прослојка угљевитог лапора и горњег, укупне дебљине око 4 m али потпуно онечишћеног угљевитим лапором.

Доњи угљени слој истраживан је 1960/61. године једним поткопом по пружању, који је био лоциран око 300 m сјеверозападно од изданака у Грабовичком потоку. Опробована је чиста угљена партија у слоју, и она има слиједећи квалитет: садржај воде око 27%, пепела од 12-18%, сумпора око 7% и доњи топлотни ефекат од 12.058 kJ/kg. Угљени слој није сасвим пресјечен, те му није утврђена права дебљина (Милојевић, 1976).

ИСТРАЖНИ ПРОСТОР "СИЊАКОВО"

Истражни простор "Сињаково" је дефинисан са сљедећим координатама:

Истражни простор "Сињаково" - Мајдан		
Тачка	X	Y
А	6427500	4912500
Б	6427750	4913550
Ц	6428500	4913550
Д	6429150	4912900
Е	6429550	4913350
Ф	6430250	4913200
Г	6430250	4911850
Х	6428400	4912000

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

На предметном локалитету се врше истраживања бабра, гвожђа и олова.

На бази изведених истраживања а имајући у виду велико распрострањење, као и на велику дебљину продуктивне зоне, рудне резерве и потенцијалност су значајни, тако да рудне резерве В категорије износе око 200.000 t, а потенцијалне се процијењују на око милион тона.

На овој локацији има и појава живе и злата али нису утврђене резерве.

ИСТРАЖНИ ПРОСТОР "ГЕРЗОВО"

Истражни простор "Герзово" је дефинисан слједећим координатама:

Истражни простор "Герзово" - Герзово		
Тачка	X	Y
А	6417660	4908610
Б	6418450	4908610
Ц	6419410	4907440
Д	6420280	4907660
Е	6420800	4905750
Ф	6420110	4905600
Г	6419170	4905950
Х	6418120	4907230
И	6417360	4907380

Регионалним истраживањима у току 1987. године у рејону Шипова, на локалитету Герзово-Злокоси констатовано је присуство квалитетног бентонита чије су потенцијалне резерве С2 и перспективне D1 категорије процијењене на количину од 740.000 t. У ширем подручју села Савичићи констатовано је присуство квалитетног бентонита чије су перспективне резерве D1 категорије процијењене на количину од 336.000 t (Каچار, 1987).

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "ЛИСКОВИЦА"

Експлоатационо поље "Лисковица" је дефинисано слједећим координатама:

Експлоатационо поље "Лисковица" - Лисковица		
Тачка	X	Y
А	6439000	4918000
Б	6439000	4922000
Ц	6434000	4922000
Д	6434000	4918000

На овом локалиту су утврђене резерве боксита и 103.996 тоне билансних резерви.

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "ГРАДИНА"

Експлоатационо поље "Градина" је дефинисано сљедећим координатама:

Експлоатационо поље "Градина" – Горња Пецка		
Тачка	X	Y
A	6413600	4908800
Б	6413500	4908800
Ц	6413100	4909100
Д	6413200	4909400
Е	6413600	4909400
Ф	6413700	4908900

На овом локалитету су такође дефинисане резерве боксита и то Б+Ц₁ резерве су 1.564.263 тона.

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "МАЈДАН"

Експлоатационо поље "Мајдан" је дефинисано сљедећим координатама:

Експлоатационо поље "Мајдан" - Мајдан		
Тачка	X	Y
A	6430500	4914000
Б	6432000	4914000
Ц	6432000	4914900
Д	6430500	4914900

На овом локалитету су дефинисане резерве мермера од 959.040 тона (А+Б+Ц₁ резерве).

Лабораторијским испитивањем констатовано је да мермер са овог лежишта представља квалитетан грађевински материјал који се може употријебити:

- као камена ситњез за производњу терацо плочица,
- као мјешавина агрегата за справљање бетона,
- као филер за асфалт,
- као карбонатна пунила за сточну храну, гумарску индустрију, средства за заштиту биља, производњу PVC, индустрију папира и за калцификацију земљишта.

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "ПОДРАШНИЦА"

Експлоатационо поље "Подрашница" је дефинисано сљедећим координатама:

Експлоатационо поље "Подрашница" - Подрашница		
Тачка	X	Y
A	6417000	4916000
Б	6420000	4916000

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Ц	6420000	4918000
Д	6417000	4918000

На овом локалитету су дефинисане резерве кварцне сировине-рожнаца од 952.717 тона (А+Б+Ц₁ резерве).

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "ЉУБИЧИНА ДОЛИНА"

Експлоатационо поље "Љубичина долина" је дефинисано сљедећим координатама:

Експлоатационо поље "Љубичина долина" – Јасенови потоци		
Тачка	X	Y
А	6410000	4900000
Б	6412000	4906000
Ц	6412000	4904000
Д	6410000	4904000

На овом локалитету су дефинисане резерве боксита од 753.134 тона (А+Б+Ц₁ резерве).

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "ЧИРАКОВАЦ"

Експлоатационо поље "Чираковац" је дефинисано сљедећим координатама:

Експлоатационо поље "Чираковац" - Мајдан		
Тачка	X	Y
А	6433023	4915010
Б	6433135	4915080
В	6433425	4914900
Г	6433425	4914637
Д	6433220	4914637
Ђ	6433023	4914773

На овом локалитету су дефинисане резерве доломита од 1.992.600 м³ (А+Б+Ц₁ резерве).

ЕКСПЛОАТАЦИОНО ПОЉЕ "ПОДБРДО"

Експлоатационо поље "Подбрдо" је дефинисано сљедећим координатама:

Експлоатационо поље "Подбрдо" – Подбрдо		
Тачка	X	Y
А	6422300	4922800
Б	6422200	4923200
Ц	6421800	4923200

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Д	6422200	4923200
Е	6422000	4922800

На овом локалитету су дефинисане резерве кречњака али количине нису биле доступне у току израде овог плана.

ПОЈАВА БИЈЕЛИХ БОКСИТА НА ЛОКАЦИЈИ "ЧАРДАК ЛИВАДА"

Појаве бијелих боксита налазе се јужно од Бараћа у предјелу Чардак ливада. Ту је откривено више изданака боксита на контакту ценоманско-туронских кречњака и кредно-палеоценских кластита. У 1987. години терен је детаљно картиран у размјери 1 : 5 000. Боксит се јавља у облику слоја дебелог до 2 m. Са неколико раскопа утврђено је пружање па је омогућено истраживање бушењем кроз кровину. Средњи садржај основних компоненти је: Al_2O_3 60-70 %, SiO_2 1-3 % и Fe_2O_3 7-12 %.

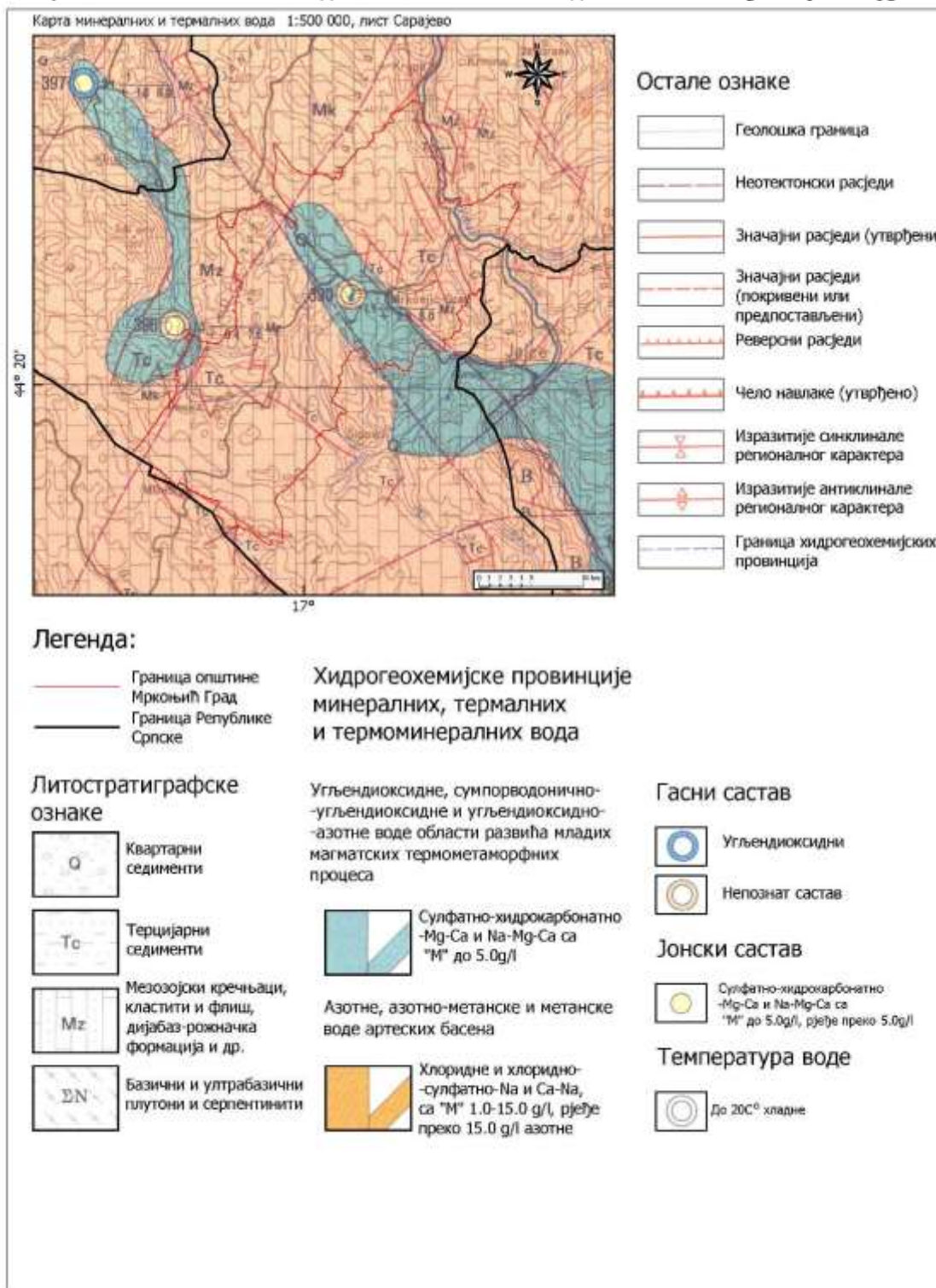
ОСТАЛЕ МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ

Поред наведених минералних сировина на територији општине Мркоњић Град у досадашњим истраживањима евидентиране су и сљедеће појаве:

- бакар, олово и цинк на локацији Мајдан
- боксит на локацији Сурјан
- боксит на локацији Бараћи
- гранит на локацији Ођуне
- кварцити на локацији Пекези
- боксит на локацијама Лисковица, Ченић, Доња Пецка
- гип на локацији Медна и Ођуне
- лигнит на локацији Шеховци
- манган на локацији Шибови
- флуорит на локацији Видуша

Термоминералне воде

На слици 3. је приказана карта термалних и термоминералних вода општине Мркоњић Град. У широј зони Балкана је постојао извор са повишеном темепратуром али детаљна истраживања нису вршена.

Слика 4. Карта термалних и минералних вода општине Мркоњић Град

Б.И.1.2. Воде

Б.И.1.2.1. Површинске воде и хидроенергетски потенцијал

Подручје Општине Мркоњић Град испресијецано је бројним мањим и већим воденим токовима. У Општини се разликују генерално двије хидрографске цјелине: прва чије воде гравитирају водотоку Врбас (око 85%) и друга, чије воде гравитирају водотоку Сане (око 15%). Црна Ријека, Сокочница и Понор припадају сливу Врбас, а Корана и Медљанка сливу ријеке Сане. У енергетском смислу, велики значај приписује се ријеци Врбас, на којој је изграђена ХЕ Бочац. Изградњом ХЕ, формирано је хидро-акумулационо језеро Бочац. Укупна површина акумулације износи 232,50 ха, од чега територији Мркоњић Града припада 143,00 ха. Корисна запремина акумулације је 42,94 м³, са годишња производња је 274 GWh, и доток воде од 78,4 м³/s. Према категоризацији водотока Републике Српске, акумулација Бочац, припада другој (2.) категорији.

Многобројни извори и мањи водотоци, нарочито на падинама планина Димитор и Лисина представљају значајне водне ресурсе, међу којима се издвајају извор ријеке Коране, извор Сане, извор Медљанке, Орлов камен, Цијепало, Скакавац, извориште Зелениковац, Скела, Драчељ, Студено врело, Челиково врело и многи други. Планина Лисина је једно од најбогатијих изворишта питке воде у Републици Српској, представљајући тако веома важан стратешки ресурс у локалном и ширем оквиру.

Црна Ријека, као најзначајнији водоток на територији општине, настаје излијевањем воде из језера Балкана, протиче кроз дио града, затим село Бјелајце и након двадесетак километара тока, као лијева притока улијева се у Врбас. Ова ријека је некада била позната по бројним врстама рибе и развијеном спортском риболову. Нажалост, данас је због људског немара претворена у депонију и отворени колектор за отпадне воде из града и из тог разлога нема никакав туристички значај. У смислу употребних потенцијала, Црна Ријека има одређени хидроенергетски потенцијал уз напомену да је на њој додјељено неколико концесија за градњу МХЕ. Од хидрографских објеката на овом подручју за туризам су значајни: језеро Балкана, језеро Бочац, ријека Сана, Медљанска ријека, рјечице Зелениковац и Понор. Према квалитету сврстана је у другу категорију (2.).

Језеро Балкана је смјештено 4 km западно од Мркоњић Града, на надморској висини од око 750 m. Настала је вјештачким путем, када је 1959. године извориште Црне Ријеке претворено у Велико језеро, а касније је направљено и Мало Језеро, које се пуни водом Великог језера. Језера се „хране“ из три извора која се налазе испод Великог језера, а такође и водом мањих лисинских потока, Цијепало и Скакавац, и излучивањем падавина. Језера припадају групи туристичких вриједности са наглашеним рекреативним својствима привлачности и погодности за купалишни, риболовни, излетнички и спортско-манifestациони туризам. Природном вриједностима истиче се и водоток Сане на крајњем југозападу општине. Према класификацији ријека на простору бивше Југославије, горњи ток ријеке Сане спада у прву класу. Има просјечан протицај од 36 м³/s. Вода прве класе је квалитетна за пиће, може да се употријеби и у прехрамбеној индустрији, за јавне водове и сл. Сана је бистра и хладна планинска ријека, богата кисеоником, па се одликује и великим богатством живог свијета. На западним падинама Лисине извире рјечица Зелениковац, која протиче кроз истоимено планинско излетиште. Капацитет изворишта Зелениковац представља значајан ресурс у домену водоснабдијевања. Вода је

доброг квалитета и гравитационо се може довести до већине потрошача. Јединствену хидролошку појаву овог подручја представља ријека Понор, која скупља воде осталих мањих рјечица и потока са подручја Подрашничког поља и увире на јужном ободу поља, у подножју планине Мањача, те се поново појављује у Крупи на Врбасу, гдје се као рјечица Крупа улијева у Врбас, као његова лијева притока. Одликује се еколошком очуванашћу и богатством живог свијета.

Хидро потенцијал општине Мркоњић Град представља добру основу за кориштење хидроенергије, производњу питке воде и узгој разних рибљих врста, како комерцијалних, тако и спортско-риболовних.

Б.И.1.2.2. Подземне воде

Од подземних вода на територији општине Мркоњић Град се посебно истиче ријека Понор, која настаје скупљањем вода мањих рјечица и потока са подучја Подрашничког поља, у мјесту Понор на јужном ободу поља, гдје понире и поново се појављује у Крупи на Врбасу, гдје се као рјечица Крупа улијева у Врбас, као његова лијева притока. На ријеци Понор, планиран је изградња хидроенергетског постројења ХЕ Понор, инсталисане снаге до 10 MW, за коју је већ додјељена концесија.

Б.И.1.2.3. Квалитет вода

Квалитет површинске воде⁸

Квалитет површинских вода је испитиван на пет локалитета. Узорак Црне ријеке узет је на мјесту отицања из акумулације Балкана, у насељу Старо Село и на локалитету Бјелајце. Поред Црне Ријеке, анализиран је и квалитет воде изворишта Зелениковац којим се Мркоњић Град и околна насеља снабдијева водом за пиће, као и квалитет воде ријеке Понор на мјесту понирања. Резултати испитивања су показали, да је вода Црне Ријеке благо алкална и на локалитету Бјелајце одговара водама II класе квалитета (Службени гласник, 42/01). Сигнификантне су изразито високе вриједности електропроводљивости, које одговарају III класи квалитета површинских вода. Будући да висока електропроводљивост указује на високе концентрације јона у води одређене су и концентрације појединих метала у води. Резултате физичко-хемијских анализа (Табела бр. 15.) потврђују и микробиолошке анализе будући да је највећи број бактерија забиљежен управо на локалитету Старо Село.

Табела бр. 15. Микробиолошке карактеристике Црне Ријеке

	Балкана	Старо Село	Бјелајце
Укупан број бактерија (kol/ml)	3.000	5.400	3.000
Аеробне хетеротрофне психрофилне бактерије (kol/ml)	2.666	6.100	2.333
Факултативно олиготрофне бактерије (kol/ml)	4.150	9.600	3.875
Аеробне мезофилне бактерије (kol/ml)	350	5.100	570
Укупне колиморфне бактерије (kol/100 ml)	300	4.500	300
Феклане колиформне (kol/100 ml)	нису	1.900	100

⁸ Студија Хидрологије и хидрографских карактеристика подручја и појединих водотока са назнакама могућих рјешења, општина Мркоњић Град

	изоловане		
Протеус врсте	нису изоловане	изоловане	нису изоловане
<i>Salmonella</i> и <i>Shigella</i> (kol/ml)	нису изоловане	нису изоловане	нису изоловане
Сулфиторедукујуће клостридије у 100 ml	нису изоловане	нису изоловане	нису изоловане
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	нису изоловане	изоловане	изоловане
Фекалне стрептококе и ентерококе (kol/ml)	4	70	14

Оваква микробиолошка слика указује да се вода Црне Ријеке налази у перманентном контакту са фекалним материјама будући да садржи бактерије које су индикатори старијег фекалног загађења, као и оне које се у води могу наћи само у присуству свјежег фекалног загађења.

Најизразитији загађивачи Црне Ријеке су:

- индустријске отпадне воде;
- урбанизација у сливу Црне Ријеке, као последица развоја Мркоњић Града али и комплексне промјене у руралом подручју (комуналне воде);
- дивље депоније дуж цијелог слива;
- саобраћај на категорисаним и некатегорисаним путевима слива;
- остало: хемијска средства, природна и вјештачка ђубрива, септичке јаме, појава клизишта и значајнија појава суспендованих честица, и др;

Извориште Зелениковац има благо алкалну воду богату раствореним кисеоником. Вриједности мутноће и концентрације суспендованих материја су унутар дозвољених граница за воду која се користи за водоснабдијевање. Вриједности свих посматраних физичко-хемијских параметара су ниске и према њима вода изворишта Зелениковац одговара I класи површинских вода и задовољава карактеристике воде која се користи за пиће. Квалитет воде контролише Завод за заштиту здравља Републике Српске.

Каптирани извор Зелениковац, капацитета 80 l/s је примарно извориште у напајању градског водоводног система, путем којег се водом снабдијевају градско насеље Мркоњић Град, и неколико сеоских насеља Подрашница, Подбрдо, Томићи, Ступари, Тријебово, Котор и дио Копљевиха.

Квалитет и физичко - хемијско својство воде зависи од низа физиогених и антропогених извора који могу довести до поремећаја квалитета воде. У сливу Црне ријеке, Зелениковцу и Понору, на основу рекогносцирања слива, истиче се геоморфолошко, хемијско и биолошко загађивање вода. Геоморфолошки агенси (температура, вода, вјетар) врше механичко и хемијско разарање (ерозију) постојећих, првенствено тектонских облика рељефа. Врло често материјал отргнут од подлоге доспијева у хидросферни комплекс и тако долази до повећаног примања хранљивих и токсичних материја у водотокове.

Најзначајнији и најобимнији извор вјештачког загађивања вода представља хемијско загађивање, које је проузроковано употребом разних хемијских продуката у пољопривреди, индустрији као и у домаћинствима. Разни патогени организми, који су присутни или унешени у воду стварају биолошко загађивање, који може преносити различите болести. Зато вода за пиће не смије садржавати организме, у првом реду бакциле, вирусе и бактерије. За одређивање

чистоће воде прихваћени су стандарди, који дефинишу квалитету воде у односу на број бактерија.

Табела бр. 16. Стандарди чистоће воде

Број бактерија у 100 cm ³ воде	Врста воде
<1	Пијаће воде
10 – 100	Нормалне, не загађене воде
1.000 – 5.000	Сумњиве воде (воде благо загађене екалијама)
5.001 – 10.000	Сигуран доказ загађења фекалијама
10.001 – 100.000	Опасне воде; јако загађене фекалијама
> 100.000	Фекални отпади; канализационе воде

Извор: Воде Мркоњић Град; Д Тухтар, 1990

Квалитет подземне воде

За потребе израде просторног плана није вршена контрола квалитета подземних вода. Имајући у виду да се локални извори користе за водоснабдијевање без претходног третмана закључује се да је квалитет подземних вода на високом нивоу. Потенцијални загађивачи се везују за равничарске и ниже дијелове општине тако да се подземне воде природно штите од потенцијалних загађивача.

Б.И.1.2.4. Ерозије и бујице

На територији општине Мркоњић Град нема реалних опасности од поплава које би изазвале велике воде. Због конфигурације терена могу се јавити само бујице које стварају ерозију тла. Евидентна је појава поплава мањег интензитета, услјед стварања мањих брана приликом депоновања отпада у ријечне токове.

Б.И.1.3. Климатске карактеристике

Подручје Општине Мркоњић Град карактерише умјерено-континентална клима са микроклиматским карактеристикама планинског подручја. Клима овог подручја одликује се јасно израженим прелазним годишњим добима, хладним зимама са редовном појавом снијега, умјерено топлим љетима, као и појавама магле у просјеку 50 дана годишње. У Мркоњић Граду је 2007.год., отворена савремена метеоролошка станица, која омогућује праћење метеоролошких прилика према стандарду метеоролошке станице првог реда. Поред класичне опреме уграђен је савремени аутоматски мјерач интензитета и количине падавина. Станица има значај не само за Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске, него и за метеоролошка мјерења у БиХ.

Климатски услови су један од основних природних потенцијала и имају значајну и вишеструку улогу у валоризацији привредног и укупног развоја једног подручја. Климатски елементи различито утичу на поједине привредне гране, стварајући на тај начин веће или мање зависности истих у односу на утицаје климе. Пољопривредна производња показује највећу зависност од климатских услова, с обзиром да свака култура захтијева одређене еколошке услове. Климатски утицаји на индустријску производњу су знатно слабије изражени и по правилу изнијансирани према појединим индустријским гранама. Они се првенствено свode на проблеме локација, као и заштите атмосфере од аерозагађења.

Термички режим

Одlike овог типа климе су умјерено топла лjeta и хладне зиме. Просјечна годишња температура ваздуха износи 10,1 °C, просјечна у јануару износи -0,2 °C, а у јулу 19,4 °C. У задњих 16 година, минимална измјерена температура је била -24,2 °C (јануар 1990. године), а максимална 38,8 °C (август 2013. године). Анализа апсолутних температурних екстрема може имати широку употребну вриједност јер омогућује увид у апсолутно колебање температуре. Појава мразних дана (дани с температуром нижом од 0 °C) је најчешћа од новембра до фебруара и у просјеку износи 86 дана годишње.

Табела бр. 17. Средње мјесечне температуре ваздуха (°C) на подручју општине Мркоњић Град

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
(°C)	-1,2	2,1	6,7	9,7	15,2	17,7	19,4	19,7	14,0	11,4	5,8	-0,2

Извор података: Хидрометеоролошки завод Бања Лука, мјерна станица Мркоњић Град

Плувиометријски режим

Средња годишња количина падавина износи око 1100 mm а најчешће су у прољеће и јесен. На pluвиометријски режим доминантан утицај имај увлажне ваздушне масе са запада. Сем тога, значајан фактор чине и локалне орографске особености подручја, које се нарочито манифестују у лjetњим мјесецима када условљавају плусковите падавине са грмљевином. Просјечан годишњи број дана са грмљевином је 30.

Падавине су један од базних климатских елемената, који својом вриједношћу директно одређује основне хидротермичке карактеристике простора. Утицај климе на саобраћај огледа се кроз анализу просјечног броја дана са појавом сњежних падавина, дужину задржавања сњежног покривача, максималну висину сњежног покривача и просјечног броја дана са температуром испод 0 целзијуса.

Снијег је редовна појава од октобра до маја. Просјечан број дана са сњежним покривачем износи 72 дана, али има тенденцију смањивања. Максимална измјерена висина сњежног покривача у проучаваном периоду од 1999. године, износила је 65 cm (март 2005. године). Штетан утицај снијега се највише испољава у воћарству због механичких оштећења које прави на гранама, али и у уништавању шумских екосистема.

Табела бр. 18. Средња мјесечна количина падавина на простору општине Мркоњић Град

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
CMKP(mm)	79	65	75	98	104	115	88	67	75	64	135	119

Извор података: Хидрометеоролошки завод Бања Лука, мјерна станица Мркоњић Град

Влажност ваздуха

Влажност ваздуха има значајну улогу у развојном процесу биљних врста. Релативна влажност ваздуха највећа је у зимским мјесецима и креће се од 79 – 90%, док је најмања у прољетним и љетним мјесецима, те се креће између 68 – 80%.

Табела бр. 19. Средња мјесечна релативна влажност ваздуха на простору општине Мркоњић Град

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
СМРВВ(%)	87	79	71	70	73	70	72	69	79	80	82	85

Извор података: Хидрометеоролошки завод Бања Лука, мјерна станица Мркоњић Град

Вјетровитост

Вјетар је веома важан климатски елемент који је доминантан у процесу транспорта загађујућих материја у ваздуху. Познавање режима ваздушних струјања је веома битно код доношења одлука о активностима изградње и експлоатације. На овом подручју доминира вјетар западног и југозападног правца, док је најмање заступљен вјетар из правца југоистока и сјевера, такође је примјетан велики процетан тишина. Познавање режима ваздушних струјања веома је битно и код доношења многих битних одлука о активностима у планирању простора, односно пројектовања, изградње и експозиције објеката као што су индустријска постројења и слично.

Облачност

Вјетровитост је одговарајући фактор и за појаву облачних и ведрих дана. Од облачности зависи израчивање са земљине површине, а тиме и дневно колебање температуре. Облачност је највећа у децембру и јануару 7 и 6,9, а најмања у јулу и августу 4,6 и 4,5. Просјечна годишња облачност (1/10) износи 5,9.

Инсолација

Инсолација је један од најважнијих еоклиматских елемената, од ког директно зависе температура тла и ваздуха, али и многе атмосферске појаве које су у уској вези са температуром. Дужина трајања Сунчевог сјаја веома је битан и биоклиматски фактор, јер се одражава на здравље људи, психичко стање и расположење. Просјечно годишње трајање сунчевог сјаја износи око 1.600 часова. Најкраће је од децембра до фебруара и креће се од 23 до 60 часова мјесечно, а најдуже од јуна до августа и креће се од 200 до 300 часова мјесечно.

Б.ИИ.1.4. Пољопривредно земљиште

Б.ИИ.1.4.1. Педолошке карактеристике терена

Педолошке карактеристике на територији општине Мркоњић Град, одређују двије основне групе земљишта и то долинска и бреговита. Долинска тла су веома мало заступљена и то у подручју Бочачког поља, Бјелајца, Подрашничког поља, долина Медњанске ријеке и Коране у Пецкој. Ова тла су дубља и плоднија од околних брдовитих тла, изузев предјела гдје има вишка воде. Бреговита тла покривају највећи дио општине. Њихова физичка и хемијска својства, дубина и плодност су врло различита, зависно од геолошке подлоге од које су настале, те положаја на терену, надморске висине и слично. Главни ограничавајући фактор код бреговитих земљишта је мала дубина. Већина земљишта је на нагибима, гдје дјелује ерозија која односи створено тло.

Врсте земљишта на територији општине Мркоњић Град

Еутрични камбисол (еутрично смеђе тло). По производним особинама, еутрични камбисоли су тла средње производне вриједности. Под утицајем човјека, ова тла су попримила многе неповољне особине. Тако је дошло до смањења хумуса и биогених елемената, до нестабилности структурних агрегата, погоршања водног и ваздушног режима, а на инклинираним теренима дошло је и до ерозије. Ова тла су подесна за ратарске и повртларске културе, као и узгој воћа.

Калкомелансоли (кречњачко-доломитне црнице) су врло плитка каменита тла. Ово земљиште назива се још планинска црница због упадљиве тамне боје хумусног хоризонта. Црнице су највише заступљене као шумска земљишта или су под травама, па су добри планински пашњаци.

Лувисол (лувисирано тло) настаје из смеђег тла. Ова тла су сиромашна фосфором и захтјевају агротехничке мјере: калцификацију, фосфатизацију и хумизацију. Сврставају се у тла средње плодности.

Долинска смеђа тла простиру се у долинама рецентних дилувијалних ријека и потока. Долинска тла спадају у најплоднију групу земљишта.

Б.И.1.4.2. Постојеће кориштење земљишта

Пољопривредно земљиште је природно богатство и добро од општег интереса, то је темељ пољопривредне производње и производње хране за човјека и његове потребе.

Према *Социо-економској анализи општине Мркоњић Град*, општина располаже са 36.813 ха пољопривредног земљишта, што чини 54,96% општинске територије. Од тога највећи дио заузимају пашњаци 13.661 ха (или 20,40%), затим ливаде 12.385 ха (18,49%), оранице 10.223 ха (15,26%), а 544 ха (или 0,81 %) отпада на воћњаке. неплодно тло чини 1.503 ха (или 2,24%). Укупно обрадиво пољопривредно земљиште, којег чине оранице, воћњаци и ливаде, заузима површину од 12.385 ха, и распрострањено је до 700 м.н.в. У крајевима изнад 700 метара надморске висине становништво се претежно бави сточарством или гајењем оних пољопривредних култура које успијевају на тој висини.

Ораничне површине се углавном користе за сјетву житарица, поврћа и крмног биља. Површине под воћњацима заузимају око 1% подручја општине и на њима се налази преко 200.000 родних стабала воћа, од чега 91% отпада на засаде шљива. Највеће површине пољопривредног земљишта заступљене су на подручју Подрашничког поља и у долинама ријечних токова.

Шуме као посебна категорија обухватају 30.139 ха или 45,00 %. Пољопривредно земљиште (обрадиво и необрадиво), у збиру са шумама дају укупно плодно земљиште у износу 66.952 ха.

Према власничкој структури, 52,8% пољопривредног земљишта је у државном власништву, а нешто мање (47,18%) у приватном власништву.

Табела бр. 20. Преглед власништва над земљишним ресурсима у општини

Назив културе	Површине (ha)		
	Приватно власништво	Државно власништво	Укупно
Оранице	9.868	355	10.223
Воћњаци	518	26	544
Ливаде	11.331	1.054	12.385
Укупно обрадби земљиште	21.717	1.435	23.152
Пашњаци	4.853	8.808	13.661
Укупно пољопривредно земљиште	26.570	10.243	36.813
Шумско земљиште	5.373	24.766	30.139
Неплодно земљиште	360	1.143	1.503
Укупно:	32.303	36.152	68.455

Извор: Социо-економска анализа општине Мркоњић Град 2007. година

Према бонитетним категоријама, највећа површина пољопривредног земљиште припада II категорији (5 и 6 бонитетна класа), која је погодна за ораничну производњу. На другом мјесту налази се земљиште III категорије (7 - 8 бонитетна класа), док најмању површину заузима пољопривредно земљиште I категорије (2 - 4 бонитетна класа).

Табела бр. 21. Површина пољопривредног земљишта по категоријама (у ha)

Пољопривредно земљиште	Категорија		
	2 - 4	5 - 6	7 - 8
35.583	3.080	26.810	5.693
100%	8,7 %	75,3%	16 %

Извор: Статистички годишњак 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. године

Прве и друге категорије практично нема. Трећа категорија су условно површине Подрашничког поља, које се хидромелиорационим радовима могу превести у ту категорију, а које у садашњем стању спадају у IV и V категорију. Трећа категорија је заступљена на заравњеним теренима Медне, Бараћа, Герзова, Пецке, Бјелајаца и неким другим мањим локалитетима.

Оцијењено је да је V и VI категорија највише, 26.810 ha или 75,3% од укупног пољопривредног земљишта. У VII и VIII категорије спадају еродирани стрмине, голи камењари и сличне за пољопривреду непогодне и неплодне површине. Због раширености крашких терена и израженог рељефа, процјењује се да таквих површина може бити и до 6.000 ha.

Преглед расположивих земљишних ресурса по мјесним заједницама отвара могућност обједињавања парцела у власништву општине, што може бити важна опција за будуће управљање земљиштем, уз чињеницу да је већина пољопривредног земљишта у приватном власништву.

Табела бр. 22. Распоред земљишта по појединим мјесним заједницама

Ред.бр.	Мјесна заједница	Укупно ха	Број парцела према површини у ха							
			<1	1-5	6-10	11-20	21-30	31-40	50-60	>100
1.	Граци	330	209	15	0	0	0	0	0	2
2.	Бјелајце	195	18	12	2	0	0	2	0	0
3.	Медна	147	303	15	0	2	1	0	0	0
4.	Подрашница	145	319	18	2	2	0	0	0	0
5.	Тријебово	100	110	58	4	2	1	1	0	0
6.	Мајдан	100	49	8	1	0	0	0	1	0
7.	Подбрдо	108	39	16	2	2	0	0	0	0
8.	Герзово	463	620	100	8	1	0	0	0	0
9.	Шеховци	458	123	50	3	4	0	1	3	1
10.	Бараћи	209	163	39	1	2	0	1	0	0
11.	Трново	137	319	36	0	0	0	0	0	0
	Укупно	2.392	2.272	367	23	15	2	5	4	3

Извор: Одјељење за привреду и финансије, одсек привреда Мркоњић Град

Пољопривреда

Пољопривредна производња је на овим просторима дуго година била запостављена, што је довело до изразито лошег стања у овој области. Један од основних ограничавајућих фактора развоја пољопривредне производње јесте што је 80% обрадивих површина у власништву индивидуалних пољопривредних произвођача, што значи да су површине уситњене. Посљедице рата су нарочито оставиле трага у домену пољопривредних дјелатности и може се рећи да је уништење сточног фонда и материјалних добара довело до наглог одлива становништва са села и до запостављања и онако уситњених површина.

Ораничне површине се углавном користе за сјетву и узгој житарица, поврћа и крмног биља. Сјетва житарица, јесења и прољетна, обавља се на површини од око 2.243 хектара, кукуруза на око 580 хектара, поврћа 917 хектара и крмног биља на око 565 хектара. Учешће јесење сјетве у укупној сјетви се креће око 37% што је веома мало, обзиром на предности које има.

Пољопривредна производња услед уситњености посједа и недостатка традиције у интензивној пољопривредној производњи не исказује свој пуни производни капацитет.

Стање у области ратарства, воћарства и повртларства

У области ратарске производње највише је заступљена производња кромпира, пшенице, кукуруза и јечма, што се види из следеће табеле.

У данашњој структури ратарства, преовлађује биљна производња за потребе сточарства, што је посљедица интензивирања ове пољопривредне гране.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр. 23. Површина и производња ратарских култура (2007 - 2014)

Година	Пшеница		Кукуруз		Јечам		Кромпир	
	Произв.(t)	Принос(t/ha)	Произв.(t)	Принос(t/ha)	Произв.(t)	Принос(t/ha)	Произв.(t)	Принос(t/ha)
2007	1.290	1,1	540	0,9	265	1,2	1.974	4,2
2008	1.431	1,1	812	1,4	263	1,2	1.786	3,8
2009	1.290	1,0	780	1,0	321	1,0	1.833	4,0
2010	1.150	1,2	708	1,2	434	1,3	1.755	3,9
2011	1.344	1,4	649	1,1	495	1,5	1.800	4,0
2012	920	1,0	610	1,0	330	1,1	1.800	4,0
2013	1.330	1,4	630	1,0	390	1,3	1.932	4,2
2014	630	0,9	455	1,0	168	0,8	1.800	4,0

Извор: Статистички годишњак 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. године

Табела бр. 24. Ораничне површине према начину кориштења (ha) (2010 - 2014)

Година	Оранице и баште	Засијане површине					Угари и необрађене оранице
		Укупно	Жита	Индустријско биље	Поврће	Крмно биље	
2007	9.868	4.241	2.743	-	938	560	5.627
2008	9.868	4.305	2.823	-	917	569	5.563
2009	9.868	4.458	2.969	-	929	560	5.410
2010	9.868	4.447	3.036	-	871	540	5.421
2011	9.868	4.472	3.050	-	882	540	5.396
2012	9.868	4.446	3.010	0	896	540	5.422
2013	9.868	4.507	3.070	0	897	540	5.361
2014	9.872	4.613	3.173	0	899	541	5.259

Извор: Статистички годишњак 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. године

Поред наведених култура, подстицајним активностима Општине, покренуте су активности на унапређењу повртларске производње, прије свега у затвореном простору (пластеницима). Такође, све више је присутан тренд узгоја и неких старих ратарских култура као што су: домаћи кукуруз, те раж за људску исхрану, а које узимају све значајније мјесто у здравој исхрани људи.

Од воћарских култура, најдоминантнија култура је шљива, а слиједе јабука и крушка. У последње вријеме знатно је унапријеђен сортимент ових култура, али и све више је присутан савремени приступ узгоју ових врста. Преглед остварене производње поменутих врста воћа дат је у наредној табели.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр. 25. Производња воћа (2014.)

Врста воћарске културе	Укупан број стабала	
	укупно	родних
Јабуре	11.900	11.000
Крушке	7.700	7.000
Шљиве	198.000	181.000
Трешња	1.860	1.670
Дуње	110	90
Ораси	1.920	1.390

Извор: Статистички годишњак 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. године

Треба имати у виду да је и општина Мркоњић Град, кроз своје подстицајне активности, у знатној мјери допринијела развоју воћарске производње. Директним мјерама подржано је подизање око 15 хектара нових воћних засада јабуке, крушке, шљиве, ораха и др.).

Сточни фонд

Стање сточног фонда на подручју општине Мркоњић Град почетком 2013. године, анализирано је на основу података прикупљених од активиста мјесних заједница. Поредџи ове податке са стањем из 1999. године, евидентно је да је сточни фонд, када су у питању краве, знатно смањен.

У области сточарства процјењује се да има око 3.200 грла говеда, од чега је 2.450 крава и јуница и 750 телади, док је укупан број оваца 6.000, од чега је 600 приплодних овнова, а остало су овце и јагњади.

Пољопривредна газдинства у области сточне производње су доста уситњена. Што се тиче фарми музних крава, преовлађују оне од једног до пет грла (готово 90%), док свега 10% фарми музних крава чине оне са више од пет грла. Слична ситуација влада и у свињогојству и овчарству.

У 2009. години на основу евиденције Одјељења за привреду и финансије и АПИФ-а који прати пословања правних лица на основу достављених годишњих извјештаја о пословању са подручја Општине Мркоњић Град (АД, Д.О.О., ЈУ и удружења) је пословало укупно 17 пословних субјеката чија је основна дјелатност пољопривреда, од чега је 6 правних лица и 11 предузетника регистрованих као физичка лица за обављање пољопривредне дјелатности, као што је приказано у наредној табели:

Табела број 26. Пословање правних лица

Дјелатност	Правна лица	Физичка лица	Укупно
Пољопривреда, лов и шумарство	6	11	17

По свјетским стандардима да би се задовољиле потребе становништва дозвољени минимум пољопривредног земљишта је 0,4 ха по становнику, а обрадивог земљишта 0,17 ха.

Табела бр. 27. Однос пољопривредног земљишта по становнику (ха / становнику)

Укупан бр. становника	Пољопривредно земљиште/становнику	Обрадиво земљиште/становнику
15.926	0,78	1,28

У односу на процијењени број становника из 2013. године (15.926) пољопривредног земљишта по становнику има 0,78 ха/становнику, док обрадивог земљишта има 1,28 ха/становнику. По томе се може закључити да су граничне вриједности пољопривредне површине као и обрадиве површине по становнику на подручју општине Мркоњић Град изнад наведеног лимита.

Б.ИИ.1.5. Шуме и шумско земљиште

Шуме и шумско земљиште су добра од општег интереса, те уживају посебну заштиту државе и користе се под условима и на начин који су прописани Законом о шумама.

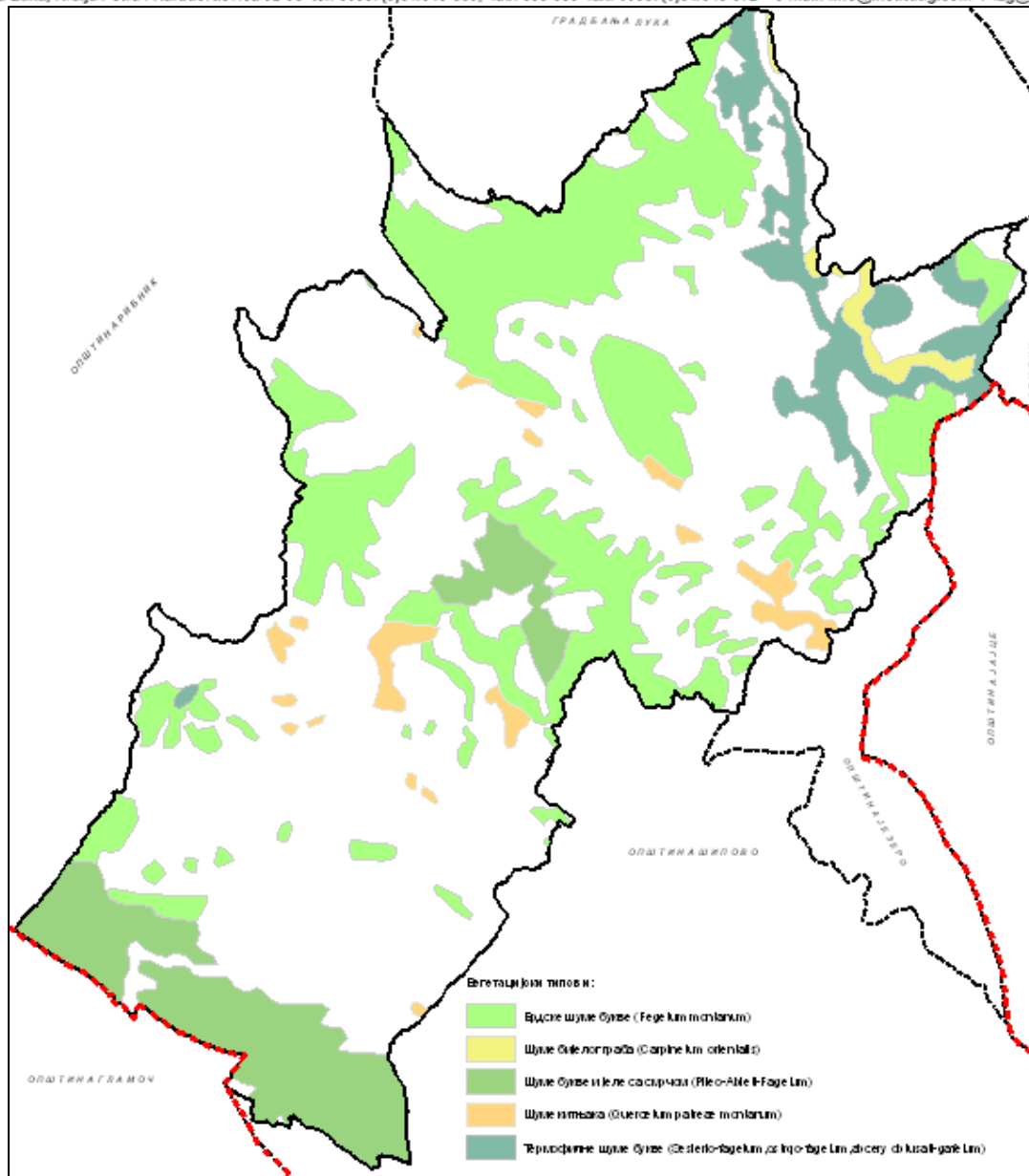
Функције шума

Покрај привредних функција шума, које се огледају у производњи дрвета и других шумских производа, од непроцјењивог значаја су општекорисне функције шума у које спадају: очување биодиверзитета, заштита земљишта, заштита вода и климе, производња кисеоника, везивање угљеника из атмосфере, туризам, рекреација, естетска улога шума, итд.

Поред наведених функција шума, на територији општине, евидентирани су и шуме високе заштитне вриједности.

Еколошко-вегетацијски услови подручја

Одлуком Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 101/05), формирано је „Мркоњићко“ шумскопривредно подручје, којим газдује шумско газдинство „Лисина“ са сједиштем у Мркоњић Граду. ШПП „Мркоњићко“ лежи између 44°11' и 44°34' сјеверне географске ширине и 17°15' источне географске ширине. Општина и ШПП-је смјештено је у западном дијелу Босне и Херцеговине, односно у југозападном дијелу Републике Српске. Шумскопривредно подручје граничи: на сјеверној страни са ШПП „Доње Врбаско“, на сјевероисточној страни са ШПП „Чемерничко“, на истоку са Федерацијом Босне и Херцеговине, на југо-истоку са ШПП „Средње Врбаско“, на западу са ШПП „Рибничким“ а на југо-западу са Федерацијом Босне и Херцеговине.

Слика бр 5. Еколошко-вегетацијска рејонизација

Као карактеристичне фитоценозе подручја, издвајају се:

- Заједнице китњака и граба (*Quercus-Carpinetum illyricum*, Horvat. et al., 1974.)
- Високе природне шуме букве брдског појаса (*Fagetum montanum illyricum*, Fuk. et Stef., 1958.)
- Фитоценозе букве и јеле са смрчом (*Piceo-Fago-Abietetum*, Čolić 1965.) апсолутно доминирају на овом простору.
- Унутар појаса шума букве и јеле са смрчом интерполиране су термофилне борове шуме и то шуме бијелог бора (*Pinetum silvestris dinaricum*, Stef., 1958.). Заузимају гребене и падине топлијих експозиција.

У климатском погледу подручје карактерише сукобљавање умјерено-континенталне и измјењене медитеранске климе, а високи планински масиви имају планинску климу (Стефановић, et al. 1983.). Главни чиниоци који опредељују карактер климе истраживаног подручја су надморска висина, рељеф и шумовитост. За проучавање климатских услова кориштени су климатски подаци са мјерне метеоролошке станице Мркоњић Град.

У педолошком погледу, заступљен је већи број типова земљишта, различитих особина и производног потенцијала: калкомеланосол (црница), калкокамбисол (смеђе кречњачко земљиште), илимеризовано земљиште (лувисол), рендзине, ранкери (хумусно-силикатно земљиште), дистрични камбисол (кисело смеђе земљиште).

Биланси шума и шумског земљишта

Према подацима добијеним на основу ортофото снимка за подручје општине Мркоњић Град, утврђено је да удио шума и осталог шумског земљишта на територији општине износи **76,55% (51.271,89 ha)**. У овај биланс су укључене и површине дефинисане као прелазни-шумовито жбунасти предио, и исте представљају природно ширење шума на сусједне пољопривредне површине које се не обрађују, као и површине на којима долази до природне сукцесије вегетације на раније искрченим шумским површинама. Укупно утврђена површина ове категорије земљишта (сукцесија вегетације) износи **6.970,49 ha или 10,42%** од укупне територије општине.

Потребно је нагласити да се површине шума, добијене на основу ортофото снимка, значајно разликују од површина које се воде у катастру ЈП "Шуме РС", што се може приписати великој заступљености поодмаклих стадија сукцесије вегетације, који су присутни на овом подручју, и који су као такви идентификовани као шуме. Управо, ова појава треба да буде предмет посебних истраживања, јер је иста очигледно посљедица миграција становништва и промјена начина живота.

Према подацима важеће Шумско-привредне основе, ШПП (шумско-привредно подручје) „мркоњићко“, обухвата 29.864,51 ha, површине под шумама. Од тога, **28.351,20 ha** шума прекрива подручје општине Мркоњић Град.

Власничка структура

Према подацима Шумско привредне основе, у погледу власничке структуре, око 81% шума је у државној, док је 19% у приватној својини. Државне шуме су углавном концентрисане на подручју планине Овчара, Дубичка гора, (дио планине Мањаче), Лисина и Димитор.

Графикон бр.2. Државне и приватне шуме

Заштићене шуме и шуме са посебним режимима газдовања

У оквиру шумских екосистема у државном власништву, на подручју општине Мркоњић Град, издвојен је одређени број мањих или већих цјелина које су у складу са FSC⁹ стандардима сврстане у шуме са посебним режимима газдовања (шуме високе заштитне вриједности).

Ријеч је о шумама важним за опскрбу воде; научно – истраживачке, едукативне и сличне сврхе; за заштиту биодиверзитета и природних станишта флоре, фауне и гљива; шуме важне за заштиту од ерозија, шумска подручја значајна за традиционални, културни идентитет локалних заједница.

Укупна површина издвојених шума високе заштитне вриједности на ШПП „Мркоњићко“ износи 2.198,34 ha, што је 7,40% од укупне површине шумскопривредног подручја или 3,28 ha од укупне површине општине.

У наредној табели дат је преглед шума издвојених у категорију Шуме високе заштитне вриједности.

⁹ Forest Stewardship Council
ВЗВ-1а Заштићена подручја
ВЗВ-4а Шуме важне за опскрбу водом
ВЗВ-4б Шуме важне за заштиту од ерозије
ВЗВ-6 Шумска подручја значајна за традиционални, културни идентитет локалне заједнице

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр. 28. Издвојене Шуме високе заштитне вриједности

Локалитет	Категорија	Одјел	П.Ј	Површина (ha)
Дубичка гора	V3B – 1a	105	„Дубичка Гора“	5,00
	V3B – 1a	75a		3,00
	V3B – 1a	104		5,00
Лисина	V3B – 1a			550,64
Балкана	V3B – 1a	84a,		20
Рогољи	V3B – 1a	88д, е, ф, г		65
Зелениковац	V3B – 4a	Дио 98		10
	V3B – 4a	Дио 99		5
Извор Сане	V3B – 4a	19б		33,47
	V3B – 4a	61a		40,27
	V3B – 4a	71a		37,59
	V3B – 4a	72-		96,51
	V3B – 4a	73-		92,20
	V3B – 4a	76a		55,78
	V3B – 4a	76б		11,10
	V3B – 4a	77a		11,72
Кањон Сокочице	V3B – 4a	77б		9,14
	V3B – 4a	30a		52,01
	V3B – 4a	38a		50,16
	V3B – 4a	38ц		10,72
Магистрални пут Мркоњић Град - Балкана	V3B – 4a	39a		58,83
	V3B - 4б	145a		54,94
	V3B - 4б	147a		34,66
	V3B - 4б	147/1a		52,82
	V3B - 4б	148a		55,04
	V3B - 4б	149a		24,63
	V3B - 4б	150a		76,24
	V3B - 4б	151		22,18
	V3B - 4б	152		73,05
	V3B - 4б	153		56,11
	V3B - 4б	154		44,40
	V3B - 4б	165		37,50
	V3B - 4б	166a		60,77
	V3B - 4б	167		35,67
	V3B - 4б	168		83,04
	V3B - 4б	188		2,00
V3B - 4б	189		63,26	
V3B - 4б	190a		34,62	
V3B - 4б	190б		18,23	
V3B - 4б	191a		37,33	
V3B - 4б	192a		36,39	
V3B - 4б	193		92,32	
УКУПНО				2.198,34

Извор: ШПП „Мркоњићко“

Шумска подручја значајна за традиционални и културни идентитет локалних заједница (V3B – 6):

1. Штрбина – историјски значај, збориште - излетиште.
2. Млиништа – културни – историјски значај
3. Извор Сане – излетиште, културно-историјски значај
4. Зелениковац –излетиште
5. Врх Лисине – културни и спортски значај
6. Балкана – туристичко рекреативно мјесто, излетиште

7. Понор – Увир – излетнички значај
8. Бочац – Стари град
9. Медна – Црквиште- религијски значај
10. Густовара – историјски значај (Средњовјековне некрополе са стећцима)

Посебан резерват природе Лисина

Поред богате хидролошке мреже и разноврсности земљишног и вегетацијског покривача, посебан печат привредним вриједностима масива Лисина даје изванредно богат диверзитет микофлоре. Ова планина је станиште бројних до сада детерминисаних врста гљива, од којих се одређен број њих налази на црвеним листама ријетких и угрожених врста европских земаља. На основу Рјешења Министра за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске од 5. августа 2011. године број 15 – 960 – 1/10 („Службени гласник Републике Српске“, број 85/11), формира се подручје посебног резервата природе „Лисина“ на територији општине Мркоњић Град, укупне површине од 174,27 ха. Резерват обухвата простор шумских одјела: 46, 47, 48, 49, 50, 95, 96/1, 96/2 и 97/1, и појас од 200 метара источно према Шибовима (наслања се на одјеле 47, 49 и 50) и западно према Пољанама (наслања се на одјеле 46 и 96/1). На цијелокупној површини подручја под предходном заштитом успоставља се режим заштите I и II степена. Режим заштите I обухвата сљедећа шумске одјеле: 46а, 46б и 49-дио. На површини под режимом заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и свих видова коришћења простора, осим праћења стања, научних истраживања, контролисаних посјета, активности заштите од пожара, заштите од биљних болести и штеточина јачег интезитета. На површини под режимом заштите II степена дозвољено је природно обнављање мјешовитих састојина едификаторских врста примјеном пребирног начина газдовања, у потпуно адекватним станишним и састојинским условима. Посебан резерват природе проглашава се у циљу очувања јединствености, ријеткости и репрезентативности екосистема и станишта врсте биљака и животиња од нарочитог значаја и намјене.

Шумско газдинство „Лисина“, у својству управалача, дужно је уз сарадњи са Општином Мркоњић Град и Удружењем гљивара и љубитеља природе „Лисина“ Мркоњић Град, спроводи мјере и режиме заштите у складу са рјешењем о заштити подручја. Сарадња свих интересних група у управљању заштићеним подручјем утемељена је на концепту еколошког гајења шума, који подразумјева, следећа начела:

- Нема чистих сјеча
- Не уносе се и не врши пошумљавање алохтоним врстама
- Пребирне сјече су доминантне
- 10 % површине издвојити у строги природни резерват и заштитне шуме
- 10 % укупне запремине мртвих стабала треба да остане у шуми

Угроженост шумских екосистема

Угроженост шумских екосистема на подручју општине Мркоњић Град се заснива на угрожености од биљних болести, стоке, штеточина, пожара, бесправног заузимања земљишта, бесправне сјече, климатских промјена и осталог.

Угроженост од пожара

Угроженост шума од пожара на територији општине, је изражена готово на цијелом подручју. Ова угроженост је већа у склопу већих шумских комплекса.

У осталим подручјима општине, гдје егзистирају мањи шумски комплекси, испресијецани приватним пољопривредним површинама, угроженост од пожара је веома изражена. Наиме, током несавјесног паљења корова на властитим парцелама, човјек изазива велики број пожара, који се веома често шири и на околне шуме. Чињеница је да се већина пожара најчешће дешава приликом чишћења приватних имања, па је веома важан појачан надзор одговарајућих служби у том периоду.

Степен угрожености појаве шумских пожара се повећава у прољеће, прије и у току појаве вегетације, и посебно у љетном периоду за вријеме љетних жега и дуготрајнијих суша.

Угроженост шума од инсеката и биљних болести

Међу најзначајнијим биотским факторима, се издвајају: фитопатогене (гљиве, паразитне цвјетнице и сл.), ентомолошке (инсекти), штете од животиња и дивљачи. Биотски чиниоци, слично као и абиотски, свој негативан утицај испољавају кроз директна механичка оштећења стабла или кроз краткотрајне или дуготрајне процесе којим се физиолошки слаби биљка, што има као крајњи резултат њено угинуће. Абиотске чиниоце чини читав низ поремећаја изазваних природним процесима и појавама (елементарне непогоде), као и техничко-технолошки развој друштва. Најзначајнији чиниоци су: - посљедице јаких вјетрова (вјетроломи и вјетроизвале) - посљедице великих снежних падавина (снеголоми и снегоизвале) - посљедице пожара - посљедице аерозагађења (киселе кише), загађење земљишта и др. Најчешћи и „најактивнији“ инсекти на ШПП-у су *Ips typographus*, *Pityogenes chalcographus* и *Xyloterus lineatus*. Пошто нема тачно евидентираних податка, процјењује се да је око 55 % случајних ужитака (око 20.000 m³) изазвано од стране инсеката.

Угроженост од антропогеног фактора

Антропоген утицај на шуму и шумско земљиште огледа се кроз:

- отуђења шумског земљишта и шума, гдје локално становништво незаконито дјелује причињавајући еколошке и материјалне штете. Главни узрок оваквим појавама је и поред ажурности стручних служби у газдинству, нефункционалност инспекцијских и правосудних институција,
- велики број дивљих депонија на шумским површинама, које су посљедица немарности становништва, угоститељских објеката и дрвопрерађивачких капацитета,
- појава шумских пожара, који су углавном посљедица људске непажње или намјере.
- минираност шумских површина из претходних ратних дејстава; (1.433, 38 ha) У близини овог шумскопривредног подручја нема већих индустријских предузећа и термоцентрала па је утицај штетних имисионих гасова незнатан.

Угроженост од дивљачи

Штете од дивљачи на овом подручју нису значајније изражене, али у циљу превентивног дјеловања, потребно је у зимском периоду обезбједити довољно хране за прихрањивање дивљачи, у сарадњи са ловачком организацијом на овом подручју.

Угроженост шума услед климатских промјена

Очигледне климатске промјене, које се манифестују кроз екстремно високе и ниске температуре, топлотне таласе, олујне непогоде праћене градом, разорним дејством ветра, поплавама, смањење снежног покривача и масе снијега, смањење падавина или неравномјерну

распоређеност падавина, повећање услова погодних за шумске пожаре, клизишта, повећање ерозије и других облика деградације земљишта, имају директан утицај и на шумске екосистеме.

Наиме, иако шуме представљају регулатор климатских услова, повећан степен климатских промјена, директно повећава угроженост шумских екосистема, који се огледа кроз сушење шума, прерано одбацивање листа, смањивање прираста, онемогућавање природног обнављања, сњеголоме и сњегоизвале, вјетроломе и вјетроизвале, избијање пожара, и др. Овако ослабљени шумски екосистеми постају рањиви и за нападе инсеката.

До данас, прецизна истраживања штета од климатских промјена насталих над шумама на територији општине Мркоњић Град, нису вршена, али се засигурно може констатовати да су шумски екосистеми подложни негативном утицају овог свјетског проблема.

Значај шумских екосистема на смањењу нето емисија

Спречавања климатских промјена представља актуелан проблем цијелог свијета, услед чега се константно разматрају могућности смањења емисија CO₂ у атмосферу. Јасно је да шуме и вегетацијски покривач уопште, представљају веома битну карику у ланцу великих потрошача CO₂.

Анализом вегетацијског покривача подручја општине Мркоњић Град, са аспекта емисије CO₂, може се констатовати задовољавајуће стање.

Наиме, значајан удио шума и шумског земљишта у укупном површинском билансу општине (42,33%), својом биомасом у потпуности могу да неутралишу повећање концентрације CO₂ у ваздуху мркоњичког подручја, стварајући тако основне предуслове за дуготрајно одржавање здраве и чисте животне средине ове општине.

Шумарство

Шумарство представља све човјекове активности на узгоју, заштити и коришћењу свеукупних шумских потенцијала.

Организација шумарства

У складу са Законом о шумама, и шумским земљиштем у својини Републике Српске, у цјелини управља и газдује Министарство шумарства, пољопривреде и водопривреде, док је дио ових послова у складу са поменутиим Законом, путем посебног Уговора пренесен на ЈПШ „Шуме Републике Српске“.

Дио преузетих послова из Уговора, ЈП „Шуме Републике Српске“, обавља путем властитих организационих јединица (шумских газдинства). Шумско газдинство „Лисина“ је организациони дио ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и послује у саставу јавног предузећа. Основано је Одлуком Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 101/05). Основна дјелатност предузећа је узгој и заштита шума и искориштавање шума.

„Мркоњићко“ шумскопривредно подручју подијељено је у територијалном и организационом смислу на пет (5) привредних јединица:

1. П.Ј. „Овчара - дио“
2. П.Ј. „Дубичка Гора - дио“

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

3. П.Ј. „Лисина - дио“

4. П.Ј. „Димитор - дио“

5. П.Ј. „Врановина Осоје“

Највећа ПЈ је „Дубичка Гора“ (11.449,40 ha). Најзначајније газдинске класе су: шуме букве и јеле са смрчом. Шумама и шумским земљиштем у приватној својини управљају и газдују њихови власници, док стручно-техничке послове у овим шумама врши Јавно предузеће "Шуме Републике Српске".

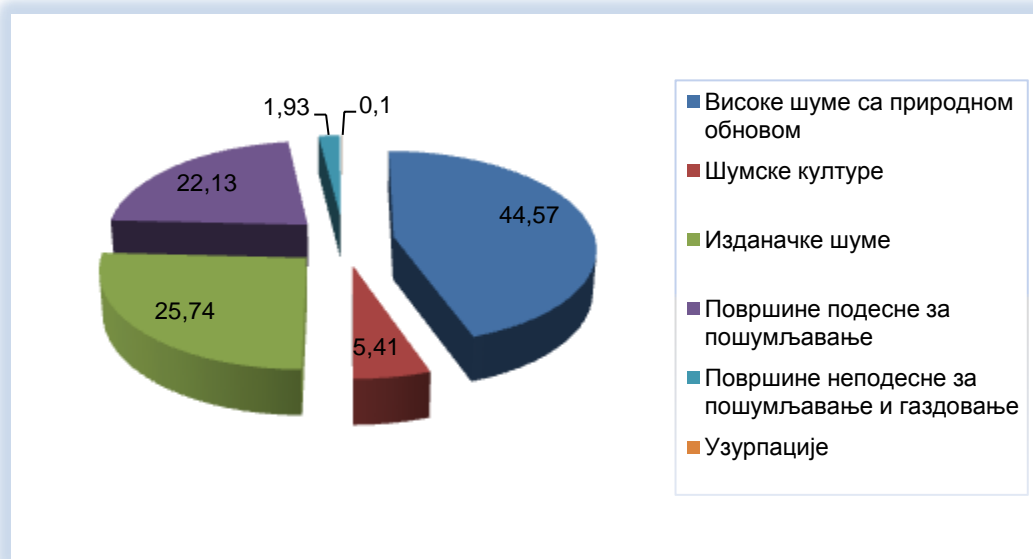
Газдовање свеукупним шумама и шумским земљиштем на територији општине Мркоњић Град се врши на основу Шумско-привредних основа и пројеката за извођење.

Шумско-привредна основа за Мркоњићко шумскопривредно подручје је донесена за период 01.01.2012 – 31.12.2021. године. Према истој, укупна површина шума и шумског земљишта на територији општине Мркоњић Град износи **28.351,20 ha**.

Од укупне површине на високе шуме отпада 12.638,60 ha или 44,57%. Привремено неподесне површине за газдовање и пошумљавање (минирани) заузимају 2.009,39ha или 7,08% од укупне површине шума и шумског земљишта. Узурпације обухватају површину од 25,13ha.

Табела бр. 29. Преглед површина шума по категоријама на територији општине Мркоњић Град

КАТЕГОРИЈА ШУМА	УКУПНО (ha)
Високе шуме са природном обновом	12.638,60
Шумске културе	1.535,50
Изданачке шуме	7.300,69
Површине подесне за пошумљавање и газдовање	6.275,27
Површине неподесне за пошумљавање и газдовање	576,01
Укупно минирани површине	1.433,38
УКУПНО НЕСПОРНО ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ	28.326,07
УЗУРПАЦИЈЕ	25,13

Графикон бр.3 Стање шумског фонда на територији општине Мркоњић Град

Из горе наведеног се јасно види да највећу површину на територији општине Мркоњић Град, заузимају високе шуме са природном обновом (44,57%)

У прилог наведеном иде и чињеница о распореду дрвних залиха, које су дате у наредној табели.

Табела бр. 30. Стање шума по саставу на ШПП „мркоњићко“

Мјешовитост	Површина		Запремина	
	ha	%	m ³	%
Високе чисте састојине	4.717,26	22	1.724 398	29
Високе мјешовите састојине	7.886,29	36	3.245 185	54
Високе састојине	12.603,55	58	4.969 583	83
Шумске културе – чисте	992,57	4	180 576	3
Шумске културе - мјешовите	193,95	1	43 835	1
Шумске културе	1.186,52	5	224 411	4
Изданачке чисте састојине	5.343,02	24	582 654	10
Изданачке мјешов. састојине	2.264,50	11	188 096	3
Изданачке састојине	7.607,52	35	770 750	13
Шуме неподесне за газдов.	421,87	1	17 339	-
Шуме неподесне за газдов.	421,87	1	17 339	-
Чисте састојине	11.052,85	51	2.487 628	42
Мјешовите састојине	10.766,61	49	3.494 455	58
Укупно обрасла површина са процјењеном дрв. залихом	21.819,46	100	5.982 083	100

Извор: ШГ „Лисина“

Табела бр. 31. Стање запремине и запреминског прираста по категоријама шума

КАТЕГОРИЈА ШУМА	Запремина		Запремински прираст		m ³ /ha	m ³ /ha
	m ³	%	m ³	%		
Високе шуме са природном обновом	4.969.583	83	102.218	68	394,27	8,07
Шумске културе	224.411	4	13.346	9	188,84	11,21
Издначке шуме	770.750	13	32.434	22	101,23	4,24
Шуме неподесне за газдовање	17.339	-	1.261	1	41,36	2,99
УКУПНО	5.982.083	100	149.259	100	274,16	6,84

Извор: ШГ „Лисина“

Дрвна залиха свеукупног шумског фонда на територији општине Мркоњић Град, представља 2,63% од укупне дрвне залихе цјелокупног шумског фонда Републике Српске¹⁰.

Такође из горе наведених података се види висока просјечна залиха високих шума са природном обновом, која је изнад просјека истих шума у РС, који за државне шуме износи 327 m³/ha¹¹.

Искоришћавање споредних шумских производа

Предметно подручје посједује одличне станишне услове за раст и развој великог броја веома цијењених врста ароматичног и љековитог биља, шумских плодова и гљива, које због нерационалног приступа оваквом начину искоришћавања шума, у највећој мјери остане неискоришћено.

У даљем тексту су побројане само неке врсте самониклог ароматичног и љековитог биља и шумских плодова, који се могу сакупити на предметном простору:

<i>Hypericum perforatum L.</i>	Кантарион	Стабло и цвијет
<i>Allium ursinum L.</i>	Дивљи лук	Стабо и гомољ
<i>Achilea millefolium</i>	Хајдучка трава	Стабло и цвијет
<i>Thymus serpyllum L.</i>	Мајчина душица	Стабло и цвијет
<i>Asperula odorata</i>	Лазаркиња	Стабло и цвијет
<i>Rubus hirtus w.et.k.</i>	Купина	Корјен, стабло и плод
<i>Juniperus communis</i>	Смрека, вења	Плод
<i>Crataegus monogyna L.</i>	Глог	Плод
<i>Erythraea centaurium</i>	Кичица	Стабло и цвијет
<i>Corylus avelana L.</i>	Лијеска	Плод
<i>Atropa belladonna</i>	Велебиље, буника	Стабло и лист

¹⁰ Укупна дрвна залиха шума РС износи 227.391.300,00 m³ (извор - Стратегија развоја шумарства РС 2011-2021)

¹¹ Стратегија развоја шумарства 2011-2021

Гљиве

Најбогатије и најбоље истражено станиште гљива у БиХ, је планина Лисина која се простире на подручју општине Мркоњић Град и Шипово. Велика разноврсност вегетацијског покривача омогућила је развој изванредно богате микофлоре. Удружење гљивара и љубитеља природе реализовало је бројне активности посвећене афирмацији свијета гљива, истраживању, природном окружењу и едукацији. Један од важнијих пројеката Удружења је мапирање станишта гљива, израда мапе и обиљежавање стаза сигнализацијом. На Лисини су заступљена скоро сва типична станишта гљива, јер обилује различитим шумским заједницама.

У доброј и кишној сезони, могуће је наћи скоро све најквалитетније врсте гљива из родова *Boletus*, *Cantharellus*, *Macrolepiota*, *Russula*, *Agaricus*, *Morchella* и друге. У ширем подручју око Лисине нема загађивача па су гљиве, јестиво биље, шумско воће и љековите траве изворног квалитета.

Вредновање шума

Бројне и веома различите карактеристике шума имају трајан, увијек актуелан значај за људско друштво и због тога њихова вриједност има велики значај. До сада овом вредновању није поклањана довољна пажња, што се може правдати монофункционалним приступом коришћења шума, који се огледа само кроз привредне функције.

У последње вријеме, све више је актуелан приступ коришћења шума и шумског земљишта на принципима мултифункционалности, гдје све више до изражаја долазе и непроизводне (општекорисне) вриједности шума.

Вредновање производних функција шума је врло једноставно. Наиме, множењем количине производа и тржишне цијене истих, добиће се приближна вриједност укупног производа.

Међутим, вредновање непроизводних функција шума, које се огледају кроз очување биодиверзитета, заштите земљишта, заштите вода и климе, производње кисеоника, везивање угљеника из атмосфере, туризам, рекреација, естетска улога шума, итд., је веома сложен поступак.

На бази научних искустава, сматра се да производне функције шума износе тек 10 % од укупне вриједности шума.

Степен шумовитости и степен задовољености

Савремени приступ оцјени квалитета животне средине све више се темељи на односу елемената који граде животну средину и броја корисника исте. Шуме заузимају веома значајно мјесто међу горе наведеним елементима, те је њихов удио на одређеном простору веома пресудан за оцјену квалитета животне средине.

У сљедећој табели дати су параметри који показују степен шумовитости територије општине Мркоњић Град, као и однос површине шума и броја становника (степен задовољености).

Табела бр.32., Степен шумовитости и степен задовољености*

ОПШТИНА	Површина општине (ha)	Шуме и шумско земљиште (ha)	Степен шумовитости (%)	Бр. становника	Степен задовољености (ha/ст)
Мркоњић Град	66.900,73	28.351,20	42,38	15.926	4,20

*Према подацима ШПО

Из наведене табеле се види да шуме и шумска земљишта заузимају 42,38% територије општине, што је испод просјека шумовитости Републике Српске који износи 51,7%.

Међутим, посматрано са аспекта степена задовољења, односно површини шума по становнику, може се констатовати да територија општине Мркоњић Град има веома повољан биланс, и исти је виши од препоручених европских норматива, који износе 0,30 ha/ст.

Б.И.1.6. Флора и фауна¹²

Флора

На формирање флоре једног подручја знатно утичу климатске, геоморфолошке, геолошке и педолошке прилике. Флора подручја Мркоњић Град је дио холарктичке области и еуросибирске подобласти.

Сјемењаче (*Spermatophyta*) су у оквиру васкуларне флоре најразноврсније, најбројније и најзначајније. Њихов значај се огледа нарочито у обликовању пејзажних карактеристика овога подручја, које карактерише шаренило разноврсних пејзажа распрострањених у брдском и планинском (брдско-планинско подручје) појасу који су испресјецани бројним изворима (Сана), потоцима и ријекама (Сана, Врбас, Црна ријека) са кањонима и клисурама. Сјемењаче су значајне јер изграђују велики број екосистема који су богати природним ресурсима. На овоме подручју шумске екосистеме граде привредно веома важне врсте шумског дрвећа (буква, храст, смрча, јела). Диверзитет сјемењача карактерише богатство љековитог биља (куница, кантарион, оригано, мајчина душица, зова и многе друге), воћкарица (дивље трешње, крушке, оскоруше, јестивих и ароматичних биљака). Из набројаних карактеристика и употребљивости диверзитета проистиче значај сјемењача за развој заједница на локалном и националном нивоу. Тај значај се огледа у развоју дјелатности: шумарства, прехранбене и фармацеутске индустрије. Те дјелатности почивају на искоришћавању биолошких ресурса, којег треба прилагодити одрживом развоју.

На простору општине распрострањене су ендемске и субендемске врсте Динарида и Балканског полуострва. Неки од тих ендема су: *Potentilla caulescens* – петопрст, *Moehringia muscosa* – баварска меринка, *Corydalis ochroleuca* – жут млађа, *Silene petraea* – пуцавица, *Acer bellidiastrum* – звјездан и друге. Значајно је споменути да у стијенама клисура и кањона најпогодније станиште налазе популације врсте босанске звончице (*Symphyanthra hofmanni* Pant.) Оне су евидентирани у клисурама притока Пливе, Угра Црне Ријеке. То је ендемична динарска врста са центром распрострањења у сливном подручју ријеке Врбас. Неке врсте терцијарно рефугијалних реликата су *Carpinus betulus*, *Ostrya carpinifolia*, *Corylus avellana*, *Sesleria autumnalis* и друге, док

¹² Социо-економска анализа општине Мркоњић Град;

Валоризација културно-историјског и природног наслеђа општине Мркоњић Град, 2009.год. Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске.

су од глацијалних реликата присутне *Picea abies*, *Trollius europaeus*, *Hepatica nobilis*, *Caltha palustris*, *Anemone nemorosa*, *Ranunculus thora*, *Molinia coerulea*, *Deschampsia caespitosa*, и друге. На листи заштите одређених врста дивље флоре и фауне од прекомјерне експлоатације путем међународног промета (*CITIES - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*), а које су распрострањене на овом подручју су: *Listera cordata* (L.) R.Br., *Platanthera bifolia* (L.) L.C.M. Richard, врсте родова *Orchis* и *Cyclamen*.

Босна и Херцеговина нема Црвену књигу ни Црвену листу угрожених врста. Постоји само приједлог „Црвене листе“ угрожених врста Босне и Херцеговине (Ћedomil Šilić 1992-1995). Категорије угрожености су одређене према IUCN. Неке од врста са ове листе су: *Hepatica nobilis* (V), *Maianthemum bifolium* (V), *Convallaria majalis* (V), *Galanthus nivalis* (V), *Listera cordata* (V), *Nigritella nigra* (V), *Platanthera bifolia* (R) и друге.

Гљиве

Простор Лисине, одликује се богатом и разноврсном микрофлором, гдје су заступљени најразноврснији типови гљива. Пронађено је и детерминисано 883¹³ врсте гљива, што говори о изванредном богатству и разноврстости микофлоре овог подручја. Посебну вриједност представљају ријетке и љековите врсте попут:

1. *Catathelasma imperiale* – велика двопрстенка
2. *Gomphus clavatus* – месната гримизница
3. *Cantharellus melanoxeros* – црнкаста лисичица
4. *Sparassis laminosa* – режњевита кокица
5. *Amanita solitaria* – усамљена мухара
6. *Amanita virosa* – ушиљена пупавка
7. *Cordyceps capitata* -
8. *Cordyceps ophioglossoides* -
9. *Porphyrellus porphyrosporus* – порфирна врањевка
10. *Cortinarius violaceus* – љубичаста копренка
11. *Cortinarius praestans* – јестива копренка
12. *Hygrocybe calipteriformis* – љубичаста влажница
13. *Hygrocybe ovina* – овчија влажница
14. *Hygrophorus marsuolus* - мартовка
15. *Hygrophorus capreolarius*
16. *Hericium clathroides* – смрчева грива
17. *Geastrum quadrifidum* – четворокрака звјездача
18. *Geastrum striatum* – пругаста звјездача
19. *Phaeolepiota aurea* – златна штитарка
20. *Gyromitra esculenta* – прољетни хрчак
21. *Fomitopsis officinalis* – љековити труд
22. *Hydnellum peckii* – врајја плутовка
23. *Hydnellum ferrugineum* itd.

¹³ Истраживењем микофлоре Лисине у последње три године интензивно се бавио Радослав Гашић. До сада је пронађено и детерминисано 883 врсте гљива.; Валоризација културно-историјског и природног наслеђа општине Мркоњић Град, 2009.год. Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске

Вегетација

На овом подручју су распрострањене климатогене и климарегионалне заједнице: шума китњака и обичног граба, брдска шума букве, шума букве и јеле, шума букве и јеле са смрчом и субалпијска шума букве. Посљедица деградације примарних екосистема довела је до развијања секундарне вегетације која је представљена ливадама, воћњацима, ораницама, грмовима и шикарама. Као резултат човјековог дјеловања настала је рудерална вегетација која настаје и опстаје под утицајем човјека. Рудерална вегетација заједно са сегеталном изграђује терцијарне екосистеме. Око ријека се развијају екосистеми водољубивих шумских заједница, азоналне јохе, врбе и шибљаци раките. Уз Врбас се развијају специфични мочварни системи који садржи вриједан генофонд-специфичне биљне врсте, птице, гмизавце и водоземце те у сиситему заштите требају да имају велики значај.

Велико богатство представљају шумска пространства, у којем су највећим дијелом заступљени: храст (*Quercus robur*), буква (*Fagus moesiaca*), јела (*Abies alba*), граб (*Carpiinus betulus*), смрча (*Picea excelsa*); а мање површине заузимају: бор (*Pinus*), јасен (*Fraxinus heldreichii*), јавор (*Acer pseudoplatanus*), клен (*Acer campestre*) и друге врсте. Унутар листопадних шума се јављају грмолике биљке, као што су: лијеска (*Corylus avellana*), шипак (*Rosa canina*), глог (*Crataegus monogyna*), дријен (*Cornus mas*), зова (*Sambucus ebulus*), купина (*Rubus discolor*), боровница (*Vaccinium myrtillus*), малина (*Rubus idaeus*), и друге врсте. Што се приземне флоре тиче, њу чине: папрат (*Pxulliti scolopenseum*), бујад (*Pteridium sp.*), репух (*Petasitis sp.*), мљечика (*Euforbium sp.*), коприва (*Urtica dioica*), мртва коприва (*Lamium maculatum*), чичак (*Lappa mayor*), кукурјек (*Heleborus odorus*), јагорчевина (*Primula vulgaris*), шумске јагоде (*Fragaria vesca*) и друге врсте.

Ово подручје богато је и различитим љековитим биљем: хајдучка трава (*Achillea millefolium*), мајчина душица (*Thymys sp.*), кантарион (*Hypericum perforatum*), маслчак (*Taraxacum officinale*), подбјел (*Tussilago farfara*), лазаркиња (*Asperula odorata*) и друге врсте.

Фауна

Због специфичности која се огледа у великом броју различитих екосистема (ријеке, врела, језера, кањони и клисуре, подземни екосистеми, шумски екосистеми) територија општине Мркоњић Град је једна од најбогатијих у погледу биолошке разноврсности у Републици Српској. Пространи шумски комплекс је станиште разних врста високе, ниске и пернате дивљачи. Заступљене су врсте као што су: срна (*Caprolus capreolus*), зец (*Lepus europaeus*), дивља свиња (*Sus scrofa*), мрки медвјед (*Ursus arctos*), лисица (*Canis vulpes*), јазавац (*Meles meles*), велики тетријед (*Tetrao urogallus*), орао (*Aguila chisaetos*), јастреб (*Aceipiter gentilis*), јаребица (*Peridix peridix*) и друге. Да би се ове врсте дивљачи одржале и да би опстале у овом подручју, за што имају одличне услове, неопходно је и одржавање мира на њиховим стаништима, нарочито у периоду репродукције. Чиниоци који имају утицаја на погоршавање услова у погледу мира на стаништима су насеља, кривољовци, шумски радови итд.

Ихтиофауна: Заступљене су сљедеће врсте: лињак (*Tinca tinca*), бабушка (*Carassius gibelio*) амур (*Stenopharyngodon idella*), поточна пастрмка (*Salmo trutta fario*) и калифорнијска пастрмка. Најбогатија станишта су језеро Балкана и језеро Бочац.

Батрахофауна: Заступљене су сљедеће врсте: Обична чешњарка (*Pelobates fuscus*), Жутотрби мукач (*Bombina variegata*), Зелена крастача (*Bufo viridis*), Обична крастача, шумска крастача жаба (*Bufo bufo*), Мрка жаба, травњача (*Rana temporaria*), Шумска жаба (*Rana dalmatina*), Гаталинка (*Hyla arborea*), Шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), Крестасти мрмољак (*Triturus carnifex*).

Херпетофауна: Заступљене су сљедеће врсте: Шумска корњача (*Testudo hermanni*), Поскок (*Vipera ammodytes*), Смук (*Zamenis longissimus*), Бјелоушка (*Natrix natrix*), ријечна змија (*Natrix tessellata*), Сљепић (*Anguis fragilis*), Ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), Зелембаћ (*Lacerta viridis*), Зидни гуштер (*Podarcis muralis*).

Орнитофауна: Заступљене су сљедеће врсте: *Tachybaptus ruficollis* – Мали гњурац, *Podiceps cristatus* – Ђубасти гњурац, *Egretta garzetta* – Мала бијела чапља, *Anas platyrhynchos* – Патка глуvara, *Mergus serrator* – Средњи ронац, *Pernis apivorus* – Осичар, *Circaetus gallicus* – Змијар, *Accipiter gentilis* – Јастреб, *Buteo buteo* – Мишар, *Aquila chrysaetos* – Сури орао, *Falco tinnunculus* – Вјетреушка, *Falco peregrinus* – Сиви соко, *Bonasa bonasia* – Љештарка, *Tetrao urogallus* – Велики тетријеб, *Scolopax rusticola* – Шумска шљука, *Phoenicurus ochruros* – Црвенрепка, *Turdus torquatus* – Кос огрличар, *Sylvia nisoria* – Пиргаста грмуша, *Sylvia curruca* – Грмуша чаврљанка, *Phylloscopus sibilatrix* – Шумски звиждак, *Ficedula albicollis* – Бјеловрата мухарица, *Parus major* – Велика сјеница, *Tichodroma muraria* – Пузгавац, *Lanius collurio* – Руси сврачак, *Lanius minor* – Сиви сврачак, *Nucifraga caryocatactes* – Љешњикара, *Fringilla coelebs* – Зеба, *Fringilla montifringilla* – Планинска зеба, *Loxia curvirostra* – Крстокљун, *Coccothraustes coccothraustes* – Батокљун, *Emberiza cirlus* – Црногрла стрнадица, *Emberiza cia* – Срнадица камењарка.

Териофауна (ловна фауна): Сисари који живе на територији општине Мркоњић Град: видра (*Lutra lutra*), вук (*Canis lupus*), вјeverица (*Sciurus vulgaris*), срнећа дивљач, зец, мрки медвјед (*Ursus arctos*), дивља свиња и дабар (*Castor fiber*).

Врсте о којима треба повести посебну бригу

Од свих врста које су регистроване на подручју општине Мркоњић Град и врста за које се сматра да би могле насељавати ово подручје на основу типа станишта и еколошких фактора који дјелују, према IUCN Црвеној листи, гаталинка (*Hyla arborea*) је у категорији рањивих врста (VU), а видра (*Lutra lutra*), шумска корњача (*Testudo hermanni*), планинска ровчица (*Sorex alpinus*) и пух љешњикар (*Musccardinus avellanarius*) су у категорији скоро угрожених врста (NT). Вук (*Canis lupus*) и шакал (*Canis aureus*) иако су према IUCN Црвеној листи у категорији најмање забрињавајуће (LC) и према Закону о ловству Републике Српске незаштићена дивљач, због мале бројности захтјевају посебну бригу. *Egretta garzetta* (мала бијела чапља), *Pernis apivorus* (осичар), *Circaetus gallicus* (змијар), *Aquila chrysaetos* (сури орао), *Falco peregrinus* (сиви соко), *Bonasa bonasia* (љештарка), *Tetrao urogallus* (велики тетријеб), *Sylvia nisoria* (пиргаста грмуша), *Ficedula albicollis* (бјеловрата мухарица), *Lanius collurio* (руси сврачак), *Lanius minor* (сиви сврачак) сврстане су у Анекс I Директиве о птицама. Тим врстама треба посветити посебну пажњу и режим заштите према прописима међународних конвенција и националних закона.

Б.И.1.7. Ловна и риболовна подручја

Природно-географски положај општине Мркоњић Град, са веома хетерогеном структуром рељефа и вегетације, условили су стварање веома повољних услова за опстанак и развој великог броја врста дивљачи.

На подручју општине Мркоњић Град, а на основу Закона о ловству, установљено је отворено ловиште „Лисина“, које се простира на површинама шума, земљишта и вода у укупној површини од 70.248 ha. Према надморској висини ловиште је брдског типа, док према намјени има карактер спортско-рекреативног ловишта. Основне врсте дивљачи у ловишту су: срна, зец, дивља свиња, медвјед, вук, велики тетријаб, лештарка и дивља патка.

Табела бр. 33. Основне карактеристике ловишта „Лисина“

Назив ловишта (Општина/Град)	Корисник ловишта	Површина	Шуме и шумско земљиште	Ливаде и пашњаци	Њиве и орице	Остало земљиште
Лисина, (Мркоњић Град)	Л.У. Лисина	70.248	30.779	26.230	10.326	2.913

Извор: Елаборат о установљеним ловиштима на подручју Републике Српске, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републике Српске; септембар 2015

Према Закону о ловству Републике Српске, заштићени сисари који живе на територији општине Мркоњић Град су: видра, вјeverица, срнећа дивљач, зец, мрки медвјед, дивља свиња и дабар. Сисари који се налазе у ловишту „Лисина“ а нису заштићени су вук, шакал, дивља мачка, јазавац, куна златица и куна бјелица.

У свим већим водотоцима на подручју општине, заступљене су поточне пастрмке и лиљен познате по томе што воле чисте и брзе воде богате кисеоником. О рибљем фонду и заштити водотока брине се Удружење спортских риболоваца Мркоњић Град. У језеру Бочац заступљени су: смуђ, сом, пастрмка, шаран, шкобаљ, лињак, младица и тостолобик. Језеро предствља најбогатије станиште рибљег фонда.

Одлуком о утврђивању рибарског подручја, („Службени гласник општине Мркоњић Град“, број 5/09) утврђено је рибарско подручје општине Мркоњић Град, односно риболовне воде и дијелови тих вода које чине рибарско подручје и представљају цјелину подесну за успјешно вршење риволова и унапређење рибљег фонда. Рибарско подручје општине Мркоњић Град представљају воде, односно дијелови тих вода и то:

1. Ријека Сана од извора до границе са општином Рибник, десна обала до средине матице са притокама,
2. Ријека Понор од мјеста настанка до мјеста понирања укључујући и рјечице од којих ова ријека настаје,
3. Ријека Врбас од границе са Федерацијом БиХ, до 500 m узводно од бране ХЕ Бочац са обе стране обале, а од бране ХЕ Бочац лијевом обалом средином матрице, до границе са општином Бања Лука,
4. Ријека Угар од границе са општином Кнежево средином матице до улива у ријеку Врбас,
5. Црна Ријека од Језера Балкана до улива у ријеку Врбас,
6. Ријека Медљанка од изворишта до улива у ријеку Сану,
7. Велико и Мало језеро Балкана.¹⁴

¹⁴ Одлука о утврђивању рибарског подручја општине Мркоњић Град, (Сл.гл. општине Мркоњић Град, број 6/05 и 4/08)

Спортско-туристички риболов се може обављати на свим поменутиим водама у складу са Законом о рибарству.

Б.ИИ.2. Антропогени ресурси

Израђени фондови на територији општине Мркоњић Град су грађевинска земљишта у сеоским насељима и општинском центру, која заправо чине стамбене парцеле, затим парцеле на којима се одвија привредна дијелатност најчешће услужне дијелатности.

Укупно грађевинско земљиште у Општини износи 1.335,07ha. На пословно-производне зоне отпада 51,55 ha. Израђене површине, намјењене претежно становању и другим потребама, заузимају 1.230,10 ha. Туристичко-рекреативне површине заузимају 53,42 ha.

Неплодно земљиште којег чине, девастиране површине, депоније и гробља, обухвата површину од 72,62 ha.

Највеће и најинтезивније израђено подручје је у самом општинском центру, гдје под грађевинским парцелама и осталим површинама које имају карактер израђених отпада 337,65 ha.

Б.ИИ.3. Други потенцијали

Б.ИИ.3.1. Туристичка подручја

Подручје општине Мркоњић Град обилује изузетно богатим природним љепотама, културно-историјским споменицима, вјерским и другим објектима, што му даје карактер туристичко-рекреативног подручја. Томе доприноси и његов транзитни положај, обзиром да је смјештен на коридору Градишка - Бања Лука - Купрес. Туристичку понуду Мркоњић Града, употпуњују афирмисани туристички локалитети у окружењу.

Према природним и културно – историјским потенцијалима, а уважавајући при томе релевантне трендове на глобалном туристичком тржишту као и постојећу ресурсну основу, на подручју општине Мркоњић Град идентификовани су следећи облици туризма, као носиоци туристичке понуде:

- Излетнички и спортско-рекреативни туризам
- Манифестациони туризам
- Рурални (сеоски) туризам
- Ловни и риболовни туризам
- Транзитни туризам

Излетнички и спортско-рекреативни туризам

Излетнички и спортско-рекреативни туризам је облик туристичког кретања ради боравка у природи, упражњавања различитих облика рекреативних активности (шетња, планинарење, пјешачење, бициклизам, параглајдинг) као и посјете културних добара.

Спортско рекреативна и излетничка понуда темељи се већим дијелом на природним ресурсима овог краја, а чине је следећа подручја:

- **Језеро Балкана**, налази се 4 km сјеверо-западно од Мркоњић Града уз магистрални пут М-5 Јајце-Мркоњић Град-Бихаћ. Овај туристички потенцијал лежи у подножју планине Лисине, на надморској висини од око 750 m. Његову основу представљају два језера, Велико и Мало. Укупна површина језера износи око 56.000 m². Просјечна дубина Великог језера износи око 10 m, а Малог Језера око 3 m. Температура воде у току љета у Малом језеру прелази 20 °C, док је вода у Великом језеру нешто хладнија. Језера су окружена листопадним и четинарским шумама (јела, смрча, бор, буква, врба), ливадама и пропланцима и толико се добро уклапају у амбијент да дјелују као да су природна. Балкана представља најзначајнији туристичко-рекреативни локалитет. Уз језера се налазе угоститељски објекти и спортски терени; Језера припадају групи туристичких вриједности са наглашеним рекреативним својствима привлачности и погодна су за развој купалишног, риболовног, излетничко-спортског и манифестационог туризма.
- **Излетиште Зелениковац** је планинско излетиште које се налази поред села Подрашница, 70 km југозападно од Бања Луке, на надморској висини од 880 m. Од Мркоњић града је удаљено 15 km, а налази се поред магистралног пута М-15 Мркоњић Град-Гламоч-Сплит. Смјештено је у долини истоименог потока, који извире на западним обронцима планине Лисина и тече кроз борову шуму. На потоку је изграђено петнаестак воденица, а једна од њих је проширена и претворена у атеље унутар којег је умјетничка галерија под називом „Зашто није отишао Боро“. Ово мјесто је у априлу 2002. год. добило статус Еколошке зоне. У преуређеној воденици отворена је и умјетничка галерија у којој се налази колекција умјетничких дјела, етнографских и других културних садржаја. У овом излетишту се одржавају различите манифестације: Обилјежавање дана планете Земље, Ђурђевдански сусрети – првوماјски уранак, турнир у гоу, Међународни камп волонтера, Ликовна колонија, Џез фестивал и др. Од смјештајних капацитета на Зеленковцу је изграђено неколико дрвених кућица и бунгалова.
- **Ријека Сана**, својом природном љепотом, представља оазу са угодном свјежином и хладовином, што привлачи бројне посјетиоце током љетног периода. Извор чине два снажна врела, која након стотињак метара формирају ријеку Сану. Одликује се изузетно чистом водом која припада I класи. У складу са тим, на овом подручју се одвија излетничког, рекреативног и риболовног туризма.
- **Ријека Понор**, представља јединствену хидро-геоморфолошку појаву, која настаје код села Подрашница, након неколико километара понире испод југозападних обронака планине Мањача у Подрашничком пољу. Након тога се опет појављује у мјесту Крупа на Врбасу и под именом Крупа се улијева у ријеку Врбас. Ова ријека се одликује високим ступњем еколошке очуваности и богатством живог свијета. Само мјесто Понора, привлачи бројне посјетиоце из окружења, нарочито у љетном периоду.
- **Лисина**, планина вулканског поријекла, са највишим врхом од 1.467 m, карактерише је велики биодиверзитет биљних и животињских врста, као и бројни извори питке воде, који представљају значајан водни ресурс у локалним оквирима. Лисину карактерише богата флора и фауна, што пружа могућност бављења ловног, излетничког и спортско-рекреативног туризма. Врх Лисине представља и параглајдинг узлетиште, за све параглајдинг дисциплине.
- **Млиништа**, планинско насеље смјештено поред магистралног пута М - 15 Мркоњић Град – Гламоч - Сплит на надморској висини од 1130 m представља ваздушну бању. Погодно је за одмор, рекреацију, здравствени туризам, лов, шетњу, планинарење, брање љековитог биља и друге активности. Клима овог мјеста је изузетно оштра, а током зиме

су заступљене високе сњежне падавине. Као музејни експонат, на старој жељезничкој станици стоји партизански воз, из II свјетског рата.

- **Језеро Бочац** се налази на удаљености од 20 km од Мркоњић Града, у правцу Бањалуке, гдје се Црна ријека улива у Врбас. То је вјештачко језеро, изграђено на ријеци Врбас за потребе ХЕ Бочац. Језеро је мултифункционалног карактера, те поред потреба за ХЕ Бочац, овде се одвија спортско-рекреативни вид туризма (риболов, возња бродом, посјета тврђави која се налази изнад самог језера и сл.) што привлачи бројне посјетиоце. У близини језера налази се и неколико смјештајних капацитета, са могућношћу изнајмљивања мањих чамаца за возњу језером. Језеро обилује богатим рибљим фондом, што привлачи и бројне риболовце. Риболов се обавља до 500 m узводно од бране ХЕ Бочац са обе стране обале, а од бране ХЕ Бочац лијевом обалом средином матрице, до границе са општином Бања Лука.
- **Тврђава Бочац** (односно њени остаци) се налази уз само језеро Бочац (код бране). Она представља један од средњовјековних градова - тврђава, који је изграђен над кањоном Врбаса и био је једна од најважнијих фортификација врбашког одбрамбеног система. Ова тврђава се први пут помиње 1434. Године, у војној операцији Матка Таловца против Османлија у јужној Босни, који ће са њим управљати као краљевски хонор, затим 1446. године заједно са црквом.

Рекреативна својства излетничког туризма

- **Параглајдинг узлетишта**, на врху Лисине и Сињакова пружају идеалне услове за све параглајдинг дисциплине. Најчешће се лети са Лисине, а спушта на Балкану или градски стадион у самом граду. Планинска панорама из ваздуха се пружа на обронке Лисине, Димитора, Чемерница, Влашића, Виторога, Цинцара, Шатора и остале планине у окружењу.
- **Тематске стазе**, на подручју општине чине бицикличке стазе, гљиварске, планинске и параглајдинг стазе. Приоритет је дат локалним бицикличким стазама које су дио мреже регионалних бицикличких рута а то су: бицикличка стаза: а) Мркоњић Град–Котор–Густовара–Тријебово–Дубица–Чађавица–Ораховљани–Граци–Подрашница–Балкана; б) Зелениковац–Шибови–Јајце; в) Бања Лука–Мркоњић Град.
- **Планинарење и пјешачење**, Планинарско еколошко друштво „Видик“ је извршило обиљежавање седам планинарских стаза (око 50 km) од чега четири на Лисини, гдје изграђен и један планинарски дом. Три стазе воде из правца града а једна из села Подрашница. Дијелом се преклапају с гљиварским стазама, а све воде до планинарског дома у чијој се близини налази уређен видиковац. На Димитору су маркиране двије стазе. Једна води од Зеленковца преко Козије стране, а друга са Штрбине до врха Димитора. Постоји и маркирана стаза од села Пецка па до свих извора Сане који се налазе у прилично неприступачном дијелу.

Манифестациони туризам

Овај вид туризма подразумијева низ културних, спортских, умјетничких догађаја; од великих међународних манифестација, сајмова, фестивала до градских манифестација локалног значаја. Манифестациони туризам подразумијева сегмент туристичког тржишта у коме људи путују да би присуствовали манифестацијама или који су мотивисани да манифестације посјеђују у мјесту боравка. Имају велики пропагандни значај, обогаћују културни живот, утичу на пордужетак туристичког боравка, а заснивају се на вриједностима манифестационих мотива.

На територији општине Мркоњић Града одржава се низ културно-умјетничких, фолклорних и

спортских манифестација:

- **Годишња смотра фолклора**; одржава се у организацији Културно уметничког друштва „Петар I Карађорђевић Мркоњић“ у мјесецу јануару сваке године.
- **Дани косидбе на Балкани – Меморијал Лазар Лакета** (јун); На подручју Мркоњић Града најпознатији занат у задњих неколико стотина година је ковање оруђа и посуђа од метала. На првом мјесту је коса за ручно кошење траве која је прославила мркоњићке коваче и косце. Косе кованице чувене „варцарке“ као и сам чин кошења, представљају снажно обиљежје Мркоњић Града. Сваке године на Балкани се одржава косидба посвећена Лазару Лакети, некадашњем првом косцу Европе.
- **Аранђеловдански вашар** (Фестивал домаће ракије, Дани меда, Етно фестивал „Јабукe“, Изложба „Златне руке“);
- **Музички фестивал, ликовне колоније**; „ајдучки састанак и растанак, турнири у шаху и гоу“ одржава се у љетнем периоду у организацији Еколошког покрета Зеленковац.
- **Гљиварски викенд на Лисини**; Сакупљање гљива, изложба гљива и љековитог биља, дегустација. Организатор је Удружење гљивара и љубитеља природе;
- **Фестивал шумских плодова** (Одржава се у августу у селу Шибови)
- **Промоција планинарења и заштите животне средине**; одржава се у љетном периоду у организацији Планинарско еколошко друштво „Видик“. Дио ове манифестације је и музички програм „На брини не брини“ и кулинарско такмичење „Рат граова“

Рурални (сеоски) туризам

Развој сеоског туризма на територији општине Мркоњић Град, темељи се на богатству и разноврсности духовних и материјалних вриједности (историјско-културно наслеђе, манифестације и приредбе, сеоски вашари, очуваност народних обичаја, очуваност старих заната, кућна радиност). Туризам на сеоском газдинству, активно подстиче социо-економске и физиономски преображај насеља, и један је од темљних носилаца интегралног развоја руралних подручја. Његове предности су у: смјештају гостију на властитом газдинству, понуди властитих производа (хране, пића, производа кућне радиности), могућности активног одмора, боравак у здравој животnoj средини.

Туристички, посебно су привлачна села Медна, Подрашница и Пецка.

Медна је смјештена у подножју планина Лисине и Димитора. Подручје се одликује великим бројем извора, који се сливају у Медљанску ријеку која протиче кроз цијело село и засеок Оканције па потом мало брже кроз клисуру до ријеке Сане у коју се улијева. Због своје високе естетске вриједности, богатства биљног и животињског свијета, те неколико воденица, ријека Медљанка са приобаљем представља богату оазу очуване природе, а само село јединствену градитељску цјелину. Иако је градња нешто новијег датума, врло су занимљиве куће грађене од седре. У близини села налази се средњовјековни град Призрен који са литице високе 400 m гледа на кањон Сане. У селу се налази православна црква из XIX вијека у којој се чувају мошти монаха пронађених 2004. год, на локалитету Црквиста због чега велики број вјерника свакодневно посјеђује Медну. У засеоку Оканције неколико домаћинстава нуди смјештај и храну за посетиоце па то представља добру основу за истраживање Медне и њеног окружења.

Подрашница је сеоско насеље формирано уз магистрални пут Мркоњић Град – Гламоч, на рубу Подрашничког поља и самом подножју Лисине и Димитора. Обилује водом и плодном земљом, а представља право туристичко село, обзиром да се у близини налази познато излетиште Зелениковац. Село има школу, вртић, амбуланту, цркву, продавнице, кафе-барове, бензинску

пумпу и приватне занатске радње. Два су удружења врло активна у Подрашници: Еколошки покрет Зеленковац и удружење жена „Наша жена“. Неколико домаћинстава у селу нуди преноћиште, а Удружење жена за мање и веће групе припрема традиционална јела из Подрашнице.

Шибови налази се близу самог врха Лисине на надморској висини од око 1.200 метара у рељефу који су обликовали терцијарски глечери. Планинско село разбијеног типа са око двадесетак кућа плијени својом скромном али величанственом архитектуром савршено уклопљеном у пејзаж. Око дрвених кућа расту стогодишње шуме смрче, јеле, бора и букве испресијецане великим и стрмим планинским ливадама кроз које теку потоци. У селу се налази кућа Анђелка Ђоћкала проглашена за највриједнији објекат народног градитељства на подручју општине. Скоро свако домаћинство је имало властиту воденицу за мљевање жита, тренутно је очувана само једна воденица, док је остале потребно обновити. Шибове често посјећују и у њима радо бораве планинари, гљивари и излетници.

Транзитни туризам

Развоју транзитног туризма на територији општине Мркоњић Град доприноси њен транзитни положај, обзиром да је смјештен на важним магистралним правцима М15 (Мркоњић Град – Гламоч - Сплит), магистрални пут М5 (Јајце - Мркоњић Град - Бихаћ), магистрални пут М16 (Бања Лука – Црна Ријека – Јајце - Сплит). Сва излетишта се управо налазе на поменутих путним правцима, чиме се остварује већа транзитна посјета. Туристичка понуда Мркоњић Града, заједно са туристичким локалитетима у окружењу (Шипово, Јајце, Рибник) пружа могућност формирања комплетног туристичког производа.

На само 20-ак километара од Мркоњића налазе се Јајце и Шипово између којих су Велико и Мало Пливско језеро, која су врло атрактивна туристичка дестинација. *Јајце* има изузетно богату историју, тврђаву и катакомбе али и јединствен водопад у самом граду са којег се Плива улијева у Врбас. Шипово је изузетно богато природним богатствима, а од излетишта издваја се прашума Јањ, кањон ријеке Јањ, Јањске отоке, извор Пливе, ада Сокочица и др. Спортски риболов је такође добро развијен, а у граду се може појести врло укусна поточна пастрмка али и друга јела овог краја.

Бања Лука, највећи град, привредни и културни центар регије, налази се 50 km сјеверно од Мркоњић Града.

Рибник, који се налази 39 km западно од Мркоњић Града, има карактер излетничко-рекреативног подручја, посебно локалитет извора ријеке Сане, као и читав њен ток. Ријека Сана је позната по богатом рибљем фонду, што даје могућност бављења спортским риболов, fly fishing-ом и слично. Цјелокупан амбијент употпуњује и густа шума, којом је ово подручје изузетно богато.

Б.ИИ. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА

Б.ИИ.1. Стамбени фонд

Према попису становништва и станова из 1991. године, општина је бројала 8.865 станова. Усљед ратних дешавања оштећено је или уништено 3.070 стамбених објеката¹⁵, од којих је 1.729 обновљено до 2005. године. У међувремену су изграђени и нови стамбени објекти, тако да данас на подручју Општине постоји 9.710 стамбених објеката¹⁶.

Број домаћинстава и станова се постепено повећавао од 1971. до 1991. године, упркос паду броја становника. Од укупног броја станова, у општинском центру се 1991. године налазило 2.649 стамбених објеката, што је чинило 29,88 % станова за стално становање, док је 6.216 стамбених објеката било у осталим насељима и чинило 70,12 % укупног стамбеног фонда.

Према посљедњим незваничним резултатима Пописа из 2013. године, од укупног броја станова, у општинском центру се налази 3.224, што чини 33,22 %, а у осталим насељима 6.482 стамбене јединице, односно 66,78 % стамбеног фонда.

Табела бр. 34. Промјена броја домаћинстава и станова по пописним годинама 1971., 1981., 1991. и 2013. год.

Насељено мјесто	Домаћинства				Станови				Суфицит/дефицит	
	1971.	1981.	1991.	2013.	1971.	1981.	1991.	2013 ¹⁷ .	1991.	2013.
Баљвине	205	257	279	130	197	273	318	258	39	128
Бјелајце	194	225	252	242	188	270	279	347	27	105
Брдо	127	143	170	209	124	156	225	288	55	79
Дабрац	48	66	52	28	46	65	68	70	16	42
Доња Пецка	83	61	49	15	83	61	67	64	18	49
Доња Подгорја	33	28	23	7	33	34	29	19	6	12
Доњи Бараћи	186	179	168	117	182	171	201	207	90	86
Доњи Граци	76	82	89	79	75	92	98	116	9	37
Дубица	32	30	28	22	32	30	29	30	1	8
Герзово	245	245	224	127	240	254	263	248	39	121
Горња Пецка	175	163	135	57	175	164	162	178	27	118
Горња Подгорја	71	56	42	27	69	64	68	51	26	121
Горњи Бараћи	127	116	106	52	125	116	133	163	27	111
Горњи Граци	188	212	227	201	187	213	241	280	14	79
Густовара	168	167	148	102	167	202	179	248	31	146
Јасенови Потоци	138	134	109	57	137	142	149	128	40	71
Копљевићи	109	106	122	107	107	118	135	157	13	90
Котор	78	99	120	117	78	107	144	212	24	95
Лисковица	183	196	217	11	181	207	216	39	-1	28
Магаљдол	103	108	102	40	103	113	111	101	9	61
Мајдан	193	208	224	146	191	238	234	265	10	119

¹⁵ Извор: Упоредна анализа приступа правима избјеглица и расељених особа, БиХ, Министарство за људска права и избеглице, Сарајево; Децембар, 2005.

¹⁶ Попис становништва, домаћинстава и станова у Републици Српској 2013. године, Резултати пописа градови, општине, насељена мјеста, Бања Лука, 2017. год.

¹⁷ Попис становништва, домаћинстава и станова у БиХ 2013, на територији Републике Српске, Прелиминарни резултати. (Конични резултати Пописа, нису објавили број станова по насељеним мјетима, из тога разлога су кориштени Прелиминарни резултати, када је у питању број станова по насељеним мјетима).

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab: 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Медна	330	303	252	117	334	315	337	356	85	239
Млиниште	63	9	7	4	57	14	10	***	3	***
Мркоњић Град	1.120	1.853	2.516	2.580	1.012	1.893	2.649	3.224	133	644
Ођуне	114	114	123	71	114	130	156	121	33	50
Оканције	72	63	56	28	72	64	73	90	17	62
Ораховљани	96	112	119	115	92	114	117	162	-2	47
Подбрдо	208	236	263	253	208	250	319	360	56	107
Подоругла	61	72	225	301	60	81	241	380	16	79
Подрашница	288	316	304	252	287	316	366	441	62	189
Ступари	111	119	141	114	110	134	159	143	18	29
Сурјан	229	209	173	96	224	235	196	224	23	128
Шеховци	226	218	191	115	226	253	226	295	35	180
Шибови	21	12	8	5	21	12	8	24	0	19
Тријебово	274	192	173	100	271	214	191	227	18	127
Трново	135	92	72	15	135	95	99	92	27	77
Убавића Брдо	84	84	87	45	84	86	84	98	-3	53
Власиње	131	183	269	-	129	201	285	***	16	***
УКУПНО	6.325	7.068	7.865	6.104	6.156	7.497	8.865	9.743	1.000	3.639

** - нема појаве;

*** - повјерљив податак (према разлици укупног и приказаног броја станова, насеља Власиње и Млиниште заједно броје 37 стамбених објеката).

Поређењем података из 1991. и 2013. године примјећује се пад домаћинства, који је углавном проузрокован ратним дешавањима, али и пораст у броју стамбених јединица саграђених након рата, што је веома карактеристична појава за просторе читаве БиХ. Укупан број станова повећао се за 841 стамбени објекат, док се број домаћинства смањило за 1.761. Основне карактеристике стамбене изградње 2013. године чини стамбени суфицит заступљен у свим насељеним мјестима. Међутим тај суфицит се не може сматрати као позитиван фактор развоја, из разлога што у руралним насељима постоји велики број напуштених стамбених објеката који су лошег квалитета и неусловни су за становање. Један дио стамбених јединица је празан, иако је у функцији и може се користити за становање, а дио је у сезонском кориштењу за становништво које је на боравку у иностранству.

Комунална опремљеност, која подразумјева постојање саобраћајница, снабдијевања електричном енергијом, водоснабдијевања, одвођења отпадних вода, фиксне телефоније, даљинског гријања и гаса, зелених површина, је у знатно бољем положају у градском урабном подручју у односу на рурална насеља. Готово сву комуналну опрему посједује градско насеље Мркоњић Град, док остала насеља дјелимично.

Табела бр. 35. : Промјена броја становника, домаћинства и станова унутар централног и осталих насеља по пописним годинама 1971., 1981., 1991. и 2013. год.

Год.	Општина			Централно насеље			Остала насеља		
	Бр. становн.	Дом.	Станови	Бр. становн.	Дом.	Станови	Бр. становн.	Дом.	Станови
1971.	30.159	6.325	6.156	4.089	1.120	1.012	26.070	5.205	5.144
1981.	29.604	7.068	7.497	6.569	1.853	1.893	23.035	5.215	5.604
1991.	27.379	7.865	8.865	8.451	2.516	2.649	18.928	5.349	6.216
2013.	15.926	6.104	9.743	7.017	2.580	3.224	8.909	3.524	6.519

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

На подручју општине Мркоњић Град, број станова 1991. године је износио 8.865 у којим је живјело 7.865 домаћинстава. У централном насељу било је изграђено 2.649, а у осталим 6.216 стамбених објеката. У овом периоду стамбени дефицит су имала само 3 насеља, те је на нивоу Општине суфицит износио тачно 1.000 станова. Но према подацима из 2013. године број станова је порастао на 9.743 стамбена објекта, од тога у централном насељу износи 3.224, а у осталим насељима 6.519 стамбених објеката, те ни у једном насељеном мјесту није забиљежен стамбени дефицит, а укупан суфицит је 3.639 стамбених објеката.

Табела бр. 36. Број стамбених јединица по домаћинству унутар централног и осталих насеља по пописним годинама 1971., 1981., 1991. и 2013. год.

Год.	Општина	Централно насеље	Остала насеља
1971.	0,97	0,90	0,98
1981.	1,06	1,02	1,07
1991.	1,12	1,05	1,16
2013.	1,58	1,23	1,83

Иако се број домаћинстава у односу на 1991. смањило за 64 домаћинстава у централном насељу, број стамбених јединица у истом је порастао за 575, што значи да је са тадашњег просјека број стамбених јединица по домаћинству порастао са 1,05 на 1,23. У осталим насељима тај просјек је са 1,16 порастао на 1,83 стамбене јединице по домаћинству. На нивоу Општине број стамбених јединица по домаћинству је порастао са 1,12 на 1,59, што значи да на два домаћинства у просјеку иду три стана.

Просјечна величина домаћинства имала је тенденцију опадања и била је као таква карактеристична и за централно и за остала насеља Општине. Просјечна величина домаћинства у централном насељу износила је 3,35 члана (1991.), док је 2013. године износила 2,72 чланова по домаћинству. У осталим насељима просјечна величина домаћинства је имала пад са 3,53 чланова у 1991. години на 2,53 у 2013. години.

Број чланова домаћинства се смањило, као и сам број домаћинстава на нивоу Општине, што значи да сада у једном стамбеном објекту борави мањи број становника него што је то до сада био случај. У Општини, статистички гледано, омјер становника и стамбених јединица је такав да на шест становника долази 2 стамбена објекта. Суфицит стамбених објеката се не може сматрати као позитиван фактор развоја, из разлога што у руралним насељима постоји велики број напуштених стамбених објеката, а дио је у сезонском кориштењу за становништво које је на боравку у иностранству. У обзир треба узети и то, да ће до повећања у броју станова доћи углавном обнављањем и реконструкцијом оштећеног стамбеног фонда.

Б.ІІІ.2. Привреда

Историјски развој привреде на територији општине Мркоњић Град

- 1945. Државна шумска манипулација на Млиништима, гаси се 1947; Привремено монополско стовариште у Мркоњић Граду
- 1946., Техничка база
- 1948. Среско грађевинско предузеће; Занатско-обућарска произвођачка и прерађивачка задруга; Радничко-службеничка потрошачка задруга; Среско привредно предузеће "Отпад"; Управа за путеве
- 1949. (13.7.1949.) Среско-шумско индустријско предузеће; Државно предузеће за геодетске послове "Геоград" Мркоњић Град; Кројачка задруга; Кино "1. Мај"; Инвалидска књижара; Среско угоститељско предузеће; Среска здравствена станица; Пољска циглана; Откупна станица "Комар"; Инвалидско купородајно предузеће (стовариште)
- 1950. Сељачко-радне задруге – ликвидиране 1953; СЗР "Будућност" Подоругла; СЗР "Лисина" Брдо; СЗР "Шујица" Подбрдо; СЗР "1. Мај" Горња Пецка; СЗР "22. Децембар" Герзово; СЗР "Војо Бутозан" Подрашница; СЗР "Побједа" Медна; СЗР "Симо Шолаја" Копљевићи; СЗР "Илија Галић" Котор; СЗР "27. Јули" Трново; СЗР "Божо Рољић" Густовара, СЗР "Бољи живот" Бјелаце; СЗР "Душан Павловић" Дабрац, СЗР "Лазо Батиница" Горњи Шеховци; СЗР "Будељ" Доњи Шеховци; СЗР "Братство и јединство" Горњи Граци; СЗР " Раде Ђурђевић " Тријебово; Дозволе за приватни обрт; Среска ветеринарска станица, воћни расадник, средњошколски ђачки дом
- 1951. Среска метална радионица
- 1953. Идејни пројекат довршења Пилане
- 1954. "Тргопромет" – трговачко предузеће за промет индустријском робом Мркоњић Град; Трговачко предузеће "Узор" Мркоњић Град; Дрвна индустрија "Мањача" Мркоњић Град; Грађевинско предузеће "Градитељ" Мркоњић Град; Предузеће за обраду метала "Металац" Мркоњић Град; ДТВ Друштво за тјелесно васпитање "Партизан" у Подрашници
- 1955. Спортско друштво "Слобода

Фактори од посебног значаја у пријератном периоду за привредни и друштвени развој Општине заснивају се на природним и привредним ресурсима међу којима значајно мјесто заузимају: шумско земљиште са богатим фондом дрвне масе, минерални ресурси (боксит, грађевински камен и други), услови за развој зимског туризма; радна снага, која је у том периоду чинила 41% у укупном становништву; изграђени привредни капацитети у постојећој привредној структури у којој доминантну улогу чини индустрија са око 50% у стварању друштвеног производа. Достигнути ниво привредне развијености општине Мркоњић Град који је у 1985. години (када је у питању друштвени производ) износио по становнику 79% од републичког просјека, а по степену запослености становништва 78% од просјечног у СР БиХ, био је испод могућности које нуде расположиви привредни ресурси. Највећи допринос у стварању друштвеног производа имала је индустрија око 50% са постојећом гранском структуром: металопрерађивачка индустрија, дрвна, текстилна индустрија и производња боксита. Према тадашњој динамици развоја, постојала су реална очекивања и изгледи за напредовањем. Са акцентом на изградњу нових и реконструкцију постојећих индустријских објеката. Поред индустрије акценат је стављен и на развој

пољопривреде, саобраћаја, угоститељства са туризмом, а нарочито занатства са малом привредом у индивидуалном сектору.¹⁸

Структурне промјене

Општина Мркоњић Град, као јединица локалне самоуправе припада Регији највећег града у Републици Српској, регији Бања Лука – Градишка – Мркоњић Град. Мркоњић Град је издвојен као индустријско-привредни центар на јужном дијелу регије у рангу секундарног регијског центра. Ово акционо подручје препознато је као шумско туристичко подручје, са изразитим квалитетом очуване природе, претежно шумско-прерађивачком индустријом и пашњачким сточарством као привредном одредницом, уз могућност јачег развоја дрвене индустрије и туризма. Посматрајући у цјелини територију Републике Српске и просторни распоред природних ресурса, Мркоњић Града се издваја као доминантно шумско подручје, са идентитетом заснованим на посебном квалитету високих шума. Посебна специфичност је директна веза са Бањалучко-приједорском регијом која се заснива прије свега на инфраструктурним везама и робно-привредној размјени, те значајном демографском потенцијалу.¹⁹

Према Одлуци о степену развијености јединица локалне самоуправе у Републици Српској за 2013. годину коју је донијела Влада Републике Српске, општина Мркоњић Град спада у ред развијених јединица локалне самоуправе.

У пријератном периоду, привредни развој на подручју ове општине, се заснивао на металопрерађивачкој индустрији, дрвној индустрији, текстилној индустрији и производњи боксита. Најзначајнији привредни субјекти у том периоду су били, фабрика Вијака „Металац“, затим „Младост“, ДИП „Мањача“ и бројни други.

Мркоњићка привреда данас, карактерише динамичан развој малих и средњих предузећа, највише у области прерађивачке индустрије, дрвне индустрије, трговине на велико и мало, грађевинарство, производња и пренос електричне енергије, а на путу је рехабилитације производње текстила. Обућарска индустрија (Фабрика „Бема“) запошљава више од 300 радника. У привредном развоју општине, значјно мјесто заузима фабрика за производњу и прераду силицијума “РС Силикон”, а ријеч је о италијанској инвестицији, која је са радом почела 2015. године.

Једна од најзначајнијих инвестиција која ће се реализовати у наредном периоду јесу двије хидроелектране: ХЕ „Бочац II“, ХЕ „Понор“. Поред ХЕ, на подручју општине, планирана је изградња још 6 МХЕ.

Све је више привредника који се одлучују на озбиљне инвестиције и који значајна средства улажу у отварање нових пословних простора. У производним дјелатностима је све значајнија улога произвођача грађевинске опреме и столарије, пластичних маса, резане грађе, производња пелета и слично.

У свим земљама у транзицији присутан је и наглашен процес деиндустријализације кроз смањење учешћа индустрије у привредној структури, односно свођење на ниво учешћа између

¹⁸ Просторни план општине Мркоњић Град 1986-2005, Нацрт плана, Урбанистички завод Бања Лука, 1988. година

¹⁹ Измјене и допуне просторног плана Републике Српске до 2025. године, Урбанистички завод Републике Српске, 2013.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

25 и 30%, док се тај проценат у ранијим структурама кретао између 35 и 50%. Дрaстично пада и учешће аграрног сектора, који прихвата европску организацију и тржишне односе.

Сличне структурне промјене дешавају се и у Републици Српској и општини Мркоњић Град. Учешће производних дјелатности је нижи у односу на услужне дјелатности, што је карактеристично за процес деиндустријализацији, процес који се одвија у оквирима глобализације, либерализације и сељења програма у подручја са јефтинијом радном снагом. Међутим, сличност са процесом деиндустријализације је само привидна, јер су многе индустријске гране, односно програми, технологије и капацитети у којима су се одвијали, једноставно нестају или се смањују као посљедица неповољних околности које су у протеклих двадесет година захватиле овај процес.

Привредни субјекти

Анализа стања пословних субјеката на подручју општине Мркоњић Град спроведена је на основу података преузетих из Републичког статистичког завода Републике Српске. Према наведеној бази података, укупан број пословних субјеката је растао.

Табела бр. 37. Број пословних субјеката, Мркоњић Град

Број пословних субјеката	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Мркоњић Град ²⁰	252	259	266	275	285	275
Мркоњић Град ²¹	122	120	113	106	101	107
Република Српска ²²	24.055	25.173	26.233	27.207	28.348	/

Извор: Статистички годишњак 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. Године; Подаци за 2015. годину преузети су из одјељења за привреду и финансије Мркоњић Град

На основу наведених података, уочава се да је на територији општине Мркоњић Град забиљежен исти тренд пораста броја пословних субјеката са радним јединицама, као и на подручју Републике Српске до 2014. године, међутим према подацима из 2015. године долази до благог смањења броја пословних субјеката са радним јединицама, док број пословних субјеката који су регистровани без својих пословних јединица расте са броја 101 на 107. Поред броја привредних субјеката битно је приказати и њихову расподелу према облику организовања.

Табела бр. 38. Број и структура пословних субјеката по подручјима дјелатности на подручју општине Мркоњић Град (КД NACE Rev.2), 2014. и 2015. Год.

Дјелатност	Бр. пословних субјеката у 2014.		Бр. пословних субјеката у 2015.	
	Мркоњић Град	Структура %	Мркоњић Град	Структура %
А Пољопривреда, шумарство и риболов	11	3,86	5	2,20

²⁰ Укупан број пословних субјеката са радним јединицама

²¹ Пословни субјекти који су регистровани, дјелатност обављају на подручју општине Мркоњић Град и финансијске извјештаје достављају АПИФ-у, без својих пословних јединица

²² Подаци за 2015. годину на нивоу РС нису још увијек обрађени

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

B	Вађење руда и камена	2	0,70	1	0,44
C	Прерађивачка индустрија	47	16,50	33	14,54
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом паром и климатизација	4	1,40	3	1,32
E	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	2	0,70	1	0,44
F	Грађевинарство	15	5,26	8	3,52
I. Производне дјелатности		81	28,42	51	22,47
G	Трговина на мало и велико, поправка моторних возила и мотоцикала	63	22,10	39	17,18
H	Саобраћај и складиштење	28	9,83	17	7,49
I	Дјелатности пружања смјештаја; припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	9	3,16	4	1,76
J	Информације и комуникације	4	1,40	1	0,44
K	Финансијске дјелатности у дјелатности осигурања	0	0	12	5,29
L	Пословање некретнинама	0	0	5	2,20
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	7	2,45	7	3,08
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	1	0,35	1	0,44
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	2	0,70	12	5,29
P	Образовање	9	3,16	8	3,52
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	8	2,81	6	2,64
R	Умјетност, забава и рекреација	23	8,08	21	9,25
S	Остале услужне дјелатности	50	17,54	43	18,94
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа	0	0	0	0,00
II. Услужне дјелатности		204	71,58	176	77,52
Укупно (I+II)		285	100	227	100

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података из Статистичког годишњака 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. године

Према подацима из предходне табеле уочава се, да када је број пословних субјеката у питању услужне дјелатности преовладавају, учествују са 71,58%, док производне дјелатности учествују

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

sa 28,42%. Na teritoriji opštine Mrkoњић Град највећи број пословних субјеката евидентиран је у дјелатности трговина на велико и на мало, поправци моторних возила и мотоцикала (22,10%), S – Остале услужне дјелатности (17,50%) и С – Прерађивачке индустрије (19,04%). У општини Mrkoњић Град у односу на Републику Српску производне дјелатности су заступљене у већем проценту, у односу 28,42% према 24,67%, док су са друге стране услужне дјелатности заступљене у nižем постотку у односу 71,58% према 75,33%. На основу наведених података долази се до закључка да развој привреде иде узлазном путањом, са континуираним развојем производног сектора који је кључан за свеопшти развој општине.

Препрађивачка индустрија је уз сектор услужних дјелатности и трговине, са највећим удјелом структуру бруто домаћег производа (БДП-а) и укупној запослености општине Mrkoњић Град. Као таква, прерађивачка индустрија морала би бити најважнији носиоца привредног развоја општине.

Табела број 39. Број регистрованих предузетника на територији општине Mrkoњић Град

Дјелатности	Регистровани предузетници					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Пољопривредни предузетници	9	7	7	6	7	4
Производња прехр. производа	4	4	4	3	4	4
Грађевинарство	3	4	5	4	4	3
Занатске дјелатности	67	68	55	56	52	48
Трговина	124	113	108	101	94	89
Угоститељство	86	79	83	84	84	79
Саобраћај	48	48	38	41	42	53
Одржавање и поправка моторних возила	20	19	21	22	21	21
Остале пословне дјелатности	4	4	0	0	8	16
Ветеринарске услуге	1	1	2	2	2	2
Здравствене услуге	2	2	2	2	2	2
Агенцијске услуге	4	3	4	3	3	4
Адвокатске услуге	3	3	3	3	3	3
Остало	7	6	8	8	8	0
УКУПНО	382	361	340	335	334	328

Извор: Административна служба општине Mrkoњић Град

На територији општине Mrkoњић Град регистрована су 328 предузетника у 2015. години, у оквиру тога највише је у области трговине (89), угоститељства (78), саобраћаја (53) и занатских дјелатности (48).

Према критеријуму величине привредних субјеката (предузећа), у 2014. години највише су заступљена микро и мала предузећа чинећи 93,06% од укупног броја субјеката. Класификација привредних субјеката урађена је према броју запослених (микро 0-9, мала 10-49, средња 50-250 и велика преко 250).

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 40. Структура и број привредних субјеката према величини на подручју општине Мркоњић Град

Број привредних субјеката (предузећа) по величини							
Величина	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Микро	67	71	75	67	67	59	58
Мало	43	46	40	40	34	35	40
Средње	7	5	5	5	4	6	8
Велико	0	0	0	1	1	1	1
Укупно	117	122	120	113	106	101	107
Структура (%)							
Микро	57,26	58,19	62,50	59,29	63,20	58,41	54,21
Мало	36,75	37,70	33,33	35,39	32,07	34,65	38,32
Средње	5,98	4,09	4,16	4,42	3,77	5,94	6,54
Велико	0	0	0	0,88	0,94	0,99	0,93
Укупно	100	100	100	100	100	100	100

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Предходна табела даје потврду тренда развоја микро и малих предузећа, што је уједно тренд и на републичком нивоу. Овај тренд је дјелимично посљедица ратних сукоба и процеса трансформације привреде, а дјелимично кретања у окружењу у смислу експанзије малог бизниса као окоснице привредног развоја.

Запосленост и зараде

Ситуација на тржишту рада општине Мркоњић Град прати актуелна стања у области привреде, тако да су и у овом домену евидентни дуготрајни и сложени проблеми, за које је потребно тражити системска рјешења. Од 2010. године, долази до пада броја запослених, уз стагнацију у 2012. години. Стопа запослености у 2013. години износила је 26,50%, док је стопа незапослености износила 19,45%.

У односу на 2010 годину, број незапослених расте до 2014. године. Овдје треба имати у виду да је у том периоду извршен највећи дио транзиционих процеса у бившим државним предузећима, тако да се коначно добила реална представа о укупном броју запослених, односно незапослених лица. Ово је проузроковало посебно проблематичну незапосленост код старијих лица између 50 и 60 година, односно код лица која су у стечајним поступцима бивших привредних колектива пријављени на евиденцији Завода. Такође, други талас повећања незапослености долази под утицајем глобалне економске кризе, како смањењем привредних активности пословних субјеката на подручју општине Мркоњић Град и РС, тако и враћањем значајног броја радно способног становништва из земаља из окружења, прије свега Словеније.

Постојећи пословни капацитети нису у могућности да апсорбују велики број незапослених лица, те је потребно изналагањем нових привредних рјешења подстакнути отварање нових радних мјеста. Стратешки правци у овом смислу треба да иду ка запошљавању кроз нове инвестиције, али и запошљавања кроз унапређење пољопривредне производње и туризма.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 42. Број запослених и незапослених на територији општине Мркоњић Град

	Број запослених						Број незапослених					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
РС	244.453	238.956	238.178	238.640	241.544	245.975	102.000	105.000	107.000	114.000	105.000	139.465
Мркоњић Град	3.284	3.273	3.268	3.245	3.279	3.556	2.794	3.199	3.182	3.156	3.076	2.990

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података из Статистичког годишњака 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2015. године

На основу ових података може се закључити да је и општина Мркоњић Град као и Република Српска осјетила посљедице кризе. Међутим, обзиром на пораст запослених 2015. године јасно је да долази до побољшања ситуације и да су и Општина и Република успјешно пребродиле кризу.

Када је ријеч о броју незапослених на територији Мркоњић Града уочава се повећање броја незапослених све до 2014. године, када се тај број смањује. Овакав тренд на пољу запосленост/незапослености може се приписати највише утицају последње економске кризе.

Табела број 43. Степен запослености у општини Мркоњић Град у 2015. години

Општина	Становништво.	Бр. запослених	Активно становништво	Степен запослености у %	
				Становниш.	Активно стано.
Мркоњић Град	15.926	3.556	6.321	19,61	56,25

Извор: Обрада радног тима Института за Грађевинарство „ИГ“ према подацима Републичког завода за статистику РС

Степен запослености становништва општине Мркоњић Град у односу на радно активно становништво износи 56,25%, а у односу на број становника 19,61%.

Табела број 44. Степен незапослености у општини Мркоњић Град у 2015. години

Општина	Незапослени	Број запослених	Активно становништво	Степен незапослености у %
Мркоњић Град	2.990	3.556	6.321	47,30

Извор: Обрада радног тима Института за Грађевинарство „ИГ“ према подацима Републичког завода за статистику РС

Степен незапослености на подручју општине је 47,30% што је изнад Републичког просјека (38,48%)

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 44. Степен незапослености у општини Мркоњић Град у 2014. години

Општина	Незапослени	Број запослених	Активно становништво	Степен незапослености у %
Мркоњић Град	3.076	3.245	6.321	48,66

Извор: Обрада радног тима Института за Грађевинарство „ИГ“ према подацима Републичког завода за статистику РС

Степен незапослености на подручју општине је 48,66% што је изнад Републичког просјека (38,48%)

Повећање броја запослених може се остварити на два начина, повећањем производних/услугних постојећих субјеката или отварањем нових. Такође, када се узме у обзир број пословних субјеката који има тренд раста и уколико дође до стабилизације привреде на подручју општине као што се и предвиђа, може се очекивати лагано повећање броја запослених, а уједно и смањење броја незапослених.

Табела број 45. Број и структура запослености по подручјима дјелатности на територији Мркоњић Града

Дјелатност	Запосленост у 2014.		Запосленост у 2014.	
	Мркоњић Град	Структура %	Република Српска	Структура %
A Пољопривреда, шумарство и риболов	171	5,21	8.307	3,44
B Вађење руда и камена	18	0,54	5.155	2,13
C Прерађивачка индустрија	575	17,53	48.935	20,26
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом паром климатизација	250	7,62	7.565	3,13
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	50	1,52	4.828	1,99
F Грађевинарство	495	15,09	10.970	4,54
I. Производне дјелатности	1.559	47,55	85.760	35,50
G Трговина на мало и велико, поправка моторних возила и мотоцикала	488	14,88	41.983	4,54
H Саобраћај и складиштење	152	4,63	11.479	17,38
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	153	4,66	11.181	4,75
J Информације и комуникације	26	0,79	5.081	4,62
K Финансијске дјелатности и дјелатности осугарања	35	1,06	5.608	2,10
L Пословање некретнинама	1	0,03	508	2,32
M Стручне, научне и техничке дјелатности	63	1,92	6.809	0,21

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

N	Административне и помоћне услужне дјелатности	4	0,12	2.719	1,12
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	281	8,59	23.843	9,87
P	Образовање	341	10,39	21.917	9,07
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	123	3,75	16.785	6,94
R	Умјетност, забава и рекреација	17	0,51	3.123	1,29
S	Остале услужне дјелатности	36	1,09	4.748	1,96
II. Услужне дјелатности		1720	52,45	155.784	64,50
Укупно (I+II)		3.279	100	241.544	100

Извор: Обрада радног тима Института за Грађевинарство „ИГ“ према подацима Републичког завода за статистику РС

Према подацима из табеле евидентиран је већи број запослених у услужним дјелатностима (52,45%). Што се у првом реду односи на запосленост у трговини на мало и велико (14,88). У производним дјелатностима водећа је запосленост у прерађивачкој индустрији (17,53%) и у сектору грађевинарства (15,09%). Ако упоредимо број запослених на нивоу општине Мркоњић Град са Републиком Српском, долазимо до закључка да је у сектору производних дјелатности већи проценат запослености него на нивоу републике, у односу 47,55% према 35,50%, док је у сектору услужних дјелатности број запослених на нивоу републике већи него на територији општине (52,45% према 64,50%).

Табела број 46: Просјечне нето плате

Општина	2010	2011	2012	2013	2014	2015
РС	784	809	818	808	825	831
Мркоњић Град	694	715	704	709	727	725
Индекс	88,5	88,4	86,06	87,75	88,12	87,24

Извор: Статистичког годишњака 2014., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2014. Године

У последњих неколико година текући расходи у укупним расходима учествују са око 63%, а учешће капиталних расхода је укупним расходима је условљено трансферима од стране виших нивоа власти. Међутим, структура расхода је стабилна у протеклим годинама, што пружа одређену сигурност приликом њиховог планирања. Самим тим, буџет општине показује одређену стабилност.²³

²³ Извор: Одјељење за привреду и финансије – Одсјек за финансије

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 47. Преглед укупних прихода и расхода на територији општине Мркоњић Град (у милионима КМ)

Ред. бр.	Приходи/расходи Година	Укупни приход						Укупни расход					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Пољопривреда, лов и шумарство	2.020	197	211	539	2.663	4.228	2.011	146	154	515	2.549	3.927
2.	Вађење руда и камена	1.015	644	381	422	1.018	956	905	645	376	410	978	865
3.	Прерађивачка индустрија	17.587	14.470	16.221	14.433	17.986	22.717	14.142	15.028	19.959	14.202	18.150	24.049
4.	Произв. и снабдј. електр. енергијом	20.724	10.685	13.785	16.979	20.217	16.600	16.089	13.928	13.009	15.448	15.923	15.107
5.	Снабдијевање водом канал. и отпад	24.257	1.456	2.202	1.447	1.379	1.493	23.796	1.452	1.770	1.446	1.364	1.458
6.	Грађевинарство	117.111	23.803	30.197	17.286	18.866	21.448	103.812	23.289	29.697	16.689	16.045	16.179
7.	Трг. на велико и мало	950	115.578	135.855	130.601	133.263	137.531	1.158	108.207	115.469	118.269	114.186	117.829
8.	Хотели и ресторани	7.588	759	709	763	672	987	7.303	885	812	745	537	850
9.	Саобраћај	3.958	8.529	8.367	7.148	9.933	10.930	2.822	8.149	7.905	6.523	8.862	9.795
10.	Остале пословне активности	0	3.661	3.314	3.039	3.657	4.785	0	3.033	6.678	2.170	2.483	4.076
I	Укупно привредне дјелатности	195.210	179.782	211.242	192.657	209.654	221.674	172.038	174.762	195.829	176.417	181.077	194.134
11.	Здравствена и социјална заштита	2.774	2.754	3.051	2.962	3.079	3.170	2.848	3.157	3.156	2.993	2.904	2.971
II	Укупно друштвене дјелатности	2.774	2.754	3.051	2.962	3.079	3.170	2.848	3.157	3.156	2.993	2.904	2.971
	УКУПНО (I+II)	197.984	182.536	214.293	195.619	212.733	224.844.000	174.886	177.919	198.985	179.410	183.981	197.106.000

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

У табели нису разматрани Јавни сектор, Финансијске дјелатности, Информација и комуникација, Стручне, научне и техничке дјелатности, Некретнине, образовање, Умјертност, забава и рекреација, Дјелатности осигурања, Дјелатност домаћинства као послодавца, дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствене потребе.

Према наведеним подацима код већине дјелатности долази до благог пораста прихода у 2014. и 2015. години, док у 2011. и 2013. години долази до пада прихода у односу на 2012. 2014. и 2015. годину, са порастом укупних прихода по дјелатностима, реципрочно се повећавају укупни трошкови, осим у 2013. години, гдје се примјећује благи пад расхода. Међутим, 2015. године расходи се повећавају са 183.981 (2014.) на 197.106 (2015.)

Терцијални сектор заузима прво мјесто у складу са укупним приходима, односно Трговина на велико и мало, поред тога значајну улогу има Производња и снабђевање електричном енергијом, Грађевинарство и Прерађивачка индустрија.

Финансијски показатељи пословања предузећа на подручју општине могу се сумирати на следећи начин:

Табела број 48. Основни финансијски показатељи пословања (Мил. - КМ)

Ставка	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Просј. стопа раста (%)
Укупан приход	198	183	214	196	213	225	2,59
Укупан расход	175	178	199	179	184	197	2,4
Нето добит	23	9	21	17	29	28	4,01
Нето губитак	0	5	9	2	2	3	-11,99

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Из предходних података уочава се да укупан приход предузећа расте по већој стопи од укупног расхода, што даље води до веома малих нето губитака предузећа што позитивно утиче на развој општине.

Инвестиције:

Укупна вриједност реализованих капиталних пројеката на подручју општине Мркоњић Град у 2015. години износила је 3.035.369,99 КМ.

Приједлози за инвестирање разврстани су по тематским групама (секторима), односно у 13 група, тематска структура приједлога (процент учешћа приједлога за инвестирање по групама у односу на укупан број приједлога) је слиједећа:

Група 1 – Путеви и улице 6,2 %

Група 2 - Водоснабдијевање и отпадне воде 0,8 %

Група 3 – Топлификација, електрификација, расвјета 50,1%

Група 4 – Саобраћај 0,3 %

Група 5 – Здравство 1,5 %

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

- Група 6 – Образовање 0,2 %
- Група 7 - Култура и информисање 0,2%
- Група 8 – Спорт и рекреација 0,5 %
- Група 9 – Екологија 0,8 %
- Група 10 – Паркови 0,6 %
- Група 11 – Тржнице 0 %
- Група 12 – Стамбени, пословни, друштвени домови 10,6 %
- Група 13 – Остало 28,2%²⁴

Из наведеног се види, да највећа заинтересованост постоји за инвестирање у топлификацију, електрификацију и расвјету, са 50,1 %.

Табела број 49: Регистровани страни капитал са директним страним улагањима на подручју општине Мркоњић Град од 2010. до 30.06.2015. године

Година	Број пословних субјеката са страним улагањем	Вриједност страних улагања у КМ	Земља улагања	Сектор улагања
2010.	1	2.000,00	Кина	Нема података о сектору улагања
2011.	1	3.020,00	Хрватска и Чешка	Производња осталих производа од дрвета
2012.	2	855.680,00	Хрватска, Чешка и Италија	Производња осталих производа од дрвета; Производња сировог гвожђа, челика и феролегура
2013.	Није било регистрованих страних улагања	-	-	-
2014.	2	4.892.575,00	Италија	Производња сировог гвожђа, челика и феролегура; Трговина канцеларијским намјештајем
01.01.- 30.06.2015.	2	80,00	Хрватска и Србија	Вађење лигнита; Производња осталих текстилних производа
Укупно	8	5.753.355,00		

Извор: Министарство за економске односе и регионалну сарадњу, Влада Републике Српске

Из предходне табеле уочава се да је вриједност страних улагања из године у годину варираола, али да су инвеститори веома заинтересовани за ово подручје, поготово за прераду производа од дрвета и производњу гвожђа.

У наредној табели дат је преглед домаћих и страних инвеститора који запошљавају више од 20 радника, на територији општине.

²⁴ Службени гласник Општине Мркоњић Град

Табела број 49.1. : Регистровани домаћи и страни инвеститори, општина Мркоњић Град, 2015.год

Редни бр.	Број домаћих привредних субјеката који запошљавају више од 20 радника	Страни инвеститори на територији општине Мркоњић Град
1.	МГ „Минд“ д.о.о.	„Бема“ д.о.о. творница обуће; Словенска инвестиција
2.	„Мркоњићпутеви“ д.о.о.	РС „Силикон“ , фабрика метал- силицијума, Италијанска инвестиција
3.	МХ ЕРС ЗП "ХЕ на Врбасу" а.д.	„Мак-Младост“ д.о.о., македонски инвеститор у области текстила.
4.	"Мак Младост" д.о.о	„Силвако“ д.о.о. фабрика пелета, Чешка инвестиција
5.	ЗУ "Црвена апотека"	
6.	КП "Парк" а.д.	
7.	"Дрводекс" д.о.о.	
8.	"Милић-комерц" д.о.о.	
9.	"НМС-Промет" д.о.о.	
10.	"Зидарт" д.о.о.	
11.	"Силвако" д.о.о.	
12.	"Искра" д.о.о.	
13.	"МиГ Електро" д.о.о.	
14.	"Гас петрол" д.о.о.	
15.	"Лим-пек" д.о.о	
16.	"Задружна трговина" а.д.	
17.	"Шуматранс" д.о.о	

Извор: <http://www.mrkonjic-grad.rs/>

Из претходне табеле, уочава се да на подручју општине постоји знатно већи број домаћих инвеститора (17), у односу на стране инвеститоре (4).

Општина Мркоњић Град располаже значајним привредним потенцијалима погодним за различите облике инвестирања. Овдје је битно напоменути неке неискориштене „green-field“ и „brown-field“ капацитете, који у ранијем периоду из различитих разлога нису били доступни за нове инвестиције. Међутим, либерализацијом ранијих законских рјешења, активностима републичких и општинских органа власти, постојећи капацитети бивших привредних колектива су „одблокирани“ и кроз процесе стечаја и приватизације, стављени на располагање потенцијалним инвеститорима. Овдје се прије свега мисли на значајне површине пољопривредног земљишта, просторне капацитете бивших државних предузећа (Мањача, Фабрика вијака, Ударник, Младост, Алкон) и пословних зона „Подбрдо“ и „Кула-Рудићи“.²⁵

²⁵ Стратегија развоја општине Мркоњић Град за период од 2014 – 2024. године

У односу на тај период, дошло је до промјене у власништву поменутих предузећа. „Мањача“ није више а.д., „Ударник“ је у власништву „РС Силикон“, „Алкон“ је у власништву „SILVACO“ д.о.о. „Фабрика вијака“ је у власништву „МИГ електро“ д.о.о.

Спољнотрговинска размјена

Укупан обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2015. години износио је 6,81 милијарду КМ и у поређењу са истим периодом 2014. године смањен је за 828,78 милиона КМ, односно за 10,8%. Остварен је извоз у вриједности од 2,51 милијарду КМ, што је у односу на исти период 2014. године мање за 178,81 милион КМ, односно -6,6%. Остварени увоз у 2015. години износио је 4,30 милијарди КМ и у односу на исти период претходне године смањен је за 649,98 милиона КМ, односно за 13,1%. Спољнотрговински дефицит износи 1,78 милијарди КМ. У поређењу са истим периодом претходне године дошло је до смањења дефицита за 471,17 милиона КМ, односно за 20,9%. Покривеност увоза извозом износи 58,5%, док је у истом периоду претходне године износила 54,4%.²⁶

Табела број 50. Спољнотрговинска размјена

Подручје	Обим	Извоз	Увоз	Салдо	Покривеност (%)
2014					
Мркоњић Град	21.971.613,29	10.784.412,43	11.187.200,86	-402.788,43	96
2013					
Мркоњић Град	20.094.977,25	8.457.977,25	11.637.000,00	-3.179.022,75	73
2012					
Мркоњић Град	18.583.122,31	7.619.933,34	10.963.188,97	-3.343.255,63	70
2011					
Мркоњић Град	16.757.853,52	9.059.054,34	7.698.799,18	1.360.255,16	118
2010					
Мркоњић Град	14.639.059,52	7.447.330,66	7.191.728,86	255.601,80	104

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Евидентан је благи опоравак привреда окружења од посљедица свјетске економске кризе, а самим тим расте и инострана тражња за домаћим производима, чиме се привреда Мркоњић Града полако враћа у спољнотрговинске токове и биљежи значајан успјех.

²⁶ Привредна комора резиме привредних кретања у Републици Српској, <http://www.bl.komorars.ba/stranica.php?id=91>

Б.ІІІ.2.1. Пољопривреда

Земљиште представља један од најзначајнијих природних ресурса, на коме већина становништва општине темељи своју егзистенцију. Битна одлика производње хране у макро и микро окружењу је да је веће учешће примарне производње у бруто друштвеном производу од прехрамбено - прерађивачког сектора. То указује на чињеницу ниског нивоа финализације пољопривредних производа, значајан удио самообезбјеђења становништва за властите потребе, као и изражен пласман пољопривредних производа нерегистрованим каналима продаје.

Пољопривредна земљишта на подручју општине под ораницама износе 10.223 ha (15,26% укупне површине), под воћњацима 544 ha (0,81%), пашњацима 13.661 ha (20,40%) и ливадама 12.385 ha (18,49%). Чине 54,96% укупне површине од чега оранице, воћњаци и ливаде 34,56% или 23.152 ha, а необрадиво земљиште (пашњаци) 20,40%. Обзиром на природне предуслове за бављење пољопривредном производњом и сточарством, те на расположивост ресурса у овом сектору, постоје могућности за интензивни развој прехрамбене индустрије, уз организовани приступ и улагања.

У процесу давања под закуп пољопривредног земљишта у општини Мркоњић Град додијељено је 102 ha, а на располагању је још 513 ha пољопривредног земљишта. У сектору пољопривреде постоје могућности за улагања у погоне за прераду воћа и поврћа и погоне за прераду меса.

Просторни план Републике Српске третира овај простор у склопу регије Бања Лука- Градишка- Мркоњић Град као један од водећих потенцијала за развој пољопривреде на нивоу Републике Српске. Овај предео има тенденције за развој примарне пољопривредне производње коју треба базирати на супституцији увоза и са производњом за извоз на шира страна тржишта.

За просторни размјештај пољопривреде на пољопривредном земљишту појављује се низ природних погодности и ограничења. Све те погодности и ограничења могу се објединити и представити са три основна елемента природне средине, и то: нагиб топографске површине, педолошки покривач, хидролошке и климатске карактеристике, као и сви елементи животне средине на које привреда врши утицај. У одређивању просторног размјештаја пољопривредне производње кориштени су економско-организациони показатељи, и то: број и структура пољопривредних газдинстава, вриједност капитала, прихода и запослености који остварују предузећа и задруге.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 51. Водеће пољопривредне гране:

Област		Водеће пољопривредне гране		Кластери
Регије	Подручја	Главне	Комплементарне	
Регија Бања Лука- Градишка- Мркоњић Град	Планинска	Пашњачко сточарство	Агрошумарство	Пчеларство, рибарство
	Равничарска	Ратарско- повртларска	Мјешовито сточарство	Јагодичасто воће, рибарство
	Брдска	Мјешовито сточарство	Воћарство	Органска храна
Акционо подручје Мркоњић Град	Планинска	Пашњачко сточарство	Агрошумарство	Пчеларство, Рибарство
	Брдска	Мјешовито сточарство	Воћарство	Органска храна
Акционо подручје Бања Лука- Градишка	Равничарска	Ратарско- повртларска	Мјешовито сточарство	Јагодичасто воће

Извор: Измјене и допуне просторног плана Републике Српске до 2025. године, Урбанистички завод Републике Српске, 2013

Један од значајних фактора на развој пољопривреде је положај земљишта у односу на саобраћајну инфраструктуру, односно на транспортне трошкове, што је од великог значаја на развој и дистрибуцију пољопривреде. Саобраћајна повезаност пољопривредног земљишта унутар општине је на задовољавајућем нивоу, међутим ограничавајући фактор и уједно и један од највећих проблема јесте уситњеност пољопривредних парцела, али и недостатка традиције у интензивној пољопривредној производњи не исказује свој пуни производни капацитет.

Табела бр. 52. Преглед укупних површина на територији општине Мркоњић Град

Назив културе	Укупно:
Оранице	10.223
Воћњаци	544
Ливаде	12.385
Обрадиве површине, укупно:	23.152
Пашњаци	13.661
Пољопривредна површина, укупно:	36.813
Неплодно земљиште	1.503

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Табела бр. 53. Преглед пољопривредних газдинстава према површини

Општина (ha)	<1	1 - 3	3 - 5	5 - 10	>10	Укупно
Мркоњић Град	140	177	67	46	4	434
(%)	32,26%	40,26%	15,44%	10,60%	0,92%	100%

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

На основу података из предходне табеле највећи број газдинстава управља са пољопривредним земљиштем у групи од 1 - 3 ha (40,26%) и <1 (32,26%), такође значајан број газдинстава управља са површином од 5 до 10 ha (10,60%). Према наведеним подацима можемо закључити да се највећи број газдинстава може бавити полуинтензивном и интензивном пољопривредном производњом, као и повећањем обима производње у циљу постизања економске оправданости а у складу са бонитетним својствима.

Парцеле (<1 и 1 - 3 ha) заузимају већину територије, што отвара могућност за обједињавање парцела у власништву општине, што може бити веома битан фактор за будуће управљање земљиштем, уз чињеницу да је већина пољопривредног земљишта у приватном власништву.

Табела бр. 54. Број регистрованих пољопривредних газдинстава по насељеним мјестима односно по површини посједа

Општина	Насеље	Укуп. број ПГ	Број 0 - 1 [ha]	Број 1 - 3 [ha]	Број 3 - 5 [ha]	Број 5 - 10 [ha]	Број 10 - 50 [ha]	Број изнад 50 [ha]
Мркоњић Град	Баљвине	19	9	10	0	0	0	0
	Бјелајце	18	8	5	2	3	0	0
	Брдо	4	2	2	0	0	0	0
	Дабрац	2	0	2	0	0	0	0
	Доња Подгорја	2	0	0	0	1	1	0
	Доњи Бараћи	3	2	1	0	0	0	0
	Доњи Граци	15	3	6	1	5	0	0
	Дубица	5	2	0	3	0	0	0
	Герзово	8	2	3	2	1	0	0
	Горња Пецка	2	0	2	0	0	0	0
	Горња Подгорја	7	1	4	0	2	0	0
	Горњи Бараћи	12	3	3	2	4	0	0
	Горњи Граци	19	5	7	5	2	0	0
	Густовара	6	1	4	0	1	0	0
	Јасенови Потоци	4	2	2	0	0	0	0
	Копљевићи	11	5	3	3	0	0	0
	Котор	11	6	3	1	1	0	0
	Лисковица	2	1	1	0	0	0	0
	Магаљдол	7	1	2	4	0	0	0
	Мајдан	19	9	6	2	1	1	0
	Медна	12	5	5	2	0	0	0
	Мркоњић Град	71	34	30	2	5	0	0
	Ођуне	4	1	2	1	0	0	0
	Ораховљани	17	3	7	5	2	0	0
	Подбрдо	40	6	19	10	5	0	0
	Подоругла	10	6	3	0	1	0	0
	Подрашница	61	12	28	13	7	1	0
	Ступари	20	6	7	5	1	1	0
Сурјан	6	1	4	0	1	0	0	
Шеховци	7	1	4	2	0	0	0	
Шибови	1	0	0	0	1	0	0	
Тријебово	8	2	2	2	2	0	0	
Трново	1	1	0	0	0	0	0	
УКУПНО:		434	140	177	67	46	4	0

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

На основу наведених података просторни распоред пољопривредних газдинстава према броју и површини указује да је на подручју градског насеља Мркоњић Град регистрован највећи број газдинстава (71). Највећи број газдинстава располаже са пољопривредном површином од 1 до 5 ha, што омогућава остваривање економски одрживе пољопривредне производње.

Међутим, обзиром да су пољопривредно земљиште на овој територији веома уситњено, потребно је реорганизовати простор и радити на укупљавању просјечних површина земљишног посједа по домаћинству, јер би у супротном овај проблем могао бити један од ограничавајућих фактора за развој пољопривредне производње. Остали ограничавајући фактори су: недовољна обученост и опремљеност механизацијом и новим технолошким видовима производње еколошки исправне хране која се може пласирати на тржиште. Такође, један од већих проблема представља и напуштање пољопривредног земљишта због миграције становништва.

Привредни субјекти из области пољопривреде и прехранбене индустрије:

Када су у питању привредни субјекти из области пољопривреде и прехранбене индустрије који су регистровани као самосталне предузетничке дјелатности, у области пољопривреде је обављало 7 предузетника, док у области прехранбене индустрије обављала су 4 предузетника и то:

- СЗР "Аничих" Пекарска радња
- СЗР "Беки" Пекарска радња
- СЗР "Д.Д.Д." Пекарска радња
- СЗР "Милић" Пекарска радња

Постоје два привредна друштва из области пољопривреде:

1. ПЗ "Подрашница" са Мркоњић Град
2. ПЗ "Нова" са по Подрашница-Мркоњић Град

Привредна друштва из области производње прехранбених производа и пића обухватају 4 привредна друштва:

1. "Дар природе" д.о.о. Мркоњић Град
2. "Лим-пек" д.о.о. Мркоњић Град
3. "Бис Астра" д.о.о. Мркоњић Град
4. "Вода круна" д.о.о. Мркоњић Град

Ратарство

Пољопривредна производња представља једну од веома важних дјелатности на овом подручју, претпоставке развоја пољопривреде леже у повољним климатским условима, пољопривредном земљишту, постојећим капацитетима. Ратарство као грана пољопривреде оријентисано је на производњу пшенице, кукурза, јечма и кромпира.

Највише се производи кромпира, просјечна вриједност приноса по хектару може се повећати инвестирањем и унапређењем производње хране путем примјене агротехничких мјера.

У дањашњој структуру ратарства, преовладава биљна производња за потребе сточарства, што је последица интензивирања ове пољопривредне гране.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 55. Ораничне површине према начину кориштења на подручју општине Мркоњић Град

Општина Мркоњић Град	Оранице и баште	Засијане површине (ha)					Расадници, цвијеће и украсно биље	Угари и необрађене оранице
		Укупно	Жита	Индустриј- ско биље	Поврће	Крмно биље		
Година								
2010	9.868	4.447	3.036	-	871	540	-	5.421
2011	9.868	4.472	3.050	-	882	540	-	3.596
2012	9.868	4.446	3.010	0	896	540	0	5.422
2013	9.868	4.507	3.070	0	897	540	0	5.361
2014	9.872	4.613	3.193	0	899	541	0	5.259

Извор: Обрада података из Статистичког годишњака 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2014. године

Табела бр. 56. Преглед ораничних површина под усјевима на територији општине Мркоњић Град (ha)

Врста усјева	Жита					Врста усјева	Сточно крмно биље				
	2011	2012	2013	2014	2015		Година	2011	2012	2013	2014
Пшеница	960	920	950	1000	920	Дјетелина	380	380	380	380	380
Раж	400	400	420	400	440	Луцерка	100	100	100	100	100
Јечам	330	300	300	300	280	Сточна репа	0	0	0	0	0
Зоб	450	400	420	450	470	Кукуруз за крму	0	0	0	0	0
Кукуруз	590	610	630	650	660	Мјешавина трава и легуминоза	60	60	60	60	60
Тритикале	320	380	350	370	370	Остало крмно биље	0	0	0	0	0
Укупно	3030	3010	3070	3170	3140	Укупно:	540	540	540	540	540
Врста усјева	Повртларско биље					Врста усјева	Угари и необрађене баште				
Година	2011	2012	2013	2014	2015		Година	2011	2012	2013	2014
Кромпир	450	450	460	460	450	Угари	350	350	350	350	350
Мрква	22	20	20	20	20	Необрађене оранице и баште	5046	5072	5011	4909	4955
Лук црни	42	40	45	47	45	Укупно	5416	5422	5361	5259	5345
Лук бијели	22	24	20	23	20						
Пасуљ	240	260	250	250	260						
Купус и кељ	70	60	60	60	50						
Парадајз	8	8	8	7	7						
Паприка	7	7	7	6	5						
Краставац	6	7	7	6	6						
Остало	15	20	20	20	20						
Укупно	882	896	897	899	883						

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Од засијаних површина на подручју општине Мркоњић Град на основу предходне површине јасно се види да највећи дио обухватају жита и поврће. Од врста усјева најраспрострањеније су културе пшенице, кромпира, кукуруза и дјетелине. Развој ратарске производње у наведеном периоду зависиће од покретања прерађивачких капацитета, инвестирања у пољопривредну производњу и могућности извоза.

Воћарство

Ако обратимо пажњу на повољне климатске и земљишне услове долазимо до закључка да предметно подручје посједује услове за интензивну производњу воћа. Поред производње поврћа, производња воћа је један од значајних сектора у области пољопривреде на подручју БиХ. Овај сектор у последњих пар година биљежи велики пораст у производњи, поготово на поручју производње шљиве и јабуке.

Подручје Општине Мркоњић Град има све услове за развој воћарства које би овој општини донијело привредни успон и већу материјалну добит. Опште је познато да одрживом развоју воћарства, са аспектом на екологију у БиХ, мора да се посвети значајна пажња. Наиме, без примјене еколошких мјера нема ни развоја воћарства, а тиме и стварање услова за значајнију производњу и материјалну добит пољопривредника.

У предметном подручју постоје значајне површине за сада шљиве које би требало квалитетно одржавати и третирати за врхунске приходе. Наравно, то би требало чинити и због захтјева тржишта које тражи еколошки чисту шљиву и производе од ње. Свака воћна врста мора да испуњава одређене стандарде квалитета производа, а нарочито из области екологије и производње здраве хране.

Табела бр. 57. Производња воћа на подручју општине Мркоњић Град

Општина Мркоњић Град	Јабуке		РС	Крушке		РС
	укупна произ- водња, тона	принос по стаблу, kg	принос по стаблу, kg	укупна произ- водња, тона	принос по стаблу, kg	принос по стаблу, kg
Година						
2010	110	10,0	19,9	68	10,0	13,1
2011	132	12,0	17,9	102	15,0	16,3
2012	154	14,0	11,6	83	12,0	9,1
2013	132	12,0	15,7	105	15,0	15,0
2014	132	12,0		70	10,0	
Општина Мркоњић Град	Шљиве		РС	Вишње		РС
	укупна произ- водња, тона	принос по стаблу, kg	принос по стаблу, kg	укупна произ- водња, тона	принос по стаблу, kg	принос по стаблу, kg
Година						
2010	2715	15,0	15,5	-	-	8,9
2011	1810	10,0	15,3	-	-	7,6
2012	1810	10,0	11	-	-	5,7
2013	2534	14,0	22,2	0	0,0	8,7
2014	0	0,0		0	0,0	

Извор: Обрада података из Статистичког годишњака 2015., Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука, 2014. Године

На основу података из табеле уочава се да је на подручју општине најзаступљенија производња шљиве, са тим да је просјек приноса по стаблу/ kg мањи него на републичком нивоу (Мркоњић Град 14,0, РС 22,2) по последњим доступним подацима из 2013. године. Када је у питању производња јабука, такође су приноси по стаблу/ kg нижи него на републичком нивоу (Мркоњић Град 12,0, РС 15,7). Међутим, производња крушака и ако је најмања на подручју општине у односу на друге врсте воћа, са друге стране ако упоредимо општину и РС, приноси су једнаки 15,0.

Површине под воћњацима обухватају 1% пољопривредних површина и на њима се налази преко 200.000 родних стабала воћа, од чега 91% отпада на засаде шљива. Највећи дио пољопривредног земљишта налази се под ливадама и пашњацима.

Процјењује се да на подручју општине има засађено око 198.000 стабала шљиве, 11.900 стабала јабуке и 7.700 стабала крушке.

Табела бр. 58. Укупан број стабала

Врста воћа	2011		2012		2013		2014		2015	
	Укупно	Родних	Укупно	Родних	Укупно	Родних	Укупно	Родних	Укупно	Родних
Трешње	1.860	1.670	1.860	1.670	1.860	1.670	1.860	1.670	1.860	1.670
Јабукe	11.900	11.000	11.900	11.000	11.900	11.000	11.900	11.000	11.900	11.000
Крушке	7.500	6.810	7.500	6.900	7.700	7.000	7.700	7.000	7.700	7.000
Дуње	110	90	110	90	110	90	110	90	110	90
Шљиве	198.000	181.000	198.000	181.000	198.000	181.000	19.8000	181.000	19.8000	18.1000
Ораси	1.920	1.370	1.920	1.380	1.920	1.390	1.920	1.390	1.920	1.390
Укупно	221.290	204.940	221.290	205.040	221.490	205.150	221.490	205.150	221.490	205.150

Извор: Обрада радног тима „ИГ“, према подацима Административне службе општине Мркоњић Град

Из предходне табеле јасно се уочава да највише стабала обухвата култура шљиве око 198000, док је родних укупно 181.000.

У 2015. године отворена је хладњача за воће у Котору, гдје је воћарима осигурано складиштење до 60 тона воћа и додатна обука.

Повртларство

Повртларство на подручју општине чини индивидуална производња углавном за властите потребе, производња се врши на мањим пољопривредним посједима састављеним од више парцела. Постоји низ проблема који утичу на интензиван развој повртларске производње. Повртларска производња се одвија без адекватне агротехнике и квалитетног сјеменског и садног материјала. Лоше временске прилике као што су велике количине падавина, висока влажност ваздуха и високе температуре погодују развоју биљних болести нарочито пламењаче на парадајзу, краставцима, кромпиру, граху и луку, што проузрокује краће трајање вегетације.

Да би се повећале површине под повртним биљем потребно је примијенити савремену технологију гајења, квалитетан сјеменски и садни материјал, правилну исхрану и заштиту усјева, наводњавање, те би се тада ова област биљне производње сврстала у профитабилну производњу.

У посљедњих неколико година пластеничка производња поприма све већи значај, јер обезбјеђује већи профит у односу на бројне видове производње хране. Производња поврћа у

затвореном простору чије се површине и објекти сваке године повећавају, представља будућност домаћинства са малом површином земљишта и која располажу са мало радне снаге.

Поред наведених култура, подстицајним активностима општине, покренуте су активности на унапређењу повртларске производње, прије свега у затвореном простору (пластеницима). Према процјенама надлежне општинске службе, на подручју општине под пластеничком производњом се налази око 4.000 m² земљишта. Такође, све више је присутан тренд узгоја и неких старих „заборављених“ ратарских култура као што су: хељда, домаћи кукуруз, те раж за људску исхрану, а које узимају све значајније мјесто у здравој исхрани људи.

У 2014. години приноси на свим ратарским културама су умањени за 30% као посљедица елементарних непогода - поплава на појединим дијеловима општине.

Приноси добијени у оваквим условима узгоја значајно су већи него на отвореном пољу. Такво поврће на тржишту има високу цијену, јер су највише оријентисани на рану производњу (ван сезоне у јесен, зими и рано у прољеће) као што је производња парадајза, паприке, салате, краставаца.

Ову пластеничку производњу треба максимално подржати из разлога континуиране производње и снабдјевености тржишта током цијеле године, а то је посебно будућност домаћинства са малом површином земљишта и која располажу са мало радне снаге.

Сточарство

Сточарство спада међу најзначајније факторе развоја пољопривредне производње. Статистички подаци говоре да постоји тенденција убрзаног квалитативног и квантитативног раста сточног фонда на подручју општине. Што се тиче значаја појединих врста стоке, с обзиром на разноврсност, количину и вриједност производа које се од њих добијају, овце долазе на прво мјесто. Послије оваца, по значају долазе говеда, затим свиње, мада је њихов пласман везан за локално тржиште.

Стање сточног фонда на подручју општине Мркоњић Град почетком 2013. године, анализирано је на основу података прикупљених од активиста мјесних заједница. Из следеће табеле је видљиво да су најзаступљеније сточне врсте краве и овце. Поредџи ове податке са стањем из 1999. године, евидентно је да је сточни фонд, када су у питању краве, знатно смањен.

Табела број 59: Стање сточног фонда на подручју општине Мркоњић Град

МЈЕСТО	СТАЊЕ СТОЧНОГ ФОНДА				
	КРАВЕ	СВИЊЕ	КОЗЕ	ОВЦЕ	КОЊИ
БАЉВИНЕ	126	0	29	345	18
БАРАЋИ	109	0	7	728	5
БЈЕЛАЈЦЕ	196	95	12	290	9
БРДО	40	75	18	150	7
ДАБРАЦ	8	10		30	2
ГРАЦИ *	197	95	15	20	10

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-0000438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

МЈЕСТО	СТАЊЕ СТОЧНОГ ФОНДА				
	КРАВЕ	СВИЊЕ	КОЗЕ	ОВЦЕ	КОЊИ
ДУБИЦА	100	50	0	300	20
ГЕРЗОВО	135	160	10	200	20
ПОДГОРИЈА	158	10	6	450	5
ГУСТОВАРА	50	5	7	25	5
Ј. ПОТОЦИ	55	17	15	70	6
КОПЉЕВИЋИ	175	134	9	11	2
КОТОР	95	130	5	70	1
МАГАЉДОЛ	75	42	0	860	19
МАЈДАН	114	30	21	210	14
МЕДНА	49	1	31	710	16
ОЋУНЕ	65	35	8	5	11
ОРАХОВЉАНИ	104	40	12	60	2
ПЕЦКА	52	0	13	323	7
ПОДБРДО	267	156	30	285	5
ПОДОРУГЛА	41	65	5	150	6
ПОДРАШНИЦА	214	72	17	53	5
СТУПАРИ	117	32	10	60	2
СУРЈАН	60	70	7	550	50
ШЕХОВЦИ	110	70	15	800	12
ШИБОВИ	19	3	0	130	5
ТРИЈЕБОВО	74	16	8	540	16
ТРНОВО	20	0	0	20	1
УБАВИЋА БРДО	20	90	2	0	8
УКУПНО	2845	1503	312	7445	289

Извор: Анкета општинских служби - март, 2013. године, Административна служба општине Мркоњић Град

Пољопривредна газдинства у области сточне производње су доста уситњена. Што се тиче фарми музних крава, преовлађују оне од једног до пет грла (готово 90%), док свега 10% фарми музних крава чине оне са више од пет грла. Слична ситуација влада и у свињојству и овчарству.

Табела број 60. Преглед сточних фарми по насељеним мјестима

НАСЕЉЕНО МЈЕСТО	ВРСТА СТОКЕ										
	КРАВЕ			ТОВНЕ СВИЊЕ		НАЗИМИЦЕ			ОВЦЕ		
	До 5	5-10	10+	До 20	20-50	До 5	5-15	15+	До 50	50-100	100+
БАЉВИНЕ	0	6	0	0	0	0	0	0	6	0	1
БАРАЋИ	66	3	0	0	0	0	0	0	5	1	3
БЈЕЛАЈЦЕ	80	4	1	8	1	5	1	0	1	1	1
БРДО	27	0	0	5	0	0	0	0	0	0	1

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

НАСЕЉЕНО МЈЕСТО	ВРСТА СТОКЕ										
	КРАВЕ			ТОВНЕ СВИЊЕ		НАЗИМИЦЕ			ОВЦЕ		
	До 5	5-10	10+	До 20	20-50	До 5	5-15	15+	До 50	50-100	100+
ГРАЦИ	3	3	2	0	0	2	0	0	0	0	0
ДУБИЦА	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ГЕРЗОВО	120	4	1	80	0	0	0	0	7	1	0
ПОДГОРИЈА	4	14	6	7	0	0	0	0	2	2	2
ГУСТОВАРА	17	0	0	0	0	1	0	0	4	0	0
ЈАСЕНОВИ ПОТОЦИ	17	2	1	3	0	2	0	0	3	0	0
КОПЉЕВИЋИ	16	3	0	14	0	0	0	0	1	0	0
КОТОР	45	0	1	0	0	3	0	0	1	1	0
МАГАЉДОЛ	26	4	0	0	0	0	0	0	3	0	2
МАЈДАН	31	7	0	7	0	2	0	0	3	0	1
МЕДНА	31	0	0	1	1	1	0	0	4	0	1
МЛИНИШТЕ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОЋУНЕ	1	0	1	2	0	2	3	1	1	0	0
ОРАХОВЉАНИ	42	3	0	0	0	0	0	0	2	0	0
ПЕЦКА	27	0	0	0	0	0	0	0	5	0	1
ПОДБРДО	86	5	2	62	0	4	0	0	4	1	1
ПОДОРУГЛА	28	2	0	0	0	50	2	0	4	1	0
ПОДРАШНИЦА	72	6	0	26	3	3	0	0	5	0	0
СТУПАРИ	34	4	1	12	0	3	0	0	0	1	0
СУРЈАН	40	0	0	0	40	3	0	0	20	6	2
ШЕХОВЦИ	4	3	2	1	0	0	0	0	6	2	1
ШИБОВИ	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
ТРИЈЕБОВО	12	7	1	7	0	2	0	0	6	3	1
ТРНОВО	5	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
УБАВИЋА БРДО	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	856	80	21	235	45	83	6	1	94	20	19

Извор: Административна служба општине Мркоњић Град

Говедарство

На овој територији по подацима из 2013. године постоји око 2.800 музних крава, према томе изражена је производња млијека.

Откупом млијека на подручју општине Мркоњић Град баве се три мљекаре и то «Млијеко продукт» д.о.о. Козарска Дубица, мљекара »Meggle« Бихаћ и мљекара „Ливно“ д.о.о. Ливно. Произвођачи млијека са подручја општине Мркоњић Град су у 2014. години испоручили 1.686.842 литара крављег млијека, што је за 41% мање него у 2013. години када је количина испорученог млијека износила око 2.888.692 литре.

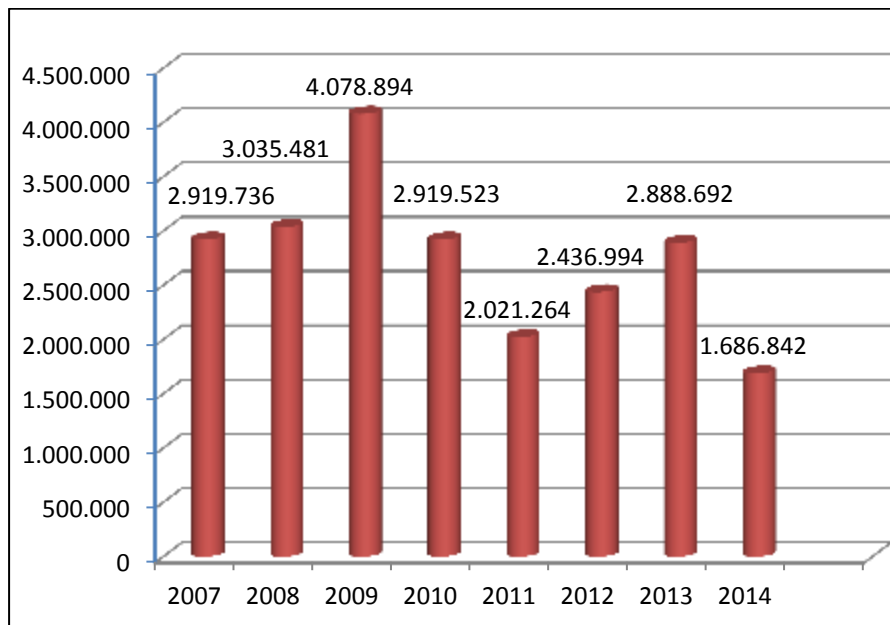

Табела број 61. Преглед производње млијека по мљекарама од 2010-2014. године

Године	Количина откупљеног млијека (л)				Укупно
	Козарска Дубица	Мегле	Ливно	Шипово	
2010	2.369.251	245.870	-	304.402	2.919.523
2011	1.813.554	142.103	65.607	-	2.021.264
2012	1.432.633	428.196	380.591	195.574	2.436.994
2013	2.269.200	153.960	325.311	140.221	2.888.692
2014	1.433.722	120.000	-	133.120	1.686.842

Извор: Административна служба општине Мркоњић Град

Из графикана је видљиво да се у 2014. години биљежи пад количина откупљеног сировог млијека. Разлог оваквог стања треба тражити у промјени Правилника о квалитету свјежег сировог млијека, који се почео примјењивати у 2010. години и којим су пооштрени критеријуми по којима се се утврђује цијена сировог млијека.

Графикон 4. Откупљене количине млијека у периоду 2007-2014. година (у литрима)

Извор: Административна служба општине Мркоњић Град

Свињогојство

По својим природним карактеристикама и реалној могућности развоја, свињогојство треба да заузме високо мјесто у структури производње меса. Међутим, није такав случај, из разлога што свињогојска производња служи за задовољење властитих потреба домаћинства, а само се мали број пласира на тржиште. Премда, у свињогојству постоје далеко веће могућности повећања производње, због релативно брзог прираста. Опоравак ове производње је веома спор, без обзира на кратки узгојни интервал. То је одраз недостатка обртног капитала за набавку квалитетног расног састава, тренутно ниском цијеном на тржишту, губитка тржишта и сл.

Ова производња је екстензивног карактера, премда у свињогојству постоје веће могућности развоја пољопривреде због могућег бржег повећања прираста. Пољопривредници се теже

одлучују за ову производњу без обзира на кратки узгојни интервал. То је одраз недостатка обртног капитала за набавку квалитетног расног састава, губитка тржишта, али и због мање потражње за скупим месом као што је свињетина. На подручју општине има око 1500 свиња у фази репродукције и подмлатка.

Овчарство

Овчарство је веома важна привредна грана у Мркоњић Граду. Ова општина посједује доста травнатих површина и падина, па због тога представља идеалну средину за узгајање оваца. Једна од предности бављења овчарством је та што овце дају квалитетне производе, а веома се лако прилагоде различитим условима исхране, и код нас се најчешће узгајају екстензивно – у оскудним условима на које су домаће расе адаптиране.

У послеријатном периоду овчарство се почело развијати и за ову грану производње очекује се да ће у будућем периоду имати бржи развој, који би се базирао на искоришћавању великих необрађених пољопривредних површина и на малим инвестиционим захватима. Тренутно на територији општине Мркоњић Град има око 7500 оваца, што представља основу и један од потенцијала за развој општине. што се тиче привредне области свињогојства.

Б.ИИ.2.2. Шумарство

Шуме, као дио природе спадају међу најкомплексније екосистеме на Земљи, а стање и степен очуваности шума у највећој мјери одражава степен очуваности природе и животне средине уопште. Природом морамо газдовати тако да будућим генерацијама оставимо очувану и здраву природу. Детаљна анализа Шумског земљишта и шума обрађена је у дијелу Шумско земљиште и шуме, док ће се у овом дијелу документа ова област анализирати са привредног аспекта.

За Мркоњић Град је главна производна грана шумарства производња шумских дрвних сортимана, а споредне су ловство и туризам.

Шумарство и дрвна индустрија су стратешке привредне дјелатности, а дрво је једна од стратешких сировина за општину Мркоњић Град. Развој дрвне индустрије, ланца и тржишта производа огледа се у пројектовању таквог обима и асортимана производње који омогућава оптимално коришћење сировина и конкурентност готових производа на домаћем и међународном тржишту, те промовисању комплементарног развоја шумарства и дрвне индустрије.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 62. Укупан приказ структуре шумског фонда на територији општине Мркоњић Град и Републике Српске (Стање из 2012. године)

Категорија	Мркоњић Град		Република Српска*	
	Износ у ха	%	Износ у ха	%
Високе шуме са природном обновом	12.638,60	41,78	1.000.040	65,98
Шумске културе	1.535,50	5,41	60.004	3,96
Изданачке шуме	7.300,69	24,29	178.124	11,75
Површине подесне за пошумљавање и газдовање	6.275,27	21,29	206.321	13,61
Површине неподесне за површине и газдовање	576,01	2,03	53.247	3,51
Укупно неспорно шумско земљиште	28.351,74		1.497.736	
Узурпације	25,13	0,09	17.837	1,17
Укупно:	28.376,87		1.515.573	100%

Извор: ЈШП "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац- Шумскопривредна основа за Шумскопривредно подручје Мркоњић

*Статистички билтен - Шумарство, Републички завод за статистику Републике Српске

Стање шума и шумског земљишта по предходним категоријама показује да је на подручју општине, највеће учешће Високих шума са природном обновом 41,78% које су носиоц привредног коришћења овог природног ресурса, ниже су него на републичком нивоу, гдје та категорија обухвата 65,98%. Шумске културе износе 5,41% што је више него на републичком нивоу(3,96%). Такође, удио површина подесних за пошумљавање и газдовање је већи него на републичком нивоу у односу 21,29% према 13,61%. Осим тога, изданачке шуме такође обухватају већу површину на територији општине него на републичком нивоу у следећем омјеру: 24,89% према 11,75%.

Према еколошко - вегетацијској рејонизацији, на територији општине преовлађују шуме букве које заузимају површину од 16.783, 62 ха, затим јела са смрчом и њихове секундарне творевине. Шуме китњака заузимају површину од 1.487,76 ха, термофилне 3.140 ха и шуме бијелог бора 575 ха.²⁷

У складу са анализом резултата досадашњих приоритетних функција и стања шумског фонда, дугорочни циљеви у управљању, заштити и искоришћавању шумских екосистема на подручју Општине проистичу из садашњих и будућих друштвених потреба и могућности у односу на одрживост природних ресурса.

²⁷ Измјене и допуне Просторног Плана Републике Српске, до 2025. Год.; Урбанистички Завод, Бања Лука

Табела бр.63. Вриједност шума и шумског земљишта

ШПП МРКОЊИЋКО	ВРИЈЕДНОСТ /КМ/
Укупно вриједност дрвне залихе	358.910.849
Укупно трошкови производње	153.323.390
Укупно вриједност култура без процје. дрвне масе	1.796.368
Укупно вриједност шумског земљишта	35.891.085
Укупно вриједност шума	191.369.753

Извор: Шумскопривредна основа за мркоњићко шумскопривредно подручје (важност од 01.01.2012. до 31.12.2021. године)

Б.ИИ.2.3. Лов и риболов

Лов

На подручју општине Мркоњић Град, а на основу Закона о ловству, установљено је отворено ловиште „Лисина“, које се простира на површинама шума, земљишта и вода у укупној површини од 70.248 ха. Према надморској висини ловиште је брдског типа, док према намјени има карактер спортско-рекреативног ловишта. Основне врсте дивљачи у ловишту су: срна, зец, дивља свиња, медвјед, вук, велики тетријед, лештарка и дивља патка.

Табела бр. 33. Основне карактеристике ловишта „Лисина“

Назив ловишта (Општина/Град)	Корисник ловишта	Површина	Шуме и шумско земљиште	Ливаде и пашњаци	Њиве и орице	Остало земљиште
Лисина, (Мркоњић Град)	Л.У. Лисина	70.248	30.779	26.230	10.326	2.913

Извор: Елаборат о установљеним ловиштима на подручју Републике Српске, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републике Српске; септембар 2015

Према Закону о ловству Републике Српске, заштићени сисари који живе на територији општине Мркоњић Град су: видра, вјeverица, срнећа дивљач, зец, мрки медвјед, дивља свиња и дабар. Сисари који се налазе у ловишту „Лисина“ а нису заштићени су вук, шакал, дивља мачка, жазавац, куна златица и куна бјелица.

Повољни климатски услови, мир у ловишту, богата вегетација, присуство култивисаног биља и богатство водом и разноврсном храном су фактори који веома повољно утичу на развој и опстанак животињских врста интересантних за лов.

Основни значај ловства је у рекреацији грађана, док привредне, економске и туристичке користи нису искориштене у односу на могућности.

Корисник ловишта има обавезу уређења ловишта, изградњом ловно узгојних и ловнотехничких објеката заштите дивљачи, обезбјеђењем чувања мира у ловишту од заразних болести, помоћ у елементарним непогодама и планским газдовањем дивљачи и ловиштем а све у циљу опстанка и повећања бројности до пуног капацитета и одржавање здравих и квалитетних примјерка.

Одстрелену дивљач користи ловац који је одстрели и накнаду за исту плаћа ловачком удружењу чији је члан. За штету коју наноси заштићена дивљач, корисник ловишта, Република и

Општина плаћају оштећеном одштету у износима од по 30% корисник ловишта, 30% Општина и 40% Република.

Риболов

Услови за риболов су такође добри. Од риба највише има пастрмки и липљена.

Скупштина Општине Мркоњић Град 15.05.2009. године на 6. сједници уз сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде донијела је одлуку о утврђивању рибарског подручја општине Мркоњић Град. Овом одлуком утврђује се рибарско подручје општине Мркоњић Град, односно одређују риболовне воде и дијелови тих вода које чине рибарско подручје и представљају цјелину подесну за успјешно вршење риболова и унапређење рибљег фонда, утврђује његове границе и намјену.

Рибарско подручје општине Мркоњић Град представљају воде, односно дијелови тих вода и то²⁸:

1. Ријека Сана од извора до границе са општином Рибник и то десна обала до средине матице са притокама.
2. Ријека Понор од мјеста настанка до мјеста понирања укључујући и ријечице од којих ова ријека настаје.
3. Ријека Врбас од границе са Федерацијом БиХ (на мосту код тунела на ушћу Угра у Врбас) до Хидроелектране Бочац са обе стране обале (језеро акумулација ХЕ Бочац), а од бране ХЕ Бочац лијевом обалом-средином матице до границе са општином Бања Лука (2 km низводно од компезационог језера-базена).
4. Ријека Угар од границе са општином Кнежево средином матице до улива у ријеку Врбас.
5. Црна Ријека од језера Балкана до улива у ријеку Врбас.
6. Ријека Медљанка од изворишта до улива у ријеку Сану.
7. Велико и мало језеро Балкана.

Удружење спортских риболоваца „Мркоњић Град“ има 64 члана.

²⁸ "Службени гласник општине Мркоњић Град" број:2/03)

Б.ІІІ.2.4. Индустија, рударство и енергетика

Б.ІІІ.2.4.1. Индустија

Привредни развој општине Мркоњић Град се базира на развоју малих и средњих предузећа, предузетништва и пољопривреде. Повољан географски положај, природни ресурси и људски потенцијал, пружају солидне претпоставке свима који желе улагати у Мркоњић Граду.

Доминантне привредне гране по оствареном укупном приходу су трговина на велико и мало, грађевинарство, производња и снабдијевање електричном енергијом и прерађивачка индустрија.

У најзначајније индустријске производне погоне на територији ове општине спадају погони за дрвопрераду гдје је запослено највише радника. Поред ове индустрије, највише радника запослено је у области грађевинарства, посебно нискоградње.

Производни погони:

Постоје два предузећа која се баве изградњом путева, запошљавају више од 500 радника, поред тога постоје и грађевинске фирме које се баве високоградњом и које запошљавају 30 - 40 радника. Што се тиче страних инвестиција, постоји фабрика обуће "Бема", која на подручју општине Мркоњић Град има своју пословну јединицу и запошљава више од 300 радника. Године 2014. покренута је производња у текстилној индустрији заједно са једним македонским инвеститором, као и фабрика за производњу и прераду силицијума "РС Силизон", а ријеч је о италијанској инвестицији вриједној око 30 милиона еура. Ова фирма већ је запослила 105 радника и ради углавном за извоз.

Једна од најзначајнијих инвестиција јесте постојећа хидроелектрана „Бочац“ на ријеци Врбас.

У току су још двије италијанске инвестиције у области металопрераде и дрвопрераде. Једна је отварање производних погона за металне елементе, а друга фирма бави се производњом дрвених производа (столице и слично).

Једна од водећих и највећих пословних зона на територији општине Мркоњић Град јесте „Пословна зона Подбрдо“.

Основна намјена пословне зоне "Подбрдо" је обављање индустријско - производне дјелатности, пословно трговачке и услужне дјелатности, с тим да је претежни дио намјењен за индустријско-производну дјелатност.

Поред ове пословне зоне евидентирано је још неколико производно - пословних комплекса, који су од великог значаја за развој општине Мркоњић Град.

Индустија на подручју општине Мркоњић Град обрађена је на основу података Републичког завода за статистику – Републике Српске, а на основу Годишњег извјештаја индустрије ИНД–21 којег подносе сва активна предузећа из Пословног регистра чија је вриједност продаје производа већа од 100.000 КМ или број запослених већи од пет. Подаци о произведеним и продатим количинама индустријских производа прикупљени овим путем подносе предузећа чија је претежна дјелатност по Класификацији дјелатности БиХ 2010 разврстана у подручја: В - Вађење руда и камена, С – Прерађивачка индустрија, D – Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Е – Снабдијевање водом; канализација, управљање

отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине. Подаци обухватају и резултате активности јединица које се баве индустријском производњом, а налазе се у саставу неиндустријских предузећа.

Табела број 64. Број пословних субјеката и запослених према подручјима у КД индустрији

Општина Мркоњић Град												
Год.	Укупно Подручја КД	Подручја КД Б+Ц+Д+Е	Укупно Запослени	Запослени Б+Ц+Д+Е	Подручја КД				Број запослених по КД-у			
					Б	Ц	Д	Е	Б	Ц	Д	Е
2010	252	48	3.284	850	2	41	5		28	526	296	
2011	259	48	3.273	848	2	41	5		28	530	290	
2012	266	49	3.268	729	2	41	4	2	7	432	237	53
2013	275	51	3.245	811	2	43	4	2	9	516	236	50
2014	285	55	3.279	893	2	47	4	2	18	575	250	50

***према новој КД БиХ из 2010. у 2012. години, Д – Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација и Е – Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине, се посматрају као одвојене привредне гране. 2011. и 2010. обрађене су по старој класификацији (КД БиХ).*

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ података Републичког завода за статистику РС, Статистички годишњак 2015, 2014, 2013, 2012, 2011. године

Према подацима из предходне табеле евидентно је да је дошло до повећања броја привредних субјеката од 2010. до 2014. године, међутим, када је у питању број запослених уочавају се осцилације. Од 2012. године пораст броја привредних субјеката довео је до повећања броја запослених, у 2014. години уочава се да број пословних субјеката у индустрији учествује са 19,30% од укупног броја пословних субјеката на подручју општине Мркоњић Град, а учешће запослених износи 27,24%. У сектору Ц је једино дошло до повећања броја привредних субјеката као и броја запослених.

Када су у питању сектори Д и Е, долази до мањих осцилација у броју пословних субјеката, значајно је напоменути да је од 2012. до 2014. године опао број привредних субјеката у односу на 2010. и 2011. годину, такође долази и до пада броја запослених, осим 2014. године у сектору Д, гдје се број запослених благо повећао. Што се тиче сектора Б, број привредних субјеката остаје непромјењен, али број запослених од 2010. до 2012. године опада, а од 2012. до 2014. благо расте.

Рударство

У обухвату плана, највећу заступљеност има појава боксита, бентонитне глине, техничко-грађевинског и украсног камена. Неметаличне минералне сировине, према заступљености недовољно су истражене и мало се експлоатишу. Неметали и грађевински материјали су значајни за грађевинарство гдје се троше велике количине техничко-грађевинског и украсног камена, кречњака, шљунка и пијеска.

Руде метала које су присутне на територији општине су следеће:

- Бакарне руде

Евидентна је присутност рудних појава и перспективност геолошких формација на подручју општине Мркоњић Град. Потребно је направити програме систематских геолошких истраживања и реализовати их. Од њих ће зависити могућност експлоатације.

- Боксити
- Бентонит

У подручју општине Мркоњић Град истражене су бентонитне глине и изграђен прерађивачки погон. У будућем времену он ће бити тражена сировина и зато треба развијати сировинску базу и експлоатацију.

- Гипс и анхидрит

Гипс има широку примјену у привреди. Користи се као везивни материјал у грађевинској индустрији, индустрији цемента, медицине, затим у хемијској индустрији, пољопривреди, индустрији хартије и др. Појаве гипса су евидентирани на подручју општине.

- Производња и прерада бијелог мермера

Б.ІІІ.2.4.2. Енергетика

За развој земље, региона или општине одлучујућу улогу има добро организовано снабдијевање енергијом, јер нема сектора привреде који директно или индиректно не зависи од овог сектора. Посебно сложен задатак представља снабдијевање урбаних цјелина енергијом, као и великих привредних субјеката, јер је ријеч о великим потрошачима енергије који у свом сложеном механизму имају захтијеве који врло често један другог искључују. Енергетика треба да се посматра као средство бржег и ефикаснијег друштвено-економског развоја.

Општина Мркоњић Град снабдијева се електричном енергијом преко 110 кV далековода Бочац-Мркоњић Град и 110 кV далековода Јајце - Мркоњић Град из трансформаторске станице 110/35/20 кV Мркоњић Град. Потрошач "R-S Silicon д.о.о." Мркоњић Град, је пуштен у пробни рад на мрежу 110 кV у јулу 2015. године. Уклапање "R-S Silicon" на преносну мрежу урађено је по принципу улаз/излаз на ДВ 110 кV ХЕ Јајце 1 - Мркоњић Град.

Главна напојна тачка, односно мјесто гдје Електродистрибуција преузима електричну енергију од Електропреноса, је ТС 110/35/20 кV Мркоњић Град. Поред 20 кV далековода, постоји и 35 кV далековод који иде из Мркоњић Града за Шипово.

На подручју општине Мркоњић Град пролазе дионице траса далековода 220 кV Какањ - Приједор 2 и далековода 220 кV Јајце 2 - Приједор 2. Такође, планирана је изградња ТС 110/20 кV Шипово, те је за потребе прикључења ове ТС планирана реконструкција постојећег далековода 35 кV Мркоњић Град - Шипово, који прелази на напонски ниво 110 кV, као и изградња далеководног поља 110 кV Шипово у ТС Мркоњић Град.²⁹

²⁹ Извор: "Електропренос-електропријенос БиХ" а.д. Бања Лука

Табела број 65. Подаци о енергији на територији општине Мркоњић Град

Година реализације	Преузето енергије (kWh)	Фактурисано енергије (kWh)	Губици енергије (%)
2010	79.829.199	61.695.419	22,25
2011	82.512.735	63.272.533	23,22
2012	84.441.837	67.260.371	20,35
2013	88.464.928	72.135.064	18,46
2014	89.582.096	47.243.343	17,12

Извор: РЈ Електродистрибуција М.Град

Из предходне табеле јасно се види да преузета енергија расте, док се губици енергије смањују, што позитивно утиче на развој енергетике.

Када је у питању средњенапонска мрежа (10 kV, 20 kV, 35 kV) општине Мркоњић Град, постоји један дио мреже који је изведен кабловски (подземно) и тај дио мреже напаја градски дио становништв, тј. 23 градске трафостанице. Остали дио средњенапонске мреже је изведен надземно.

Снабдијевање општине Мркоњић Град електричном енергијом се може оцијенити задовољавајућом како домаћинстава тако и привредних субјеката.

Б.ИИ.2.4.3. Саобраћај

По уставу Републике Српске и Босне и Херцеговине, цјелокупна инфраструктура је власништво ентитета, што значи да је комплетна саобраћајна инфраструктура на подручју РС власништво РС. Сходно томе, развој, одржавање, експлоатација, задуживање, концесије и управљање (газдовање) инфраструктуром су у надлежности Народне скупштине РС или органа кога она овласти.

Развој једне територије или области зависи од саобраћаја и инфрструктуре, циркулисање и одвијање саобраћаја није могуће без одговарајуће инфраструктуре. Што је боља инфраструктура то је боља конкурентност укупне привреде, већа сигурност у саобраћају као и заштита животне средине.

Тако су у пољопривредним друштвима од пресудног значаја плодност тла, климатски услови битни за пољопривредну производњу, те услови транспорта пољопривредних производа до тржишта. У почетним фазама индустријализације, кључни фактори постају - расположивост сировина за индустријску производњу и квалитет и квантитет понуде радне снаге, укључујући и такве елементе као што су индустријска традиција, транспортни трошкови сировина и полупроизвода, до све удаљенијих тачака потенцијалних индустријских локација, односно готових производа, до све удаљенијих граница стално растућег тржишта. Уз то, нарочито расте значај квалитета и ширине избора корпе услуга, која омогућава појаву све већег удела малих предузећа и нових грана. Услед тога се у анализи прво обраћала пажња минимизирању трошкова производње, те се анализирао избор оптималне локације са аспекта кључних фактора, што значи оних који изазивају највеће трошкове производње. Због тога, за развој општине кључно је да на развој било ког сектора привреде утиче саобраћајна инфраструктура.

Друмски саобраћај

Општина Мркоњић Град има веома повољан саобраћајно-географски положај и добру саобраћајну повезаност са околином. Друмски саобраћај је један од основних видова саобраћаја, и чини основни вид транспорта робе и путника.

Систем магистралних и регионалних путева надопуњује мрежа локалних путева који повезују зоналне центре са привредним, природним и људским потенцијалима. Општина Мркоњић Град има природне ресурсе и на њима се углавном заснива привредни и друштвени развој. Општина се налази на раскршћу веома значајних путних праваца. Овуда пролази: магистрални пут М-15 (Мркоњић-Град (Рогољи) - Гламоч - Сплит), магистрални пут М-5, некадашњи пут АВНОЈ-а (Јајце - Мркоњић - Град - Бихаћ), магистрални пут М-16 (Бањалука - Црна Ријека - Јајце - Сплит), од регионалних путева, пролази Р-412 (Мркоњић Град-Црна Ријека), Р-415а (Шипово-Бараћи). Добро је повезана са већим центрима у окружењу са међународним ауто-путем.

Ова предност општине је нарочито значајна у контексту стратешких путних комуникација које су предвиђене Просторним планом Републике Српске, попут трасе ауто-пута Градишка – Бања Лука – Мркоњић Град – Купрес у дужини од 63 km.

Дужина категорисане путне мреже на подручју Општине износи 292,608 km, од чега магистралних 87,037 km, регионалних 29,671 km и локалних 175,90 km.

Табела бро 66. Дужина путне мреже на територији општине Мркоњић Град

Година	Локални путеви km	Регионални пут km	Магистрални пут km	Укупно km
2014.	175,90	29,671	87,037	292,608
	60%	10%	30%	100%

Када се анализира улога саобраћаја у привредним токовима од великог значаја је и степен моторизације. Брзи развој аутомобилске индустрије, модернизација путева и потреба за што бржим и флексибилнијим обликом превоза, у погледу мобилности и нивоа услуге, условила је знатан раст броја путничких и теретних аутомобила. Док се густина и квалитет путне мреже споро побољшавају, број возила на путевима расте, што може стварати озбиљне проблеме у саобраћају, нарочито по питању загушења и ометања транзитних токова у зонама већих урбаних цјелина.

Према подацима Статистичког завода Републике Српске на подручју општине Мркоњић Град у 2014. године регистровано је 4.749 возила.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела број 67. Регистрована возила у општини Мркоњић Град

Год.	Мотоцикли, трицикли и четвороцикли	Путнички аутомобили	Аутобуси	Теретно возило	Прикључно возило	Остала возила	Укупно
Мркоњић Град							
2011	38	3.248	30	563	286	212	4.377
2012	40	3.309	29	563	278	224	4.443
2013	51	3.467	31	564	282	239	4.643
2014	53	3.545	35	599	277	240	4.749
Република Српска							
2011	6.727	252.293	1.413	26.697	9.923	9.176	306.229
2012	7.869	261.603	1.411	26.802	9.781	11.231	318.697
2013	8.473	269.257	1.444	27.402	10.255	13.439	330.270
2014	8.633	276.272	1.416	28.175	10.796	14.627	339.919

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ података Републичког завода за статистику РС, Статистички годишњак 2015, 2014, 2013, 2012, 2011. године

На подручју општине долази до повећања броја возила и са бројем путничких и са бројем теретних возила. Од укупног броја возила 4749, 74,64% чине путничка возила и 12,61% теретна возила. Када је у питању број возила на републичком нивоу, исти тренд раста се биљежи за путничка возила 81,27%, док проценат теретних возила износи 8,28% и мањи је него на територији општине.

Када су у питању предузећа за градски и приградски превоз, треба очекивати убрзанији развој ових предузећа, нарочито у градовима који су доживјели интензиван територијални и популациони развој. Такође, требају се стварати услови за подизање квалитета свих облика понуде у области превоза путника.

Жељезнички саобраћај - тренутно на подручју општине Мркоњић Град не одвија се жељезнички саобраћаја.

Поштански саобраћај

Носилац организације, рада и развоја поштанског саобраћаја у РС је Предузеће за поштански саобраћај АД Бањалука (Поште Српске), које покрива простор од 24,983 km² Републике Српске, са јако добром разумењем, од главног града, преко мањих градова до мјесних заједница, села и засеока.

Поштанске услуге су скуп поштанских услужних дјелатности које подразумевају пријем, отпрему, превоз, приспеће и уручење поштанских пошиљака, као и друге услуге утврђене Номенклатуром поштанских услуга. Главне услуге које се обављају путем поштанског саобраћаја су пренос поштанских пошиљки, услуге новчаног пословања, услуге електронске поште и пренос података за кориснике поштанских услуга. Ове услуге чине 82% од укупно извршених услуга.

Поштански саобраћај се одвија путем три јединице поштанске мреже и то: једна шалтерска пошта у Мркоњић Граду и два издвојена шалтера, један у Бараћима, а други у Подрашници, тако да је омогућена свакодневна достава поштанских пошиљки, те пружање услуга корисницима на цијелом подручју.

Саобраћај у функцији привредног развоја Општине

Ефекат сталног унапређења и усавршавања друмског саобраћаја, у економском погледу, огледа се у поспијешивању размијене добара, доприносу стабилизацији и изједначењу цијена, проширењу територије за снабдијевање одређених тржишта и тиме валоризације земљишта, обезбјеђењу територијалне подјеле рада, подстицању повећања производње, повећању конкурентности, оживљавању природних производних центара и др. Позитиван вишеструки индиректан утицај развоја и модернизације саобраћајне инфраструктуре, огледа се и у развоју других привредних грана као што су туризам, трговина, угоститељство, пољопривреда, индустрија, итд. Такође, ставрају се бољи услови за стране инвеститоре и бољу саобраћајну повезаност са регионом и Европом. Подручје саобраћаја је значајан учесник у спољнотрговинској размијени.

Општина Мркоњић Град има веома повољан саобраћајно-географски положај и добру саобраћајну повезаност са околним подручјем. Ова компаративна предност општине је нарочито значајна у контексту стратешких путних комуникација које су предвиђене Просторним планом Републике Српске, попут трасе ауто-пута Градишка – Бања Лука – Мркоњић Град – Купрес у дужини од 63km.

Табела број 68. Опис параметара саобраћаја и веза на подручју општине Мркоњић Град

Параметри	2011	2012	2013	2014
Број привредних субјеката	29	32	32	32
Број запослених	186	135	178	178
Укупан приход	8.529	8.367	7.148	9.933
Укупан расход	8.149	7.905	6.523	8.862

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података Републичког завода за статистику и Административне службе Мркоњић Град

*у 2012. и 2013. и 2014. години заједно су обрађене Х саобраћај и складиштење и Ј – информације и комуникације, како би било упоредиво са старом КД БиХ

Процентуално учешће саобраћаја и веза у укупном броју предузећа на подручју општине је 11,22%, а у саобраћајној дјелатности је у 2014. години било запослено 178 радника, што је 5,42% од укупног броја запослених на подручју општине.

Предходни подаци нам указују да је саобраћај радно активна дјелатност која запошљава значајан број радника. Међутим, према подацима из 2014. године, саобраћај и везе налазе се на петом мјесту са 4,81 удјела што се тиче прихода, иза производње и снабдијевања електричном енергијом, предаћивачке индустрије, грађевинарства и трговине на велико и мало по основу оствареног прихода.

Најзначајније фирме по броју запослених у општини Мркоњић Град (2014.) која се баве прометом робе и путника су: "DLD Браћа Џоџкало" д.о.о. Мркоњић Град, д.о.о. "NOBILIS", д.о.о. "Graci prevoz", д.о.о. "Čivčija promet", д.о.о. "Mrkonjic ekspres", "NM KOMERC" д.о.о.

Мркоњић Град и д.о.о."Obnova komerc". Највећи број предузећа из области саобраћаја и складиштења налазе се у насељеном мјесту Мркоњић Град.

Б.ІІІ.2.4.4. Телекомуникације

Телефонски саобраћај је на предметном подручју доживио нагли развој, увођењем могућности кориштења мобилне телефоније, покривањем великог дијела територије општине сигналом. На подручју општине Мркоњић Град постоји 15 базних станица М:тел-а, 6 базних станица БХ Телеком-а и 4 базне станице ХТ Еронета што омогућава добру покривеност сигналом мобилне телефоније. Фиксна телефонска мрежа реализована је са 11 телефонских централа. Сва чворишта фиксне телефоније повезана су оптичким каблом.

Рационализација телекомуникационог саобраћаја и фиксне телефоније такође је допринијела ефикаснијем систему телекомуникација, а изградња мреже оптичких каблова већег капацитета као и дигиталних комутационих чворова знатно је унаприједила и модернизовала систем. На предметном подручју функционишу три мобилна оператера а то су М:тел, БХ Телеком и ХТ Еронет.

Б.ІІІ.2.5. Грађевинарство

Грађевинарство има дугогодишњу традицију на територији општине Мркоњић Град, заступљене су све области, од пројектовања, преко нискоградње и високоградње, до изградње мостова и тунела.

Грађевински лидери из овог сектора су предузећа: МГ „Минд“, "Зидарт" д.о.о. Мркоњић Град и "Мркоњић Путеви" д.о.о. Мркоњић Град.

Општина Мркоњић Град располаже и са капацитетима за производњу грађевинских материјала као што су: цигла, креч, камен, бетон и бетонски елементи. Потенцијал сировинске базе гипса је много велик и треба се истраживати, посебно због планова развоја цементне индустрије.

Табела број 69. Опис параметара грађевинарства на подручју општине Мркоњић Град

Параметри	2011	2012	2013	2014
Број привредних субјеката	14	15	15	15
Број запослених	278	305	308	495
Укупан приход	23.803	30.197	17.286	18.866
Укупан расход	23.289	29.697	16.689	16.045

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података Републичког завода за статистику и Административне службе Мркоњић Град

У посматраном периоду, број предузећа сектора грађевинарства и број запослених (2014.) чине у просјеку 5,26% од укупног броја предузећа, односно 15,09% запослених на подручју општине. Обзиром на већи број запослених у овом сектору и на податак да укупне приходи чине 8,86%, а укупни расходи чине 8,72%, од укупних прихода и расхода свих предузећа са подручја општине, јасно је колико је овај сектор значајан.

Грађевинске фирме како би опстале и успјеле да прошире пословање, потребно је да траже тржишта и на регионалном нивоу, земљама које нас окружују и шире. Потребно је да се користи домаћи грађевински материјал, који је доступан на тржишту: камен, шљунак, пијесак, креч, печени гипс; бетонски производи (бетонске цијеви, свјежи бетон, фасадни малтери, шупљи блокови, монта и уложне цигле); опекарски производи (цигле и цријеп) као и обрада камена.

Б.ІІІ.2.6. Водопривреда

Воде су опште добро и налазе се под посебном заштитом Републике Српске. Унутар оквира својих надлежности, Република Српска и јединице локалне самоуправе управљају водним добром, као добром од општег интереса и штите га од оштећења, уништења или несавјесног и незаконитог кориштења, у складу са Законом о водама (Сл. гл. РС, 50/06 и 92/09 и 121/12).

Водопривреда је дјелатност којом се на интегралан начин управља водама и којом се спроводе припадајуће услужне дјелатности. Интегрално подразумјева обједињавање свих аспеката који се у дјелатности појављују, као што су интегрално управљање водним ресурсима, коришћење вода, заштита од штетног дјеловања вода, заштита вода, уређење водотока, других водних тијела и јавног добра, финансирање управљања водама и институционално организовање.

Вода као природно богатство је добро од општег интереса те због тога има специфично и значајно мјесто у држави. Она је незамјенив природни и еколошки чинилац са различитим утицајима на простор и животну средину. У многим технолошким процесима она је или сировина или посредник у процесима.

Однос према води може да буде мјерило квалитета одрживог развоја неког подручја. Неопходно је проводити максималну рационализацију потрошње воде, вишеструко коришћење воде и квалитетно пречишћавање употребљених вода и њихово враћање у водоток у стању у каквом су и узете.

Табела број 70. Карактеристике водоводног система Општине Мркоњић Град

Ред. бр.	О П И С	ј. м.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Коментар
			Кол.	Кол.	Кол.	Кол.	Кол.	Кол.	
1	Производња воде (хиљада, м ³)	м ³	2.300	2300	2300	2.300	2.300	2.300	
2	Потрошња воде (хиљада, м ³)	м ³	608.365	624.573	619.970	618.270	591.449	615.706	
2.1	Грађани (хиљада м ³)	м ³	528.817	545.188	544.557	543.781	514.848	529.325	
2.2	Привреда, установе и занатство (хиљада м ³)	м ³	79.548	79.385	75.413	74.489	76.601	86.381	На подручју општине не постоје подаци у бунарима
3	Необрачуната вода	м ³	1.691	1.675	1.680	1.681	1.708	1.684	
3.1	Губици (хиљада м ³)	%	32	32	27	26	24	23	
4	Извориште – капацитет	l/s	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5	
5	Извориште	8	8	8	8	8	8	8	
	Бунари	/	/	/	/	/	/	/	
	Примарна водоводна мрежа	km	20.918	20.918	20.918	20.918	20.918	20.918	
6	Секундарна вод. мрежа	km	173.821	180.041	191.480	191.480	194.884	195.634	
7	Резervoари	Ком	12	12	12	12	12	12	

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

		m ³	1715,5	1715,5	1715,5	1715,5	1715,5	1715,5	
9	Водомјери	ком	4254	4463	4788	4876	4946	4982	
9.1	Индивидуалн и стамбени објекти	ком	3822	4040	4375	4472	4532	4559	
9.2	Стамбени блокови	ком							
9.3	Привреда, установе и занатство	ком	432	423	415	404	414	423	
10	Контрола квалитета воде	Прег							
10.1	Властити лабораториј	Прег							
10.2	Завод за заштиту здравља РС	Прег	210	210	236	294	300	224	
10.3	Заводи других држава	Прег	7	7	7	7	7	7	
13	Цијена воде и канализације								
13.1	Привреда	КМ	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	
13.2	Установе	КМ	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	
13.3	Домаћинства	КМ	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	
14*	Запослени радници	Бр.	51	52	52	50	50	49	
	Наплата	КМ		1.170.286	1.266.136	1.270.724	1.315.415	1.407.593	

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података Одјељења за прострно планирање и комуналне дјелатности општине Мркоњић Град

Водоснабдијевање је на подручју општине адекватно ријешено за 4.250 домаћинстава (68,9% укупног броја домаћинстава). Од тога је 2.710 домаћинстава у градском и 1.540 у сеоском подручју. Поред тога, 407 привредних субјеката је прикључено на градски водовод.

Побољшања у овој области су потребна, и то у неколико домена:

- Изградња система водоснабдијевања у мјестима гдје то још није ријешено;
- Заштита водозахватних подручја; и
- Квалитетно текуће одржавање постојећих система.

На основу предходних података потребно је напоменути да је дошло до смањења губитака на водоводној мрежи са 32% (2010 година) на 23% (2015 година).

Табела број 71. Структура прихода од продаје производа и услуга

Година	2010.	2012.	2013.	2014.	2015.	%
Приходи од продаје производа и услуга (КМ)	1.400.927	1.564.212	1.425.487	1.379.487	1.492.716	100
Испоручене воде	405.876	548.524	552.881	489.840	600.330	40,20
Од канализације	112.529	138.974	137.881	134.954	153.606	10,30
Од осталих услуга	318.125	403.274	406.571	437.177	431.381	28,90
Остали пословни приходи	564.395	473.439	328.153	317.093	307.398	20,60

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података Одјељења за прострно планирање и комуналне дјелатности општине Мркоњић Град

На основу података из предходне табеле уочава се пораст прихода од продаје производа и услуга, највеће приходе остварила је продаја испоручене воде са 40,20% (2015. година).

Водоснабдијевање

Детаљнија анализа водоводног система дата је у дијелу Инфраструктура – Хидротехника, у овом дијелу текста водоснабдијевање ће се анализирати са привредног аспекта.

Комунално предузеће "Парк", а.д. Мркоњић Град се бави водоснабдијевањем и одвођењем отпадних вода на подручју Општине Мркоњић Град. Наведено предузеће послује као акционарско друштво, тј. као профитна организација. Да је предузеће јавно, говори податак да у власничкој структури највећи дио чини капитал Општине Мркоњић Град са 60,61% власништва, интерне дионице 13,42%, ваучер понуда 12,99%, пензиони фонд 8,65%, МГ Минд, д.о.о. 4,33%.³⁰

Тренутно је у КП "Парк", а.д. запослено 50 радника. По квалификационој структури највише запослених спада у групу КВ (квалификовани радници).

Основна дјелатност предузећа утврђена је Законом о јавним предузећима, Законом о привредним друштвима и другим законима.

КП "Парк" а.д. Мркоњић Град има своју дугу традицију засновану на обављању дјелатности, од општег друштвеног и привредног значаја.

Основна дјелатност предузећа је:

- водоснабдијевање и канализација;
- сакупљање и одвоз смећа;
- уређење и одржавање зелених површина;
- зимско одржавање;
- одржавање и управљање пијацама.

Поред основне дјелатности, предузеће према потреби пружа и друге услуге, као што су: изградња водовodne и канализационе мреже, уградња водовodne и канализационе мреже у објектима, ровокопачки радови, транспортни радови, превоз воде цистерном, одржавање проходности града у зимском периоду и друго

На подручју Општине Мркоњић Град адекватно ријешено водоснабдијевање има 4.250 домаћинстава, што представља 68,9% од укупног броја домаћинстава на Општини. Од тога је 2.710 домаћинстава у градском и 1.540 у сеоском подручју.

Број привредних субјеката који су корисници градског водовода износи 407.

Сви водоводи који су у надлежности КП "Парк", а.д. се редовно контролишу, а губици воде у систему се процјењују на 26%.³¹

³⁰Извјештај о раду КП "Парк", а.д. Мркоњић Град, за 2014. годину.

³¹Имајући у виду наведене показатеље, проценат губитака воде на дистрибутивној мрежи се може сматрати великим, односно да није на задовољавајућем нивоу. Наиме, интересантан је показатељ да град Софија, упркос 75% учешћа приватног сектора, има губитке на водоводној мрежи од 64%, док се у осталим већим градовима (Београд,

Градски дио Мркоњић Града, његова приградска насеља, као и дио осталог подручја Општине, организовано се снабдијевају водом за пиће путем градског водоводног система са изворишта: "Сокочница" и "Зелениковац".

Такође, на подручју Општине Мркоњић Град постоји и неколико локалних водовода.

Узимање узорка и испитивање бактериолошке и физичко – хемијске исправности воде врши Институт за јавно здравство Републике Српске.

Систем водоснабдијевања са својим капацитетима у овом моменту задовољава потребе становништва и привреде, а који се снабдијевају водом из централизованог водоводног система Општине Мркоњић Град, а који је у надлежности КР "Парк", а.д.

Када је ријеч о финансирању, а нарочито са аспекта будућег укључивања у ЕУ, неопходно је споменути и Директиву ЕУ која поставља принцип самоодрживог развоја водопривреде. У таквом концепту развоја управо ова привредна грана треба да обезбиједи највећи дио сопствених прихода и то кроз наплату „водних услуга“. С тим у вези, веома је важна препорука да се за три основне категорије потрошача – индустрију, пољопривреду и домаћинства, одреде различите тарифе, али водећи рачуна о социјалним, економским и еколошким ефектима политике цијена воде и водних услуга. Према овом принципу Директиве ЕУ о политици цијена, неопходно је да се води усаглашена политика у погледу одређивања цијене воде. С тим у вези, приликом формулисања цијене, треба уобзирити све горе наведене разлоге ради стимулисања контролисане и рационалне потрошње воде, а у исто вријеме да би се спријечило прекомјерно кориштење овог драгоцјеног природног ресурса.³²

Канализациони систем

Градски канализациони систем спада у ред мјешовитих канализационих система. Што се тиче урбаног дијела Општине, канализационим системом је покривен већи дио простора, док у руралним насељима није развијен осим мањим дијелом у мјесним заједницама: Подрашница, Подбрдо, Бараћи и Бјелајце.

Процјењује се да је око 50% становништва Општине покривено канализационим системом. Прикупљене отпадне и оборинске воде се непречишћене испуштају у Црну Ријеку и Брешин поток, који тренутно преузимају функцију главних колектора.

Адекватним ријешавањем канализационог система отклониће се постојећи проблеми одвођења отпадних и оборинских вода становништва, али и привредних субјеката како постојећих тако и будућих.

Загреб) тај проценат креће око 50%, Бања Лука 30%. Али, интересантно је напоменути да Њемачка има укупне губитке од око 5%, Данска око 10, Финска 15, а Словенија око 40%.

³² <http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/>

Б.ІІІ.2.7. Трговина, занатство, угоститељство и туризам

Трговина

Трговина се сврстава у једну од најдинамичнијих привредних грана како у Републици Српској тако и на подручју општине Мркоњић Град јер се ни у једном сектору привреде не одигравају тако интензивне промјене као што је то случај с трговином робама и услугама. То је свакако највитаљнији и најсензибилнији сектор у односу на окружење које је подложно сталним промјенама.

Трговински сектор је најмање контролисан и усмјераван када је ријеч о просторној дистрибуцији трговинских капацитета. Са аспекта планирања и развоја простора веома је битно да се постигне што равномјернија покривеност територије Општине капацитетима трговине на велико и мало, магацинима, складиштима и сл. Капацитети ових објеката треба да задовоље и то на дужи рок потребе гравитирајуће популације чиме би се остварио у основи, концепт снабдјевачке трговине, тек послјије тога треба размишљати о развоју трговине на принципима конкуренције. Тренутачне тенденције у развоју трговине су укрупњавање трговинских капацитета.

На подручју општине Мркоњић Град, трговина је дјелатност са изразито великом експанзијом у посљедњих десетак година искључиво у приватном сектору привређивања. На подручју општине нису заступљена државна предузећа из ове дјелатности, један од разлога је што се нису успјела прилагодити тржишној економији.

Табела бр. 72. Општи преглед трговине на мало и велико на подручју општине Мркоњић Град

Мркоњић Град	2011	2012	2013	2014
Укупан број привредних субјеката по подручју дјелатности	259	266	275	285
Број привредних субјеката у трговини на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала	65	63	62	63
Укупан број запослених по подручју дјелатности	3.273	3.268	3.245	3.279
Број привредних субјеката у трговини на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала	777	578	759	488
Приходи	115.579	135.855	130.601	133.263
Расходи	108.207	115.469	118.269	114.186

Извор: Обрада члана радног тима „ИГ“ на основу података из Статистичког билтена 2011., 2012., 2013., 2014. и 2015.

Према подацима из табеле уочава се да трговинска дјелатност у односу на укупан број привредних субјеката обухвата 22,10%, а са друге стране запошљава 14,88% радника. Прегледом укупних прихода и расхода трговина заузима значајно мјесто у општини, од укупних прихода на територији општине, овај сектор обухвата 62,64%, док од укупних расхода на територији општине, сектор трговине на велико и мало, обухвата 62,06%. Према овим подацима, овај сектор се налази на првом мјесту по броју прихода.

Табела број 73. Просторни распоред из области предузећа-трговина на велико и мало

Насељено мјесто	Број запослених(2010.) ³³	Број предузећа
Мркоњић Град	280	32
Подбрдо	253	3
Бјелајце	2	2
Брдо	1	1
Дабрац	1	1
Укупно	280	39

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података Републичког завода за статистику и Административне службе Мркоњић Град

Анализирајући преглед трговине на мало, видљиво је да је дошло до повећања промета на републичком и општинском нивоу. На подручју општине пад је евидентиран у 2011. години што је последица свјетске економске кризе, али исто тако дошло је до опоравка ове дјелатности у наредним годинама.

Трговина има незамјениву улогу у процесу изградње интегралне тржишне привреде у Мркоњић Граду, али и у Републици Српској и заузима значајно мјесто у укупној привреди.

Поред трговинских предузећа значајно мјесто у развоју трговине заузимају и трговинске радње. Мали продајни објекти представљају најчешћи тип трговинске радње у малопродаји прехранбених производа и одјеће и обуће (тзв. "бутици"). Овај тип радњи је обиљежио ратни и поратни период, али се с развојем савремених трговинских центара као што су супермаркети и хипермаркети знатно смањује број малих трговинских радњи, а њиховом смањењу је значајно допринијела и економска криза последњих година.

Туризам

Туризам постаје једна од важнијих економска активност у Републици Српској, а многе земље и регије окрећу се туризму као једном од главних носитеља господарског развоја. Мркоњићки крај у томе није изузетак и има дугогодишњу традицију туризма, јер посједује вриједне туристичке ресурсе. Богатство културне и историјске баштине, природне атракције, повољна клима, као и сама близина Бања Луке дају му обиљежја и значајке туристичке понуде, а због свог положаја, брежуљкастог терена, има могућност развоја спортско-рекреацијског туризма. Туристичка и економска вриједност ресурса не може се оцијенити само на основу његове атрактивности, естетике и значајности. Елементи вредновања туристичких ресурса су: степен атрактивности, повољност географског положаја, удаљеност и саобраћајна повезаност са емитивним туристичким тржиштима (тржиштима потражње), величина извора потражње, положај ресурса у односу на главне туристичке токове, положај према конкурентским и комплементарним туристичким просторима итд.

Туризам, као привредна грана, има све значајнију улогу у укупној економији, али његов даљи раст зависи како од координисаног и планског развоја, тако и од способности прилагођавања туристичког производа савременим тржишним трендовима. Туризам, је такође као и остали дио привреде, претрпио значајне штете током посљедњих двадесет година, јер туристичка дјелатност у многоме зависи од стабилности и имица земље у цјелини.

³³ Подаци за 2010. годину су последњи доступни

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Богато природно и културно-историјско наслеђе, допријело је развоју неколико видова туризма на овом подручју. Међутим, доминантну улогу у развоју туризма, имају природне вриједности, којим ово подручје знатно обилује.

Према природним (шума, вода, руде) и културно – историјским потенцијалима (културно-историјски и вјерски споменици), а уважавајући при томе релевантне трендове на глобалном туристичком тржишту као и постојећу ресурсну основу, на подручју општине Мркоњић Град идентификовани су следећи облици туризма, као носиоци туристичке понуде:

- Излетнички и спортско-рекреативни туризам (Језеро Балкана, излетиште Зелениковац, Ријека Сана, Ријека Понор, Лисина, Млиништа, Језеро Бочац)
- Манифестациони туризам (Годишња смотра фолклора, Дане косидбе на Балкани-Меморијал Лазар Лакета, Аранђеловдански вашара (Фестивал домаће ракије, Етно фестивал "Јабука", Дани меда, Изложба "Златне руке"), Гљиварски викенд, Фестивал шумских плодова, Џез фестивал, Рат граова-На брини не брини, Васкршњи сабор на Колобари, Косачка и Илинданска смотра фолклора, Крсна слава Општине)
- Рурални (сеоски) туризам (насељена мјеста Медна, Подрашница, Пецка)
- Ловни и риболовни туризам
- Транзитни туризам

Поред природног, општина располаже и културно-историјским наслеђем: археолошки локалитети, етнолошка добра, национални споменици значајан су туристички ресурс општине. Најзначајни археолошки локалитети су евидентирани на територији следећих насеља: Котор, Густовара, Старо Село, Брешчић, Копљевићи, Герзово, Трново, Герзово, Горња Пецка, Медна, Шеховци, Подрашница, Горњи Граци, Доње Баљвине, Бочац.

Велика посјећеност општине је у периоду одржавања манифестација, међу којом се истиче „Дани косидбе на Балкани – Меморијал Лазар Лакета“.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр 74: Табеларни приказ туристичких манифестација на подручју општине Мркоњић Град

Мјесец одржавања	Назив туристичке манифестације	Врста манифестације
V	Ђурђевдански сусрети – Првوماјски уранак	Културно-умјетничка манифестација
VII	Дани косидбе на Балкани- Меморијал Лазар Лакета	Спортска манифестација
IX	Дани меда	Привредно-културна манифестација
	Дани гљива	Привредно-културна манифестација
XI	Фестивал домаће ракије	Привредно-културна манифестација
	Хајдучки састанак на Зеленковцу	Спортска манифестација
	Аранђеловдански вашар	Привредно-културна манифестација
	Фестивал шумских плодова	Привредно-културна манифестација
	Гљиварски викенд	Привредно-културна манифестација
VIII	Рат граова	Кулинарска манифестација
	Џез фестивал	Културно-умјетничка манифестација
VIII	Дани позоришта РС	Културно-умјетничка манифестација
	Фестивал дјечијег драмског стваралаштва	Културно-умјетничка манифестација
	Музички фестивал Дјеца пјевају граду	Културно-умјетничка манифестација
	Дјечији музички фестивал Распјеване пахуљице	Културно-умјетничка манифестација
	Косачка и Илинданска смотра фолклора	Културно-умјетничка манифестација
	Крсна слава општине	Културна манифестација
	Васкршњи сабор на Колобари	Културна манифестација

Извор: Обрада радног тима „ИГ“ на основу података из Измјене и допуне Просторног плана Републике Српске и Административне службе општине Мркоњић Град

Двије основне детерминанте туризма су: простор изван мјеста становања и потрошња средстава стечених изван мјеста туристичког боравка. Туризам је скуп појава и односа произашлих из интеракције туриста, даваоца услуга, државе и локалних заједница домаћина у процесу привлачења и угошћавања тих туриста и других посјетитеља (излетника).

Четири темељна субјекта у туризму су: туристи (излетници), предузећа и остали пословни субјекти, држава (земља домаћина) и локална заједница (у овом случају општина Мркоњић Град).

Према дужини боравка, могуће је развити: излетнички, викенд и транзитни туризам.

Према начину организовања путовања (гдје значајну улогу играју смјештајни капацитети): индивидуални, организовани и мјешовити.

Према просторном обухвату базирати се на: **локални и регионални**.

Туристичка дјелатност, и поред значајних природних и културно-историјских капацитета, не обезбеђује пропорционално значајне приходе, како за становништво и туристичка предузећа, тако и за саму општину. Од више атрактивних туристичких локација, ни једна не располаже свим елементима туристичке понуде. Најкомплетнију понуду има туристичко-рекреативни комплекс Балкана, али ни та ни остале туристичке локације немају уведене редовне посјете организованих туристичких тура.

Описано тренутно стање привреде општине Мркоњић Град упућује на потребу озбиљнијег ангажмана на тражењу дугорочних и одрживих привредних рјешења. Нека од њих се називују већ започетом процесу привлачења инвеститора кроз пословне зоне (нпр. пословна зона Подбрдо) и искориштавање постојећих капацитета на brownfield локацијама.

Туристички промет у општини Мркоњић Град

Број ноћења и долазака туриста је један од основних показатеља развијености туризма на територији општине. Следећи битан фактор за развој туризма јесте одговарајућа логистика у вези са инфраструктуром, али и квалитетна промоција.

Табела бр. 75. Доласци и ноћења туриста у општини Мркоњић Град

Год.	Доласци			Ноћења		
	укупно	домаћих туриста	страних туриста	укупно	домаћих туриста	страних туриста
2010	800	470	330	1.547	997	550
2011	599	313	286	1.361	508	853
2012	389	256	133	687	518	169
2013	479	316	163	1.034	744	290
2014	517	251	266	1.081	441	640

Извор: Статистички годишњак 2013, Републички завод за статистику Република Српска, Бања Лука, 2015.год.

Број долазака и ноћења туриста смањивао се до 2012. године, међутим од 2012. број постепено расте, што даље имплицира да туризам као привредна грана има позитивну развојну путању. Оваквом тренутном стању допринијела су константна улагања у развој туристичке понуде на територији општине. Такође, од великог значаја је учешће страних туриста у укупном броју туриста у 2014. години од 51,6% и броју ноћења 59,20% што је знатно изнад републичког просјека (У односу долазака: Мркоњић Град 51,6% - Република Српска 45,54% и у односу ноћења: Мркоњић Град 29,20% - Република Српска 46,04%)

Привредни субјекти у туризму

Што се тиче туризма као привредне гране, на овом пољу се биљежи значајан помак у односу на предходне година, поготово у туристичко-рекреативном комплексу Балкана и Зеленковца који највише придоносе развоју туризма на овом подручју.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр. 76. Смјештајни капацитети у 2016. Години, на подручју општине Мркоњић Град

Назив смјештаја	Локација	Број кревета
Хотел „Крајина“	Мркоњић Град	70
Мотел „Lunch bar“		20
Апартмани Галић		8
Мотел Мандико-Језеро Боцац		20
Пансион „Нина“		12
Хотел Балкана	Брдо	40
Бунгалови на Балкани		12
Пансион Сунчани Бријег		28
Апартмани Милић		37
Апартмани Галић		12
Собе „Жижа“		12
Мотел Лав	Дабрац	24
Мотел НМС Промет	Подбрдо	10
Бунгалови Зелениковац	Подрашница	20
Укупно		223

Извор: Обрада радног тима на основу података Административне службе општине Мркоњић Град, 2015.

Угоститељски објекти који пружају услуге смјештаја већином су скоцентрисани у ужем урбаном центру, затим на подручју језера Балкане и на подручју Еко зоне Зелениковац.

Табела број 77. Угоститељске радње 2014. године на подручју општине Мркоњић Град

Ред. бр.	Назив	Сједиште
1.	Ресторан пансиона "Сунчани Бријег"	Брдо
2.	Ресторан хотела "Балкана"	
3.	Ресторан "Жижа"	
4.	Ресторан "Калкан"	
5.	Ресторан "Одмор"	
6.	Ресторан мотела "Лав"	Дабрац
7.	Ресторан хотела "Крајина"	Мркоњић Град
8.	Ресторан "Обала"	
9.	Ресторан "Шик"	
10.	Ресторан "Жељка код Неше"	
11.	Ресторан "Центар"	
12.	Ресторан "100+"	
13.	Салон Нина	
14.	Салон "Мањача"	
15.	Салон "Сунце"	
16.	Салон "Мики"	
17.	Ресторан "Мали рај"	Млиниште
18.	Ресторан "Royal"	Бјелајце
19.	Ресторан "Излетник"	Превиле
20.	"НМС комерц"	Подбрдо

Извор: Обрада радног тима на основу података са званичне интернет странице општине Мркоњић Град

С обзиром на показатеље стања туризма Републике Српске, вриједности туристичког производа, трендове на туристичком тржишту, услове и могућности развоја појединих видова туризма и могућности подстицања развоја, као примарни видови туризма у Републици Српској издвајају се бањски, планински, транзитни, градски, сеоски и културни туризам. Као пратећи или секундарни видови туризма на територији Републике Српске издвајају се манифестациони, еколошки, вјерски, ловни, риболовни, спортско-авантуристички и омладински.

Туризам је брзо растућа привредна грана, која је комплементарна са осталим привредним грана, као што су: пољопривреда, шумарство, занатство, угоститељство, саобраћај, итд. Потребно је нагласити уколико се жели остварити већи резултати на пољу туризма потребно је осмислити интересантан и препознатљив туристички производ. Као на примјер Еко зона Зелениковац која је спој сеоског и еко туризма са манифестационим, еколошким и спортско-авантуристичким.

Б.ИИ.2.8. Остале привредне дјелатности

У остале привредне делатности спадају непроизводне делатности: као што су друштвене дјелатности (образовање, здравство), финансијске дјелатности, државна управа, активности у вези са некретнинама и остале комуналне, друштвене дјелатности.

Што се тиче финансијских услуга и осигуравајућих друштава, тренутно стање у овој области је на задовољавајућем нивоу. У општини постоје филијале банака које се баве банкарском дјелатношћу, штедно-кредитним пословањем, те обављањем платног промета у земљи и то:

- „НЛБ Развојна банка“ Бања Лука, ПЈ Мркоњић Град,
- „UniCredit bank“ Бања Лука, ПЈ Мркоњић Град,
- „Adiko“ a.d. Бања Лука, ПЈ Мркоњић Град,
- „Raiffeisen bank“ Сарајево, ПЈ Мркоњић Град,
- „Mikrofin“ осигурање, ПЈ Мркоњић Град
- „Комерцијална банка“ а.д. Бања Лука ПЈ Мркоњић Град, и др.

Б.ИИ.2.9. Просторна организација привреде

Просторна организација привреде подразумијева просторни распоред дјелатности из примарног, секундарног и терцијарног сектора, односно распоред просторних јединица привреде. Просторни размјештај привредних субјеката дат је у тексту и детаљније описан по гранама привреде.

Развој привредних делатности на подручју Просторног плана засниваће се на: расположивим ресурсима; усклађености развоја са режимима заштите природе и мерама заштите животне средине; повећању техничко-технолошке интензивности и подстицању знања; унапређивању ефикасности рада локалне управе у циљу стварања повољног окружења за развој привреде; развоју механизма за подршку сектору малих и средњих предузећа (увођење нових технологија; развој пословних удружења, кластера и др.); привлачењу страних инвестиција; усмеравању развоја људских ресурса према потребама тржишта рада и др.

Општина Мркоњић Град располаже значајним привредним капацитетима погодним за различите облике инвестирања. Овдје је битно напоменути неке неискориштене „green-field“ и „brown-field“ капацитете, који у ранијем периоду из различитих разлога нису били доступни за нове

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

инвестиције. Међутим, либерализацијом ранијих законских рјешења, активностима републичких и општинских органа власти, постојећи капацитети бивших привредних колектива су „одблокирани“ и кроз процесе стечаја и приватизације, стављени на располагање потенцијалним инвеститорима. Овдје се прије свега мисли на значајне површине пољопривредног земљишта, просторне капацитете бивших државних предузећа („Мањача“ а.д., „Фабрика вијака“ а.д., „Ударник“ а.д., „Младост“ а.д. „Алкон“) и пословних зона „Подбрдо“, „Подови“ и „Кула-Рудићи“.

Али, и поред њихове потпуне расположивости и доступности инвеститорима, ови капацитети још увијек нису у значајнијој мјери искориштени.

Да би исти били значајније искориштени потребно је предузети низ подстицајних мјера, те њиховим комбиновањем са кључним развојним потенцијалима и квалитетним промотивним активностима, привући пажњу потенцијалних инвеститора. Овдје се посебно мисли на различите подстицајне мјере у области запошљавања (директни подстицаји, преквалификација и доквалификација радне снаге), подстицајне мјере привредним субјектима кроз подршку новим инвестицијама, нарочито оним из области нових технологија, маркетинга, промоције, подршка увођењу система квалитета, заштите животне средине, gender, подршка социјално маргинализованим групама у њиховим привредним активностима и др.

Привредни развој општине Мркоњић Град се базира на развоју малих и средњих предузећа, предузетништва и пољопривреде.

Када је у питању просторни размјештај привредних субјеката, уочава се да је највећи број заступљен у градском насељу. Међутим, могло би се рећи да је размјештај дисперзан, обзиром да су пословне зоне, поред градског насеља, заступљене и у насељеним мјестима Подбрдо (Пословна зона „Подбрдо“ и „Кула-Рудићи), пословно-производне зоне у Бјелајцу и Бараћима.

Пољопривредна производња погодна је у већини дијелова општине, обзиром на природне предуслове за бављење пољопривредном производњом и сточарством, те на расположивост ресурса у овом сектору, уз организовани приступ и улагања. Насељена мјеста гдје је регистрован највећи број пољопривредних газдинстава су: Балвине, Бјелајце, Доњи Граци, Горњи Граци, Мајдан, Мркоњић Град, Ораховљани, Подбрдо, Подрашница и Ступари.

Б.ІІІ.3. Друштвене дјелатности (непривреда)

На простору општине Мркоњић Град постојећа просторна дистрибуција установа јавних служби зависи од величине насеља, броја становника одређеног подручја и удаљености насеља од општинског центра. Мркоњић Град је по свему општински центар, са задовољавајућом концентрацијом свих типова основних јавних служби, које користе становници урбаног и руралног подручја општине, те на тај начин задовољавају своје основне потребе.

Концентрација јавних служби у сеоским подручјима је у знатно мањем обиму, па становништво често своје потребе обавља у насељима са централитетом или у општинском центру, чиме се оставрују дневне миграције на подручју општине.

Поједина сеоска насеља се одликују малим бројем становника и slabим економским могућностима тако да су јавне службе недовољно заступљене и у непотпуном облику.

Б.ІІІ.3.1. Образовање и наука

Б.ІІІ.3.1.1. Предшколско образовање и васпитање

На подручју општине Мркоњић Град евидентирана је једна установа предшколског образовања Јавна установа дјечији вртић „Миља Ђукановић“ Мркоњић Град, са подручним одјељењем у Подрашници.

Табела бр. 78. Постојеће предшколске установе на територији обухвата плана (2013.год):

Назив установе	Број дјеце	Број запослених	Број учioniца	Број кабинета	Површина затворених дворана m ²	Површина отвореног школског простора m ²	Бруто грађевинска површина зграде m ²
ЈУ Дјечији вртић „Миља Ђукановић“ Мркоњић Град	163	31	8	6	33,97	3.934	1.241,7
ПО ЈУ Дјечији вртић „Миља Ђукановић“ Подрашница (ПО)	18	2	1	6	.*	500	119,13
УКУПНО:	181	33	9	12	33,97	4.434	1.360,83

*Вртић не посједује затворену дворану

Табела бр.79. Кретање укупног броја дјеце у ЈУ "Миља Ђукановић" (2007-2013.год)

Назив установе	Број уписане дјеце у вртић 2007-2013						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ЈУ Дјечији вртић „Миља Ђукановић“ Мркоњић Град	100	121	129	131	146	166	163
Подручно одјељење у Подрашници	13	10	11	14	11	13	18
УКУПНО:	113	131	140	145	157	179	181

(Извор: ЈУ Дјечији вртић „Миља Ђукановић“)

Предходна табела (табела бр 79.) указује на тренд раста броја дјеце укључене у предшколско васпитање и образовање, у периоду од 2007-2013. године.

ЈУ Дјечији вртић „Миља Ђукановић“ Мркоњић Град, налази се у градском центру, у коме се обавља васпитање и образовање 181 предшколске дјеце. Вртић има двије јасличке групе:

- млађу мјешовиту, узраста од 12 до 24 мјесеца,
- старију јасличку групу од 24 до 36 мјесеци

ЈУ Дјечији вртић „Миља Ђукановић“, подручно одјељење у насељеном мјесту Подрашница, је једини вртић у Републици Српској у руралној средини. Основан је 1996.године у згради која је некада била Задружна трговина. У овом вртићу се тренутно обавља васпитање 15-оро предшколске дјеце.

Према Правилнику о педагошким стандардима и нормативима за област предшколског васпитања и образовања као и на основу Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске“ број 119/08) свако дијете треба да располаже са 4-5 м² простора у објекту вртића. Према томе, површина васпитно образовних објеката на територији општине, тренутно задовољава потребе предшколске дјеце.

Б.ИИ.3.1.2. Основно образовање

Основно образовање на територији општине Мркоњић Град се обавља у четири централне Основне школе и десет подручних школа, у којим наставу обавља, укупно 1.382 ученика. Укупна бруто грађевинска површина школских зграда је 11.305 м², а отвореног школског простора (са игралиштем) 35.082 м². Све четири централне школе имају физкултурне сале укупне површине 1.835 м².

С обзиром на наведене податке, просјечно сваки ученик располаже са око 25,39 м² вањског школског простора (игралишта и дворишта) и 8,18 м² затвореног простора, што је у оквиру просторно планских норматива из ове области.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Бонитет објеката у којима се организује извођење наставе је различит и у већим случајевима задовољавајући, али потребно је да се досадашња тенденција улагања у образовне установе настави у већем и равномјернијем обиму. С тим би се обезбједило константно улагање у одржавање, реновирање и санацију објеката, чиме би се омогућио квалитетнији и угоднији простор за дјецу.

Постојеће Основне школе на подручју општине Мркоњић Град дате су у следећој табели:

Табела бр. 80. Постојеће основне школе на територији обухвата плана, 2013/2014. година.:

Назив установе	Број ученика	Број запослених	Број учионица	Број кабинета	Школска радионица	Површина затворених двора m^2	Површина отвореног школског простора/игралишта m^2	Бруто грађевинска површина школске зграде m^2
ОШ „Петар Кочић“ МРКОЊИЋ ГРАД (деветоразредна)	545		6	10	*	144	560	2.382
ПО Мајдан (петоразредна)	19		2	-	*	-	1.580	147
ПО Опуне (петоразредна)	6		1	-	*	-	2.800	64
ПО Копљевићи (петоразредна)	8		2	-	*	-	2.000	109
УКУПНО:	578	62	11	10	*	144	6.940	2.702
ОШ „Иван Горан Ковачић“ МРКОЊИЋ ГРАД (деветоразредна)	570		7	11	2	347	2.698	2.850
ПО Шеховци (петоразредна)	7		1	-	-	-	900	166
УКУПНО:	577	59	8	11	2	347	3.589	3.016
ОШ „Вук Караџић“ БАРАЋИ (деветоразредна)	43	*	6	1	1	300	21.900	2.049
ПО Подрашница (деветоразредна)	59	*	7	1	-	500	-	916
ПО Подбрдо (петоразредна)	45	*	3	-	-	-	-	130
ПО Граци (петоразредна)	19	*	2	-	-	-	-	100
Ораховљани (петоразредна)	15	*	2	-	-	-	-	120
УКУПНО:	181	49	20	2	1	800	21.900	3.315

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

ОШ „Бранко Ћопић“ Бјелајце (деветоразредна)	86	33	7	1	-	428	968	1.844
ПО Баљвине (петоразредна)	12	2	2	-	-	-	700	239
ПО Густовара (петоразредна)	7	1	2	-	-	-	985	189
УКУПНО:	105	36	11	1	-	*	2.653	2.272
<u>УКУПНО</u>	1.441	206	50	24	3	1.719	35.082	11.305

ПО – Подручна школа *- не располаже се подацима

Извор: Одјелење за друштвене дјелатности

Према подацима Одјелења за друштвене дјелатности, број ученика у Основним школама у периоду 2007-2013, је постепено опадао. Године 2007. Основну школу похађало је 1.817 ученика, а 2013/2014.год., 1.441. ученика.

Табела бр. 80. Постојеће основне школе на територији обухвата плана, 2015/2016.година.:

Назив установе	Број ученика
ОШ „Петар Кочић“ МРКОЊИЋ ГРАД (деветоразредна)	543
ПО Мајдан (петоразредна)	15
ПО Ођуне (петоразредна)	5
ПО Копљевићи (петоразредна)	6
УКУПНО:	569
ОШ „Иван Горан Ковачић“ МРКОЊИЋ ГРАД (деветоразредна)	530
ПО Шеховци (петоразредна)	2
УКУПНО:	532
ОШ „Вук Караџић“ БАРАЋИ (деветоразредна)	31
ПО Подрашница (деветоразредна)	59
ПО Подбрдо (петоразредна)	37
ПО Граци (петоразредна)	19
Ораховљани (петоразредна)	14
УКУПНО:	160
ОШ „Бранко Ћопић“ Бјелајце (деветоразредна)	81
ПО Баљвине (петоразредна)	11
ПО Густовара (петоразредна)	5
УКУПНО:	97
<u>УКУПНО</u>	1.358

Б.ІІІ.3.1.3. Средњошколско образовање

Средње образовање је дјелатност од општег друштвеног интереса, која обухвата различите врсте и облике образовања којим се након завршене основне школе стичу знања и способности потребни за рад у струци и за даље образовање појединца. Ову дјелатност обављају школе као јавне установе.

На територији општине Мркоњић Град, средњошколски центар чине двије средње школе са више образовних профила:

- Гимназија:
 - општи смјер
- Машинска школа:
 - Економија, право и трговина
 - Текстилно и кожарство
 - Електроенергетика
 - Шумарство и обрада дрвета

Табела бр. 81. Постојеће средње школе на територији обухвата плана, 2013/2014. Год.

Назив установе	Образовни профили	Број ученика	Број запослених	Број учионица	Број кабинета	Школска радионица	Површина затворених дворана м ²	Површина отвореног школског простора/игралишта м ²	Бруто грађевинска површина школске зграде m
Гимназија	Општи смјер	242	37	12	7	1	375	4.905	3.974
Машинска школа	-машински техничар	46	45	12	7	1	375	4.905	3.974 (заједно са Гимназијом)
	-бравар-варилац	24							
	-економски техничар	107							
	-техничар рачуноводства	45							
	-обућар	18							
	-инсталатер-аутомеханичар	35							
	-Инсталатер - обрађивач	44							
	-текстилни техничар	43							

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

	-кожарски техничар	24							
	-аутомеханичар	18							
	-шумарски техничар	28							
	УКУПНО	432							
УКУПНО		674	82	24	14	2	375	4.905	3.974

Извор: Средња Машинска Школа и Гимназија, Мркоњић Град

Средњу школу у општини Мркоњић Град похађа укупно 674 ученика, у простору површине 3.974 m². На основу укупног броја ученика и школског простора закључујемо да у средњим школама при двосмјенском раду сваки ученик располаже са 13,24 m² простора, што задовољава основне просторне норме у овој области.

Табела бр. 81.1. Број ученика средње школе, према образовном профилу, 2015/2016. Год.

Назив установе	Образовни профили	Број ученика
Гимназија	Општи смјер	244
Машинска школа	-машински техничар	19
	-машински техничар за моторе и моторна возила	24
	-машински техничар за компијутерско конструисање	25
	-варилац-аутомеханичар	26
	-варилац-инсталатер	30
	-банкарски техничар	29
	-бравар-варилац	22
	-економски техничар	97
	-техничар рачунарства	26
	-обућар	16
	-текстилни техничар	42
	-кожарски техничар	23
	УКУПНО	379
УКУПНО	623	

Извор: Број ученика по годинама, Машинска школа и Гимназија, Мркоњић Град

Б.ИИ.3.2. Здравство

Примарну и секундарну здравствену заштиту на подручју општине Мркоњић Град пружа Јавна здравствена установа Дом здравља „Др Јован Рашковић“ Мркоњић Град, као и неколико приватних здравствених установа.

На подручју општине егзистира 11 тимова породичне медицине, од тога 7 у Дому здравља и 4 ван Дома здравља, и то у: Бараћима, Бјелајцу, Подрашници, Горњим Грацима. Један тим породичне медицине покрива подручје општине Језеро.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Теренске амбуланте породичне медицине у Бјелајцу, Грацима, Подрашници и Бараћима раде сваким радним даном, док теренска амбуланте породичне медицине у Језеру ради два пута седмично.

Распоред амбуланти је одређен у складу са Одлуком о распореду амбуланти породичне медицине на подручју општине Мркоњић Град (Сл.гл. општине Мркоњић Град, број: 05/10, број одлуке 02-022-61/2010).

Табела бр. 82. Распоред амбуланти породичне медицине по насељеним мјестима

Врста установе	Насеља	Подручје примања здравствене заштите	Број запослених	Површина објекта (m ²)	Удаљеност од града (km)	Број становника који опслужују
ЈЗУ Дом здравља Мркоњић Град	Мркоњић Град	Мркоњић Град, Подоругла, Копљевићи, Густовара, Шеховци (горњи), Тријебово, Дабрац (горњи), Сурјан, Подбрдо, Мајдан, Оћуне, Магаљдол, Брдо, Ступари, Дубица, Котор и Чираковац	45	3.500	У граду	15.926
Амбуланте породичне медицине	Бараћи	Горњи и Доњи Бараћи, Горња и Доња Пецка, Убавића Брдо, Јасенови Потоци, Горња и Доња Подгорја, Герзово, Трново и Млиниште	4	100	27	1.125
	Бјелајце	Бјелајце, Баљвине, Дабрац (доњи) и Шеховци (доњи)	5	90	8	1.271
	Подрашница	Подрашница, Медна, Шибови и Оканције	4	106	13	1.503
	Горњи Граци	Горњи и Доњи Граци, Ораховљани	3	80	18	1.017
	Језеро	Дио становништва општине Језеро који је регистрован код доктора породичне медицине у ЈЗУ Дом здравља Мркоњић град	2	140	10	1.341

JЗУ Дом здравља је смјештен у градском подручју у коме су заступљене сљедеће организационе службе:

- Служба породичне медицине
- Амбуланте за специјлистичке консултације:
 - a) Педијатрија и
 - б) Гинекологија,
 - Хигијенско епидемиолошка служба,
 - Служба хитне медицинске помоћи и транспорт возилима хитне медицинске помоћи,
 - Стоматолошка служба (дјечија, превентивна и општа стоматологија),
 - Служба лабораторијске дијагностике,
 - Служба РТГ и УЗВ дијагностике,
 - Центар за заштиту менталног здравља,
 - Служба за правне, кадровске и опште послове,
 - Служба за економско финансијске послове,
 - Техничка служба и
 - Служба за увођење, праћење и побољшање квалитета и сигурности здравствених услуга

Од апотекарских услуга на подручју општине функционише 5 апотека: ЗУ „Црвена апотека 1“, ЗУ „Црвена апотека 2“, ЗУ „Тилија ТБ“, ЗУ „Епхера“, ЗУ „З.Т Здравље“

У приватном сектору здравство је заступљено са:

- Приватним стоматолошким амбулантама
- Приватним амбулантама (интернистичка и специјалистичка амбуланта)
- Приватним апотекама.

Услуге болничког лијечења грађани најчешће користе у оквиру Клиничко-болничког центра Бања Лука.

Б.ИИ.3.3. Социјално старање

Природна патологија становништва Републике Српске битно је измијењена током рата у Босни и Херцеговини, појавом већег броја инвалида и других лица којима је потребна социјална помоћ.

Институција која се брине о социјалним потребама становништва на подручју општине Мркоњић Град је Јавна установа Центар за социјални рад. Центар за социјални рад је основан као посебан правни субјекат одлуком Скупштине општине Мркоњић Град, чија је дјелатност обављање послова из социјалне и дјечије заштите, породичне заштите и старатељства, извршења васпитних мјера и мјера заштитног надзора, услуга социјалног рада и других послова. Центар пружа услуге за 822 корисника, који користе права по разним основама. У Центру, површине 250 m² тренутно је запослено 6 радника.

Корисници социјалне заштите су: дјеца без родитељског старања; дјеца ометена у физичком и психичком развоју; васпитно занемарена и запуштена дјеца; дјеца чији је развој ометен породичним приликама; материјално необезбјеђена и за рад неспособна лица; стара лица без породичног старања; инвалидна лица; лица са друштвено негативним понашањем; те лица којима је због посебних околности потребна социјална заштита.

Поред ЈУ Центра за социјални рад, на територији општине постоје и двије приватне установе социјалне заштите, осposобљене за бригу према старим и изнемоглим особама, „Дом за старе и изнемогле особе АГАПЕ“ и „Дом за старе и изнемогле особе „Нови Дом“.

Табела број 83. Број корисника социјалне заштите према категоријама у периоду 2007-2012. година

	Број корисника по годинама					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Новчана помоћ	0	57	63	65	66	67
Додатак за његу и помоћ другог лица	201	246	290	307	304	348
Једнократна новчана помоћ	205	198	207	249	288	345
Здравствено осигурање штићеника	175	197	97	83	94	31
Смјештај у установу соц. заштите, смјештај у другу породицу, осposобљавање за рад дјецe и омладине	23	22	29	28	28	31
УКУПНО	604	720	686	732	780	822

Извор: Центар за социјални рад; Социо-економска анализа општине Мркоњић Град

Б.ИИ.3.4. Култура

Носилац развоја културе, на територији Општине је ЈУ Културно-спортски центар „Петар Кочић“, ЈУ „Народна библиотека“ Мркоњић Град и удружење грађана.

ЈУ Културни-спортски центар „Петар Кочић“ Мркоњић Град чине двије организационе јединице: организациона јединица културе и организациона јединица спорта. Запослено је 7 радника. Грађанима и осталим корисницима услуга на располагању стоје велика сала са позорницом и кино сала.

У простору КСЦ „Петар Кочић“ се налази „Спомен соба борцима одбрамбено - отаџбинског рата 1992 – 1995. год. Објекат за одржавање културних и манифестационих програма зове се „Културни центар“, а за спорт „Спортска дворана“.

На Тргу српске војске испред КСЦ, се налази „Споменик борцима одбрамбено – отаџбинског рата 1992 – 1995. год“

У центру града налази се и спомен – музеј првог засједања ЗАВНОБиХ-а (антифашистичко вијеће народног ослобођења БиХ)

Кино Сала се налази у згради општине, са позорницом са око 100 мјеста. Позоришна сала се налази у склопу Дома културе. Дјелимично је реконструисана и користи се организовање различитих културних и друштвених манифестација. За значајније кориштење неопходна је обимнија реконструкција овог објекта.

ЈУ „Народна библиотека Мркоњић Град“, намијењена је општем образовању, информисању и задовољавању културних потреба становништва општине Мркоњић Град. Библиотека постоји још од 1961. године, али се налазила у различитим установама културе као организациона јединица. Њени почеци датиру још из 1900. године када је основано Српско православно црквено пјевачко друштво „Николајевић“ које је имало књижни фонд и књижничару. Године 2006. је основана као самостална установа од културног значаја за Републику Српску и општину Мркоњић Град.

Званичан назив установе је Јавна установа „Народна библиотека“ Мркоњић Град, чија је основна дјелатност библиотечно-информациона дјелатност која је у служби свих грађана. Дјелатност коју обухвата ова установа је: системско прикупљање, стручно обрађивање, чување и давање на кориштење библиотечке грађе као и прикупљање информација о тој грађи.

Библиотечку грађу чине: књиге, брошуре, часописи, каталози, стандарди, фотографије, тонски записи, електронске публикације, стара и ријетка књига као и остала грађа намијењена библиотечкој дјелатности.

Јавна установа „Народна библиотека“ Мркоњић Град смјештена је на спрату зграде Културног центра и обухвата површину од 290 m², од чега 100 m² простора за смјештај књига и 50 m² читаоничког простора. Остале просторије су: простор два одвојена легата, канцеларија рачуноводства, канцеларија директора и просторија позајмног одјељења за одрасле читаоце и дјецу.

Библиотека је опремљена са двадесет сједећих мјеста у читаоници, има електронски каталог и приступ интернету. Књижни фонд се састоји од око 30.000 библиотечких јединица у оквиру којих су два легата и то: легат др Мирослав Караулац 837 библиотечких јединица и предмета, те легат Ђоке Стојичића са 1.597 библиотечких јединица. Корисници услуга су сви грађани са подручја општине Мркоњић Град као и сусједних општина Језеро, Рибник и Јајце. Укупан број читалаца (средњи просјек узимајући више година у обзир) је око 1.000. Структура читалаца су корисници предшколског узраста, школског, студенти и остали грађани. Библиотека је члан Друштва библиотекара Републике Српске. Добила је награду „Ђорђе Пејановић“ за најбољу Народну библиотеку у Републици српској (2013. године).

Промоцијом и радом на пољу културе баве се и удружења грађана (КУД „Петар I Карађоређивић Мркоњић, Градско позориште Мркоњић Град, Удружење „Мали принц“ Мркоњић Град, Удружење „Широко врело - Шибови“ и бројна др. (Удружења и организације грађана обрађена су у поглављу Б.ИИ.3.10.Остале друштвене службе и дјелатности.)

Б.ИИ.3.5. Спорт и рекреација

Спорт представља активност од општег интереса која је дио опште културе и квалитета живота појединца као и заједнице.

Носилац свих активности из области спорта и културе на подручју општине су Јавна установа Културно-спортски центар „Петар Кочић“, ЈУ „Народна библиотека“, спортска удружења, спортски клубови и удружења културе. На територији општине егзистира више објеката спортског карактера који функционишу у неколико спортских грана и то: фудбал, одбојка, кошарка, џудо, стони тенис, атлетика, шах и таеквондо. Регистровано је 12 (дванаест) спортских клубова:

- Кошаркашки клуб „Младост“
- Фудбалски клуб „Слобода“
- Женски одбојкашки клуб „Балкана МП“
- Џудо клуб „Атос“
- Атлетски клуб „Петар Мркоњић“
- Таеквондо клуб „Тигар“
- Стоно-тениски клуб „Мимоза“
- Тениски клуб „Нец“
- Шаховски клуб „АН ПАСАН“
- Теквандо клуб „Балкана“

Од спортских објеката на територији обухвата плана заступљени су:

- *Спортска дворана*, изграђена 2006. године, капацитета 1.200 мјеста, од тога са 750 сједећих мјеста. Тренутно се користи за активности спортских клубова, рекреативце као и потребе школа. Укупна површина корисног простора је 2.000m².
- *Градски стадион*, капацитета 1.800 сједишта, користи се за одигравање фудбалских утакмица као и за редовне тренинге клуба.
- *Фискултурна сала средњошколског центра* укупне површине 375 m², Мркоњић Град.
- *Фискултурна сала ОШ „Иван Горан Ковачић“* Мркоњић Град.
- *Фискултурна сала ОШ „Петар Кочић“* Мркоњић Град.
- *Фискултурна сала ОШ „Бранко Ћопић“ – Бјелајце*
- *Фискултурна сала, Подрашница* са капацитетом од 100 сједишта
- *Тениски терени, Мркоњић Град*
- *Терени за мале спортове* у насељима: Подоругла, Стражбеница, Котор, Подбрдо, Бјелајце, Баљвине, Копљевићи, Брдо, Ораховљани, Ођуне, Мркоњић Град (Ново Насеље).
- *Мала дјечија игралишта* у неколико насеља унутар градског подручја као и у насељеним мјестима Подбрдо и Котор.

Б.III.3.6. Управа, финансијске и сличне дјелатности

Од дјелатности које припадају овој групи у обухвату Плана заступљене су следеће:

- Основни суд Мркоњић Град,
- Општинска управа,
- Полицијска станица,
- Полицијска станица за безбједност саобраћаја
- Јединица поштанске мреже Мркоњић Град у оквиру РЈ Бања Лука.
- Електродистрибуција,
- Управа за геодетске и имовинско правне послове
- Пореска управа,
- Фонд пензијског и инвалидског осигурања,
- Фонд здравственог осигурања,
- Завод за запошљавање
- Црвени крст,
- Ватрогасна јединица
- Комуналне дјелатности
- Агенција за привредни развој
- Републичка управа јавних прихода
- Министарство за расељена и избјегла лица

Сви објекти и простори у којима су смјештене функције наведених дјелатности лоцирани су у ужем центру општине.

Б.ІІІ.3.7. Вјерски објекти

На територији општине Мркоњић Град, евидентиране су три вјерске заједнице: православна, римокатоличка и исламска, са више вјерских објеката.

Православни вјерски објекти:

- Црквена епархија Мркоњић Град – 5 (Бањалучка епархија):
 - Храм Рођења Пресвете Богородице, Мркоњић Град
 - Храм Светог Саве, Мркоњић Град
 - Храм Вазнесења господњег, Бјелајце
 - Капела Светог Марка (Бањалучка епархија)
- Црквена епархија Бараћи – 2:
 - Храм Светих апостола Петра и Павла, Горњи Бараћи (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Храм Светог Богојављења, Герзово (Бихаћко-петровачка епархија)
- Црквена епархија Медна – 7:
 - Храм рођења Пресвете Богородице-Мала Госпојина, Медна (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Храм Светих Преподобних мученика Медљанских, Медна (Бихаћко-петровачка епархија)
 - Храм Светог пророка Илије, Доња Пецка (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Храм Светог Василија Острошког Чудотворца, Доња Подгорја (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Храм Свете Великомученице Недеље и Преподобне мајке Ангелине, Рељина задужбина, Горња Подгорја (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Силазак Светог Дух на Апостоле-Духови-Свете Тројице, Јасенови Потоци, (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Храм Преподобних мученика медљанских Серафима, авакума и Мардарија,
- Црквена епархија Подрашница – 1:
 - Храм Покрова Пресвете Богородице, Подрашница (Бихаћко-петровачка епархија)
- Црквена епархија Густовара – 5 (Бањалучка епархија):
 - Храм Светих апостола Петра и Павла, Густовара
 - Храм Свете великомученице Марине-Огњена Марија, Тријебово
 - Храм Светог Пророка Илије, Сурјан
 - Храм Светог Пантелејмона, Дабрац (архијерејско намјесништво јајачко-мркоњичко)
 - Храм Светог великомученика Пантелејмона, Баљвине
- Црквена епархија Подбрдо – 3
 - Храм Светог Саве Првог Архиепископа Српског, Горњи Граци (Бихаћко-петровачка епархија),
 - Храм Преподобне мајке Параскеве - Свете Петке, Подбрдо (Бихаћко-петровачка епархија)
 - Храм Светог Апостола и Јеванђелисте Марка, Ораховљани (Бихаћко-петровачка епархија)

Римокатолички вјерски објекти:

- Жупа Светог Филипа и Јакова, Мркоњић Град (Бањалучка бискупија)

- Жупна црква Светога Илије Пророка, Лисковица (Бањалучка бискупија)
- Жупна црква Светога Николе Тавелића, Мајдан (Бањалучка бискупија)

Објекти исламске вјерске заједнице:

- Крзлар-агина Џамија у центру града, Мркоњић Град
- Џамија Хамидија у насељу Ријека, Мркоњић Град
- Џамија у Баљвинама

Б.III.3.8. Гробља

На територији општине Мркоњић Град, постоји укупно 170 гробаља, од којих је 160 православних гробаља, 5 римокатоличких и 5 муслиманских (мезарја).

Постојећа гробаља по насељима на подручју општине Мркоњић Град:

- Мркоњић Град (5)
- Бјелајце (4)
- Брдо (4),
- Оћуне (3),
- Шибови (1),
- Шеховци (9),
- Доњи Бараћи (3),
- Дубица (1)
- Сурјан (14),
- Дабрац (2),
- Магаљдол (2),
- Трново (10),
- Герзово (2),
- Горња Подгорја (5),
- Доња Подгорја (4),
- Горња Пецка (7),
- Горњи Бараћи (6)
- Горњи Граци (4)
- Густовара (5)
- Доња Пецка (1),
- Убавића Брдо (4),
- Оканџије (5),
- Јасенови Потоци (2)
- Копљевићи (2)
- Чираковац (2)
- Котор (2),
- Лисковица (4)
- Тријебово (10),
- Томићи (1)
- Кула (1)
- Јовандићи (1)
- Мајдан (3)
- Медна (16),
- Подрашница (7),
- Подбрдо (7),
- Ораховљани (2),
- Ступари (3),
- Баљвине (4)

Табела бр 84. Постојећа гробаља по насељима и врсти конфесије

Насеље	Број гробаља према врсти конфесије					
	Православно гробље	Број	Римокатоличко гробље	Број	Муслиманско гробље	Број
Мркоњић Град	1. Православно ново градско гробље 2. Православно гробље - Качарево	2	1. Римокатоличко гробље	1	1. Мезарје (код аутобуске станице) 2. Мезарје (Ново	2

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38

Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izzg@blic.net

					насеље)	
Баљвине	1. Православно гробље – Пиљеж	1	-	-	1. Мезарје 2. Мезарје 3. Мезарје	3
Бјелајце	1. Чигојино гробље 2. Православно гробље(код цркве) 3. Еремијиногробље 4. Коџино гробље	4	-	-	-	-
Брдо	1. Партизанско гробље Касимовац 2. Лакетић главица 3. Солдатово гробље 4. Ђукановића гробље	4	-	-	-	-
Ођуне	1. Дакића гробље 2. Цвијића гробље 3. Гробље-Вођевића под	3	-	-	-	-
Шибови	1. Православно гробље	1	-	-	-	-
Шеховци	1. Анови 2. Партизанско гробље 3. Сладојевићево гробље 4. Бошкићево гробље 5. Јелинковац гробље 6. Батинице гробље 7. Ђурђевићево гробље 8. Бојанића гробље	8	1. Римокатоличко гробље - Омар	1	-	-
Доњи Бараћи	1. Шиљак 2. Стамена главица, Царевац 3. Зељковац	3	-	-	-	-
Горњи Бараћи	1. Шпирића гробље 2. Бајића гробље 3. Ошاپ 4. Богојевића гробље 5. Јаковљевића гробље 6. Лукића гробље	6	-	-	-	-
Дубица	1. Православно гробље-Дубица, и више породичних мањих гробаља	1	-	-	-	-
Сурјан	1. Доњи Џевери 2. Бјелићи 3. Ђукалићи 4. Бајићи 5. Аничичи 6. Попадићи 7. Подрашко 8. Доларско-Шервелово 9. Пенића гробље 10. Завлаке 11. Перичевића гробље	14	-	-	-	-

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38

Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

	12. Чивчића гробље 13. Чивчића гробље- гаравине 14. Ђурановића гробље					
Дабрац	1. Павловића гробље 2. Савановића гробље	2	-	-	-	-
Магаљдол	1. Алексића гробље 2. Ликтарево гробље	2	-	-	-	-
Трново	1. Загорића 2. Борик-Милетића 3. Вулета 4. Гвозденац 5. Кајкара 6. Вукоман 7. Трстови 8. Громиле 9. Градина 10. Чераја - Росићи	10	-	-	-	-
Герзово	1. Велетово гробље 2. Савичића гробље	2	-	-	-	-
Горња Подгорја	1. Ждрња 2. Васића 3. Дакића 4. Тојића 5. Рељина задужбина	5	-	-	-	-
Доња Подгорја	1. Анђелића гробље 2. Васића гробље 3. Тодића 4. Милетића гробље	4	-	-	-	-
Горња Пецка	1. Грабежово гробље 2. Ждрње 3. Ченића гробље 4. Којића гробље 5. Стеванића гробље 6. Гатарића гробље 7. Крстановића гробље	7	-	-	-	-
Горњи Граци	1. Градина 2. Вучковића таван 3. Томићи 4. Ново гробље	4	-	-	-	-
Густовара	1. Долине 2. Башћ 3. Шајина гробље 4. Рајковића гробље 5. Грабљића гробље	5	-	-	-	-
Доња Пецка	1. Доња Пецка- јендо гробље	1	-	-	-	-
Убавића Брдо	1. Крстови	4	-	-	-	-

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38

Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izzg@blic.net

	2. Николетића гробље 3. Тодоровића 4. Пејића гробље					
Оканције	1. Ландеке 2. Клепићи 3. Кљајићи и Радићи 4. Савановићи, Ступари и Глогинићи 5. Рајак и Стојичића гробље	5	-	-	-	-
Јасенови Потоци	1. Палалића Гробље 2. Барица	2	-	-	-	-
Копљевићи	1. Централно гробље код школе 2. Љубоје	2	-	-	-	-
Чираковац	1. Томића гробље 2. Росића гробље	2	-			
Котор	1. Лукића гробље 2. Галића гробље	2	-	-	-	-
Лисковица	1. Ступари 2. Православно код цркве св.Илије Пророка	2	1. Католичко гробље „св. Ане“ Горња Лисковица 2. Католичко гробље, Биланције	2	-	-
Тријебово	1. Пролића гробље 2. Милића гробље 3. Чулићи-Орловача 4. Лекића гробље 5. Видовића гробље 6. Новаковића гробље 7. Ћопак-Поповача 8. Гатарића гробље 9. Рољића гробље 10. Шикмани	10	-	-	-	-
Томићи	1.Томића гробље	1	-	-	-	-
Кула	1.Кула	1	-	-	-	-
Јовандићи	1.Јовандића гроље	1	-	-	-	-
Мајдан	1.Ковачевац 2.Точиона (Пећина)	2	1. Католичко централно гробље	1	-	-
Медна	1. Гробље Под 2. Обарак 3. Пољанак 4. Осоје 5. Ајимане 6. Ајимане 7. Гајеви 8. Брдо 9. Брдо 10.Подгреда 11.Кућишта	16	-	-	-	-

	12. Страна 13. Крчевина 14. Косица 15. Гаврића гробље 16. Чауре-напуштено					
Подрашница	1. Подсело 2. Мраморје 3. Зелениковац 4. Пекезово гробље 5. Џеверско гробље 6. Новоосновано Танасићко 7. Шулић гробље	7	-	-	-	-
Подбрдо	1. Рапњевица 2. Јаворовићи 3. Шујића 4. Злокос 5. Рудића гробље 6. Подбрдо код Цвијића кућа 7. Подшилџак	7	-	-	-	-
Ораховљани	1. Гробље код цркве 2. Гробље уз пут према Рибнику	2	-	-	-	-
Ступари	1. Чулића гробље 2. Ступарско гробље 3. Томића гробље	3	-	-	-	-
УКУПНО	160	5	5	5	5	5

Извор: Административна служба општине Мркоњић Град

Б.ИИ.3.9. Комуналне дјелатности

Законом о комуналним дјелатностима (Службени гласник Републике Српске бр.11/95, 18/95, 51/02 и 124/11) као дјелатности од друштвеног интереса сматрају се:

- Производња и испорука воде;
- Пречишћавање и одвођење отпадних вода;
- Производња и испорука топлоте;
- Испорука гаса;
- Одвођење и депоновање отпадака;
- Погребна дјелатност;
- Димњачарска дјелатност;
- Јавни превоз лица;
- Чишћење јавних површина;
- Одржавање, уређивање и опремање јавних зелених и рекреационих површина;
- Одржавање јавних саобраћајних површина;
- Одвођење атмосферских вода и других падавина и
- Јавна расвјета.

Комуналне услуге на подручју општине Мркоњић Град обавља КП »Парк« Мркоњић Град. Основна дјелатност предузећа је производња и дистрибуција воде, прикупљање, одвоз и депоновање чврстог отпада, прикупљање и одвод отпадних вода, уређење и одржавање зелених површина, зимско одржавање, одржавање и управљање пијацама.

Поред основне дјелатности, пружа и друге услуге као што је изградња водоводне и канализационе мреже, инсталације водоводне и канализационе мреже у зградама, багер радови, транспорт радови, саобраћај, одржавање мобилности у граду у зимском периоду и слично. У КП Парк, тренутно је запослено око 50 радника.

У надлежности комуналног предузећа „Парк“ је депонија отпада „Подови“ која је налази 5 km сјеверозападно од градског центра, лоцирана са лијеве стране локалног пута Мркоњић Град-Тријебово – Шеховци - Сурјан. Заузима површину од 30.000 m² на коју се одлаже отпад са градског подручја општине. Количина прикупљеног отпада на годишњем нивоу, према подацима КП „Парк“ износи 15.101 m³. На подручју општине 4.500 домаћинстава (72% од укупног броја домаћинстава) је покривено услугом одвоза отпада.

Б.III.3.9.1. Пијаца

Комуналном предузећу „Парк“ а.д. је надлежно предузеће коме је повјерено уређење и управљање пијацама у Мркоњић Град. На подручју општине постоје двије пијаце:

- Зелена пијаца
- Сточна пијаца

Присутан је тренд смањења броја корисника пијачног простора на пијацама.

Б.III.3.10. Остале друштвене службе и дјелатности

У ову групу дјелатности спадају остале друштвене службе и дјелатности које су изван области образовања и науке, здравства, културе, социјалног старања, комуналних дјелатности, управе, финансијских дјелатности и спорта.

На подручју општине Мркоњић Град активне су многобројне организације и удружења грађана:

- УГ „Градско позориште“ Мркоњић Град, Мркоњић Град
- „Клуб умјетничких душа“, Мркоњић Град
- КУД „Петар I Карађорђевић Мркоњић“, Мркоњић Град
- Удружење „Мали принц“, Мркоњић Град
- Омладинска организација „Центар“, Мркоњић Град
- Удружење дневни центар за дјecu и омладину „Бубамара“ Мркоњић Град,
- Удружење са четворо и више дјеце «МГ Радост», Мркоњић Град
- ОО Црвеног крста, Мркоњић Град
- Удружење грађана школе спорта „Монтевидео“,
- Удружење грађана ТК „Нец“,
- Спортска организација „Фер-плеј“, Мркоњић Град
- Удружење гљивара и љубитеља природе“
- Удружење пчелара „Матичњак“.
- Еколошки покрет «Зеленковац»,

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

- Планинарско еколошко друштво «Видик»,
- Удружење „Широко врело –Шибови“;
- Удружење медљанаца „Опарнице“ Мркоњић Град
- Удружење грађана „МЕДЉАНЦИ“ , Медна
- Удружење жена „Наша жена“, Подрашница
- Хуманитарно удружење жена Мркоњић Град“ ,
- Удружење жена „ЈОВАНА“
- Коло српских сестара „Рођење пресвете Богородице“
- Коло српских сестара „Блага Марија „ Ораховљани
- Удружење грађана „Исток“
- Удружење воћара, произвођача ракије „МГ Савка“ ,
- „Ловачко удружење “Лисина“,
- Удружење пољопривредника „Мркоњић“,
- Удружење грађана „МГ-Фармери“
- Планинарско друштво „Лисина“
- Удружење слијепих и слабовидих особа,
- Удружење одгајивача голубова „Плаво Небо“
- АМД „Ауро ауто“, Мркоњић Град
- Удружење грађана “АБФ“,
- Удружење за побољшање живота дјецe и младих „Озон“,
- Међуопштинско удружење цивилних жртава рата, Мркоњић Град
- Удружење логораша Мркоњић Град,
- Савез удружења бораца НОР-а Мркоњић Град,
- Удружење породица погинулих и несталих, Мркоњић Град
- Удружење пензионера Мркоњић Град,
- Удружење „Инфо.дмг“, Мркоњић Град
- КУД „Петар Кочић“ Мркоњић Град

Б.ІІІ.4. Инфраструктура

Б.ІІІ.4.1. Саобраћај

У погледу саобраћајне инфраструктуре окосницу путне мреже у општини Мркоњић Град представљају магистрални путни правци: М5 (пут АВНОЈ-а) Јајце – Мркоњић Град – Бихаћ, М15 Мркоњић Град (Рогољи) – Гламоч – Сплит и М16 Бања Лука – Црна Ријека – Јајце – Сарајево. Од регионалних путева, кроз општину пролази регионални пут Р412 Мркоњић Град - Црна Ријека и Р415-а Доњи Бараћи – Шипово.

Слика 6. Графички приказ географско-саобраћајног положаја општине Мркоњић Град

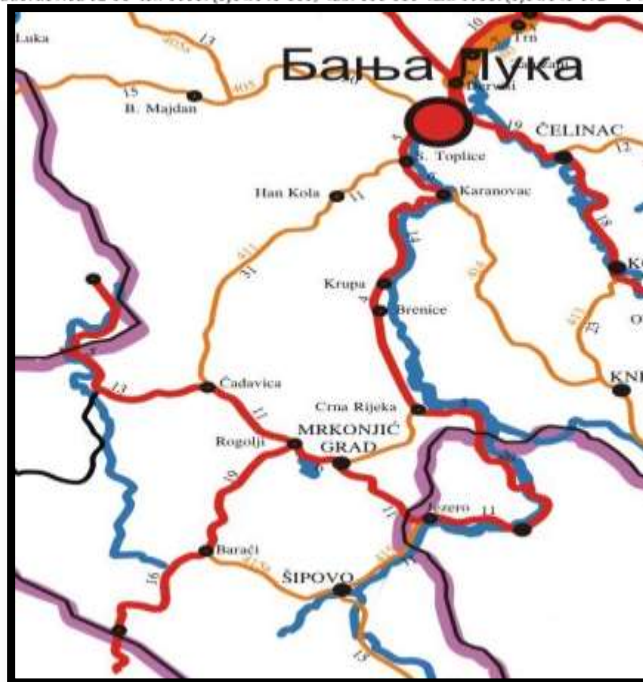
Преко ових саобраћајница које су чиниле и чине окосницу развоја простора Општине, простор се интегрише са непосредном околином, и ширим простором, при чему посебан значај имају магистрални пут Бихаћ – Мркоњић Град и регионални пут Мркоњић Град – Црна Ријека са везом преко М-16 са Бања Луком. Овим путним правцима оствараује се привредна, културна и политичка интеграција Мркоњић Града са регионалним центрима Бања Лука, Бихаћ, Сплит и осталим општинским центрима.

Путна мрежа представља најзначајнији сегмент саобраћајне инфраструктуре, јер омогућава транспорт робе и превоз људи до одређених релација на безбедан и сигуран начин. Из тих безбедносних разлога је потребно да постојећа путна мрежа буде усклађена са постојећим Законом и Правилником.

Слика 7: Положај општине у односу на саобраћајну инфраструктуру Републике Српске

Општина Мркоњић Град има веома повољан саобраћајно-географски положај и добру саобраћајну повезаност са околним подручјем. Ова компаративна предност општине је нарочито значајна у контексту стратешких путних комуникација које су предвиђене Просторним планом Републике Српске, попут трасе ауто-пута Градишка – Бања Лука – Мркоњић Град – Купрес у дужини од 62.775,22 m.

Слика 8: Постојећа путна мрежа на подручју општине

Друмски саобраћај

Постојећа саобраћајна инфраструктура на територији општине се састоји од категорисаних и некатегорисаних путева.

Кроз општину Мркоњић Град пролазе три магистрална и два регионална пута.

- магистрални пут М-5 за Бихаћ и Јајце (Чађавица – Мркоњић Град – Присоје у дужини од 23.769 m)
- магистрални пут М-15 за Сплит (Мркоњић Град – Млиниште у дужини од 37.923 m)
- дио магистралног пута М-16 (дужина 25. 346 m)
- регионални пут R-412 Мркоњић Град – Црна Ријека у дужини од 13.582 m
- регионални пут Р-415а Доњи Бараћи – Шипово у дужини од 8.107 m

Табела бр 84. Дужина путева на подручју Општине Мркоњић Град

Локални путеви km	Регионални пут km	Магистрални пут km	Укупно km
175,90	21,689	87,037	292,608
60%	10%	30%	100%

Поред магистралних и регионалних путева, основу саобраћајног система општине чини мрежа локалних путева која досеже до свих дијелова простора и прикупља саобраћајне токове на магистралне и регионалне путеве односно врши повезивање насеља у мрежу и тиме битно утиче на компактност простора општине.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Када је у питању стање локалне путне инфраструктуре (категорисане и некатегорисане), може се констатовати да је она на задовољавајућем нивоу и да пружа солидан основ за развој различитих привредних дјелатности на подручју општине.

Готово сва насељена мјеста, изузев Трнова, Шибова и Дубице, су повезана асфалтним путем са центром општине. У неким селима је у значајној мјери унапређена и секундарна путна мрежа (Бјелајце, Подрашница, Подбрдо, Граци, Баљвине, Ораховљани, Бараћи, Копљевићи, Тријебово, Шеховци итд.).

Дужина категорисане путне мреже на подручју Општине износи 292,608 km, од чега магистралних 87,037 km, регионалних 29,671 km и локалних 175,90 km.

Табела бр.85. Списак локалних путева, на територији општине Мркоњић Град

Дионица пута	Дужина пута	Дионица пута	Дужина пута
Мркоњић Град – Копљевићи – Чигоје – Гробље – Бјелајце	7,60 km	Подрашница – Шибови	9,00 km
Бјелајце – Марковићи – Коце	4,90 km	Штрбина – Медна – Оканције – ријека Сана	14,10 km
Црна ријека – Баљвине школа – Црква	4,60 km	Доњи Бараћи – Горњи Бараћи	3,60 km
Мркоњић Град – Подови – Тријебовска продавница – Сурјан школа – Драгићи	17,7 km	Доњи Бараћи – Горња Пецка – Доња Пецка (црква)	8,50 km
Тријебовска продавница – Лекићи (окретница)	4,50 km	Добра Вода – Убавића Брдо школа	6,50 km
Мркоњић Град – Котор – Густовара	8,00 km	Подови – Јасенови Потоци школа – Палалићи	6,50 km
Котор – Густовара – Црква	4,00 km	Ивовац – Подгорја дом	7,30 km
Рогољи – Кула – Јовандићи	4,50 km	Герзово – Трново школа	8,00 km
Понор – Дубица	7,50 km	Плави пут – Офуне школа	2,50 km
Подбрдо – Горњи Граци (Мраморје) – Доњи Граци (Вишекруне) – Ђон – Пераћи – Чађавица	11,00 km	Мајдан – Горњи Мајдан	3,50 km
Мраморје – Пијетловац – Краљевац (Граци)	5,40 km	Превиле – Магаљдол	7,50 km
Мраморје – Парадиник – Доњи Граци – Драга (Граци)	3,40 km	Бјелајце – Рекази – Доњи Шеховци продавница	3,10 km
Ораховљани (кружни ток)	2,50 km	Мркоњић Град – Ступари – Рогољи	4,20 km
Подрашница – Подсело	6,00 km		

Укупна дужина локалних путева:

- Асфалтирани: 126,22 km
- Неасфалтирани: 49,68 km
- УКУПНО: 175,90 km**

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Густина путне мреже на подручју општине Мркоњић Град износи $44\text{km}/100\text{ km}^2$ не рачунајући некатегорисане путеве, што је мање него у односу на густину путне мреже БиХ ($45\text{km}/100\text{km}^2$). У политици развоја општине основни предуслов је модернизација локалних путева. Локална путна мрежа значајно учествује у густини, што је показатељ релативно добре развијености исте.

Густина путне мреже у односу на број становника указује да је релативно добра отвореност насеобинских система, а значајно је и учешће путева са савременим коловозом.

Магистрални и регионални путеви, поред транзитне функције, утицали су на непосредно и посредно отварање и развој околног простора.

Поред наведене локалне мреже путева општина има, развијену и мрежу некатегорисаних и шумских путева, којима се директно утиче на отварање и развој простора.

Брзи развој аутомобилске индустрије те модернизација путева уз предности које пружа моторно возило, у погледу мобилности, изражене индивидуалности и нивоу услуге условљавају знатно повећање броја путничких аутомобила по глави становника.

Према подацима из ЦЈБ Мркоњић Град (Билтен за 2014. годину) на подручју општине Мркоњић Град регистровано је 4.749 возила, што нам говори да ниво степена моторизације износи 262 воз/1000 становника.

Јавни саобраћај

Ниво развијености јавног саобраћаја мјери се бројем јавних линија, бројем полазака, покривености простора општине линијама јавног саобраћаја, становништва, броја мјеста у аутобусу и слично.

На формирање линија јавног саобраћаја и њихове основне карактеристике у највећој мјери утицао је превозник, односно његови интереси.

Анализом стања уочено је да је највећи број радних мјеста у општинском центру, тако да становници који станују ван општинског центра користе јавни превоз ради задовољења својих основних потреба, тј. рада.

Данас у општини Мркоњић Град постоје бројне општинске, међуградске, међуентитетске и међународне линије. Може се рећи да је покривеност Општине линијама јавног превоза релативно задовољавајућа по густини и досегљивости. Развијен је радијални систем линија са центром у Мркоњић Граду. За међумјесни саобраћај постоје релативно повољне могућности веза са ширим просторима у БиХ преко развијене мреже магистралних и регионалних путева. У граду постоји аутобуски терминал.

Такси стајалишта су уређена и посебно обиљежена мјеста намјењена за стајање такси возила ради пружања такси услуга. На подручју општине Мркоњић Град одређена су два такси стајалишта и то:

- Такси стајалиште код аутобуске станице
- Такси стајалиште Зборички мост

Паркинг и бициклистички саобраћај:

На простору градске зоне, уочен је велики проблем у вези паркирања аутомобила, у виду недовољног броја паркинг мјеста што изискује непрописно и небезбједно паркирање. Тренутно постоји пар означених и дефинисаних јавних паркиралишта са укупним капацитетом од 215 паркинг мјеста, што не задовољава тренутно стање у самој Општини. Бициклистички саобраћај,

у постојећем стању, одвија се коловозом постојећих улица и није заступљен међу грађанима као један вид превозног средства или као рекреацијски саобраћај.

Објекти на путу

Већина постојећих објеката се налази уз магистралне путеве М 5 за Бихаћ и Јајце, М 15 за Сплит, М 16 за Бања Луку и Сарајево и регионалне путеве Р 412 Мркоњић Град – Црна Ријека и Р 415а Доњи Бараћи – Шипово.

Подаци преузети из публикација " Бројање возила на мрежи путева у Републици Српској – 2011. година "

Квалитетна база података о броју возила на саобраћајницама је од посебне важности, будући да прикупљени и статистички обрађени подаци омогућују праћење и анализирање саобраћајних потреба становништва и привреде и указује нам на недостатке саме инфраструктуре. Са адекватном базом података о стању саобраћаја на постојећим саобраћајницама, могуће је планирати, пројектовати и одржавати постојеће саобраћајнице ради потреба становништва и развијања привреде и индустрије.

Бројање саобраћаја врши се аутоматским бројачима на магистралној и регионалној путној мрежи. Што се тиче обраде података код континуираног аутоматског бројања саобраћаја, бројање се врши током целе године, односно 8.760 сати. На основу тога добија се уопштена анализу о бројачким местима, подаци о ПГДС и часовној неравномерности протока који представљају основне информације за планирање и развој целокупне путне мреже у Републици Српској.

На основу добијених података, путнички аутомобили су највише користили дионицу М16 Карановац – Црна Ријека. Може се примјетити да је од 2008. год. до 2009. год. дошло до повећања саобраћаја на овој дионици, али 2010. год. имамо знатни пад саобраћаја све до 2011 године гдје је ПГДС 3.572.

Табела бр. 86. Табеларни приказ локације и података бројача на магистралним путевима

Број дионице	Дионица	Дужина	ПГДС				
			2007	2008	2009	2010	2011
65	М5 Чађавица – Рогољи	10.605	2246	2298	2381	2341	2346
66	М5 Рогољи – Мркоњић Град	5.003	2902	2986	3085	3029	3035
67	М5 Мркоњић Град - Језеро	11.627	2474	2999	2563	2552	2539
68	М5 Језеро – Граница РС (Језеро1)	1.145	2099	2357	2025	2017	2007
167	М15 Рогољи – Бараћи	19.145	1030	1054	1087	1061	1063
168	М15 Бараћи – Граница РС (Млиништа)	19.226	504	516	534	524	525
189	М16 Карановац – Црна Ријека	32.786	3435	3423	3629	3622	3572
190	М16 Црна Ријека – Граница РС (Угари)	5.535	1246	1235	1242	1232	1145
520	Р412 Мркоњић Град – Црна Ријека	13.582	2651	2627	2648	2627	2441
537	Р415а Шипово - Бараћи	16.000	226	231	239	233	233

Извор: Подаци преузети из публикација " Бројање возила на мрежи путева у Републици Српској – 2011. година "

Б.ІІІ.4.2. Енергетска инфраструктура

Б.ІІІ.4.2.1. Електроенергетика

Снабдијевање електричном енергијом комплетног подручја општине Мркоњић Град врши се преко 110 kV далековода "Бочац – Мркоњић Град" и 110 kV далековода ХЕ "Јајце 1" - Мркоњић Град из трансформаторске станице 110/35/20 kV Мркоњић Град. Далековод "Бочац – Мркоњић Град" је дужине 15,4 km, изграђен је 1957. године, реконструисан је 1981. године. Далековод ХЕ "Јајце 1 - Мркоњић Град" је дужине 19,3 km, изграђен 1957. године, реконструисан је 1981. године. Потрошач "РС Силикон" д.о.о. Мркоњић Град, инсталисане снаге 41 MVA, годишње потрошње енергије 220 GWh, напаја се са 110 kV мреже. Уклапање РС Силикон на преносну мрежу урађено је по принципу улаз/излаз на DV 110 kV ХЕ Јајце 1 - Мркоњић Град.

На подручју општине Мркоњић Град пролазе дионице траса далековода 220 kV "Какањ – Приједор 2" и далековода 220 kV "Јајце 2 – Приједор 2".

На територији општине Мркоњић Град налази се хидроцентрала Бочац, која представља најзначајнији енергетски извор који је пуштен у погон 1981. године. Укупна годишња производња енергије је 307.5 GWh.

Главна напојна тачка, односно мјесто гдје "Електродистрибуција" преузима електричну енергију од Електропреноса је ТС 110/35/20 kV Мркоњић Град са инсталисаном снагом трансформатора од 20 MVA.

Средњенапонска мрежа која је у власништву "Електродистрибуције" Мркоњић Град реализована је на три напонска нивоа 10 kV, 20 kV и 35 kV. Дио средњенапонске мреже је изведен подземно и напаја дио градске мреже – 23 градске трансформаторске станице. Подземни дио средњенапонске мреже чине 20 kV кабловски водови у дужини од око 9 km. Надземни дио средњенапонске мреже називног напона 10 kV и 20 kV реализује дио градске и ванградске мреже у дужини од 354 km.

На подручју општине Мркоњић Град постоје двије трансформаторске станица 110/kV те 194 трансформаторских станица 10-20/0,4 kV.

НН дистрибутивна мрежа у урбаном дијелу је углавном кабловска, дијелом подземна, а дијелом надземна реализована СКС водовима. У приградском и руралном дијелу Општине мрежа је надземна, дијелом кабловска реализована СКС водовима, а дијелом од голих АлФе проводника. Опште стање нисконапонске мрежа је на задовољавајућем нивоу.

На подручју општине у 2014. години има 7.518 домаћинстава са прикључком на ел. мрежу, од којих нека домаћинства имају више од једног прикључка.

Када је у питању стање у потрошњи електричне енергије на подручју општине, може се констатовати да оно, посматрајући претходни шестогодишњи период, има стални тренд раста.

Б.ІІІ.4.2.2. Термоенергетика

У простору, који је обухваћен Просторним планом општине Мркоњић Град, не постоји изграђен инфраструктурни систем за даљинско снабдијевање објеката топлотном енергијом. Већина јавних објеката и неки већи стамбено-пословни објекти имају инсталиране сопствене котловница за централно гријање. Ове котловнице искључиво служе да обезбиједи топлотну енергију за загријавање просторија у објектима у којим су уграђене. Поменуте котловнице су различитог капацитета и користе различита горива. У котловницама већег капацитета (са котловима изнад 600 kW) користи се "тешко лож-уље", док се у котловницама мањег капацитета користи углавном "лако лож-уље". Неке од ових котловница су расходоване, а неке су већ и демонтиране. На мјесту ових котловница, када се изврши топлификација града, могу се инсталирати топлотне подстанице.

Остали објекти у обухвату Просторног плана обезбјеђују топлотну енергију за загријавање објекта из локалних извора топлоте по појединим просторијама или из малих котловница. Локално гријање је углавном у индивидуалним стамбеним објектима. Као основни енергент за загријавање ових објеката користи се чврсто гориво (дрво, угаљ). Мали број објеката има уграђене топлотне пумпе за загријавање просторија зими и расхлађивање љети.

Б.ІІІ.4.3. Хидротехника

Б.ІІІ.4.3.1. Водоснабдјевање

Адекватно ријешено водоснабдијевање на простору општине има 4.250 домаћинстава, што представља 68,9% од укупног броја домаћинстава. Од тога је 2.710 домаћинстава у градском и 1.540 у сеоском подручју.

Привредних субјеката који користе градски водовод је 407. Сви водоводи који су у надлежности КП "Парк", а.д. се редовно контролишу, а губици воде у систему се процјењују на око 26%.

Водоснабдијевање Мркоњић Града, приградских насеља и дијелова насеља Подрашница, Подбрдо, Томићи, Ступари, Тријебово, Котор и дио Копљевића, омогућено је из градског водовода Мркоњић Град. Као примарно извориште користи се каптирани извор "Зелениковац" капацитета од око 80 l/s.

Поред "Зеленковца" за потребе градског водовода користе се и изворишта: "Драчељ" (капацитета 10,5 l/s), "Скела" (капацитета 9 l/s), „Пејчића врело“ (3,85 l/s) и "Петрића Врело" (капацитета 7 l/s).

Са градског водовода се снабдијевају:

- МЗ Подрашница изузев засеока Мрачај, Џевери, Радића Бријег и Јанковићи, који имају локалне водоводе;
- МЗ Подбрдо без домаћинстава Солдати, Лакићи, Сукаре, Рудићи и Кула који имају властите водоводе;
- МЗ Шеховци изузев Сурјана;
- Насељено мјесто Мркоњић Град – урбани дио и приградска насеља: Брдо, Котор, Старо Село, Копљевићи, Томићи, Чулићи, Ступари, Комленићи, Шормази.

- МЗ Бјелајце.

Са изворишта "Сокочица" врши се водоснабдијевање сљедећих насељених мјеста:

- МЗ Герзово (без Трнова);
- МЗ Бараћи осим засеока: Царевац, Тодићи, Васлићи, Лазића Греда, Лазићи, Берићи и Стојчићи који имају властите локалне водоводе;
- Убавића Брдо;
- МЗ Пецка.

Са изворишта "Пејчића врело", капацитета 3,85 l/s, врши се водоснабдијевање мјесне заједнице Ођуне.

Насељена мјеста која имају локалне водоводе су: Рогољи, Лакетићи и Балкана, Млиништа, Јасенови потоци, Трново, Медна, Оканције, Антонићи, Горњи и Доњи Граци, Ораховљани, Доњи Шеховци, Подоругла, Магаљдол, Ођуне, Мајдан, Чираковац.

Насељена мјеста која немају ријешен систем водоснабдијевања: Горња и Доња Подгорја, Дубица, Сурјан, Дабрац, Баљвине, Шибови и дио Тријебова (Чулићи и Алексићи).

Узимање узорака и испитивање бактериолошке и физичко – хемијске исправности воде врши Институт за јавно здравство Републике Српске.

Водоснабдијевање градског подручја је врло задовољавајуће, док су локални водоводи најчешће мањег капацитета од реалних потреба конзументата.

Укупно гледајући, стање водоснабдијевања на подручју Општине Мркоњић Град је такво да је изражена велика неравномјерност појединих дијелова Општине, што се нарочито односи на безводна сјеверна подручја Општине, у односу на сам град.

Главни проблеми у водоснабдијевању су: стара и дотрајала мрежа на којој су кварови све већи и чешћи; нерационална потрошња (овај проблем је нарочито присутан на сеоским подручјима у љетном периоду); илегални прикључци; отпор корисника према уградњи водомјера; изградња објеката на водоводној мрежи; изворишта немају дефинисану неопходну заштитну зону.

Б.ИИ.4.3.2. Канализација

Основна карактеристика одвођења отпадних вода на подручју Општине Мркоњић Град је изразита неуједначеност у покривености канализационом мрежом, односно велика разлика између градског и ванградског подручја.

Отпадне воде се углавном испуштају у водотоке, без предходног пречишћавања. Са подручја градског насеља, отпадне воде се испуштају директно у Црну Ријеку, а у руралним подручјима, одвођење се врши у септичке јаме. Већином су то септичке јаме које кроз земљу загађују подземне воде, јер њихов садржај директно одлази у слив отпадних вода па онда у водотоке.

Систем канализације је мјешовити, односно заједнички којима се, поред отпадних, одводе и оборинске воде. Постојећи канали су углавном секундарног типа. Основна карактеристика тог система је да је неорганизован и неплански, без претходно утврђених рјешења.

Процјењује се да је око 50 % становништва Општине покривено канализационим системом.

Мјесне заједнице које имају изграђен канализациони систем, и то само у ужим центрима су: Подрашница, Подбрдо, Бараћи и Бјелајце.

Главни проблеми у канализационој мрежи су: стара и дотрајала мрежа на којој су кварови све већи и чешћи; илегални прикључци; изградња објеката на канализационој мрежи; канализационе цијеви у кишном периоду не могу прихватити све количине воде (јер је иста мрежа за фекалне и оборинске воде), што доводи до излијевања на саобраћајнице или чак враћања у подруме појединих објеката.

Б.ИИ.4.4. Телекомуникациона инфраструктура

Телефонски саобраћај је у протеклом периоду доживио нагли развој, увођењем могућности кориштења мобилне телефоније, покривањем великог дијела територије општине сигналом. На подручју општине Мркоњић Град постоји 15 базних станица М:тел-а и 6 базних станица БХ Телеком-а и што омогућава добру покривеност сигналом мобилне телефоније. На територији општине постоје и 4 базне станице ХТ Еронета. Фиксна телефонска мрежа реализована је са 11 телефонских централа. Сва чворишта фиксне телефоније повезана су оптичким каблом. Као и бакарни водови, оптички су дијелом положени у канализацију, а дијелом у ров. Сервиси који се могу користити су телефонија, интернет, кабловска телевизија, мобилна телефонија.

Рационализација телекомуникационог саобраћаја и фиксне телефоније такође је допринијела ефикаснијем систему телекомуникација, а изградња мреже оптичких каблова већег капацитета као и дигиталних комутационих чворова знатно је унаприједила и модернизовала систем. На предметном подручју функционишу три мобилна оператера а то су М:тел, БХ Телеком и ХТ Еронет.

Б.ИИ.4.5. Комунална инфраструктура

Комуналне услуге на подручју општине Мркоњић Град обавља КП »Парк« Мркоњић Град. Основна дјелатност предузећа је производња и дистрибуција воде, прикупљање, одвоз и депонување чврстог отпада, прикупљање и одвод отпадних вода, уређење и одржавање зелених површина, зимско одржавање, одржавање и управљање тржницама (зеленом и сточном).

Поред основне дјелатности, пружа и друге услуге као што је изградња водоводне и канализационе мреже, инсталације водоводне и канализационе мреже у зградама, багер радови, транспорт радови, саобраћај, одржавање мобилности у граду у зимском периоду и слично. У надлежности комуналног предузећа »Парк« је депонија отпада »Подови« која је налази 5km сјеверозападно од градског центра, лоцирана са лијеве стране локалног пута Мркоњић Град – Тријебово – Шеховци - Сурјан. Заузима површину од 30.000 m² на коју се одлаже отпад са градског подручја општине. Количина прикупљеног отпада на годишњем нивоу, према подацима КП »Парк« износи 15.101m³. На подручју општине 4.500 домаћинстава (72% од укупног броја домаћинстава) је покривено услугом одвоза отпада.

Б.ІV. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА

Б.ІV.1. Заштићени простори (природни, антропогени, еколошки)

Б.ІV.1.1. Природно наслеђе

Цјелокупан простор општине Мркоњић Град је по много чему природно веома атрактивно подручје, са специфичностима и вриједностима геолошког, хидролошког, вегетацијског и зоолошког карактера. Наредним активностима требало би обезбиједити да најатрактивнији простори Општине добију статус природног резервата. Основни критеријум за издавање природних вриједности који би требало да имају третман заштићене природе, је изворна очуваност и визуелна љепота.

Поред великог природног богатства, данас готово да нема званично заштићених добара, због чега постоји реална опасност од њиховог уништавања и нестајања. Уопште, развој човјечанства, од почетка па до данас, уско је везан за природне ресурсе. Процес смањивања природног дијела животне средине у посљедње вријеме је све евидентнији, услед чега долази до нарушавања еколошке равнотеже исте, а самим тим и угрожавања егзистенције човјечанства.

Из тог разлога све је присутније јачање свјести о значају природних екосистема, што потврђују и активности све већег броја напредних земаља које се залажу за организовано и планско очување истих, а све то кроз израду пројеката и конвенција на свјетском нивоу („МАБ“ 1970. године, „Агенда 21“ 1992. године)

Поред богате хидролошке мреже и разноврсности земљишног и вегетацијског покривача, посебан печат привредним вриједностима масива Лисина даје изванредно богат диверзитет микофлоре. Ова планина је станиште бројних до сада детерминисаних врста гљива.

Према евиденцији Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, на територији општине Мркоњић Град нема заштићених природних вриједности. Предходну заштиту, која је истекла 2013. године имао је Посебан резерват природе „Лисина“.

Б.ІV.1.2. Културно – историјско наслеђе

Културно-историјска добра представљају свједочанства егзистирања човјека и његових цивилизација у времену и простору и веома су важан дио укупног човјековог наслеђа. Културно-историјска баштина представља специфичан, хуманистички, вид квалитете датог простора. Као дјелатност, она је од нарочитог значаја за друштво и његов развој.

Археолошки локалитети на подручју општине Мркоњић Град према Археолошком лексикону Босне и Херцеговине (Сарајево 1988. године) су:

Праисторијски период:

1. Градина, Баљвине, Мркоњић Град. Праисторијска градина. На десној обали Врбаса насупрот ушћа Црне Ријеке налази се плато са очуваним сухозидом. Жељезно доба;
2. Градина, Граци, Мркоњић Град. Праисторијска градина. Састоји се од два дијела – Велике и Мале градине – смјештене на врху доминантног брда. Вјероватно касно бронзано и (или) жељезно доба;

3. Градина, Подбрдо, Мркоњић Град. Праисторијска градина. Смјештена на брежуљку. Бедемом је брањен само горњи плато, који носи назив „Градић“. Жељезно доба;
4. Градина, Трново, Мркоњић Град. Праисторијска градина. Смјештена на врху једног купастог брда, с јужне и источне стране штићена стрмим падинама. На врху се налази плато, пречника сса 35 m, брањен јаким сухозидом. С најлакше приступачне, западне стране, налази се лимитни тумулус, пречника око 10 m, а нешто ниже фортификација је била појачана још једним земљаним насипом. Мање, сондажно ископавање извео је 1967. И. Бојановски и утврдио постојање културног слоја који указује на трајање градине у току касног бронзаног и жељезног доба;
5. Грича, Баљвине, Мркоњић Град. Праисторијска остава бакрених предмета. Нађена случајно у маси земље под корјеном једног дрвета. Састоји се од 35 бојних сјекира с ушицом и повијеним сјечивом. Касни енеолит, вјероватно вучедолска култура;
6. Курбесан камен, Мркоњић Град. Претхисторијско насеље. Око природне стијене изнад врела Суљиновац, налази се претхисторијски керамички материјал и троска у већим количинама. Насеобински простор (сса 300 m²) налази се непосредно испод стијене. Вјероватно жељезно доба;
7. Мала Градина (Мали град – Градић), Тријебово, Мркоњић Град. Праисторијска градина, лоцирана на врху бријега. Плато, димензија сса 100x40 m, брањен је каменим сухозидом, основе до 3 m, висине до 2 m. Вјероватно касно бронзано и жељезно доба;
8. Пјануша, Грезово, Мркоњић Град. Праисторијски појединачни налаз. Бронзани келт. Бронзано доба;
9. Велика Градина, Горња Пецка, Мркоњић Град. Праисторијска градина. Градински простор утврђен одбрамбеним насипима. Крај бронзаног и жељезног доба;
10. Вулетина Градина, Трново, Мркоњић Град. Праисторијска падина. На самом градинском простору, који је испран, нема културних слојева. Нешто праисторијске керамике нађено је на падинама и у подножју градинског комплекса. Бронзано или жељезно доба.

Римски период:

1. Баре – Тријебово, Мркоњић Град. Римски сребрни накит (огрлице, фибуле, наруквице). Ближе околности налаза непознате, вјероватно потиче из гроба. Римско доба II, III вијек;
2. Бјелајце, Бјелајце – Доње Поље, Мркоњић Град. Римско насеље. Поред остатака грађевина нађен је фрагмент надгробног споменика категорије ципуса, шест редова слова. Највјероватније потиче из рушевина античког насеља у Доњем Пољу, Римско доба, II вијек;
3. Бријег, Старо Село, Мркоњић Град. Остаци римске архитектуре. Употребљени и као сполија у старом муслиманском гробљу на лијевој обали Црне ријеке (жртвеник с приказом стабла на једној од бочних страна, четири камене греде и једна профилирана греда, одломак саркофага и уломак жртвеника). Провенијенција непозната. Можда остаци маузолеја. Касноантички период, III – IV вијек;
4. Црквина (Громиле), Мајдан, Мркоњић Гад. Римско насеље и касноантичка црква. Око потока Јошавке нађено је мноштво римске керамике, цигле, уз металне предмете и надгробни споменик. На лијевој обали потока ископана је касноантичка црква. Састоји се од апсиде, лађе и споредних просторија (димензије 22,20 x 16,60 m). Грађена је од ломљеног камења, седре и уломака опеке. Сачувани дијелови архитектонског украса (капител, базамент и др). На зидовима је сачувана и жбука са

вишебојним премазом. Припадала је рударском насељу. Римско доба и касноантички период;

5. Чираковац, Мајдан, Мркоњић Град. Римски новац. Два денаруса царице Фаустине II. Римски период, II вијек;
6. Доња Пецка, Доња Пецка, Мркоњић Град. Римско насеље. На лијевој обали потока Крушевљака на великој површини разасути комади римске цигле. Овдје су нађени жртвеник посвећен Јупитеру, камена урна, надгробни натпис. Римско доба;
7. Герзово, Герзово, Мркоњић Град. Шест бронзаних римских царских новчића. Римско доба, 4 вијек;
8. Градина, Баревци – Царевац, Мркоњић Град. Римско насеље. Остаци насеља из римског доба. На падини на површини сса 100x100 m изоравају се зидови грађени у малтеру, цигла и цријеп. Одавде потиче камено корито (сада пред црквом у Пецкој), жлијеп водовода израђен је од римске цигле, те жељезни будак и бронзана аплика, као и уломак сепулкралног споменика на коме се спомиње гентилно име Аурелиус. Римско доба, крај II и III вијек;
9. Градина, Брдо – Рудићи, Мркоњић Град. Претхисторијска градина и римска осматрачница. Градина, заправо невелико узвишење, на врху има зараванак опкољен сухозидом (Градић). На падинама налази керамике и троске. Вјероватно жељезно доба и римско доба;
10. Округла махала, Мркоњић Град. Римски појединачни налаз. Бронзане маске Медузе у виду аплика. Римско доба;
11. Подградина, Подрашница, Мркоњић Град. Римски новац. Шест римских бронзаних новчића. Римско доба, III и IV вијек;
12. Подрашница, Подрашница, Мркоњић Град. Римски новац. Златник царице Пулцхерие. Касноантички период, V вијек;
13. Селишта, Медна, Мркоњић Град. Римско насеље. на парцелама Селишта и Каменице изоравани остаци римске архитектуре – темељи грађевина, цигла, обрађени камени елементи, итд. Римско доба I – IV вијек;
14. Скрадаш, Тријебово, Мркоњић Град. Римски новац. Два римска бронзана новчића. Римско доба III вијек;
15. Суво поље, Подрашница, Мркоњић Град. Римски новац, Златник Цлаудиуса II. Римско доба III вијек;

Средњи вијек:

1. Багар, Сурјан, Мркоњић Град. Средњовјековни надгробни споменици. Сачувана 3 стећка у облику сандука, орјентације С-Ј. Касни средњи вијек;
2. Батиничко гробље, Горњи Шеховци, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Уз врело Драговац у православном гробљу сачувано око 10 стећака у облику плоча и сандука; један споменик украшен молитвом полумјесеца. Касни средњи вијек;
3. Беглуци, Горњи Шеховци – Јарићи, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 90 стећака једноставног, неправилног облика сандука; орјентација З-И. Касни средњи вијек;
4. Брешчић, Густовара, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 7 стећака у облику плоча и сандука. Касни средњи вијек;
5. Бујире (Мраморје), Копљевићи, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Разврстана у три групе сачувана су 32 стећка у облику сандука, орјентирана З-И. Касни средњи вијек;

6. Бусија, Јовандићи, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 40 стећака у облику сандука, различите оријентације. Касни средњи вијек;
7. Цегељак, Бјелајце, Мркоњић Град. Средњовјековни надгробни споменик. Сачуван и стећак неправилног облика, остали уништени. Касни средњи вијек;
8. Ђурум Ловрића, Бјелајце, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Петнаест стећака у облику плоча и сандука; уништени. Касни средњи вијек;
9. Доњи Граци, Доји Граци, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 6 стећака у облику сандука, оријентисаних 3 - И. Касни средњи вијек;
10. Дворине (Мраморје), Бјелајце – Вођевића до, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано 64 споменика у облику плоча и сандука, оријентисано 3 - И. Касни средњи вијек;
11. Град, Дабрац, Мркоњић Град. Средњовјековни град Бочац, кориштен и у турско доба. Доста добро сачуван; састоји се од дворишта са предзиђем, те вањског обора. У ранијој фази град је имао четири торња у дворишту, улазни и три на периметру. Бранич – кула, извана заобљена изнутра квадратна, доста добро сачувана, остале порушене. Бедеми су мјестимично високи и 5 - 6 m. На падини према Врбасу пружа се велики обор, заштићен истуреном кулом и бедемом који се спуштао све до Врбаса. С обе стране Врбаса налазила се варош. Први пут се спомиње 1494. у саставу Јајачке бановине. Касни средњи вијек;
12. Градина, Дабрац, Мркоњић Град. Средњовјековна утврда. Лежи на стијени изнад ушћа Црне ријеке у Врбас. Бедеми, вјероватно осматрачнице, сачувани дјелимично. Касни средњи вијек;
13. Градиште (Мало Мраморје), Подрашница, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 20 стећака у облику плоча и сандука, оријентисаних 3-И, остали уништени. Касни средњи вијек;
14. Гробнице, Медна, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано неколико стећака једноставног облика, остали развучени или уништени. касни средњи вијек;
15. Ханови, Горњи Шеховци, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Уз православно гробље сачувано је око 10 стећака у облику сандука, оријентисаних 3 - И. Касни средњи вијек;
16. Јатунова њива, Доње Балвине, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 40 стећака у облику плоча и сандука; један споменик украшен молитвом мјесеца, розете и оружја. Касни средњи вијек;
17. Котор, Котор, мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 6 стећака у облику сандука. Касни средњи вијек;
18. Крстови, Горња Пецка, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано око 10 стећака у виду плоча и сандука. Касни средњи вијек;
19. Кућишта, Трново, Мркоњић Град. Средњовјековни надгробни споменици. Сачувана 2 стећка у облику сандука и крста, остали уништени. Касни средњи вијек;
20. Љутик, Герзово, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 5 стећака у облику неправилних сандука, оријентисаних С - Ј. Касни средњи вијек;
21. Марина њива, Лисковица, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 30 стећака у облику плоча и саркофага. Касни средњи вијек;
22. Мрамор, Трново, Мркоњић Град. Средњовјековни надгробни споменик. Усамљени стећак у облику сандука, оријентације 3 - И. Касни средњи вијек;

23. Мраморје (Стубо), Горње Бјелајце, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 40 стећака у облику плоча и сандука орјентисаних 3-И. Касни средњи вијек;
24. Мраморје (Кугино гробље), Густовара, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 80 стећака у облику плоча и сандука, орјентисаних 3 - И; украшен један споменик молитвом полумјесеца и розете и фигуралним сценама (двобој и коло). Касни средњи вијек;
25. Мраморје, Подрашница, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Уз православно гробље сачувано око 150 стећака у облику плоча, сандука и саркофага, који је украшен мотивом крста. Касни средњи вијек;
26. Мраморови, Штрбине, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 6 стећака у облику плоча и сандука. Касни средњи вијек;
27. На срид села, Доње Баљвине, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 6 стећака у облику плоча и сандука. Касни средњи вијек;
28. Омар, Шеховци, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Уз католичко гробље сачувано је око 30 стећака у облику плоча и сандука; један споменик украшен молитвом полумјесеца. касни средњи вијек;
29. Отока, Сурјан, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано 10 стећака у облику сандука, орјентисаних С - Ј. Касни средњи вијек;
30. Плочице, Горњи Шеховци. Мркоњић Град. Средњовјековни надгробни споменици. Сачувана 2 стећка у облику сандука, орјентисани 3 - И. Касни средњи вијек;
31. Подградина, Граци, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано 36 стећака. Касни средњи вијек;
32. Полом, Граци, Мркоњић Град. Средњовјековна утврда. На стрмом терену изнад потока Тресковца, незнатни остаци утврђења. Касни средњи вијек;
33. Пољице, Горњи Шеховци, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 15 стећака у облику сандука, распоређених у више група; остали уништени. Касни средњи вијек;
34. Рошића греда, Шеховци, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Груписани у двије цјелине сачувано је око 30 стећака у облику плоча и сандука. Касни средњи вијек;
35. Саитовац, Мрачај, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 15 стећака у облику плоча и сандука, орјентисани 3 - И. Касни средњи вијек;
36. Спасовина, Трново, Мркоњић Град. Средњовјековни надгробни споменик. Усамљени стећак у облику високог сандука у православном гробљу. Касни средњи вијек;
37. Старо Село, Старо Село, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Уз муслиманско гробље и уз некадашњу џамију сачувано 7 стећака у облику сандука. Касни средњи вијек;
38. Сурјан 1, Сурјан, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Сачувано 7 стећака у облику сандука, орјентисаних С - Ј. Касни средњи вијек;
39. Сурјан 2, Сурјан, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано 16 стећака у облику сандука, орјентисаних С - Ј. Касни средњи вијек;
40. Тешановића Крчевине, Горње Баљвине, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувана 3 стећка у облику великих сандука, орјентисаних 3 - И; на једном нејасна представа животиње. Касни средњи вијек. Од осталих споменика сачувани само остаци;

41. Трстовина, Трново, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувано око 80 стећака у облику сандука, орјентисаних углавном 3 - И. Касни средњи вијек;
42. Велика Челика, Пецка, Мркоњић Град. Случајни средњовјековни налаз. Стрелица типа „ластиног репа“ нађена 1952. на греди. Рани средњи вијек;
43. Велика Њива, Герзово, Мркоњић Град. Средњовјековна некропола. Сачувана 52 стећака у облику плоча и сандука, орјентисаних С-Ј. Касни средњи вијек.

Налазишта са више културних слојева:

1. Градина (Мајданска градина), Мајдан, Мркоњић Град. Праисторијска градина и римска утврда. Лоцирана на врху усамљеног доминантног брда. Праисторијска фортификација је, углавном пропала, а касније је изграђена утврда са зидовима у малтеру. Крај старијег и млађег жељезног доба и римско доба;
2. Луке, Бјелајце – Доње Поље, Мркоњић Град. Римско насеље и средњовјековно гробље. Површински трагови видљиви су само мјестимично. Повремено се изоравају зидови грађени малтером. Пронађене и гробнице, неке са стећцима. ту је пронађен и натпис. Римско доба и касни средњи вијек;
3. Трново, Трново, Мркоњић Град. Средњовјековно гробље. Праисторијски тумулус и средњовјековна некропола. На тумулу смјештено 6 стећака у облику неправилних плоча, орјентисаниј 3-И. Бронзано и жељезно доба и касни средњи вијек;
4. Велика Градина, Тријебово, Мркоњић Град. Праисторијска градина и римска утврда. Смјештена је на доминантном положају званом Греда. Вјероватно је основана у касно бронзано или жељезно доба, а у римско доба запосједнута као стражара за контролу цесте;
5. Врченац, Мркоњић Град. Римско и средњовјековно насеље. Око врела Врченца ископани римски предмети – углавном грађевински материјал, што указује на постојање насеља. Око врченца се налазило и касније, средњовјековно насеље звано Варчарево. Римско доба и касни средњи вијек.

Табела бр. 88. Преглед културних добара општине Мркоњић Град - Уже градско подручје:

Ред. бр.	Назив објекта и адреса	Хронолошка припадност	Валоризација	Зона заштите	Опште мјере заштите	Напомена
1	Зграда општине Мркоњић Град, Трг краља Петра I Карађорђевића	Аустроугарски период	Архитектонска вриједност	II	Рестаурација, текуће одржавање	Првобитна богата пластична декорација је уклоњена; објекат дограђен за потребе административне службе града
2	Кизлар - агина џамија, мјесто и остаци, Трг краља Петра I Карађорђевића	Ранији објекат је изграђен у турском периоду, крај XVI вијека	Мјесто и остаци градитељске целине уврштени на Листу националних споменика БиХ	I	Највиши степен заштите мјеста и остатака	Објекат је био уписан у регистар споменика културе од 1951.
3	Џамија у Ријечи (Хамидија), Улица Симе	Новоизграђени објекат; ранији објекат из 1908.	Мјесто и остаци првобитног	I	Највиши степен заштите	

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

	шолоаје, код улице Старине Новака	године	објекта уврштени на Листу националних споменика БиХ		мјеста и остатака	
4	Храм Рођења Пресвете Богородице, Симе Шолаје	1884. год.; објект запаљен у II свјетском рату, а обновљен 1960. год. Оштећен и запаљен 1995.год. реконструкци а извршена 2014.год.	Споменичка вриједност, српски национални споменик	II	Рестаурација, санација, текуће одржавање	
5	Жупна црква Св. Филипа и Јакова, простор између улица Његошеве и Хајдук Вељка и Црне Ријеке	1881. год.	Објект уврштен на Привремену листу националних споменика БиХ	I	Највиши степен заштите мјеста и остатака	Обнова објекта у току
6	Музеј I засједања ЗАВНОБИХ-а, угао улица Карађорђевоје и Светог Саве	Изграђен 1896. год. А постао Музеј 1954.год.	Објект уврштен на Листу националних споменика БиХ	I	Највиши степен заштите мјеста и остатака	Припадајућа покретна добра су однесена или уништена
7	Споменик Петру I Карађорђевићу - Мркоњићу, Трг краља Петра I Карађорђевића	Првобитни споменик из 1924. год., нова биста из 1996. год.	Садашња биста није валоризована као културно добро	II	Израда нове бисте, текуће одржавање, уклапање у ново рјешење трга	Предложена израда новог споменика по узору на изворни или прибављање рјешења путем јавног конкурса, те промјена позиције у складу са новим рјешењем трга.
8	Дом културе (Дом ЗАВНОБИХ-а), улица Светог Саве	Последња четвртина XX вијека, 1973,	Архитектонска вриједност	III	Текуће одржавање	Објект је обновљен 2007 - 2008. год.
9	Зграда старе гимназије, Његошева улица	Аустроугарски период	Објект историјско - амбијенталних карактеристика	III	Рестаурација, конструкција, санација, адаптација, текуће одржавање	Објект је девастиран и не користи се
10	Српска православна основна школа, улица Симе Шолаје.	Аустроугарски период	Амбијентална вриједност	II	Рестаурација, адаптација, текуће одржавање	
11	Кућа породице Медић, улица Светог Саве	Аустроугарски период	Објект историјско - амбијенталних карактеристика	III	Рестаурација, санација, адаптација, текуће одржавање	

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

Табела бр. 89. Преглед културних добара општине Мркоњић Град – Околина:

Ред. Бр.	Назив објекта и локација	Хронолошка припадност	Валоризација	Опште мјере заштите	Напомена
1	Православни Храм Светог пророка Илије у мјесту Доња Пецка	Средина XIX в. - 1858.год.; звоник дограђен касније	Споменичка вриједност	Рестаурација, текуће одржавање	Фасада је у новије вријеме малтерисана; аутентичан иконостас је замијењен
2	Храм Светог Богојављења у мјесту Герзеве	1858. год.; звоник дограђен почетком XX в.	Споменичка вриједност	Рестаурација, текуће одржавање	Фасада је у новије вријеме малтерисана; аутентични камени под и иконостас су замијењени
3	Школа у мјесту Герзове	1857. год.	Споменичка вриједност	Рестаурација, конструкција, санација, текуће одржавање	Објекат је запаљен и девестиран 1995. год. током грађанског рата
4	Храм Св. Апостола Петра и Павла у мјесту Густовара	Аустроугарски период, почетак XX в.	Споменичка вриједност	Текуће одржавање	Објекат је саниран 2007. године
5	Жупна црква Св. Илије Пророка у мјесту Лисковица	-	Објекат уврштен на Привремену листу националних споменика БиХ	Највиши степен заштите објекта	Објекат је срушен током грађанског рата
6	Храм Рођења Пресвете Богородице у мјесту Медна	Првобитни храм изграђен 1883 - 1886. год.; звоник дограђен двадесетих година XX вијека	Споменичка вриједност	Рестаурација, текуће одржавање	Објекат је због дотрајалости порушен 1977. год., а изградња новог је трајала од 1977 - 1988. Објекат је оштећен у грађанском рату, а саниран је у периоду од 2001 - 2004.
7	Храм Покрова Пресвете Богородице, село Подрашница	Подигнут од дрвета 1883.,	Споменичка вриједност	Текуће одржавање	Године 1972. је почела изградња новог Храма око новог, који је касније срушен. Храм је завршен 1990. У току 1995 оштећен, којег је Владика бихаћко-петровачки Г.Хризостом 2002. Осветио чином трносања.

Комисија за заштиту националних споменика до сада је на подручју Општине донијела шест одлука о проглашењу **културних добара националним споменицима**:

1. Хамидија џамија (џамија у Ријечи, Ријечка џамија), мјесто и остаци градитељске цјелине: **Мјесто и остаци градитељске цјелине - Хамидија џамија (Џамија у Ријечи, Ријечка џамија, Ричка џамија) у Мркоњић-Граду**, проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: национални споменик). Национални споменик обухвата земљиште означено као к.ч.бр. 20/88 и 20/89-1, к.о. Мркоњић-Град, Република

Српска, Босна и Херцеговина. На национални споменик се примјењују мјере заштите и рехабилитације утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика установљене у складу са Анексом 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", број 9/02). Влада Републике Српске дужна је осигурати правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију, презентацију и рехабилитацију националног споменика. Влада Републике Српске дужна је осигурати средства за израду и provedбу потребне техничке документације за рехабилитацију националног споменика.

2. Кизларагина џамија у Мркоњић Граду, мјесто и остаци градитељске цјелине:

Мјесто и остаци градитељске цјелине Кизларагине џамије у Мркоњић-Граду проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: национални споменик).

Национални споменик обухвата земљиште означено као к.ч. број 26/84, 26/82-1 и 26/81-1, посједовни лист бр. 524, к.о. Мркоњић-Град, Мркоњић-Град, Република Српска, Босна и Херцеговина. На национални споменик се примјењују мјере заштите и рехабилитације, утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика, установљене у складу са Анексом 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", број 9/02). Влада Републике Српске дужна је осигурати правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију, презентацију и рехабилитацију националног споменика. Влада Републике Српске дужна је осигурати средства за израду и provedбу потребне техничке документације за рехабилитацију националног споменика.

3. Музеј I засиједања ЗАВНОБИХ-а:

Музеј I засиједања Земаљског антифашистичког вијећа народног ослобођења (ЗАВНОБИХ-а) у Мркоњић-Граду заједно са сталном музејском поставком и ентеријерском опремом проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине. Објекат се налази у централној зони Мркоњић-Града на к.ч. 26/63, к.о. Мркоњић-Град, Република Српска. На национални споменик из става 1. овог члана примјењују се мјере заштите и рехабилитације утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика установљене у складу са Анексом 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске" број 9/02). Влада Републике Српске дужна је да предузме одговарајуће правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију, презентацију и рехабилитацију националног споменика из тачке и ове одлуке. Влада Републике Српске дужна је да обезбиједи средства за израду и спровођење потребне техничке документације у циљу враћања објекта Музеја и засиједања ЗАВНОБИХ-а у Мркоњић-Граду у стање прије 1992. године. С обзиром на историјски значај објекта Музеја и засиједања ЗАВНОБИХ-а у Мркоњић-Граду потребно је да се приступи изради детаљног плана заштите и обнове објекта. Министарство просвјете и културе Републике Српске дужно је да прикупи податке о покретним добрима која су се налазила у објекту и изврши њихов поврат, након чега је дужно да достави те податке Комисији за очување националних споменика (у даљњем тексту: Комисија).

4. Кућа породице Гашић, историски споменик:

Историјски споменик – Кућа породице Гашић у Мркоњић Граду проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљем тексту: национални споменик). Национални споменик се налази на простору означеном као к.ч. 26/65 и 26/68 (стари премјер), што одговара к.ч. 637 (нови премјер), лист непокретности број 376/0, к.о. Мркоњић Град 2, општина Мркоњић Град, Република Српска, Босна и Херцеговина. На национални споменик примјењују се мјере заштите утврђене Законом о провођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављене у складу са Анексом 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", бр. 9/02, 70/06 и 64/08). Влада Републике Српске дужна је осигурати правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију презентацију и рехабилитацију националног споменика.

5. Стари град Бочац, историјски споменик са градитељском цјелином:

Градитељска цјелина – Стари град Бочац проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине. Национални споменик чине зидови и објекти Старог града Бочца и покретно наслеђе које се налази депонирано у Музеју Републике Српске у Бањој Луци. Национални споменик се налази на локацији означеној као к.ч. број 4/103/1 (стари премјер), посједовни лист број 28, к.о. Дабрац, општина Мркоњић-Град, Република Српска, Босна и Херцеговина. На национални споменик се примјењују мјере заштите, утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика, установљене у складу са Анексом 8. Општог оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", број 9/02). Влада Републике Српске дужна је осигурати правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију и презентацију националног споменика.

6. Стећак у Баљвинама, археолошко подручје:

Археолошко подручје – Стећак у Баљвинама проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљем тексту: национални споменик). Национални споменик налази се на локацији која обухвата к.ч. 14/173-1, к.о. Баљвине, општина Мркоњић-Град, Република Српска, Босна и Херцеговина.

На национални споменик се примјењују мјере заштите и рехабилитације утврђене Законом о provedби одлука Комисије за заштиту националних споменика установљене у складу са Анексом 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", број 9/02). Влада Републике Српске дужна је да обезбиједи правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију, презентацију и рехабилитацију националног споменика. Влада Републике Српске дужна је да обезбиједи средства за израду и спровођење потребне техничке документације за рехабилитацију националног споменика.

На подручју општине Мркоњић Град, на 24 локалитета налази се 675 мраморова или стећака. Поред сећака у Баљвинама, налази се много монументалних мраморова, међу којима се издвајају некрополе у Горњим Баљвинама, Лисковици, Густовари, Шеховцима, Подрашници).

Објекти уврштени на привремену листу националних споменика БиХ:

1. Лисковица – Жупна црква св. Илије Пророка;
2. Жупна црква св. Филипа и Јакова.

Народно градитељство је један од битних елемената културног идентитета одређеног подручја, који се нарочито огледа у очувању његових регионалних посебности. Разноликост сеоских насеља и народног градитељства представља посљедицу бројних историјских, културних, привредних, природних и других утицаја. Општинске власти, као и службе заштите требале би да охрабрују приватну иницијативу за формирање приватних збирки или завичајних кућа. Код израде урбанистичких планова требало би да се инсистира на очувању барем матрица насеља. У амбијенталним просторима препоручује се пројектовање таквих савремених кућа, које чувају дух традиционалних кућа одређеног подручја. Заштита руралних објеката је често у потпуној зависности од одржавања његове првобитне функције.

Табела бр. 90. Преглед објеката и цјелина народног градитељства у обухвату Општине:

Ред. Бр.	Објекат или цјелина	Хронолошка припадност	Валоризација	Зона заштите	Мјере заштите
1	Просторна културно - историјска цјелина Шибови	Крај XIX или почетак XX в. (кад је ријеч о објектима)	Културно добро	III	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите, како би се сачувао постојећи амбијент
2	Просторна културно - историјска цјелина Шибови - Домаћинство Анђелка Ђоћкала	Крај XIX или почетак XX в. (кад је ријеч о објектима)	Културно добро од великог значаја	I	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите; неопходно је уклањање свих досадашњих непримјерених и нестручних интервенција
3	Просторна културно - историјска цјелина Шибови - Млинови на Широком врелу	Током XX в.	Културно добро	III	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите; неопходно је враћање аутентичног изгледа објектима
4	Рожича воденица на Грачанској ријеци	Прва половина XX в.	Културно добро	III	Уклонити све непримјерене интервенције и вратити објекту аутентичан изглед, на основу консултација са слубом заштите
5	Кућа Исмета Муриза у засеоку Куцеља (Баљвине)	Почетак XX в.	Културно добро од великог значаја	II	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите; неопходно је уклањање постојећих непримјерених интервенција и враћање аутентичног изгледа објекту
6	Просторна културно - историјска цјелина Медна	Крај XIX или почетак XX в. (кад је ријеч о објектима)	Културно добро	III	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите
7	Просторна културно - историјска цјелина Медна - Млинови на Медљанки	Крај XIX или почетак XX в.	Културно добро	II	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите; неопходно је враћање аутентичног изгледа објектима
8	Просторна културно - историјска цјелина Трново	Крај XIX или почетак XX в. (кад је ријеч о објектима)	Културно добро	III	Приликом већих интервенција у заштићеној цјелини, неопходно је добијање мишљења надлежне службе заштите, како би се сачувао постојећи амбијент
9	Чатрња у селу Тријевову	1936. година	Културно добро	III	Сачувати објекат од даљег пропадања и санирати га на основу мишљења прибављеног

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38

Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

					од надлежне службе заштите
10	Чатрња у Баљвинама	1940. година	Културно добро	III	Сачувати објекат од даљег пропадања и санирати га на основу мишљења прибављеног од надлежне службе заштите
11	Православно гробље у селу Шибови	Нема података за најстарије надгробнике вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
12	Православно гробље у селу Грезово	Нема података за најстарије надгробнике вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
13	Православно гробље у селу Медна	Вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
14	Православно гробље у селу Горњи Граци	Вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
15	Православно гробље у селу Трново	Нема сигурних података, пошто је на истом мјесту и археолошки локалитет	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
16	Православно гробље Грабеж у Горњој Пецкој	Вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
17	Православно гробље у селу Густовара	Вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
18	Православно гробље под Грабежом у Мркоњић Граду		Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
19	Православно гробље у Мркоњић Граду	Вјероватно XVIII или XIX в.	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
20	Партизанско гробље у Мркоњић Граду	Од II свјетског рата	Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
21	Католичко гробље у Мркоњић Граду		Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите
22	Мезар поред џамије у Ријеци		Културно добро	III	Забрањује се измјена намјене овог простора, односно његово коришћење у друге сврхе, те уништавање или измијештање старих надгробника без мишљења службе заштите

Поред наведених објеката и локалитета, евидентирано је и неколико појединачних објеката (кућа и помоћних објеката). Ови објекти су евидентирани како би могли да буду искориштени у случају реализације различитих пројеката, прије свега из заштите и туризма.

Евидентирани објекти захтијевају, што је прије могуће, детаљнију анализу и израду техничке и друге документације. Стварање детаљне и комплетне документације је једини начин да ови објекти буду правилно третирани у будуће и да о њима, у случају њиховог нестанка остане неки траг. Ова валоризација треба да се посматра као први неопходан корак у циљу сагледавања чиме располаже Републички Завод за заштиту културно – историјског и природног наслеђа.

И ако неки од наведених објеката више не заслужују да буду високо вредновани због неадекватних измјена свог аутентичног изгледа, оно што је успјело да преживи дејство времена и људског фактора толико је оскудно, да и не постоји неки велики избор у том погледу. Зато се у режиму претходне заштите нашла већина објеката која могу да, на основу истраживања и анализа, буду једини преостао и стога најзначајнији извор информација о овом сегменту народног живота.

Б.ИВ.2. Угрожена подручја

На подручју општине Мркоњић Град, као угрожена подручја, издвајају се површине под минама и минско експлозивним средствима, регистроване углавном уз сјеверни и сјеверозападни руб општине, (подручју Сурјана, Подрашнице, Милетића, Баљвине (Риђанак, Градина, Буквик), те мање површине на територији Магаљдола и Шибова. Миниране површине су углавном заступљене на шумском земљишту.

Минирано подручје представља опасност и блокаду за било какве планове за даљи развој, те је крајње неопходно извршити деминирање терена.

Површине под минама, односно ризичне и сумњиве површине заузимају 638,35 ha, односно 0,95% укупне површине општине.

Табела бр.91. Ризичне и сумњиве површин (миниране) на подручју општине Мркоњић Град

Општина	Површина општине (ha)	Ризичне површине (ha)	Сумњиве површине (ha)	Структура %
Мркоњић Град	66.900,73	205,98	432,37	0,95

Извор: Центар за уклањање мина

На графичком прилогу бр. 19, издвојене су површине представљене као угрожена подручја.

Б.В. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Б.В.1. Воде, тло и ваздух

Подручје општине Мркоњић Град није непосредно угрожено од великих загађивача тако да је до сад стање животне средине релативно добро.

Највећи број еколошких проблема на подручју општине егзистира због заостајања у развоју комуналне инфраструктуре, те због неријешених еколошких проблема производних капацитета. Многи еколошки проблеми узроковани су ниским нивоом свијести грађана као и појединача о потреби очувања квалитета животне средине.

Процес планирања и израде планске документације је један од најбитнијих фактора развоја друштва. Анализирајући постојеће стање и сагледавајући потребе, а у складу са највишим критеријумима, Просторни план општине Мркоњић Град је документ дугорочног развоја у функцији интегралног третирања проблематике уређења простора и унапређења животне средине.

Иако немамо податке о прекомјерним концентрацијама загађујућих материја у ваздуху, ипак је нужно посебне мјере подузимати код избора ложишта и горива.

Земљиште се на веома широком простору загађује отпацама, ископима и слично, еродира и деградира.

Уколико се у наредном периоду не предузму одговарајуће мјере могу се очекивати знатно убрзанији процеси деградације животне средине, односно еколошких услова што може имати знатне посљедице на цјелокупан развој Општине.

Развој производње и услуга није увјек базиран на технолошким рјешењима која су водила рачуна о проблемима загађивања животне средине. Посљедица тога је одређен број производних објеката за пружање услуга изграђених и пуштених у употребу без потребних технолошких и техничких рјешења за заштиту и очување животне средине. Ово стање је навело до нарушавања природе и природних добара и животне средине, те даље активности око ових природних субјеката доводи у опасност темељно нарушавање у биосфери.

На очување квалитета еколошке средине, како општине Мркоњић Град, тако и Републике Српске њених повољних природних и климатских карактеристика, у великој мјери је утицала економска ситуација, што је довело до смањења броја загађивача.

Међутим не треба занемарити чињеницу да се у послеријатном периоду, привредни развој заснивао углавном на искориштавању природних богатстава, што је довело да значајно уништавања шумских подручја, појаве клизишта и угрожавање квалитета водоизворишта.

Искориштавањем природних ресурса и њиховом прерадом, при чему настају различити отпадни материјали, човјек све више утиче на своју околину, у негативном смислу.

Тренутно на подручју општине Мркоњић Град постоји једна пословно-индустријска зона:

- „Пословна зона Подбрдо“ у насељу Подбрдо ,

У оквиру ове пословне зоне постоје различити пословни и производни садржаји који имају широк дијапазон утицаја на животну средину и веома је битно да се посебна пажња усмјери на имплементацију свих мјера за спрјечавање или умањивање тих утицаја на животну средину, тј. дослиједно провођење свих обавеза дефинисаних еколошким дозволама.

Приликом израде овог просторног плана кориштена методологија је усклађена са важећим законским актима. У току израде су примјењивани критеријуми, препоруке, нормативи, услови и други чиниоци планерских поступака који су резултат стручног и научног истраживања, а чија је основна тежња усклађивање животне средине, друштвене заједнице и материјалних резултата њеног рада изражена управо кроз обликовање средине за човјека.

Анализа резултата добијених анкетирањем представника мјесних заједница општине Мркоњић Град приказује сљедећи резултат:

- Као прворангирани проблем који утиче на животну средину, односно најзначајнијих проблем по мишљењу испитаника сматра отпад и дивље депоније најзначајнијим проблемом животне средине у општини Мркоњић Град.
- Другорангирани проблем животне средине сматра социјално стање становништва и однос према животnoj средини.

Проведена анализа постојећег стања на подручју Општине дала је општу слику стања животне средине посматрајући поједине сегменте, њихову међусобну повезаност и условљеност као што су вода, тло и ваздух. Важно је напоменути да се приликом израде овог документа није располагало довољним бројем адекватних података из разлога непостојања система мониторинга на цијелом подручју општине.

Ваздух

Ниво квалитета ваздуха на подручју општине детерминишу различити географски, климатски, метеоролошки и други фактори.

На подручју општине Мркоњић Град нису вршена никаква мјерења квалитета ваздуха и не постоји мониторинг квалитета ваздуха. Нису вршена значајна истраживања стања животне средине и процјена утицаја животне средине на здравље становника општине. Када се томе дода и то да територију Општине заузимају шумске површине око 70 % од укупне територије општине, може се рећи да је општина Мркоњић Град чиста и еколошки здрава средина.

Међутим, због непостојања јединственог система топлификације, загријавање објеката се врши помоћу појединачних котловница у привредним објектима као и пећи за загријавање у објектима индивидуалног становања. Ови извори загађења имају заједничку карактеристику просторног извора онечишћења ваздуха.

На почетку израде овог плана, у насељу Бјелајце, почела је са радом фабрика силицијум метала, РС Силикон, која има одређене утицаје на ваздух, јер су јој то и главне емисије у животу средину. Провођење свих мјера заштите, као и мониторинг емисија и стања животне средине,

дефинисаних еколошком дозволом за ову фабрику, су кључни за контролу утицаја овог прерађивачког капацитета на подручју ове општине.

У ширем смислу, извори негативног утицаја на квалитет ваздуха, а самим тим и на квалитет животне средине могу се подијелити на:

- линијске изворе загађења (регионални, магистрални и локални путеви);
- тачкасте изворе загађења (индивидуални објекти, котловнице, пилане);
- површински (пословне зоне, минирани површине, депоније):

Бука

Појава буке, нарочито у урбаним срединама, је проблем коме се у задње вријеме посвећује све већа пажња. Када је у питању бука детаљнији подаци не постоје, јер се до сада нису спроводила одговарајућа мерења нивоа буке. Међутим, могу се идентификовати значајнији извори буке, а то су подручја која се налазе непосредно уз магистралне и локалне саобраћајнице. Може се рећи да бука представља један од просторно најраспрострањенијих утицаја које саобраћајнице врше на непосредну околину према свим истраживањима која се односе на домен животне средине.

Вода

Проблем збрињавања фекалних и површинских вода је углавном ријешаван индивидуално, изградњом индивидуалних септика. Постоји читав низ изграђених појединих канализационих система које се најчешће одводе у сливове ријека и мањих ријечица на територији општине. Збрињавање и одвођење површинских вода се одводи низом каналних система индивидуалног типа. Ово преставља велики проблем са станишта очувања и заштите животне средине.

На територији ове Општине не постоји континуирани систем контроле и праћења квалитета вода у водотоцима, а самим тим и адекватна статистичка база података.

Извори негативног утицаја на квалитет вода могу се подијелити на:

а/ тачкасте загађиваче

- испусти колектора комуналне отпадне воде,
- неуређене депоније,
- индустријски и други погони (бензинске станице, ауто праоне и др.).

б/ линијске загађиваче

- саобраћајна мрежа магистралних, локалних категорисаних и некатегорисаних путева,
- подручја са неизграђеним и дотрајалим системом канализационих цјевовода за одвођење атмосферских и фекалних отпадних вода.

ц/ расуте загађиваче (сточарство и пољопривредне површине на којима се врши производња).

С обзиром на овакво стање, јасно се види потреба и стратешки правац општине Мркоњић Град у квалитетном рјешавању ових проблема кроз пројекте изградње и унапређења постојећег канализационог система општине.

На територији Општине Мркоњић Град објективно нема реалних опасности од поплава које би изазвали велике воде. Због конфигурације терена могу се јавити само бујице које стварају ерозију тла.

Земљиште

Код земљишта као основног природног елемента, посебно треба истаћи да земљиште као сложени еколошки систем реагује на врло мале промјене, у ком смислу долази и до деградације његових основних карактеристика.

Посебна чињеница нам намеће обавезу да се за сваки конкретан случај истражи велики број могућих утицаја, који се могу систематизовати у двије основне групе:

- загађења земљишта и
- деградација земљишта.

Састав и санитарно стање земљишта представља велики фактор за здравље људи, са директним или индиректним утицајем преко загађења површинских и подземних вода, као и ваздуха.

Нерационална употреба пестицида и ђубрива у пољопривреди, као и загађивање од вода и депонија, доприноси загађивању земљишта на простору општине. Проблем који се јавља са прекомјерном употребом пестицида је у њиховој постојаности у природним условима и садржају фенола и тешких метала што оптерећује земљиште.

Тренутно се не врши анализа земљишта нити прати промјена квалитета (загађеност) земљишта.

Извори загађења земљишта се могу сврстати у три групе:

1. Отпадне воде као загађивачи земљишта:

- Индустијске отпадне воде;
- Воде загађене пољопривредним активностима (вјештачка ђубрива, пестициди, органске материје различитог поријекла);
- Отпадне воде из домаћинства и одржавање хигијене насеља.

2. Загађивачи поријеклом из атмосфере који земљиште контаминирају спирањем, падавинама или директном седиментацијом:

- Емисија из индустријских технолошких процеса;
- Емисија усљед сагоријевања фосилних горива (индустрија, енергетска постројења, индивидуална ложишта);
- Емисија поријеклом од моторних возила, а од трафостанице у акцидентним ситуацијама;
- Емисија поријеклом из сагоријевања различитог органског материјала.

3. Чврсти отпад различитог поријекла

Посебан проблем представљају дивље депоније. Ове депоније треба затворити и одредити локацију за формирање трансфер станице, одакле ће се прикупљени отпад одвозити на планирану Регионалну депонију, а до тада на постојећу општинску депонију комуналног отпада.

Посебан проблем представљају дивље депоније. Ове депоније треба затворити и одредити локацију за формирање трансфер станице, одакле ће се прикупљени отпад одвозити на планирану Регионалну депонију, а до тада на постојећу општинску депонију комуналног отпада.

Овдје је битно напоменути и да је у току израда инвестиционо-техничке документације за изградњу аутопута Гламочани – Млиништа, чији значајан дио пролази преко територије Мркоњић Града, што ће узроковати и заузимање већих површина земљишта у цијелом коридору аутопута. Проблематика заузимања површина неопходних за изградњу оваквих објеката, један је од параметра мјеродавних за дефинисање односа изградње објекта и животне средине.

Изучавање ове проблематике постало је актуелно оног тренутка када се напоскон схватило да површине које заузимају објекти овакве намјене, представљају изгубљени ресурс и да се тешко могу привести својој предходној намјени. Запосједање простора има више еколошких аспеката, међу осталим: уништавање или значајно оштећење затечених, али и других, с њима повезаних екосистема и губитак земљишта за друге привредне намјене (у првом реду земљорадњу).

За вријеме изградње оваквих објеката, да би се организациона шема са успјешном динамиком завршавања објеката могла спровести, неопходно је привремено заузети извјестан простор.

У току изградње, одређени простор ће бити заузет помоћним објектима, депонијама за одлагање грађевинског материјала, изградњом инфраструктуре градилишта и на мјесту позајмишта материјала. Након завршетка изградње, неопходно је све привремено угрожене површине вратити у првобитно стање мјерама биолошке рекултивације. Овдје је нарочито битно напоменути да уколико дође до изградње предметног аутопута биће неопходно отворити нова и интензивније експлоатисати постојећа позајмишта материјала и да је неопходно да се том приликом посвети посебна пажња код одобравања и отварања нових позајмишта материјала.

Након завршетка радова ове површине се враћају у првобитно стање уз могућа побољшања. Ово се односи на локацију пратећих објеката и инсталација за градилиште, позајмишта и одлагалишта грађевинског материјала за потребе извођења радова и привремених одлагалишта материјала из ископа (привремене депоније).

Под појмом деградације земљишта у смислу утицаја на животну средину, подразумјева се више различитих процеса од којих посебну тежину имају појаве клизања, одрона, ерозија, промјене пермеабилитета земљишта, деградација земљишта због формирања депонија, као и други утицаји који у конкретним просторним условима могу имати мањи или већи утицај.

Комунални отпад

Сакупљање, одвоз и депоновање чврстог комуналног отпада на подручју општине Мркоњић Град обавља Комунално предузеће „Парк“ а.д. Количина прикупљеног отпада на годишњем нивоу, на основу података КП „Парк“ а.д., износи 15.101 м³. На подручју општине 4.500 домаћинстава (72% од укупног броја домаћинстава) је покривено услугом одвоза отпада.

Основни проблеми по питању управљања отпадом, на које се треба фокусирати у наредном периоду, односе се на низак ниво едукације и свијести становништва из области заштите

животне средине и здравља људи, ограничен капацитет градске депоније, велики број дивљих депоније у близини водотокова и непримјерен начин одлагања животињског (анималног) отпада.

Међутим највећи проблем представљају дивља одлагалишта отпада која су распрострањена на свим путним прилазима граду и уз обалу Црне Ријеке. У следећој табели су приказане идентификоване неуређене и дивље депоније отпада на подручју општине Мркоњић Град.

Табела бр. 92. Неуређене и дивље депоније отпада на подручју општине Мркоњић Град

Насеље	Локални назив	Површина	Врста отпада
Бјелајце	пут за Власиње	5327.500	комунални, грађевински, пољопривредни
Бјелајце	пут за Лисковицу	1450.500	аутомобилске олупине и гуме
Старо Село	код пољ. фарме	486.000	комунални, грађевински, пољопривредни
Старо Село	уз рег. саобраћајницу	124.500	комунални, грађевински
Котор	Плоче	9228.500	комунални, грађевински, пољопривредни
Шумско земљиште	Подови - градска депонија	21725.500	комунални, индустријски, опасни отпад
Шумско земљиште	Подови	1567.000	комунални, грађевински отпад, земља
Подрашница	Луг	962.000	комунални
Подрашница	Металка	11547.500	комунални, дрвни, пољопривредни отпад
Д. Баљивине	Виништа	883.305	комунални
Д. Баљивине	Гајице	170.365	комунални
Г. Баљивине	Вртлић	526.815	комунални
Г. Баљивине	Калдрма	1194.883	комунални
Црна Ријека	Ушће - мрежа за отпад	630.757	пет амбалажа, дрвни и сл. плут. отпад
Дубица	пут за Дубицу	501.843	комунални
Чађавица	стари пут за Марчете	645.689	комунални
Горњи Граци	Баре	22523.392	комунални
Доњи Граци	Мачковац	360.577	комунални
Доњи Граци	код продавнице	49.929	комунални
Подбрдо/Г. Граци	Кучине-Јањила	25224.916	комунални

Присуство локалне, само дјеломично уређене депоније и дивљих одлагалишта на овом простору угрожава зелене површине као и високо и ниско растиње, стоку која се налази на околним пашњацима, контаминира водозахвате питке воде односно директно и индиректно угрожава здравље људи који овдје живе, тако да је неопходно хитно уређење простора саме депоније (прилагођавње санитарном начину одлагања и рада) као и уклањање дивљих одлагалишта око депоније и шире. На основу извршене анализе састава отпада, на депонији и дивљим одлагалиштима, утврђено је да је у питању мјешовити комунални чврсти отпад гдје спада домаћи, комерцијални, неопасни индустријски отпад, грађевински отпад, отпади са зелених површина, олупине хаварисаних аутомобила и сл.

Свим природним ресурсима општине потребно је одговорније управљати, прије свега шуме, минерална богатства, као и ограничене количине обрадивог земљишта. Заштита земљишта од трајних губитака, смањења плодности, ерозија и контаминација треба да буде саставни дио политике према пољопривредном земљишту, али и укупном простору.

Б. VI. СИНТЕЗНА SWOT АНАЛИЗА

Основне снаге, слабости, могућности и пријетње развоју планског подручја су:

ПРЕДНОСТИ – СНАГЕ (унутрашњи фактори који имају позитиван утицај на положај општине Мркоњић Град и креирање регионалних компаративних предности.)

- географски положај у односу на путне правце регионалног и државног значаја обезбеђује контакте са значајним центрима у окружењу и држави;
- повољна природни услови (клима, педолошке карактеристике, геоморфолошке карактеристике....) Квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса, доминантну улогу имају шумско земљиште и водени токови;
- повољни природни услови за развој сточарства, воћарства, производњу здраве хране, хране дефинисаног географског поријекла, љековитог и шумског биља и гљива;
- постоје основни предуслови за развој шумарства и коришћења свеукупних општекорисних функција шума, као једног од значајнијих развојних потенцијала општине Мркоњић Град
- развојни потенцијали у оквиру шума и шумског земљишта постоје и у виду сакупљања љековитог и ароматичног биља и гљива, при чему се могу остварити значајни приходи за локално становништво и заједницу уопште.
- ресурси за производњу здраве хране.
- Положај, природно и културно – историјско наслеђе, су потенцијали за развој туризма (посебно руралног, излетничког и спортског-рекреативног, транзитног, манифестационог).
- очувана животна средина и природне вриједности;
- Задовољавајуће количине и квалитет воде;
- Расположиви водни потенцијал;

СЛАБОСТИ (Унутрашњи фактори који имају негативан утицај на позицију општине):

- депопулације на нивоу општине;
- негативан природни прираштај;
- негативан миграциони салдо;
- растућа стопа незапослености;
- недостатак система управљања отпадом (дивље депоније, непостојање регионалне санитарне депоније);
- неадекватна презентација туристичких потенцијала.

МОГУЋНОСТИ (проистекле из боље употребе снага или умањивање слабости, као и из позитивног утицаја екстерних фактора):

- развој савремене пољопривредне производње, производње здраве хране, подизање нових плантажа воћа, пластеника и стакленика, производња пољопривредних производа дефинисаног географског поријекла;
- Покрај потенцијала у смислу коришћења дрвне масе, шуме и шумско земљиште на територији општине Мркоњић Град, уз хетерогену рељефну структуру, представља и добар потенцијал за афирмацију сљедећих активности, и то: ловни туризам, авантуристички туризам, спорт и рекреација, научно-истраживачки рад, и др.

- Обзиром да је у посљедње вријеме у градовима дошло до раста потреба за мирним одмором, шетњом и другим видовима спортова у природи, са сигурношћу се може истаћи да и општина Мркоњић Град посједује сасвим задовољавајуће потенцијале за задовољење свих ових потреба. У прилог томе иду и туристичка подручја у окружењу општине (Јајце, Шипово, Рибник)
- регионална и међурегионална сарадња.
- активности различитих фондова и донатора (међународних организација).
- пораст интереса за биолошки вриједном храном
- потенцијал за развој брэнда за одређене (пољопривредне) производе,
- могућност пресељавања индустрије из Хрватске, расположивост ЕУ фондова и раст важности производње здраве хране, воде и туризма у глобалној економији и укључивање у постојеће ланце вриједности у земљи, регији и иностранству.
- доступност ЕУ фондова

ОПАСНОСТИ – ПРИЈЕТЊЕ :

- демографски фактор (демографско пражњење периферних дијелова Општине и миграције, односно мања заинтересованост младих људи за останак),
- занемаривање концепта одрживог развоја,
- непостојање регионалне депоније и система управљања отпадом,
- одлазак радно способног, младог становништва са подручја Општине,
- слабо организован систем откупа и дистрибуције производа,
- институционално неуређено управљање водама на нивоу државе БиХ.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. Upisa: U/1-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Bijeljina

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karadorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com | izg@blic.net

V. ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА

V.I. ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО

V.I.1. Становништво

- Демографско пражњење села
- Депопулација општине
- Неповољна старосна структура.
- Недовољна социјална инклузија најугроженијих група становништва.

V.I.2. Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)

Основна ограничења за плански развој мреже насеља су недостатак стимулативних фактора опстанка и развоја села којима би се обезбиједио економски просперитет и демографска стабилност сеоског становништва.

- демографска уситњеност сеоских насеља не омогућава формирање организоване, функционалне и хијерархијски засноване мреже насеља;
- доминација морфолошки разбијених села.

V.II. РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

V.II.1. Природни ресурси

V.II.1.1. Воде и водно земљиште

- Однос према водним ресурсима није задовољавајући што доводи до загађивања многих изворишта и њихове ограничене употребе.
- Отпадне воде су највећи проблем насељених мјеста на подручју Општине Мркоњић Град. Све постојеће канализационе воде испуштају се директно у водотоке без претходног третмана. Од свих водних ресурса, еколошки најугроженији је водоток Црна Ријека који, практично, представља отворени колектор за све отпадне воде Мркоњић Града.
- Што се тиче руралног подручја и отпадних вода на тим подручјима, стање је исто тако забрињавајуће, јер у селима нема урађених система за одводњу отпадних вода. Већином су то септичке јаме које кроз земљу загађују подземне воде.

V.II.1.2. Пољопривредно земљиште

Највећи проблеми у пољопривредној производњи су изражени кроз:

- Нерационално кориштење пољопривредног земљишта услед непланске производње,
- Смањење расположивог пољопривредног земљишта због слабе и недовољне обраде земљишта,
- Кориштење хербицида и пестицида има као посљедицу деструкцију и смањење плодности,
- Депоније различитог отпада доводе до деградације земљишта,
- Недовољна рекултивација земљишта води ка осиромашењу плодности и деградацији.

V.II.1.3. Шумско земљиште и шуме

Основни проблеми који се вежу за област шумарства на територији општине Мркоњић Град, су:

- Монофункционално коришћење шума и шумских потенцијала,
- Појава шумских пожара,
- Недовољно коришћење осталих, непроизводних функција шума

V.II.1.4. Минералне сировине

- простор је недовољно искоришћен у области геолошких ресурса,
- недовољна искоришћеност посебно обновљивих извора енергије као еколошки најпогоднијих и најисплативнијих – нема подршке на локалном и регионалном нивоу,

V.II.1.5. Ловна и риболовна подручја

- Уређеност и техничка опремљеност ловишта није на задовољавајућем нивоу
- Самовољно испуштање воде из језера Балкана, чиме се нарушава комплетан екосистем језера.

V.II.2. Антропогени ресурси

- незадовољавајући ниво комуналних услуга
- незадовољавајући ниво опремљености туристичком инфраструктуром

V.III. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА

V.III.1. Стамбени фонд

- Непостојање државне и општинске стамбене политике.
- Сложена процедура израде инвестиционо-техничке документације, прибављање неопходних сагласности и издавања дозвола,
- Велики број оштећених и уништених објеката услед ратних дешавања.

V.III.2. Привреда

С обзиром на сложеност и тежину економске ситуације у Републици Српској и до сада је била евидентна проблематика рада и пословања, како малих и средњих, тако и великих привредних субјеката. Уопштено говорећи, проблеми у сектору привреде на подручју општине могу се сумирати у следећем:

- депопулација и неповољна старосна структура;
- неадекватни социо-економски индикатори руралних домаћинстава;
- недовољна искоришћеност природних ресурса;
- велики број некомерцијалних пољопривредних газдинстава;
- неадекватна примена агротехничких мера;

- ограничавајући фактор за организовану пољопривредну производњу тржишно оријентисану, јесте уситњеност пољопривредних парцела али и велике површине које се необрађују;
- скроман физички капитал (опрема, објекти, механизација);
- несређене земљишне књиге;
- слаба едукованост и информисаност пољопривредника;
- одсуство подршке локалне самоуправе у јачању предузетништва;
- недовољна сарадња између локалне самоуправе и удружења предузетника;
- недостатак средстава за реализацију развојних програма;
- недостатак стручног кадра у ловиштима који би задовољио потребе савременог ловног газдовања.
- загађивање водотока и нарушавање квалитета вода (водоток Црна Ријека);
- депопулација и неповољна старосна структура у руралном подручју;
- недостатак стратегије развоја туризма на општинском нивоу;

V.III.3. Друштвене дјелатности

- Постојање и размјештај друштвених дијелатности на простору општине задовољава тренутне потребе становништва..

V.III.4. Инфраструктура

V.III.4.1. Саобраћајна инфраструктура

- Недовољне ширине путева,
- Оштри радијуси
- Неријешена одводња,
- Неодговарајуће коловозне конструкције,

Сви ови недостаци утичу на брзину превоза и капацитет пута, односно на трошкове превоза, као и на безбједност саобраћаја.

V.III.4.2. Енергетска инфраструктура

V.III.4.2.1. Електроенергетика

Инсталисана снага у трансформаторској станици 110/35/10 kV „Мркоњић Град“ у планском периоду задовољава све потребе развоја Општине. Рачунајући са пуштањем у погон ТС Шипово растеретити ће се ТС Мркоњић Град и то постепено у цијелом планском периоду због чега опада прогнозирана потрошња ТС Мркоњић Град.

Евидентан проблем везан за електроенергетску инфраструктуру на подручју Општине је:

- Дотрајалост СН и НН водова у удаљенијим дијеловима општине Мркоњић Град,
- Продужетка ових водова на подручја сусједних општина угрожава поузданост напајања потрошача електричном енергијом.

V.III.4.2.2. Телекомуникациона инфраструктура

- недостатак међумјесних веза оптичким каблом са општинским центрима;
- дотрајалост дијела ТК мреже на подручју предметног обухвата.

V.III.4.2.3. Термоенергетика

- не постоји топлофикациона мрежа за загријавање ужег градског подручја,
- већина постојећих објеката је без адекватне термоизолације што проузрокује велике топлотне губитке.

V.III.4.3. Хидротехничка инфраструктура

Систем водоснабдијевања са својим капацитетима у овом моменту задовољава потребе потрошача који се снабдијевају водом из градског водоводног система општине Мркоњић Град, а који је у надлежности КП "Парк", а.д. Међутим, и поред задовољавајућих количина воде, у мрежи се јављају велики како технолошки тако и економски губици (око 26%), процјењују се на основу података о производњи и продаји воде. Развој града и пораст потребе за водом захтијевају и смањење губитака у систему, као и увођење у систем додатних количина воде, што је могуће активирањем нових изворишта и умрежавањем постојећих система.

- поједини дијелови система изведени су мимо техничких прописа;
- није ријешено питање организованог одржавања;
- потрошња воде се не мјери и не наплаћује, а квалитет воде се врло ријетко прати;
- стара и дотрајала мрежа;
- нерационална потрошња;
- илегални прикључци;
- постављање других инсталација на водоводној мрежи;
- изразита неуједначеност у покривености подручја канализационом мрежом;
- систем одводње отпадних вода директно сведен у водотоке;
- не придржавање еколошких дозвола, од стране привредних субјеката;

V.III.4.4. Комунална инфраструктура

Основни проблеми по питању управљања отпадом, на које се треба фокусирати у наредном периоду, односе се на низак ниво едукације и свијести становништва из области заштите животне средине и здравља људи, ограничен капацитет градске депоније, велики број дивљих депоније у близини водотокова и непримјерен начин одлагања животињског (анималног) отпада.

V.IV. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА

V.IV.1. Заштићени простори

- Неспровођење и непознавање важећих прописа од стране становништва и локалне самоуправе, стручних установа и институција,

- Прекомјерно коришћење природних ресурса у оквиру заштићених подручја,
- Неименовање управљача и непостојање Планова управљања за већину заштићених подручја,
- Мјењање услова станишта и уништавање природних еко-система усљед различитих облика антропогеног утицаја
- Слаба покривеност планском и урбанистичком документацијом,
- Недовољну примјену адекватних економских и финансијских инструмената за заштиту природе и управљање заштићеним подручјима,
- Фрагментација и деградација предјела усљед урбанизације, изградње инфраструктурних система, хидроакумулација, туристичко-рекреативних центара итд.;

V.V. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Имајући у виду тренутно стање квалитета животне средине у Општини, без предузимања одређених мјера и инструмената, не могу се очекивати значајнија побољшања и унапређење животне средине. Индустрија општине Мркоњић Град у последње вријеме почиње са радом у све већим капацитетима, долази до обнове пријератних производних капацитета или до промјене намјене производње. Поред индустријске производње, евидентан је и већи број приватних предузетника, како у услужном тако и у производном сектору. Сви поменути капацитети представљају одређене опасности и изворе негативних утицаја на животну средину.

Посматрајући стање животне средине општине Мркоњић Град у регионалном контексту може се закључити да постоји опасност од погоршавања квалитета животне средине. Наиме, на читавом подручју Општине се налазе дивље депоније гдје се неконтролисано одлаже комунални, грађевински, опасни и остале врсте чврстог отпада, што уз саобраћај који ствара додатно оптерећење унутар Општине, указује да се проблему животне средине мора систематски приступити. Оно што је исто битно нагласити је то да у овом тренутку на подручју Општине Мркоњић Град не постоји централни уређај за пречишћавање отпадних вода.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. Upisa: U/1-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Bijeljina

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karadorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com | izg@blic.net

Г. ЦИЉЕВИ

До краја планског хоризонта (2036. година - хоризонт приближавања основним циљевима просторног развоја), Мркоњић Град треба да постане општина која се складно развија на начин усклађен са интересима животне средине, са динамичном привредом заснованом на знању, са пријатним друштвеним и културним окружењем оријентисаним на одржив развој, и да се докаже као пословни, туристички и образовно-културни центар, са високо развијеним капацитетима за производњу и привлачење инвестиција, са грађанским друштвом активно укљученим у процес одлучивања (уз комуникацију са општинском управом) и са континуираним растом дохотка грађана.

Општи циљеви развоја општине Мркоњић Град су:

- * Одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији Општине;
- * Рационално коришћење природних ресурса и енергената;
- * Равномјеран развој читаве територије;
- * Повећање друштвеног и привредног стандарда руралних средина;
- * Очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа;
- * Развој туризма и на цијелој територији;
- * Унапређење економске основе општине, јачање индустријског развоја и привредне;
- * Структуре кроз подстицање МСП и стварање могућности за запошљавање.

Посебни циљеви просторног развоја су:

- * Јачање функционалних веза са окружењем: трансгранична сарадња са општинама у окружењу, развој трансрегионалне сарадње, унутрашња повезаност на подручју обухвата Плана;
- * Заштита висококвалитетног пољопривредног земљишта у границама природних могућности и простора који је измјењен дјеловањем човјека;
- * Заштита шума и шумског земљишта, чување, обједињавање у природне целине, планирање мјере рационалне експлоатације и рекултивације;
- * Синхронизација потреба за експлоатацијом водне енергије са стањем и потребама очувања природне и антропогене животне средине;
- * Економски развој, заснован на коришћењу локалних ресурса и компаративних предности Општине, повећању атрактивности простора и ширем избору локација, разноврсних рјешења и понуда за улагање домаћег и страног капитала;
- * Заштита површинских и подземних вода од загађења;
- * Препознавање и истицање вода које се могу користити за спорт и рекреацију и уклапање њиховог рационалног коришћења у планска рјешења;
- * Планирање центара насељених мјеста у одговарајућој мрежи територијалних целина, саобраћајница и инфраструктурних система;
- * Планирање дисперзије привредних, радних и других капацитета са циљем равномјерног развоја цијеле територије;
- * Чување резервисаних и планирање нових коридора за пролаз инфраструктуре од значаја за Републику Српску и општину Мркоњић Град у смислу развоја, повезаности и размјене добара према заједничким интересима;
- * Ограничавање и спречавање неконтролисаног ширења грађевинског земљишта
- * Утврђивање утицаја изградње и рада планираних инфраструктурних, привредних и других објеката на квалитет животне средине и планирање мјера заштите од евентуалних штетних утицаја;

Г.І. ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО

Г.І.1. Простор

Развој регионалних веза са окружењем

Просторно-функционална, економска и културна интеграција остварива је на четири нивоа модела и то :

- * трансгранично - кооперација сусједних граничних региона (међудржавно);
- * интеррегионално - сарадња са општинама у окружењу унутар региона;
- * трансрегионално - сарадња сусједних региона и
- * трансдржавно - сарадња региона око великих просторних система.

Регионалне везе и просторни односи са сусједним општинама

Елементе развоја регионалних веза треба базирати на:

- * заједничком развоју туризма повезивањем цјелина у јединствену туристичку понуду;
- * функционалном повезивању инфраструктурних система;
- * координацији програма заштите и унапређења начина коришћења културних и историјских добара и формирању заједничких културних програма;
- * координацији и заједничком рјешавању проблема заштите животне средине и других елемената заштите;
- * формирању заједничког интерактивног мониторинг центра за праћење коришћења и заштите животне средине.

Интеррегионални ниво пружа шансу за сарадњу са општинама (или областима, односно дјеловима области), које у погледу циљева и могућности за развој туризма имају сличне потенцијале. Везе између општина потребно је заснивати на широј сарадњи и комплементарном развоју.

У циљу остваривања ових веза потребно је обновити и побољшати инфраструктурну опремљеност, која данас представља праг развоја, а сутра предуслов веза, трговине, транспорта и комуникације са окружењем.

Развој регионалних веза са општинама унутар регије

Приоритет у развоју регионалних веза је усклађивање планских рјешења у контактном подручју, у циљу повећања просторне интеграције. Потребна усклађивања се прије свега односе на:

- * намјене простора у контактним зонама;
- * заштиту пољопривредног земљишта од непланске и неадекватне изградње, као и укрупњавање пољопривредних површина;
- * рационално коришћење ресурса и њихова адекватна употреба у функцији развоја привреде, прије свега туризма;
- * задржавање и подстицање насељавања становника и подизање квалитета живљења у насељима на територији свих општина као и на цјелокупној територији општине Мркоњић Град;
- * интензивирање функционалне и инфраструктурне везе између сусједних сеоских насеља у различитим општинама;

- * usklađivanje razvoja i unaprjeđeња putne mreže;
- * zajedničko održavanje, razvoj i unaprjeđeње електроенергетских и других инфраструктурних система на територији Општине;
- * razvoj комплементарних дјелатности и ефикасније коришћење постојећих привредних капацитета;
- * повезивање туристичких потенцијала и капацитета општина тј. повезивање туристичко-рекреативних зона у циљу заједничке, јединствене понуде руралног, транзитног, излетничког, спортског и рекреативног туризма;
- * стални мониторинг животне средине територије општина и предузимање неопходних мјера заштите уколико су потребне;
- * рјешавање проблема дивљих депонија и заштиту вода и водотокова и
- * заштиту, обнову и унапређење природне и животне средине и чување и побољшање природних и културних вриједности и специфичности територија Општине.

Развој регионалних веза са окружењем

Заједнички интереси општина се могу дефинисати у следећим областима:

- * успостављању добрих саобраћајних комуникација и инфраструктурних веза;
- * дефинисању компатибилних привредних садржаја, ради заједничког наступања на тржишту;
- * успостављању социолошких, социјалних, историјских и културолошких веза;
- * размјени искустава у реализацији истих или сличних програма, као и рјешавања истих или сличних проблема и
- * успостављању економско-финансијских односа у виду партнерских веза и заједничког улагања у иновацију технолошких и техничких достигнућа.

У циљу даљег развоја потребно је у правцу предложених регионалних веза, дуж развојних осовина, обезбједити инфраструктурну опремљеност свих насеља (модернизовати инфраструктурне мреже), нарочито оних који ће у систему насеља имати значајне интеграционе функције.

Развој унутрашњег простора Општине

Развој општинског центра

Основни циљ:

- * коришћење компаративне локационе предности за развој, планирање и лоцирање специфичних локационо подстичућих урбаних садржаја;
- * базирање сопственог развоја на бази компаративних предности и процјењене конкурентности,
- * јачање идентитета општинског центра на основу културне, природне и привредне матрице;
- * рационално контролисање изградње на пољопривредном земљишту;
- * планирање просторног развоја на нивоу функционалног урбаног подручја, и развијање обрасца интегрисаног простора и повезивања са селима у оквиру функционалног урбаног подручја;
- * рад на усаглашавању просторно-функционалне матрице насеља са капацитетима средине,

- * razrješavaњу konfliktних interesa i razvojnih problema u prostoru i podizanju kvaliteta fizičkog prostora;
- * tretiranje prirodnog i kulturnog nasljeđa kao razvojnog resursa opštinskog centra ili urbanog naselja i zalažanje za njegovo održivo planiranje i korišćenje.

Рурални развој

Основни циљ: очување биолошке виталности руралних подручја, кроз повећање квалитета живота, обнову и развој њиховог економског и социјалног нивоа, као резултат децентрализације општине.

Оперативни циљеви:

- * побољшање квалитета живота и промовисање диверзификације дјелатности у руралним подручјима;
- * припрема и промовисање локалних иницијатива за побољшање конкурентности и подизање квалитета живота у руралним областима;
- * побољшање локалне путне мреже што ће имати за утицај на доступност јавним службама, управним и другим институцијама, запошљавање, и све области гдје повећање мобилности становништва има утицаја, а тиме се као исход постиже и спречавање девастације руралних подручја;
- * очување и побољшање природне средине и обезбјеђење одрживог коришћења природних ресурса;
- * стварање инфраструктурних услова за обезбјеђење потребног броја становника одговарајуће структуре (старосне и образовне);
- * обезбјеђење лакшег приступа услугама и развити сектор услуга.
- * спровођење децентрализације социо-економског система уз примјену савременог концепта руралне регионализације (по узору на развијене земље Европе).

Г.1.2. Становништво

Циљеви дефинисани овим планом за подручје општине Мркоњић Град у области становништва су :

- * активирање локалних потенцијала и подизање мотивације становништва да развија и уређује своје насеље као дугорочну перспективу и избор за живот и привређивање;
- * заустављање депопулације и погоршања демографске и социјалне структуре становништва, нарочито становништва сеоских насеља;
- * побољшање комуналног и социјалног стандарда и квалитета живљења у сеоским насељима;
- * обезбјеђење економске и социјалне сигурности домаћинства;
- * очување и унапређење еколошких, културолошких и других вриједности у насељима;
- * обезбјеђење просторних услова за отварање нових радних мјеста у постојећим насељима, или у радијусу погодном за дневне мигранте;
- * повећање нивоа опремљености објектима инфраструктуре и подизање урбаног стандарда насеља;
- * планирање насеља кроз израду урбанистичке документације и у складу са плановима вишег реда, са циљем да се заштите необновљиви природни ресурси и животна средина;
- * стварање друштвено-економских и тржишних услова за убрзани и стабилни економски и социјални развој насеља;

- * одржавање виталности становништва и заустављање и смањење негативних трендова у демографским процесима кроз повећање удјела млађих контингената становништва;
- * задржавање младе популације становништва на овом подручју, нарочито на сеоском уз побољшање услова школовања и кредитно-финансијску подршку за развој приватног предузетништва и пољопривредне производње;
- * усмеравање образовног, социјалног и културног развоја у циљу задржавања млађе популације;
- * дестимулација емиграције становништва са подручја града и стимулација повратка становништва;
- * социјално здравствена заштита и помоћ старијој популацији, посебно самачким и двочланим домаћинствима.

Г.1.3. Систем насеља (мрежа, функције, хијерархија)

Основни циљ развоја мреже насеља је равномернији просторни развој општине Мркоњић Град кроз реструктурирање постојеће мреже, децентрализацију урбаних функција и формирање/јачање центара заједнице села, са осавремењавањем објеката јавних служби и диверзификацијом садржаја у општинском центру. Преко система мреже насеља, усмјеравају се: процеси урбанизације: развој урбане опреме насеља, адекватно коришћење земљишта и природних потенцијала, уз демографски развој који је основ развоја јавних и других функција и равномјерног функционисања територије општине.

Основни циљеви будућег развоја и организације система насеља и центара су:

- * Развој система центара и њихово међусобно повезивање;
- * Преусмјеравање спонтаног развоја, који је водио концентрацији становништва и привредних капацитета урбаног подручја, ка развоју више центара на основу одабраног модела хијерархијске структуре (полицентричан развој);
- * Умрежавање и остваривање повратне везе село-град;
- * контрола и санкционисање непланске изградње;
- * планско лоцирање објеката друштвене инфраструктуре ;
- * побољшање квалитета комуналне инфраструктуре;
- * Постизање оптималног нивоа урбаног и руралног живљења по насељима, који мотивишу останак и досељавање, а дестимулишу исељавање, нарочито млађих старосних група становништва;
- * лоцирање специјализованих мањих привредних зона у сеоским насељима повољних локационих погодности, а у складу са развојним интересима приватних предузетника;

Г.ИИ. РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

Г.ИИ.1. Природни ресурси

Г.ИИ.1.1. Пољопривредно земљиште

Оперативни циљеви:

- * Креирање и подршка повољног окружења за развој пољопривреде,
- * Инвестирање у рурална подручја,
- * Увезивање пољопривредних произвођача са прерађивачима, дистрибутерима и потрошачима,
- * Максимално чување површине пољопривредног земљишта и његово чување у што је могуће већем обиму и квалитету,
- * Подизање квалитета пољопривредног земљишта, нарочито обрадивих површина и ораница, посебно оних прикладних за култивисање кроз разне облике (агротехничке и хидротехничке мјере),
- * Рационално кориштење земљишта,
- * Производњу хране усмјерити органским аспектима и сачувати природни амбијент,
- * Програм развоја ратарске и повртларске производње,
- * Организовати откуп и сушење љековитог биља и шумских плодова,
- * Едукација за пољопривреднике у производњи здраве хране,
- * Укрупњавање пољопривредних посједа,
- * Штитити квалитетно пољопривредно земљиште, нарочито II и IV бонитетне класе, које је најмање заступљено на територији општине,
- * Хидромелиорационим радовима, површину Подрашничког поља, превести у III бонитетну категорију.

Пројекти за реализацију оперативних циљева:

- * Подршка пројектима производње, прераде и складиштења пољопривредних производа,
- * Стављање у функцију расположивих површина пољопривредног земљишта,
- * Подршка покретању нових сточних фарми,
- * Подршка подизању нових воћних засада,
- * Подршка повртларској производњи на отвореном и затвореном простору,
- * Подршка развоју предузетништва, у руралним срединама,
- * Унапређење стручних и практичних знања у области пољопривреде,
- * Подршка развоју пословних активности унутар задруга, удружења и пољопривредних газдинстава.

Г.ИИ.1.2. Шуме и шумско земљиште

Општи циљеви:

- * Одржавање и побољшање стања шумских екосистема;
- * Одржавање здравља и виталности шумских екосистема;
- * Одржавање и подстицање производних и општекорисних функција шума;
- * Заштита и очување угрожених и ријетких биљних и животињских врста, те њихових станишта;
- * Заштита и очување природних добара, предјела, амбијенталних цјелина, пејзажа и станишта;

- * Контролисано, рационално и одрживо коришћење шумских ресурса, усклађено са принципима заштите животне средине уз привредну проводљивост и друштvenu прихватљивост;

Посебни циљеви:

- * Зabrana смањења површина под шумом (крчење);
- * Зabrana сјече, уклањања и угрожавања заштићених, ријетких и угрожених биљних врста и њихових станишта;
- * Газдовање шумама у складу са Законом о шумама и шумско-привредном основом;
- * Заштита и унапређење шумских екосистема у цјелини;
- * Заштита и очување посебно вриједних састојина, група стабала, појединачних стабала и станишта;
- * У циљу спречавања бесправних сјеча од стране становништва, потребно је вршити надзор од стране чувара шума. Исто тако потребно је остварити добру сарадњу са правосудним органима у циљу бржег рјешавања поднесених пријава о бесправној сјечи;
- * Ограничена експлоатација ресурса или посјета које могу узроковати промјене или оштећења природе;
- * Зabrana интензивне сјече у близини изворишта, забрану кориштења механизације у експлоатацији тих шума;
- * Трајно повећање прираста, а самим тим и приноса, те постизање оптималне структуре приноса која ће да обезбједи трајност продукције;
- * Све активности на коришћењу шума и шумског земљишта морају бити у функцији заштите природних вриједности;
- * Успостављање трајног мониторинга здравственог стања шума;
- * Увођење савремених информационих технологија (GIS) у процесу планирања у шумарству;
- * Деминирање минских површина, које су углавном евидентирани на шумским подручјима;
- * Зabrana прекомјерног уношења алохтоних врста на ово подручје;

Г.И.1.3. Минералне сировине

Основни циљ је планско, одрживо и економично коришћење минералних уз примјену мјера заштите.

Да би се то постигло, треба утврдити слједеће оперативне циљеве:

- * Експлоатација било ког минералног ресурса се мора вршити у складу Законом о рударству, Законом о геолошким истраживањима, Законом о концесијама и другим законским и подзаконским актима који дефинишу ову област;
- * Предлаже се наставак истраживања техничког грађевинског камена, термоминералних вода, боксита, угља, кречњака, доломита, бентонита, подземних вода и других минералних ресурса на територији општине Мркоњић Град. Ова истраживања је неопходно да се раде систематски, а према Пројектима који морају да задовоље све законске обавезе;
- * Минералне ресурсе је потребно користити у складу са принципима "одрживог развоја".

Г.И.1.4. Енергетски потенцијали

Основни циљ:

- * повећање учешћа произведене енергије из обновљивих извора енергије уз смањење негативних утицаја на животну средину.

Оперативни циљеви:

- * Израда квалитетне студије о могућностима коришћења обновљивих извора енергије на подручју општине Мркоњић Град и
- * коришћење биомасе (остац из пољопривреде, шумарства и дрвне индустрије) и соларне енергије.

Сунчева енергија се може користити за производњу топле воде и електричне енергије примјеном фотонапонских панела. Панеле би требало уграђивати на објекте већих површина (индустријске, пољопривредне). Оваква производња енергије је дистрибуирана, па не захтјева већа улагања у електроенергетску инфраструктуру.

У простору, који је обухваћен Просторним планом општине Мркоњић Град, не постоји изграђен инфраструктурни систем за даљинско снабдијевање објеката топлотном енергијом.

Г.И.1.5. Ловна и риболовна подручја

Циљеви дефинисани овим планом за подручје општине Мркоњић Град у области лова и риболова су следећи:

- * Трајна заштита, гајење дивљачи, њихово рационално кориштење и уређење ловишта;
- * Стручан и професионалан рад запослених, беспрекорна дисциплина чланова Ловачког удружења;
- * Достицање капацитета ловишта за све гајене врсте дивљачи и његово одржавање, као првог предуслова трајности газдовања и кориштења;
- * Постизање повољне полне и старосне структуре популација гајених врста дивљачи;
- * Побољшање природних услова станишта кроз предузимање различитих мјера очувања постојећег природног амбијента, подизање нових шумских култура, подизање и равномјерно распоређивање ловних објеката;
- * Заштита шума, засада и усјева, као и друге имовине људи у ловишту и његовој околини;
- * Евидентирање свих промјена у ловишту;
- * Сарадња са ловачким удружењима из Републике Српске и шире;
- * Организација и унапређење кинолошких активности и др.
- * Уклањање отпада у ловишту;
- * Одржати биолошку равнотежу;

Циљеви газдовања морају подразумјевати развој и унапређење ловства у цјелини и стварање стабилних популација гајених врста дивљачи и њихово рационално кориштење.

Риболов

- * циљеви развоја везани су за унапређење рибљег фонда, односно очување квалитета и састава рибље популације са могућношћу бављења риболовом у спортско рекреативне сврхе;

- * очување и побољшање рибљег фонда кроз стварање повољнијих природних услова за континуирану рибљу продукцију и обезбеђење користи од риболовних ресурса, у складу са природним могућностима овог подручја;
- * газдовање риболовним водама у заштићеном добру спроводити у складу са прописаним режимима заштите;
- * праћење и проучавање популације свих значајних, посебно рјетких и угрожених рибљих врста.
- * Спријечити одлагање отпада и загађење ријечних токова, нарочито гдје су евидентирана рибља подручја (Ријеке Понор, Врбас, Црна Ријека, Угар, Медљанка, Сана);
- * Спријечити не контролисано испуштање воде из Језера Балкана.

Г.ИИ.2. Антропогени ресурси

Г.ИИ.2.1. Изграђени фондови и функције

- * спречавање бесправне изградње као неусмјерене и неконтролисане урбанизације контролом земљишта;
- * обезбјеђење комуналне опремљености за сва насељена мјеста у општини;
- * креирање новог, другачијег (у складу са новим околностима) амбијента, сентимента и слике насеља;
- * побољшање система одстрањивања отпадака, и сл.

Г.ИИ.2.2. Грађевинско земљиште

Основни циљ: рационално коришћење и успостављање одрживог, економски ефикасног и социјално праведног система управљања грађевинским земљиштем.

Оперативни циљеви:

- * Обезбјеђење локација за изградњу у опремљеним цјелинама путем пренамјене постојећих неадекватних простора,
- * Смањење претварања пољопривредног и шумског земљишта за стамбену изградњу у приградском подручју,
- * Модернизација и опремање постојећег дотрајалог стамбеног фонда реконструкција и супституција,
- * Концентрисање изградње у циљу смањења уситњавања пољопривредног земљишта, оптималнијег инфраструктурног опремања и бољој доступности становништва јавним дјелатностима,
- * Већа регулација насеља на цијелој територији, активирање запуштених локалитета (brownfield) (Бивша фабрика „Мањача“ и фабрика „Вијака“, те интензивније коришћење већ дефинисаних површина,
- * рационално кориштење грађевинског земљишта.

Г.ІІІ. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА

Г.ІІІ.1. Стамбени фонд

Ефективна стамбена потражња представља сублимат стамбене потребе и стамбене потражње, односно, реалне потражње која је израз индивидуалних потреба заснованих на економској моћи или афинитетима становништва.

Стандарди и норме за прорачун потреба за стамбеним просторима су утемељени на друштвеној моћи, култури становања, урбаном потенцијалу и сл. На простору општине Мркоњић Град као и за читав наш простор, тај прорачун износи 15 - 20 м² по становнику.

Циљеви у области становања су:

- * Побољшање квалитета стамбеног фонда (структура стамбених јединица, просјечна величина стана, опремљеност инсталацијама;
- * обнављање дотрајалог стамбеног фонда;
- * изградња у циљу подизања стандарда у погледу броја соба и површине по члану домаћинства;

Г.ІІІ.2. Привреда

Привредни развој општине Мркоњић Град потребно је базирати на интензивном развоју дјелатности које имају могућност за конкурентски наступ на домаћем и иностраном тржишту као што су пољопривреда и индустрија, такође уз јачање развоја туризма и транспортне привреде. Планским мјерама и активностима, а у складу са расположивим потенцијалима и капацитетима, тежиће се унапређењу друштвено-економског система, у циљу унапређења раста и развоја уз оптимално коришћење ресурса који омогућавају високу продуктивност, већу еластичност економије, ефикасност и стварање профита, уз поштовање свих мјера заштите животне средине.

На основу детаљне анализе постојећег стања у области привреде на подручју Општине Мркоњић Град, идентификованих проблема и потенцијала и у складу са општим циљевима Просторног плана Општине Мркоњић Град, приступило се дефинисању оперативних циљева из области привреде. При постављању циљева просторно-привредног развоја, водило се рачуна о усклађивању са развојним плановима и стратегијама које су урађене за виши ниво (Стратегијом развоја општине Мркоњић Град и Просторним планом Републике Српске). Организовано активирање природних и друштвених потенцијала Општине и њиховог планског кориштења на бази активирања постојећег људског потенцијала и потенцијала простора, довешће до јачања привредног развоја Општине.

Оперативни циљеви:

Основни фактор у развоју пољопривреде чини искориштавање компаративних погодности за производњу пољопривредно-прехранбених производа који проистичу из услова географске средине и простора. Циљеви у сектору пољопривреде су:

- * Заштита пољопривредног земљишта од деградације;
- * Повећање интензитета производње по јединици површине;
- * Едукација пољопривредних произвођача кроз семинаре, практичну обуку, савјетодавне службе и курсеве;

- * Интензивирање свих облика пољопривредне производње (воћарство, повртларство, сточарство итд.)
- * Развој сточарске производње према свим компаративним предностима;
- * Унапређивање прерађивачких капацитета кроз ревитализацију и модернизацију;
- * Унапређивање примарне пољопривредне производње и прерађивачких капацитета као подршка процесима повезивања примарне производње и прерађивачког капацитета;
- * Модернизација уз успостављање нових врста прераде;
- * Очување свих традиционалних вриједности села, реконструкција постојећих и изградња нових објеката културног наслеђа;
- * Диверсификација примарне пољопривредне производње у правцу повећања економске стабилности;
- * Развијање свијести о очувању агроресурса;
- * Мониторинг примјене еколошких стандарда у пољопривреди;
- * Усклађивање стандарда са стандардима ЕУ уз стандардизацију и брендирање пољопривредних производа, дефинисање што већег броја производа заштићеног поријекла и промоцију.

Оперативни циљеви за развој индустрије су следећи:

- * Омогућити боље коришћење постојећих индустријских локалитета, ревитализација браунфилд локалитета и на рационалном планирању привредно-индустријских локалитета,
- * Реконструисање и завршетак реконструисања предузећа,
- * Модернизација постојећих капацитета и проширивање асортимана постојећих производа,
- * Привлачење директних страних инвестиција у изградњу нових производних капацитета и равоја малих и средњих предузећа,
- * Поштовање прописа из области заштите животне средине,
- * Подршка развоју МСП кроз институционално-организациони и финансијски оквир,
- * Унапређивање образовног система као и усаглашавање са потребама индустрије и локалне економије, развој културе предузетништва, модела самозапошљавања као и сталног усавршавања.

Оперативни циљеви за развој шумарства засниваће се на:

- * Газдовању шумама у складу са планским документима,
- * Коришћењу шума у складу са одрживим развојем кроз општекорисне и производне функције,
- * Очувању природности и биолошке разноврсности шума, разноврсности живог свијета и пратећих заједница које се налазе унутар шума,
- * Унапређењу сарадње сектора шумарства и дрвне индустрије у циљу ефикаснијег пословања,
- * Остваривање трајно што већег приноса шума који ће задовољавати потребе друштва, односно тржишта, како у погледу врсте дрвета, тако и у погледу асортимана главних шумских производа,
- * Заштита и очување природних добара, предјела, амбијенталних цјелина, пејзажа и станишта,
- * Забрана смањења површина под шумом (крчење).

Активирање потенцијала ће у великој мјери зависити од квалитета управљања просторним развојем на републичком и локалном нивоу, као и од интензитета кооперације јединица

локалне самоуправе око заједничких већих пројеката. У том смислу, опште смјернице просторног развоја које би требало да обезбиједу успешнији просторни развој општине Мркоњић Град, су:

Привлачење нових домаћих и страних инвеститора и промоција потенцијала општине,

- * Изградњу инфраструктуре у пословној зони Подбрдо,
- * Креирање и промовисање развојних инвестиционих пројеката базираних на расположивим природним ресурсима:
 - Прерада метал-силицијума,
 - Топлификациони систем града,
 - Фабрика за производњу камене вуне,
 - Фабрика за производњу пигментних пунила,
 - Енергетски објекти из обновљивих извора,
 - Фабрика за пречишћавање трафо и других уља,
 - Успостављање пакета подстицајних мјера за нове инвестиције
- * Израда и ажурирање база података посебно важних за ЛЕР, ЛЕДИС, ГИС,
- * Анализа природних потенцијала.

Унапређење конкурентности постојећих пословних активности,

- * Подршка истраживачким пројектима и увођењу нових побољшаних технологија из области дрвопрераде и других растућих индустрија,
- * Унапређење људских ресурса у области предузетништва

Јачање стручних и организационих капацитета у области пољопривредне производње и производње хране,

- * Унапређење стручних и практичних знања у области пољопривреде,
- * Подршка развоју пословних активности унутар задруга, удружења и пољопривредних газдинстава

Креирање нових радних мјеста у области пољопривреде, он обухвата следеће оперативне циљеве:

- * Подршка пројектима производње, прераде и складиштења пољопривредних производа,
- * Стављање у функцију расположивих површина пољопривредног земљишта,
- * Подршка покретању нових сточних фарми,
- * Подршка подизању нових воћних засада,
- * Подршка повртларској производњи на отвореном и затвореном простору,
- * Подршка развоју женског предузетништва у руралним срединама.

Одрживо коришћење туристичких потенцијала,

- * Јачање институционалних и техничких капацитета у туризму, активирање културно-историјских и природних потенцијала у сврху развоја туризма.
- * Развој сеоског туризма,
- * Подршка успостављању Спортско-рекреативног комплекса Расадник, Рогољи

Г.ИИ.3. Друштвене дјелатности (непривреда)

Циљеви који се намећу у погледу друштвених дјелатности су:

- * Побољшање просторног распореда објеката друштвених дјелатности ради повећања њихове доступности становништву;
- * Усклађивање са просторним нормативима који важе за друштвених дјелатности, што значи изградњу нових објеката, проширење постојећих, као и санацију и адаптацију објеката који нису у функцији, или су имали сличну функцију;
- * Подизање квалитета услуга друштвених дјелатности;
- * Побољшање просторних услова у основним школама, према важећим прописима, нормативима и стандардима за школске објекте;
- * Обезбјеђење услова за аматерске спортове;
- * Придавање већег значаја физичком васпитању у предшколским установама, основним и средњим школама, за придавање значаја спортским активностима као садржајној структури слободног времена младих;
- * Извршити категоризацију спортских организација у општини Мркоњић Град
- * Уређење спортских терена и набавка разних реквизита;
- * Интензивније укључивање укупне популације у активности физичке културе;
- * Побољшање и обезбјеђење просторних и функционалних услова у школским спортским објектима у складу са нормама;
- * Оспособити и осавременити учионице и кабинете набавком и замјеном дотрајалог намјештаја, прибора, учила и помагала неопходног за несметано извођење наставног програма;
- * Интензивније укључивање дјеце и младих, са једне стране, а са друге, старије популације у културне активности;
- * Афирмисати рад удружења која се баве културом;
- * Прилагођавање модалитета организовања и рада служби и услуга културе демографским, социјалним, економским, културним и др. обиљежјима и потребама локалних заједница;
- * Јачање компатибилних услуга (јавног саобраћаја, локалне путне мреже и сл.) као услова за повезивање корисника и интензивирање коришћење културних садржаја;
- * Децентрализација ради стварања једнаких услова у доступности за све грађане;
- * Формирање асоцијација установа културе (јавни сектор, организације цивилног друштва и приватни сектор);
- * Строга и досљедна заштита објеката и садржаја културе од општег интереса;
- * Развој и његовање мултикултуралности, културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- * Перманентна едукација становништва о здравим начинима живота;
- * Обезбјеђење финансијских средстава за подизање нивоа здравствене услуге;
- * Унапријеђење социјалне заштите за све категорије корисника;

Г.ІІІ.4. Инфраструктура

Г.ІІІ.4.1. Саобраћај

Циљеви који се намећу у погледу саобраћајне инфраструктуре су:

- * да се у оквиру политике просторног развоја општине обезбиједи полицентричан развој, како би се цјелокупном становништву општине обезбиједили приближно једнаки услови за задовољење основних потреба,
- * да се на бази просторног развоја општине планира развој локалне мреже путева, обезбјеђујући одговарајућу покривеност простора општине са модернизованом локалном мрежом,
- * да се у организацији јавног превоза полази од оптималне мреже линија (врста линија, међустанична растојања, средња дужина путовања и сл.) оптималног броја возила (одговарајуће фреквенце, капацитета и попуњености). Линије јавног превоза треба да буду усаглашене са распоредом становништва, односно линијама жеља путника, дужини пјешачења до станице и стајалишта (5 - 10 минута тј. максимално 1000 m за изванградско подручје),
- * да се изграде одговарајуће окретнице и аутобуска стајалишта на свим линијама,
- * да се обезбиједи задовољавајући ниво економичности транспорта и безбједности саобраћаја избором одговарајућих технолошких рјешења, као и заштита од негативних утицаја саобраћајне инфраструктуре и саобраћаја који се одвија на њој односно простор кроз који пролази,
- * да се обезбједи поуздан рад саобраћајног система у редовним околностима, а посебно у случајевима природних и вјештачких катастрофа (развијајући мрежу, умјесто појединачних саобраћајница),
- * да се систем веза развија сагласно потребама становништва и привреде,
- * да развој локалне мреже прати развој намјене површина и друштвено-економски развој општине, континуалног самоуправног планирања.

Рјешења треба да буду у рационалним границама коштања и морају одговорити условима које прописују савремени стандарди за грађење и заштиту животне средине.

Г.ІІІ.4.2. Енергетска инфраструктура

Г.ІІІ.4.2.1. Електроенергетика

Основни циљ овог планског документа је прилагођавање постојећих и изградња нових електроенергетских капацитета у циљу обезбјеђења и сигурности напајања постојећих и нових потрошача на подручју општине Мркоњић Град, као и на подручју сусједних општина које се напајају из овог електродистрибутивног подручја (Шипово, Рибник).

У циљу приближавања напојних дистрибутивних ТС, те СН мреже потрошачима потребно је планирати:

- * Подизање поузданости снабдијевања општине електричном енергијом;
- * Прелазак са 35 kV на 110 kV напонски ниво далековода Мркоњић Град – Шипово;
- * Повећање квалитета и поузданости снабдијевања потрошача електричном енергијом и смањења техничких губитака;
- * Смањења трајања безнапонског стања код крајњих потрошача услјед кварова и интервенција на СН водовима;

- * Реорганизација СН подземне кабловске мреже ради стварања јасних СН прстенова, без радијалних дионица и вишеструких петљи;
- * реконструкцију и изградњу сеоских СН водова, са повећањем броја трафо-станица;
- * постепени прелазак на 20 kV ниво ради растерећења постојећих СН водова који раде на напонском нивоу 10 kV, смањења губитака и побољшања напонских прилика код крајњих потрошача;
- * Изградња нових постројења за дистрибуирану производњу електричне енергије из обновљивих извора;
- * Модернизација нисконапонске мреже, измјештање мјерних мјеста са замјеном мјерних уређаја са уређајима који имају могућност даљинског управљања.

Г.ІІІ.4.2.2. Термоенергетика

Циљеви у овој области су:

- * Приступити изградњи топлане одговарајућег капацитета како би се могло реализовати даљиинско гријање градског подручја;
- * што веће учешће и употреба алтернативних извора енергије за гријање (биомаса, сунчева енергија, енергија вјетра);
- * рјешавање термоизолације постојећих објеката како би се просјечна специфична потрошња енергије за гријање објеката приближила потрошњи у савременим објектима, са тежњом ка даљем смањивању.

Циљ је да снабдијевање објеката топлотном и расхладном енергијом за загријавање и расхлађивање просторија буде техно-економски оптимално и прилагодљиво промјенама.

Г.ІІІ.4.3. Хидротехничка инфраструктура

Водоводна мрежа

- * извршити реконструкцију постојеће водоводне мреже којој је истекао рок трајања,
- * проширење водоводне мреже у градским зонама, као и планираним пословним зонама, туристичко-рекреативним комплексима и сл.
- * извршити испитивања и могућности изградње нових бунара и проналазак нових изворишта,
- * умрежавање постојеће мреже у јединствен систем, гдје је то могуће извести.

Канализациона мрежа

- * проширење канализационе мреже на мјестима гдје она није изграђена мрежа
- * **изградња пречистача за све отпадне воде** у градском језгру
- * повезивање цијеле канализационе мреже на пречистач.

Г.III.4.4. Телекомуникациона инфраструктура

Основни циљ овог планског документа је прилагођење постојећих и увођење нових телекомуникационих система и сервиса у циљу побољшања квалитета телекомуникационих услуга на подручју општине Мркоњић Град.

Узимајући то у обзир, потреба је планирати:

- * Осавременјивање телекомуникационих система и инфраструктуре електронских медија кроз модернизацију постојеће и изградњу нове савремене инфраструктурне мреже и објеката;
- * Дигитализација телефонских централа;
- * Увођење нових сервиса и услуга (сервиси које нуди NGN – Next Generation Networks – мреже следећих генерација);
- * Полагати ПЕ цијеви у приступне мреже како би се касније омогућила једноставнија и јефтинија градња оптичких мрежа (удувавање оптичких каблова у цијев) као и експлоатација изграђених мрежа са бакарном парицом.

Г.III.4.5. Комунална инфраструктура

- * Затворити све дивље депоније на подручју Општине;
- * Изградња регионалне депоније.

Г.IV. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА

Значајан број и различитост непокретних културних и природних добара на територији Општине, представља велики понтенцијал у туристичкој понуди, али до данас није у довољној мјери искоришћен, а поготово није довољно третиран и заступљен у оквиру свеобухватне туристичке понуде. Могућност за значајно побољшање коришћења у погледу едукативног туризма и презентације природних и културно – историјских вриједности овог простора, представља потенцијал чије је коришћење од приоритетног значаја. Локалитете непокретних културних и природних добара неопходно је допунити комплементарним садржајима који ће доприњети атрактивности уз обавезно поштовање прописане заштите. Свеобухватним третирањем потенцијала као једне цјелине и адекватном презентацијом кроз туристичку понуду, могу се створити услови за издвајање новчаних средстава и формирање фондова за заштиту и унапређење непокретних културних и природних добара, чиме би се њихово коришћење подигло на виши ниво и у погледу заштите и погледу атрактивности понуде.

Г.IV.1. Заштићени простори

Г.IV.1.1. Заштићена природна добра

Основни циљеви који се намећу у погледу природних вриједности су:

- * очување природних добара у највећој могућој мјери и задржавање свих вриједности у циљу одрживог развоја - почев од квалитета ваздуха и вода, флоре, фауне, до глобалне заштите предјела и области;
- * очување природних вриједности кроз активности, програме и пројекте очувања биодиверзитета и заштићених природних добара.

- * развијање информативног система у области заштите културно-историјског и природног наслеђа (глобални приступ) и успостављање ефикасног система мониторинга на нивоу читавог подручја обухвата Плана;
- * афирмација локалних природних вриједности;
- * одрживо коришћење природних вриједности;
- * створити начине за економску експлоатацију, у виду туристичких производа, подручја са природним вриједностима;
- * развијати начине њиховог коришћења путем едукације;
- * покренути поступак проглашења заштићених подручја.

Г.IV.1.2. Културно – историјска добра

Основни циљеви који се намећу у погледу културно – историјских добара су:

- * утврђивање систематске евиденције свих објеката културно – историјског наслеђа (укључујући и археолошка добра);
- * предлагање и утврђивање археолошких локалитета као културних добара;
- * прикупљање података о уништеним археолошким локалитетима и отуђеном покретном археолошком материјалу;
- * предлагање и провођење мјера техничке и физичке заштите свих објеката културно - историјског наслеђа (првенствено утврђивањем заштитних зона);
- * спријечити даљу деградацију постојећих простора и физичке структуре;
- * сачувати највредније примере културне баштине;
- * афирмација културно-историјског наслеђа;
- * одрживо коришћење културно-историјског наслеђа;
- * укључивање културних добара у планове развоја подручја обухвата Плана (прије свега, туризам - сеоски, еко туризам, излетнички и спортско рекреативни, културно – манифестациони и транзитни).

Г.IV.2. Угрожена подручја

Основни циљ у сфери заштите од елементарних непогода, техничких опасности и ратних дејстава је повећана заштита људи и материјалних добара предузимањем прије свега превентивних мјера.

Г.IV.3. Воде, гло, ваздух, отпад

Савремени концепт заштите животне средине захтијева континуирано праћење степена аерозагађења, хидрозагађења, педозагађења, биљног покривача, фауне, хигијенског стања средине, здравственог стања људи, буке, вибрација, штетних зрачења и других појава и показатеља стања животне средине. Општи критеријуми за заштиту животне средине полазе од међународно утврђених еколошких принципа који се могу свести на следеће:

- * Најбоља политика заштите животне средине заснована је на превентивним мјерама, што подразумева благовремено спријечавање еколошки негативних утицаја на животну средину, умјесто уклањања њихових посљедица;
- * У процесу доношења одлука о изградњи привредних и инфраструктурних објеката мора се анализирати и јасно утврдити утицај њихове изградње и рада на квалитет животне средине;

Заштита животне средине постићи ће се остваривањем више општих и појединачних циљева, који се односе на:

- * Заштиту необновљивих ресурса;
- * Штедњу енергије и кориштење најчистијих могућих технологија;
- * Смањење отпада и његова рециклажа;
- * Флексибилност процеса одлучивања да би се омогућила већа подршка локалним заједницама;
- * Разматрање тла као пуноправног ресурса;
- * Заштита вода од загађења (свеобухватно каналисање и пречишћавање отпадних вода из насеља и индустријских погона, заштита подземних и геотермалних вода);
- * Заштиту земљишта од загађења (заштитом пољопривредног и грађевинског земљишта у будућим насељима и његовој граничној зони, заштиту земљишта од загађења аероседимената, од депоновања отпадака, на мјестима која нису за то предвиђена);
- * Заштиту ваздуха од загађења (обезбјеђивањем јединственог система топлификације, контролисање аерозагађења од саобраћаја, као и поштовање мезо и микро климатских услова при избору локација за потенцијалне загађиваче, активацијом већ предвиђених постројења, односно система и уређаја за пречишћавање у оквиру индустријских процеса, кориштењем алтернативних горива);
- * Заштиту од буке (адекватним планирањем саобраћајница, саобраћајних токова и контролисања саобраћајне буке, као и различитим мјерама заштите. Планиране мјере заштите огледају се у правилном лоцирању извора буке у односу на пријемник, смањење стварања буке, правилно пројектовање заштитних зона, спречавање њеног ширења у околину) и
- * Заштиту вегетације (заштиту од сјече, различитих болести и елементарних непогода, као и угрожавања пејзажних вриједности вегетације).

С обзиром на идентификоване проблеме који нарушавају квалитет животне средине Општине Мркоњић Град, заштите животне средине ове Општине мора бити интегрисана у планове будућег развоја, тј. конкретно за услове избора и одобравања локације за поједине активности, неопходно је дефинисати стратегију унапређења и заштите животне средине преко следећих активности:

- * Санација еколошких "црних тачака" (дивље депоније) Општине као услова за даљи развој еколошки прихватљиве индустрије, пољопривреде и туризма, заснованих на принципима одрживости. Кроз анализу стања, оцјену и мјере заштите животне средине дати су одређени приједлози који се директно односе на санирање постојећег стања најугроженијих тачака у општини.
- * Заштита свих изворишта за водоснабдевање питком водом, заштита приобаља Црне Ријеке, као и ријеке Врбаса и свих водотока на територији општине, заштита природних добара и шумских површина као природне основе за развој и заштиту животне средине.
- * Концепција управљања отпадом који подразумијева затварање, санацију свих дивљих депонија и рекултивацију постојећег сметлишта и транспорт прикупљеног отпада на регионалне санитарне депоније, као и постепено увођење система за рециклажу отпада.
- * Код избора локације регионалне санитарне депоније неопходно је водити рачуна о транспортним удаљеностима свих општина учесница у праметном региону, као и количинама отпада који се продукује у свакој од њих.

- * Институционално јачање и формирање одјељења за заштиту животне средине при Општини, што има за циљ стварање основе за предузимање конкретних активности у рјешавању еколошких проблема Општине. На основу Закона о заштите животне средине претпоставкао је да ће доћи до одређеног степена децентрализације и преношења надлежности Министарства за заштиту животне средине на органе локалне самоуправе. У општини Мркоњић Град не постоји самостална служба која се бави питањем заштите животне средине, па се стога види неопходност оснивања одјељења.
- * Израда локалног еколошког акционог плана, који има задатак да процијени стање животне средине у општини, одреди приоритетне активности и укаже на могуће правце рјешавања тих проблема. Овај процес мора бити заснован на широком учешћу локалне заједнице (представници привреде, јавна предузећа, стручне/научне институције, државни органи управе, невладине организације, јавност) у рјешавању проблема који се односе на загађивање и заштиту животне средине. Основни циљ и интерес је подизање нивоа учешћа локалних власти (која је до сада била доста пасивна) у спровођењу еколошких програма и могућности да се придобије финансијска подршка националних и међународних институција и донатора.
- * Израда катастра загађивања животне средине у општини као основу за успостављање еколошког информационог система и система мониторинга животне средине.
- * Планирани нови инвестициони објекти морају задовољити ниво квалитета средине према одговарајућим стандардима и прописаним нормама. При издавању урбанистичке документације и техничких услова за све инвестиционе објекте – потенцијалне загађиваче, морају се обезбједити све потребне сагласности и урадити анализе утицаја на животну средину. Инвестиционо технички програми морају да садрже техничко-технолошко рјешење за минимизирање емисије загађујућих материја у животну средину, а према важећим нормама и стандардима.

Систем мониторинга

Систем мониторинга тј. праћење и мјерење квалитета појединих сегмената животне средине на подручју Општине обављају многе стручне службе (институти и заводи). Пошто у Мркоњић Граду не постоји надлежна институција за заштиту животне средине јавља се проблем доступности и увида у резултате мјерења и документацију, односно у стање квалитета животне средине. Проблем представља и надлежност инспекције за заштиту животне средине која није адекватно кадровски и технички опремљена да би могла радити ефикасно.

Адекватно кадровски ојачати и технички опремити службу како би могла бити у функцији контроле и управљања животном средином општине, односно потписати уговор са овлашћеном институцијом која је овлаштена испред министарства Републике Српске за обављање ових послова. Она би пратила и обрађивала податке мјерења и одређивала правце дјеловања у смислу смањења загађења животне средине.

Тренутно, на простору општине не постоје већа предузећа која посједују опрему за мјерење емисије и немају обучене раднике за рад са опремом. Тренутни већи загађивачи су магистралне и локалне саобраћајнице као и испусти из димњака једнопородичних домаћинстава.

Формирањем будућег општинског одјељења за заштиту животне средине створиће се услови да се ситуација поправи. Наиме, према Закону о заштити животне средине предузећа имају за обавезу да сама, или преко овлашћене организације, обављају мониторинг своје емисије, учествују у трошковима мјерења емисије у зони утицаја и обезбиједи потребан мониторинг резултата санационих мјера.

Г.IV.4. Заштита од елементарних непогода и техничких опасности и ратних дејстава

Циљеви и задаци у функцији одбране земље и заштите од елементарних непогода су:

- * Дефинисање зона просторне заштите објеката, комплекса и подручја од посебног значаја;
- * Дефинисање мјера заштите и спасавања становништва, културних добара и животне средине у случају елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа;
- * Изградња и реконструкција грађевинских структура без већих физичких концентрација и са значајним учешћем слободних просторија и зеленила у насељским структурама;
- * Обезбјеђивање саобраћајне приступачности и мобилности подручја, са алтернативним саобраћајним правцима, без слијепих саобраћајница и без могућности запречавања у случају урушавања објеката;
- * Заштита саобраћајница и техничких система (адекватним рјешењима надземних и високим учешћем подземних објеката и мрежа);
- * Организовање служби и изградње објеката у функцији заштите од елементарних непогода и ратних разарања (цивилна заштита, противпожарна заштита и др.);
- * Успостављање информатичке подршке планирању и управљању активностима у ванредним ситуацијама.

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. Upisa: U/1-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Bijeljina

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karadordjevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com | izg@blic.net

Д. ПРОГРАМ И КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА

Д.І. СТРАТЕШКА ЛИНИЈА РАЗВОЈА

Основна, стратешка линија развоја, рационалне организације и уређења простора подручја општине Мркоњић Град је:

- ✓ **равномјеран развој подручја Општине** (територијална кохезија) и унапређење социјалне кохезије - активирати потенцијале територијалних јединица које за то имају одговорност и капацитет, што подразумева и јачање институција, кадрова, стратешких планова, културе, образовања и сл.у дјеловима општине који немају одговарајући капацитет, као и смањење разлика у степену развијености и јачање територијалне конкурентности општине и њених дјелова. Ово подразумијева унапрјеђење квалитета живљења и привређивања локалног становништва стимулацијом постојећих и развојем нових дјелатности.
- ✓ **територијална конкурентност и приступачност Општине** – раст (привредне) конкурентности ће бити омогућен развојем мреже насеља, јачањем функција и уређењем центара развоја (општинског и локалних), очувањем и ревитализацијом сеоских насеља и развоја туризма. Конкурентна привреда у специфичном просторном окружењу, омогућиће већи привредни раст и стандард становништва. Центри развоја, а прије свега општински центар као носиоц развоја, утицаће на просторну и функционалну интегрисаност са руралним окружењем, што подразумијева повећање саобраћајне доступности и отворености подручја општине кроз развој и модернизацију свих могућих видова транспортних система, унапређење квалитета мреже водoprивредне, енергетске и телекомуникационе инфраструктуре, као и мреже услуга и објеката јавних служби.
- ✓ **просторно-функционална интегрисаност подручја општине** са регионалним окружењем - интеграција подручја општине у оквиру функционалног урбаног подручја и шире, што подразумијева јачање привредних, саобраћајних и других веза. Функционални утицаји развоја прелазе административно утврђене границе на свим нивоима, па је према томе неопходно систематско планско сагледавање могућности за имплементацију пројеката из области заштите животне средине, заштите и повезивања природног и културног наслеђа, развоја техничке инфраструктуре и саобраћаја, пољопривреде, туризма и др.
- ✓ **заштићена и унапређена животна средина** - заснива се на рационалном коришћењу природних ресурса, рационалном коришћењу обновљивих извора енергије, увођењу чистијих технолошких рјешења, принципу регионалног одлагања отпада, смањењу негативних утицаја у урбаном окружењу, унапређење мјера заштите животне средине у руралном подручју, уређењу предјела и пошумљавању, уређењу јавних простора и зелених површина у насељима и другим мјерама које ће унаприједити квалитет живљења на подручју општине. Одрживи развој подручја Општине је могућ само ако је усклађен са принципима и критеријумима заштите животне средине, т.ј. режимима и мјерама заштите природних ресурса, што претпоставља успостављање ефикасног система управљања заштитом и развојем подручја, уз укључивање локалних заједница и становништва у активности и послове на заштити животне средине, обезбеђење компензација за спровођење режима заштите природних ресурса и ресурсне ренте.
- ✓ **заштићено и одрживо коришћено природно и културно наслеђе** - чини основ идентитета регионалног окружења, али и темељ будућег привредног/туристичког

развоја општине. Ово подразумева даљи развој мрежа вриједних/заштићених природних целина и културних предела, уз заштиту природног и културног наслеђа и предјела према европским и светским стандардима, конвенцијама, декларацијама и сл., са посебним задатком да се повећа површина заштићених природних цјелина и изврши систематизација културног наслеђа. Такође, предпоставља стварање услова за едукацију локалног становништва о природним и културним вриједностима подручја, као и услова за одрживо коришћење ових вриједности (уз адекватну презентацију).

Д.ИИ. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА

Потенцијали за развој на овом подручју у временском хоризонту Плана би требали бити дрвна индустрија, туризам и пољопривреда.

У планском периоду је потребно унаприједити туристичку инфраструктуру и супраструктуру, што ће постаћи бржи развој туристичких, услужних и других дјелатности. Значајно је напоменути да општина Мркоњић Град, своју туристичку понуду треба да веже за општине у окружењу које су се туристички већ афирмисале. Повезивањем туристичке понуде Мркоњић и потенцијалних општина могуће је формирати интегрални туристички производ који би привукао туристе који су љубитељи природе. Предност стварања оваквог интегралног туристичког производа је добра саобраћајна повезаност Општине са окружењем.

Као потенцијални облици туризма, који би значајно обогатили туристичку понуду Општине Мркоњић Град су:

- ✚ Излетнички и спортско-рекреативни туризам (језеро Балкана, излетиште Зелениковац, језеро Бочац са тврђавом, ријека Сана, планина Лисина, Млиниште итд.);
- ✚ Омладински туризам;
- ✚ Вјерски и манифестациони туризам (Дани косидбе на Балкани, Годишња смотра фолклора, Аранђеловдански ваљар, Гљиварски викенд на Лисини, Фестивал шумских плодова и , Промоција планинарења и заштите животне средине);
- ✚ Рурални (сеоски) и еко туризам (Медна, Шибови, Подрашница, Пецка, Зеленковац као и свим осталим селима на територији општине);
- ✚ Транзитни туризам;
- ✚ Ловни и риболовни туризам;
- ✚ Културно-историјски туризам.

Пословно-производне зоне допринијеће стварању повољне подстицајне локалне климе за све врсте страних улагања, домаћих предузећа и корпорација. Код реализације и оспособљавања ових локалитета за ефикасан развој потребно је предузети низ корака, али првенствено повезивање са адекватном инфраструктуром: саобраћајна, водоводна, електро и канализациона. Кроз производно-пословну зону, упоредно са убрзањем свеобухватних капиталних улагања створиће се стимулативан амбијент за активирање приватних инвестиција у МСП, samozапoшљавање и мноштво других, прије свега приватних иницијатива које ће убрзати ритам запoшљавања.

На територији општине постоје једна индустријско-пословна зона: пословна зона Подбрдо, као и низ мањих пословно-производних зона (Фабрика силицијума „R-S Silicon“ Бјелајце, Фабрика обуће „Бема“, фабрика вијака Мањача, фабрика за производњу пелета „Силвако“ Бараћи). Планиране су још двије пословне зоне: Пословна зона Кула-Рудић и пословна зона Подови, за које је урађен Регулациони план.

Развој пољопривреде базирати путем ревитализације села кроз:

- ✚ Изградњу комуналне и привредне инфраструктуре;

- ✚ Већу пољопривредну производњу здраве хране за потребе становништва и потребе сировина за прерађивачке капацитете у прехранбеној индустрији;
- ✚ Повећању извоза и проширењу тржишта;
- ✚ Рационално коришћење пољопривредног земљишта у складу са његовим природним карактеристикама.
- ✚ Економска заштита тржишно оријентисаних произвођача; интегрални рурални и уравнотежени регионални развој;
- ✚ Брже и свестраније укључивање у регионалне, европске процесе и међународне организације;

Концепција развоја шумарства засниваће се на сљедећем:

- ✚ Унапређење стања постојећих шумских површина,
- ✚ Основна планска поставка уређења и коришћења шума у овој категорији се заснива на привредном коришћењу, уз унапређење стања цјелокупног шумског фонда, а све у циљу постизања оптималне структуре које ће имати трајност приноса и прихода;
- ✚ Рјешавање имовинских односа и стварање доступне информационе базе података о стању државних и приватних шума и количинама посјеченог дрвета на годишњем нивоу;
- ✚ Искоришћењу потенцијала шума за рурални развој, туризам, лов и заштиту дивљачи;
- ✚ Организованој и ефикасној заштити од потенцијалних угрожавајућих фактора (климатске промјене, пожари, вјетрови, загађивање земље, воде и ваздуха) на шумским подручјима;

Овим мјерама се постиже заштита и ревитализација аутохтоне природне средине, која (као основни продукциони принцип) треба да тежи квалитету и специфичности, а не квантитету шумског фонда.

Д.ИИИ. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ

Планска рјешења:

- ✚ развој пољопривредних производа посебних одлика квалитета до нивоа препознатљивог географског имена порекла (тзв. брэнда) и јачање веза пољопривреде и комплементарних дјелатности;
- ✚ подизањем квалитета услуга обезбједити пласман пољопривредних производа,
- ✚ унапређење стања постојећих шумских површина;
- ✚ пошумљавање земљишта лошијих бонитетних категорија у циљу повећања укупне шумовитости Општине, те повећање коришћења осталих непроизводних функција шума;
- ✚ потребно је иницирати већу заступљеност коришћења осталих шумских производа (гљиве, љековито и ароматично биље, шумски плодови, и др.), при чему се могу остварити значајни приходи за локално становништво;
- ✚ иницирати удруживање власника приватних шума, те кроз укрупњавање посједа и кроз квалитетнију политику газдовања приватним шумама, повећати укупно привређивање из ових природних ресурса;
- ✚ Извршити детаљна хидрогеолошка истраживања у Подрашничком пољу, имајући у виду да се планира изградња акумулације ХЕ „Понор“ Подбрдо.

Д.ІV. СТАНОВНИШТВО

Пројекција броја становника и домаћинстава одређене територије представља веома важан полазни елемент у процесу просторног планирања. Према броју становника димензионишу се и остале компоненте простора као што су стамбени фонд, привредни капацитети, техничка и друштвена инфраструктура итд.

Основне двије компоненте које утичу на пројекцију броја становника и домаћинстава су природно и механичко кретање.

Будућа демографска кретања процјењују се на темељу прошлих демографских кретања, тренутног стања и очекиваних промјена у нормалним развојним условима, тј. без ратова, јаких демографских криза, природних непогода.

Пројекције броја становника, до краја планског периода има за претпоставку демографски опоравак темељен на очекиваним промјенама (побољшање привредног амбијента-додатна инвестициона улагања, активирање локалних потенцијала), тј. претпоставља се раст наталитета (уз повратак становништва и смањење емиграције).

У том случај, број становника би се повећао са садашњих 15.926 на 21.253. становника.

Табела бр.93 .Процјена броја становника и домаћинстава до 2036. године.

	Општина Мркоњић Град	
	2013.	2036.
становништво	15.926	21.253
станови	9.710	11.406
домаћинства	6.104	7.229
стамбени суфицит (дефицит)	3.606	4.177

Извор: Носилац израде Плана

Ова пројекција подразумјева пораст у броју становника по просјечној годишњој стопи раста од 7,8% годишње.

Д.ІV. МРЕЖА НАСЕЉА

Планска рјешења:

- ✚ Подстицање развоја неразвијених подручја општине Мркоњић Град;
- ✚ Тежити полицентричном развоју насеља;
- ✚ Насеља са централитетом употпунити друштвеном и техничком инфраструктуром.

Д. VI. СТАНОВАЊЕ

На основу броја становника, домаћинстава и станова за 2013. годину, дате су процјене броја станова и домаћинстава, а у складу са очекиваним растом броја становника. До краја планског периода очекује се пораст домаћинстава, на 6.169 домаћинстава, који ће бити настањен у 7.229. станова.

Табела бр.94 .Процјена броја станова и домаћинстава до 2036. године.

	Општина Мркоњић Град	
	2013.	2036.
станови	9.710	11.406
домаћинства	6.104	7.229
стамбени суфицит (дефицит)	3.606	4.177

Извор: Носилац израде Плана

Према пројекцијама, број домаћинстава би после 2013. године имао тенденцију повећања, у складу са повећањем становништва, што је за очекивати уколико дође до демографског опоравка, тј. позитивног природног прираштаја, повратка становништва, смањења емиграција, и побољшања привредног амбијента.

Д. VII. ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У оквиру стратешког циља развоја пољопривреде изражена је потреба даљег развоја на бази кориштења природних предности те модернизације пољопривредне производње ради повећања њене ефикасности, конкурентности и концепта одрживог развоја руралног подручја. У вези тога наводи се потреба побољшања конкурентности у производњи, преради и трговини уз подизање нивоа квалитета и сигурности домаћих производа.

Основна орјентација будуће планске пољопривредне производње биће усмјерена на производњу жита, шљиве, производњу поврћа како на отвореном тако и затвореном порстору.

Пољопривредној производњи треба посветити далеко већу пажњу и убрзати њену динамику развоја, кроз јачање друштвеног сектор. Неопходно је радити на уређењу пољопривредног земљишта, изградњи нових и адаптацији постојећих објеката, повећању обима производње у сточарству и воћарству, набавци потребне механизације, удруживању индивидуалних пољопривредних произвођача путем удруживања кроз задружни сектор, односно формирање и јачање задруга које ће бити сервис и носиоц развоја одређеног сегмента пољопривредне производње, односно спона између пољопривредног произвођача и купца у самом ланцу вриједности. Приоритетне активности у области развоја и дистрибуције привредних дјелатности обухватају:

- ✚ Стварање повољне инвестиционе климе за привлачење страних инвестиција;
- ✚ Реконструисање привреде у циљу стварања конкурентне привреде;
- ✚ Изградњу модерне привредне и пословне инфраструктуре;

- ✚ Обезбјеђење финансијских средстава у буџету Општине за подршку развоју малих и средњих предузећа и приватног предузетништва;
- ✚ Подршку техничко-технолошким иновацијама;
- ✚ Развој малих и средњих предузећа, која треба да допринесу већем запошљавању и равномјернијем просторном развоју општине;
- ✚ Реактивирање производних погона у руралном подручју.

Д.VIII. ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ (НЕПРИВРЕДА)

Планска рјешења:

- ✚ Реконструкција и санација свих дотрајалих објеката као и изградња потребних садржаја да би се задовољиле све потребе образовних установа;
- ✚ Осавременити учионице и кабинете набавком и замјеном дотрајалог намјештаја, прибора, учила и помагала неопходног за несметано извођење наставног програма;
- ✚ Проширити просторије вртића, за млађу јасличку групу;
- ✚ Санација и реконструкција постојећих школских објеката.

Д.IX. ИНФРАСТРУКТУРА

Планска рјешења:

- ✚ Изградња ауто-пута Градишка – Бања Лука – Мркоњић Град – Купрес који пролази централним дијелом Општине;
- ✚ Изградња регионалног пута Млиништа – Клековача;
- ✚ Модернизација локалних путева;
- ✚ Изградња топлане;
- ✚ Што веће учешће и употреба алтернативних извора енергије за гријање (био гас, дрвни отпад, сунчева енергија, енергија вјетра и сл.);
- ✚ Прелазак са 35 kV на 110 kV напонски ниво далековода Мркоњић Град – Шипово;
- ✚ Планиран је потпуни прелазак СН водова на напонски ниво 20kV;
- ✚ Планирана је изградња нових траса оптичке телекомуникационе инфраструктуре (оптички кабл уз саобраћајницу М15, Бараћи – граница с Федерацијом БиХ и оптичка траса Мркоњић Град - Бочац), као и нових базних станица мобилне телефоније;
- ✚ Реконструкција постојеће водоводне мреже;
- ✚ Проширење водоводне мреже у градским зонама на мјестима гдје су планирана нова насеља по важећим регулационим плановима;
- ✚ Умрежавање постојеће мреже у јединствен систем, гдје је то могуће извести;
- ✚ Изградња канализационе мреже на мјестима гдје није изграђена;
- ✚ Изградња пречишћивача за отпадне воде;
- ✚ Повезивање канализационе мреже на пречистач;
- ✚ Успостављање система заштите свих водозахватних подручја и свих изворишних подручја на општини Мркоњић Град;
- ✚ Дефинисање зона санитарне заштите око изворишта водоснабдијевања.

Д.Х. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Планска рјешења:

- ✚ Доношење општих нормативно-правних аката Скупштине Општине о заштити и унапређењу животне средине;
- ✚ Израда катастра загађивача и његово стално ажурирање од стране надлежних, као и установљавање мјерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања;
- ✚ Успостављење мониторинга квалитета свих сегмената животне средине;
- ✚ Санација, унапређење и проширење постојеће канализационе мреже са изградњом колекторског система;
- ✚ Изградња централног постројења за пречишћавање отпадних комуналних вода;
- ✚ Успостављање заштитних зона (првенствено зоне санитарне заштите) око изворишта градског водовода, али и осталих изворишта;
- ✚ Санација напуштених експлоатационих површинских копова;
- ✚ Санација и рекултивација подручја дивљих депонија;
- ✚ Потпуно уклањање свих сумњивих минских површина са територије општине Мркоњић Град у координацији са БиХ МАК – ом;

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. Upisa: U/1-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Bijeljina

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karadordjevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com | izg@blic.net

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ